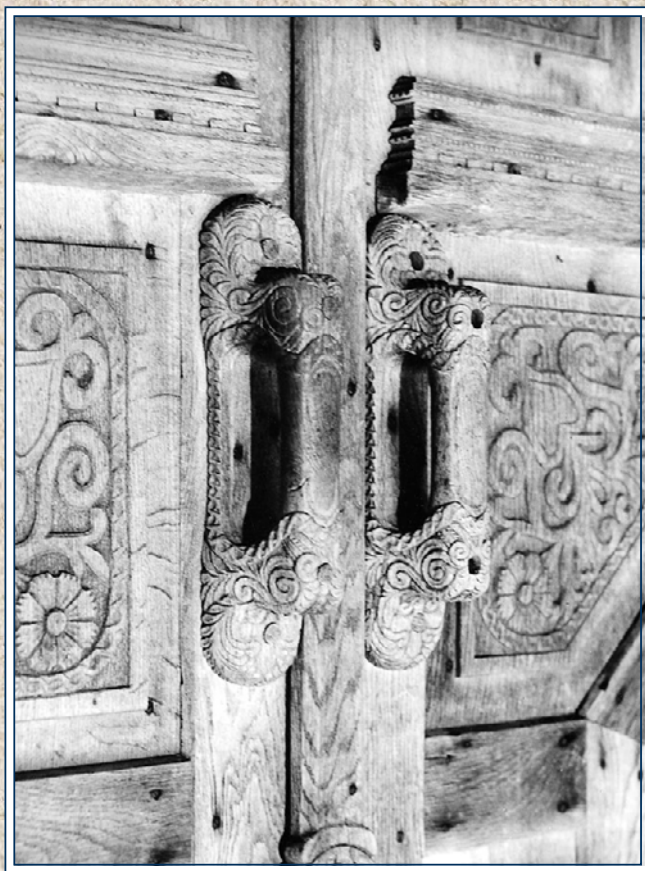

Pro publico bono

40 lat Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków
1981-2021

Pro publico bono

40 lat Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków
1981–2021

Pro publico bono

40 lat Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków
1981–2021

pod redakcją
Jacka Rulewicza i Romana Marcinka

Warszawa 2021

Redaktorzy tomu

Jacek Rulewicz
Roman Marcinek

Autorzy

Olga Dyba, Andrzej Kadłuczka, Marek Konopka, Roman Marcinek, Jacek Rulewicz
W opisie działalności i w kalendarium wykorzystano materiały sprawozdawczo-informacyjne przygotowane i przesłane przez Małgorzatę Birezowską, Tomasza Błyskosa, Andrzeja Gaczotę, Aleksandrę Hamberg-Federowicz, Dariusza Kopciowskiego, Lecha Narębskiego, Emanuela Okonia, Aleksandra Piwka, Marię Przytocką, Jolantę Sroczyńską, Jerzego Szałygina

Redaktor prowadząca

Jadwiga Marcinek

Tłumaczenie

Krzysztof Barnaś

Korekta

Teresa Zielińska

Fotografie

P. Kobek, M. Konopka, J. Liżewski, R. Marcinek, P. Ogrodzki, T. Rizov-Ciechański,
J. Rulewicz, M. Rymkiewicz, A. Siwek, R. Stasiuk, Z. Wikłacz, J. Zych
Archiwum Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, archiwa prywatne

DTP i projekt okładki

Wojciech Skrzypiec, Attyka

Wydawca

Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie

© Copyright by Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

**Narodowy
Instytut
Dziedzictwa**

**Dofinansowano ze środków
Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.**

Na okładce

Fotografia z archiwum Fundacji Dziedzictwa Kultury i Natury
autorstwa Janusza Podleckiego

ISBN 978-83-66160-90-3

Spis treści

Od redakcji.....	7
List okolicznościowy od Generalnego Konserwatora Zabytków	9
Słowo od Mariana Arszczyńskiego	11
Znak SKZ i jego twórca	12
Andrzej Kadłuczka, <i>40 lat Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, czyli bliskie spotkania trzeciego stopnia</i>	13
Zarządy Głównie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków	19
Kadencja 1981–1984	20
Kadencja 1984–1987	20
Kadencja 1987–1990	21
Kadencja 1990–1993	22
Kadencja 1993–1996	23
Kadencja 1996–1999	23
Kadencja 1999–2002	24
Kadencja 2002–2005	25
Kadencja 2005–2008	26
Kadencja 2008–2011	26
Kadencja 2011–2014	27
Kadencja 2014–2018	28
Kadencja 2018–2022	29
Prezesi Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków	30
Sekretarze Generalni Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków	35
Zarządy Oddziałów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków	39
Oddział Bydgoski	41
Oddział Gdański	41
Oddział Górnośląski	45
Oddział Lubelski	46
Oddział Małopolski	49
Oddział Mazowiecki	51
Oddział Opolski	56
Oddział Podkarpacki	56

Oddział Szczeciński	56
Oddział Śląski.....	59
Oddział Toruński.....	64
Oddział Warmińsko-Mazurski.....	66
Członkowie honorowi Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków	70
Laureaci Złotej Odznaki SKZ.....	80
Członkowie wspierający	83
Rzeczoznawcy Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków	84
Nagrody Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków.....	85
Nagroda im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego.....	85
Nagroda im. Gerarda Ciołka	88
Nagroda im. Wojciecha Kalinowskiego.....	89
Nagroda im. ks. Janusza Stanisława Pasierba Conservator Ecclesiae.....	90
Nagroda im. Tadeusza Marii Rudkowskiego.....	92
Nagroda Zarządu Głównego SKZ za wyróżniające się publikacje.....	93
Nagroda „Memoria, Spiritus, Materia”	96
Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków.....	97
Marek Konopka, <i>Pierwsze 15 lat SKZ</i>	98
Wybrane z 40 lat.....	104
Kalendarium.....	119
Publikacje Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków.....	169
Wiadomości Konserwatorskie	169
Polski słownik biograficzny konserwatorów zabytków.....	175
Publikacje periodyczne	178
Publikacje nieperiodyczne.....	178
Zawartość „Wiadomości Konserwatorskich”	183
ANEKS.....	231
I KONGRES KONSERWATORÓW POLSKICH – WARSZAWA 2005.....	231
II KONGRES KONSERWATORÓW POLSKICH – WARSZAWA-KRAKÓW 2015.....	233
REKOMENDACJA WARSZAWSKA.....	235

Od redakcji

Kiedy dwa lata temu zaczynaliśmy pracę nad publikacją podsumowującą dokonania 40 lat działalności Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, towarzyszył nam ogromny optymizm. Radość z perspektywy spotkań z nestorami organizacji, odwiedzenia jej oddziałów, rozmów z najaktywniejszymi działaczami. Jednak czas epidemii, ograniczeń sanitarnych, naturalna dla wielu ostrożność w kontaktach z innymi sprawiły, że musieliśmy oprzeć się na prośbach i korespondencji, powierzyć radość snutych wspomnień poczcie elektronicznej.

Materiały – jak to bywa w stowarzyszeniach i organizacjach społecznych – nie było łatwo zebrać. Inaczej bowiem podchodzono do ich zachowania w różnych latach, w oddziałach też przywiązywano do opisywania przeszłości różną wagę. Zmiany składu osób zaangażowanych w naszą działalność dodatkowo spowodował trudny do wypełnienia luki. Przepadły wspomnienia o wykładach, wycieczkach, referatach, wspólnie odwiedzanych i komentowanych zabytkach.

Nadstawane informacje różniły się od siebie tak bardzo, że trzeba było poniechać myśli o publikacji będącej ich prostym zbiorem. Niemniej, w tym miejscu dziękujemy wszystkim, którzy odpowiedzieli na nasz apel, zadali sobie trud zebrania informacji i wspomnień. Na podstawie uzyskanych materiałów, dokumentów i informacji prasowych zestawiono kalendarium kongresów, zjazdów, konferencji i spotkań. Wszystkiego tego, czym Stowarzyszenie i jego członkowie zajmowali się w minionych latach. Temu także służy rozdział poświęcony naszym publikacjom i obszerny wykaz zawartości 67 numerów „Wiadomości Konserwatorskich”. W aneksie umieściliśmy najważniejsze wypracowane w łonie Stowarzyszenia dokumenty – rezolucje I i II Kongresu Konserwatorów Polskich oraz tekst Rezolucji Warszawskiej.

Znaczącą część publikacji zajęły pozornie nudne zestawienia. Składy Zarządu Głównego, zarządów oddziałów, wykazy sekretarzy generalnych czy osób wyróżnionych nagrodami SKZ. Swoje miejsce znaleźli członkowie wspierający, których stałe subwencje pozwalają naszej organizacji skromnie, ale jednak, funkcjonować. Nazwiska, nazwiska, nazwiska ... ktoś westchnie. I tak być powinno, zależało nam bowiem na odnotowaniu jak najszerszego grona osób związanych ze stowarzyszeniem, z ochroną zabytków, ludzi zasłużonych i lubianych. Naszym obowiązkiem jest podtrzymywanie o nich pamięci, stąd biogramy i zdjęcia, będące najlepszym katalizatorem wspomnień i anegdot. A zdjęć nigdy dosyć, choć ze zdobyciem ich – nawet w czasach smartfonów – nie łatwo. Potem dziwimy się, że umykają nam z pamięci twarz, imiona, wspomnienia.

Publikacja ma ten nieunikniony proces zacierania się w pamięci spowolnić, pozwolić wrócić do wydarzeń odległych, osób spotkanych gdzieś, kiedyś, zapamiętanych gorzej czy lepiej. Potraktujmy to wydawnictwo, jako apel o pamięć. O wydobywie ze wspomnień pominiętych tu, mimo najszczerzych chęci autorów, zdarzeń i ludzi. O bieżące spisywanie i dokumentowanie faktów, bo będą potrzebne. W końcu do półwiecza naszej działalności nie brakuje już wiele.

Two years ago, when we began work on a publication that would summarize the four decades of the Association of Monument Conservators' operation, we were accompanied by an immense optimism. We were overjoyed at the prospect of meetings with the doyens of our organization, of visiting its branches, and conversing with its most active members. However, the time of the epidemic, sanitary restrictions, and the natural caution in contacts with others, led us to work with requests and correspondence, and to commit the joy of our memories to electronic mail.

The necessary materials—as is typical in the case of non-governmental associations and organizations—were not easy to collect. This also stemmed from the different approaches to their preservation over the years, and different weights that had been attached to documenting the past in each branch. Those who engaged in our operation came and went, and this caused voids that were difficult to fill. Memories of lectures, tours, presentations, and monuments jointly visited and commented on, have been lost forever.

The information submitted to us varied so much that we had to abandon the thought of a publication that would have been its simple collection. Nevertheless, we would like to give thanks to everyone who answered our call and went through the difficulty of gathering the relevant information and recalling all the relevant memories. Based on the material, documents and information from the press we had been supplied with, we pieced together a chronology of congresses, assemblies, conferences and meetings—of all that the Association and its members had been preoccupied with over the years. This is also discussed in the section devoted to our publication and the enormous table of contents of all the sixty-seven issues of “Wiadomości Konserwatorskie – Journal of Heritage Conservation.” In the addendum, we have included the resolutions of the First and Second Polish Conservators' Congresses, along with the text of the Warsaw Resolution—the most profoundly crucial documents drafted within the Association.

A significant portion of the publication has been filled with seemingly boring lists. The compositions of the General Board, the Branch Boards, lists of Secretaries-General or those given awards by the AMC. Supporting members, whose regular contributions allow our organization to continuously, if modestly, operate, have also been given their place. Names, names, names... someone will surely sigh. And so it should be, as we wanted to record the widest possible group of people tied to the association, to monument conservation—well-respected people of merit. It is our duty to uphold their memory, hence the biographies and photographs, which are the best possible catalysts of memories and anecdotes. And there can never be enough photographs, although it is not easy to find them—even in the age of the smartphone. Later, we are surprised that faces, names and memories escape us.

This publication is to slow down the inevitable process of memory slowly fading, to allow us to return to distant events, to persons who we once met somewhere, and whom we have remembered in some way. Let us treat this publication as a call to remember. To extract from the memories not listed here the events and people who we have failed to mention, despite our best efforts. To constantly record and document facts, as they will be needed. After all, there is not much time before the semicentennial anniversary of our operation.

Jacek Rulewicz
Roman Marcinek

Szanowni Państwo,

funkcjonujące nieprzerwanie od 40 lat Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków jest najbardziej prężną organizacją społeczną działającą w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce. Niełatwe początki oraz trudy codziennej pracy społecznej zahartowały członków SKZ w pokonywaniu przeszkód w realizacji ambitnych celów. Tę konsekwencję i determinację starsi członkowie przekazują młodszym. O efektach działalności Stowarzyszenia niezmiennie decyduje zaangażowanie członków w realizacji celów, które sobie stawiają. Stowarzyszenie skupia w swoich szeregach artystów-konserwatorów oraz specjalistów z różnych dyscyplin naukowych związanych z ochroną i konserwacją zabytków, co niewątpliwie jest silnym atutem.

Działalność Stowarzyszenia opiera się na czterech filarach:

- współpracy ze służbami konserwatorskimi,
- współpraca z samorządami,
- wymiana doświadczeń w zakresie konserwacji i restauracji zabytków,
- popularyzacji wiedzy konserwatorskiej.

Stowarzyszenie niemal od początku ściśle współpracuje zarówno z Generalnym Konserwatorem Zabytków, jak i z konserwatorami wojewódzkimi oraz diecezjalnymi konserwatorami zabytków. Dla służb konserwatorskich SKZ jest niezawodnym sojusznikiem w sprawowaniu ochrony dziedzictwa we wszystkich jej obszarach. Stowarzyszenie wspiera też samorządy lokalne, służąc pomocą w realizacji zadań związanych z ochroną zabytków.

W wielowymiarowej działalności SKZ na podkreślenie zasługuje wymiana doświadczeń między członkami Stowarzyszenia, nabytych w trakcie pracy zawodowej. Służą temu liczne zjazdy, sesje naukowe, szkolenia, konferencje i seminaria prezentujące wysoki poziom merytoryczny. Wielu tym wydarzeniom Generalny Konserwator Zabytków udzielił honorowego patronatu.

Wyjątkową pozycję w katalogu dokonań Stowarzyszenia zajmują Kongresy Konserwatorów Polskich. Dzięki poświęceniu licznej grupy aktywistów udało się zorganizować w latach 2005 i 2015 dwie edycje tego największego i najważniejszego forum myśli konserwatorskiej w Polsce, podsumowującego dorobek środowiska konserwatorskiego, a zarazem wytyczającego kierunki działania na następne dziesięciolecie.

Kolejnym celem z powodzeniem realizowanym przez Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków jest popularyzacja wiedzy konserwatorskiej. Od roku 1985 Stowarzyszenie wydaje

kwartalnik „Wiadomości Konserwatorskie”, w którym publikowane są artykuły dotyczących szeroko rozumianej ochrony dziedzictwa kulturowego. Od wielu też lat Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków prowadzi prestiżowy konkurs (współorganizowany przez Generalnego Konserwatora Zabytków) na najlepsze prace studialne, naukowe i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa.

Stowarzyszenie dba o wysoki poziom naukowy i etyczny swoich członków, chroni ich zawodowe i życiowe interesy. Najbardziej zasłużonym nadaje członkostwo honorowe oraz odznakę. Stowarzyszenie promuje także osiągnięcia ludzi zasłużonych dla dziedzictwa kulturowego, przyznając prestiżowe, wyjątkowo cenione w środowisku konserwatorskim nagrody: im. ks. Janusza Pasierba *Conservator Ecclesiae*, im. Gerarda Ciołka, im. Wojciecha Kalinowskiego oraz im. Haliny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego.

To tylko niektóre przejawy wielowątkowej działalności Stowarzyszenia, mające na celu promocję działań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i kształtowanie w społeczeństwie właściwego stosunku do jego materialnych i niematerialnych składników.

Na koniec wypada jeszcze wspomnieć o współpracy międzynarodowej dotyczącej ochrony światowego dziedzictwa kultury.

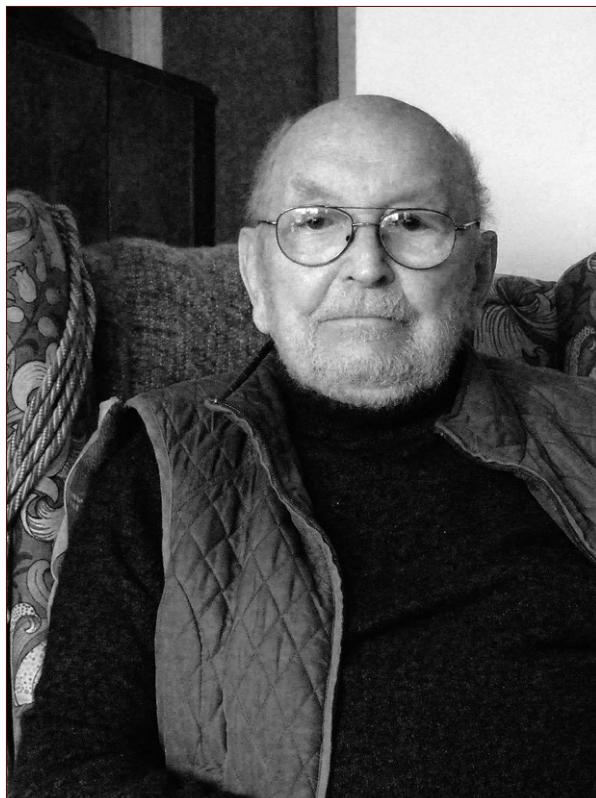
Z okazji 40-lecia Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wszystkim osobom zaangażowanym w działalność tej prestiżowej organizacji społecznej składam serdeczne podziękowania za pełne pasji i poświęcenia działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego. Gratuluję dotychczasowych osiągnięć i pragnę wyrazić nadzieję, że Państwa wiedza, autorytet i wytrwałość w osiąganiu zamierzonych celów przyczynią się do jeszcze większej skuteczności dokonań. Życzę sukcesów w realizacji szczytnych zamierzeń, w drodze do kolejnych jubileuszy.

dr hab. Magdalena Gawin, prof. IH PAN

Podsekretarz stanu z Ministerstwie Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
Generalny Konserwator Zabytków

Warszawa, 22 października 2021

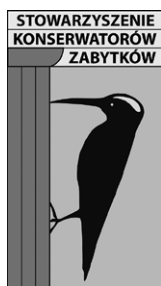
W dniach 22–23 października 1981 prof. Marian Arszczyński
prowadził w Muzeum Etnograficznym w Warszawie Zjazd Organizacyjny
Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

W dniu 22. października 2021 roku, w czterdziestolecie pierwszego zjazdu
Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, przedmiotem wszystkich jego celów,
który współcześnie kontynuuję, podjęta wówczas spójną miłą opieką nad
naszym dziedzictwem kulturalnym i składam im serdeczne życzenia dalszych
sukcesów w realizacji tego szczerzego zobowiązania.

dr hab. Marian Arszczyński
em. prof. UMK.

Znak SKZ i jego twórca

1981
2021

Na zjeździe Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków we Wrocławiu w roku 1987 postanowiono odpowiedzieć na „głosy środowiska” i ogłosić oficjalny konkurs na znak organizacji. Jego przeprowadzenia podjęła się Lubomira Madejska ze Szczecina i wraz z Januszem Nekandą-Trepką opracowała regulamin. Do udziału w konkursie zaproszono liczne grono twórców, jednak płon był niewielki (czterech uczestników, kilkanaście projektów). 17 października 1988 jury pod kierunkiem prof. Władysława Ślesieńskiego z Krakowa wyróżniło dwie z nagrodzonych prac, jednak nie rozstrzygnęło kwestii realizacji, a odpowiedzialność za dokonanie ostatecznego wyboru złożyło na Zarząd Główny.

Zarząd nie zaakceptował żadnego z projektów, zaproponował natomiast autorowi jednej z nich – studentowi V roku warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych Maciejowi Konopce – dalszą pracę nad nimi, precyzując oczekiwania, jakim znak Stowarzyszenia winien odpowiadać. Po kilku miesiącach autor, pracując pro bono, przedstawił nowe projekty, które zostały zaakceptowane.

Pierwszy znak identyfikujący Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków nawiązywał symboliką do dzięcioła, powszechnie uważanego za lekarza drzew, i jego „konserwatorskiej” roli w przyrodzie. Ptaszek „kujący” w stylizowanej doryckiej kolumnie odzwierciedlał prace restauracyjne przy zabytkach architektury i budownictwa, wszelkie inne ingerencje w strukturę przedmiotu materialnego, a także cierpliwość i systematyczność – zawodowe cechy konserwatora.

Drugi znak to graficzne opracowanie skrótu nazwy Stowarzyszenia, możliwe do stosowania na rozmaitych oficjalnych drukach i hasłach jako znak identyfikacyjny. Znak ten towarzyszy organizacji, wydawnictwom periodycznym i publikacjom książkowym do dziś. Po raz pierwszy pojawił się na zaproszeniu na Walny Zjazd SKZ w roku 1989, a w 1990 został wpleciony w logotyp „Wiadomości Konserwatorskich”, który do dziś nie uległ zmianie.

Maciej Konopka, dziś doktor habilitowany i profesor, adiunkt na Wydziale Wzornictwa ASP w Warszawie, zajmuje się głównie projektowaniem graficznym, tworzeniem systemów identyfikacji wizualnej, projektowaniem opakowań, a także grafiką wystawienniczą. W roku 1999 otworzył jeden z pierwszych w Polsce butików kreatywnych „Garaż”, w 2001 był jednym z założycieli Brandy Design i jest dyrektorem kreatywnym tej firmy. Wraz zespołem Brandy Design projektował m.in. dla Ernst & Young, Deloitte, Credit Suisse, STOCK Polska, Urzędu Miasta st. Warszawy, Zachęty, Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków. Twórca manuali i logotypów. Jest autorem m.in. nazwy Orlen.

Andrzej Kadłuczka

40 lat Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, czyli bliskie spotkania trzeciego stopnia

Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków istnieje już 40 lat. To pewnie okres znaczący wiele w życiu jednostki czy jednej generacji, ale w kontekście społecznym to już znaczy pewnie mniej. A jednak te 40 lat w epoce dynamicznych zmian w otaczającym nas świecie, przewartościowań ideowych i fundamentalnych zmian politycznych, daje już inny obraz dzisiejszej rzeczywistości. Warto przypomnieć, że nasze Stowarzyszenie powstawało na rewolucyjnej fali „wielopłaszczyznowego ruchu na rzecz demokratyzacji i głębokich reform ustrojowych PRL”. Dla polskiego środowiska konserwatorskiego było jasne, że te reformy muszą objąć także obszar ochrony naszego dziedzictwa, która – choć paradoksalnie jest oczekiwana jako stabilna i daleka od rewolucyjnych wichrów historii – wymagała także dostosowania do nowych warunków.

Długo zastanawiałem się, jak skonstruować ten okazjonalny tekst, unikając schematu rocznicowego podsumowania, i postanowiłem podzielić się z Państwem garścią wspomnień i refleksji o ludziach, którzy to Stowarzyszenie tworzyli i nadawali mu swoisty kształt organizacyjny; o ludziach, których z perspektywy czasu nie waham się nazwać gigantami polskiej konserwacji, których miałem zaszczyt poznać osobiście i z którymi miałem okazję współpracować i otwarcie rozmawiać o skomplikowanej materii ochrony – jak dziś nazywamy – dziedzictwa kulturowego, a wtedy – konserwacji i restauracji zabytków. Ludziach, których miałem okazję, szczęście i honor poznać osobiście i dłużej lub krócej z nimi współpracować.

„Bliskie spotkania trzeciego stopnia” – jak zatytułowałem ten tekst – są inspirowane słynnym filmem Stevena Spielberga z roku 1977, którego artystyczne przesłanie o intuicyjnej potrzebie poznawania przez człowieka nieznanego odbieram jako leitmotiv moich spotkań „konserwatorskich”, a tym samym także podstawowego paradygmatu ochrony – nie szkodzić poprzez pełne i wszechstronne rozpoznanie przeszłości i poprzez akceptację różnorodności, nie tylko form bytu naszego wśród zabytków, lecz także indywidualnego podejścia do każdego z nich. I zawsze *primum non nocere*. Zdaję sobie sprawę, że ten tekst musi być obarczony niedoskonałością pamięci ludzkiej, selektywnym wyborem postaci, a wreszcie ograniczoną objętością wydawnictwa, ale natura wspomnień, a taką formę postanowiłem zaproponować Redakcji i Wydawcy, ma także swoje prawa.

Pierwszego naszego prezesa poznałem na początku lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia, kiedy Wawrzyniec Kopczyński, jako Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lesznie (1975–1988), był bez reszty zaangażowany w ratowanie wspaniałego kompleksu architektoniczno-urbanistycznego w Rydzynie. Oczkiem w głowie Wawrzyńca Kopczyńskiego był potężny zamek zbudowany przez ród Leszczyńskich pod koniec XVII wieku, zaprojektowany przez Bellotiego i Ferrariego, sprofanowany przez hitlerowców przez ulokowanie w nim internatu Hitlerjugend i spalony przez Sowietów w roku 1945 jako obiekt o znaczeniu „strategicznym”. Kopczyński miał wizję jego odbudowy jako części wielkiego założenia urbanistycznego, ale także jako ważnego znaku architektonicznego w krajobrazie kulturowym. Zabiegał o nowego użytkownika, który mógłby podołać restauracji i utrzymaniu obiektu na właściwym poziomie. Był inicjatorem przejęcia zamku przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich i zaprosił Politechnikę Krakowską, którą wtedy reprezentowałem, do rozmów na temat przygotowania projektów. Do finalizacji nie doszło, ale często później wizytowaliśmy i studiowaliśmy ten niezwykły obiekt, organizując tam także w ramach działalności SKZ seminaria i konferencje. W następnych latach zamek został skrupulatnie odtworzony na podstawie zachowanej dokumentacji fotograficznej. Wawrzyniec Kopczyński odcisnął na tym obiekcie swoje konserwatorskie piętno, bo widział ten zabytek jako nowoczesną adaptację dla użytku publicznego, pełniącą – niezależnie od utraconych autentycznych wartości artystycznych – funkcję przekazu wizualnego harmonijnie powiązanego z krajobrazem kulturowym, co później zostało potwierdzone prestiżową nagrodą Europa Nostra.

Oddział Krakowski, należący do najbardziej aktywnych i będący także terenem mojej początkującej stowarzyszeniowej aktywności, włączył się od pierwszych chwil w nurt debaty wokół rewaloryzacji Krakowa, która niekiedy podejmowała ostre wątki polemiczne i otwierała spory teoretyczno-doktrynalne konfrontowane z praktyką. Głośne były SKZ-owskie „Wieczory przy świecach” inicjowane przez nieustrudzoną krakowską prezes, późniejszą profesor, p. Marię Borowiejską- Birkenmajerową, niekwestionowany autorytet w sprawie średniowiecznego Krakowa i bezkompromisową krytyk chętnie stosowanych nowych i nie zawsze sprawdzonych technologii i materiałów w konserwacji zabytków architektury. Te niezwykle żywe spotkania środowiskowe odbywały się w reprezentacyjnej siedzibie oddziału przy ul. Mikołajskiej 4, uzyskanej od władz miasta dzięki autorytetowi Pani Prezes odrestaurowanej kamienicy z pięknymi barokowymi freskami. Środowisko krakowskie mocno skłóciła kwestia użycia do konserwacji gotyckich wątków ceglanych Barbakanu nie do końca rozpoznanego środka iniekcyjnego *Imlar*. Sprawa stała się ogólnopolska i dotyczyła także kompetencji służb konserwatorskich i zaangażowanych instytucji, o czym napisano w „Ochronie Zabytków” w roku 2005, przywołując przykład tego krakowskiego zabytku, gdzie zastosowano nierozpuszczalny lakier fluoroakrylowy (*Imlar* firmy Du Pont) zamykający proces oddychania murów ceglanych.

Wśród konserwatorów młodszego pokolenia w SKZ wyróżniał się absolwent wrocławskiej Politechniki. To był mój serdeczny przyjaciel Piotr Napierała – charyzmatyczna postać dolnośląskiego entuzjasty i konserwatorskiego „guru” o ogromnym międzynarodowym doświadczeniu – wybitny znawca skomplikowanych technicznie zagadnień ochrony dziedzictwa architektury i urbanistyki polskiej, które „proroczo” postrzegał jako niezbywalną część dorobku kultury europejskiej. Był aktywnym współorganizatorem struktury SKZ we Wrocławiu i na

Dolnym Śląsku, wyróżniając się głęboką wiedzą o zabytkach, bogatą praktyką konserwatorską i traktowaniem swej pracy jako powierzonej mu życiowej misji. Odszedł zbyt wcześnie, walcząc z okrutną chorobą do ostatniej chwili, a zarazem perfekcyjnie zarządzając odrestaurowanym przez siebie i swój zespół zabytkowym zespołem pałacowo-parkowym w Wojanowie, położonym w uroczej i unikalnej krajobrazowo Dolinie Jeleniogórskiej, nadając mu charakter tętniącego życiem kulturalnym zabytku odwiedzanego coraz liczniej przez koneserów i miłośników architektury rezydencjonalnej z całego świata.

Wyjątkowo ciekawą postacią, którą miałem okazję poznać, działając w środowisku konserwatorskim, był Bohdan Rymaszewski, architekt i historyk, wilnianin z urodzenia, pochodzący z patriotycznej rodziny naznaczonej traumą zbrodniczej działalności radzieckiego NKWD, w latach 1971–1983 Generalny Konserwator Zabytków i w latach 1984–1992 dwukrotny prezes naszego Stowarzyszenia, profesor tytularny wykładający na kilku polskich Politechnikach. Pamiętam, że pierwsze moje spotkanie z Bohdanem Rymaszewskim nie było bezkonfliktowe. Prezentowaliśmy na komisji ministerialnej razem z profesorem Wiktorem Zinem projekty konserwatorskie dla kamienic tzw. bloku ormiańskiego adaptowanego dla Muzeum Okręgowego w Zamościu, które przez Generalnego Konserwatora Zabytków zostały dość mocno skrytykowane. Ale po rzeczowej dyskusji, która po oficjalnej części kontynuowana była w kuluarach i w dużej mierze dotyczyła kwestii nowych uzupełnień tkanki architektoniczno-urbanistycznej, Bohdan Rymaszewski chętnie i długo rozmawiał o współczesnej doktrynie konserwatorskiej, interpretacji Karty Weneckiej i głośnej już wtedy wykładni Piera Gazzoli na temat *The past in the future*¹, i jasno deklarował konieczną elastyczność rozwiązań. Przyjął też z wielkim zainteresowaniem i zadowoleniem moje zaproszenie do Krakowa do udziału w planowanej serii (poczynając od 1979) Międzynarodowych Sympozjów Konserwacji Zabytków Architektury i Urbanistyki² z udziałem kilku europejskich uniwersytetów i polskiego środowiska konserwatorskiego; w sympozjach wzięło udział wiele wybitnych osobowości, m.in.: Giuseppe Cristinelli (Wenecja), Tomisław Marasovic (Split), Mihaly Zador (Budapeszt), Olgierd Czerner, Andrzej Gruszecki, Wojciech Kalinowski, Krzysztof Pawłowski, Andrzej Tomaszewski, Jerzy Stankiewicz. Tak zaczęła się moja bliska i wielce satysfakcjonująca współpraca z Bohdanem Rymaszewskim, który okazywał wielką otwartość na debatę o pryncypiach konserwatorskich we współczesności w różnych środowiskach. Sam, posiadając głęboką wiedzę i prowadząc naukowe badania nad dziedzictwem urbanistycznym, napisał i w roku 1984 wydał piękną i refleksyjną, ale głęboko naukową książkę *O przetrwanie dawnych miast*. W recenzji Andrzeja Wyrobisza znajdziemy ciekawą opinię historyka, która pomimo upływu blisko 40 lat od ukazania się tej recenzji ma nadal szczególne znaczenie dla wiedzy na temat autentyczności zabytku urbanistyki i racjonalności decyzji konserwatorskich:

Znaczenie książki Rymaszewskiego dla historyków polega nie tylko na zawartym w niej materiale historycznym, na zwięzłym zarysie historii budowy miast w Polsce i nieco obszerniejszym przedstawieniu dziejów prac konserwatorskich podejmowanych w dawnych zespołach miejskich, lecz przede wszystkim na uświadomieniu historykom, w jakim stanie znajdują się obecnie zabytkowe

¹ P. Gazzola, *The past in the future*, Rome 1975.

² *Materiały z Międzynarodowego Sympozjum Konserwacji Zabytków Architektury i Urbanistyki Kraków „79”*, Kraków 1984.

miasta i dlaczego ten stan jest taki, a nie inny, a więc jaka jest ich wiarygodność jako źródeł historycznych, w jakim stopniu i w jaki sposób ich zabudowa i układy przestrzenne mogą być wykorzystywane jako dokumentacja badań historycznych³.

Nie mogę we wspomnieniach pominąć sylwetki profesora Andrzeja Tomaszewskiego, wybitnego badacza architektury polskiej, konserwatora zabytków, erudyty, osobowości znanej także w środowisku międzynarodowym, wieloletniego dyrektora słynnej szkoły konserwatorskiej ICROM w Rzymie, bo moja znajomość i współpraca z Andrzejem Tomaszewskim była chronologicznie najdłuższa i wykracza poza nasze stowarzyszeniowe relacje, związki międzyuczelniane, działalność w PKN ICOMOS i międzynarodowe kontakty. Byłem jeszcze studentem trzeciego roku na krakowskim Wydziale Architektury, kiedy (był to chyba rok 1983 lub 1984) otrzymałem w ramach ćwiczeń z historii urbanistyki prowadzonych przez profesora Andrzeja Domańskiego, wraz z moim przyjacielem z czasów studenckich Władysławem Krzanowskim (dla przyjaciół Dunkiem, po studiach mieszkającym we Florencji), zadanie wykonania studium projektowego rynku Wiślicy. Wtedy w Wiślicy Andrzej Tomaszewski rozpoczął swoją karierę naukową jako młody asystent w Zespole Badań nad Polskim Średniowieczem Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej, a ponieważ Dunek miał rodzinne „dojście” do młodego warszawskiego naukowca, więc przy okazji udało się nam uzyskać najbardziej wiarygodną wiedzę o historii i zabytkach tego starożytnego miasta, wówczas, w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, objętego badaniami w ramach wielkiego i prestiżowego programu badań millenijnych. Później, po latach, częste kontakty z Andrzejem Tomaszewskim miały charakter naukowy, a także zawodowy z racji piastowania przez profesora Tomaszewskiego wysokich funkcji publicznych. Bardzo częste spotkania i dyskusje na krajowych (także firmowanych przez SKZ) i międzynarodowych konferencjach naukowych miały istotne znaczenie dla kształtowania się zasad ochrony zabytków w Polsce i ich percepcji w kontekście międzynarodowym. Tu chciałbym przypomnieć wielką aktywność Andrzeja Tomaszewskiego i jego udział w programie Heritage Communication – Life Beyond Tourism prowadzonym przez Fundację Romualdo Del Bianco z Florencji, która powstała po upadku muru berlińskiego, a która pojawiła się na krakowskim Wydziale Architektury rekomendowana przez Dunka Krzanowskiego i która nadal pracuje na rzecz łączenia młodych ludzi z krajów Europy Wschodniej i Eurazji poprzez odkrywanie dziedzictwa i jego rozumienie oraz poszanowanie w różnorodności, ale także przynależności do nas wszystkich.

Konferencje i seminaria organizowane przez SKZ, dzięki zaangażowaniu merytorycznemu wybitnych postaci środowiska konserwatorskiego i ich aktywności jako członków naszego Stowarzyszenia, miały szczególne znaczenie dla profesjonalnej debaty i wymiany doświadczeń. Wspominając kolegów, którzy odeszli na drugą stronę mitycznego Styksu, ale którzy pozostawili po sobie nieprzemijające wartości, nie mogę nie wspomnieć naszego prezesa w latach 1990–1993, profesora Jerzego Kowalczyka, i jego słynnej konferencji „Ars Sacra et Restauro”. Ten wybitny historyk sztuki, autor niezliczonych publikacji naukowych i książek, fascynat Zamościa i – używając współczesnego języka – „mobilne” archiwum wiedzy o polskim renesan-

³ A. Wyrobisz, „O przetrwanie dawnych miast”, Bohdan Rymaszewski [recenzja], „Przegląd Historyczny” 1985, nr 76 (3), s. 573–576.

sowym mieście idealnym, był niestrudzonym poszukiwaczem unikalnych, zaginionych źródeł do dziejów polskiej historii sztuki, redagując przez kilkanaście lat prestiżowy „Biuletyn Historii Sztuki”. Jego wieloletnie, wręcz heroiczne wysiłki doprowadziły do wydania drukiem dzieła Kazimierza Stronczyńskiego *Opisy i widoki zabytków w Królestwie Polskim*, tzw. albumów Stronczyńskiego, uważanych za bezcenne źródło do historii architektury i zabytków polskich, dokumentujących kształtowanie się naszego nowoczesnego zabytkoznawstwa i konserwatorstwa. Jerzy Kowalczyk, badacz wyjątkowo dociekliwy i przenikliwy, od lat śledzący wszelkie nowe odkrycia dotyczące Zamościa, nie szczędził nam polemicznych i krytycznych uwag, kiedy z profesorem Zinem i doktorem Maciejem Pawlickim opublikowaliśmy hipotezę dotyczącą lokalizacji tajemniczej Skokówki, rodowej siedziby Zamoyskich⁴, właśnie w murach obecnego pałacu Zamoyskich w Zamościu. Na ten temat z profesorem Kowalczykiem i z Maciejem Pawlickim rozmawialiśmy godzinami, a nawet tygodniami, i w miarę jak przekazywaliśmy mu coraz więcej szczegółów z naszych badań, profesor nie kryjąc wątpliwości, skłaniał się coraz bardziej otwarcie ku tej hipotezie, która podzieliła środowisko badaczy Zamościa i do dziś opisywana jest jako „pogląd krakowski”.

Nie mogę tu opowiedzieć o wszystkich członkach SKZ, jak choćby o wspomnianym wyżej wieloletnim Przewodniczącym Komisji Kwalifikacyjnej SKZ, moim nauczycielu, współpracowniku i przyjacielu Macieju Bonawenturze Pawlickim, o Władysławie Ślesieńskim, Jacku Cydziku, Tadeuszu Rudkowskim, Henryku Kondzieli, Januszu Bogdanowskim i wielu innych, którzy budowali prestiż naszego Stowarzyszenia – żywię nadzieję, że znajdzie się jeszcze ku temu okazja w przyszłości. Zakończę te wspomnienia osobistym akcentem, dedykowanym pamięci Alicji i Mieczysława Kurzątkowskich.

Mieczysław Kurzątkowski, członek-założyciela i członka Zarządu Głównego SKZ w jego czasach pionierskich i WKZ w Lublinie w latach 1963–1976, oraz jego małżonkę Alicję, historyka sztuki i konserwatora, miałem okazję poznać osobiście w roku 1988 podczas obrad Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej w Toruniu w dniach 30 listopada–2 grudnia 1988, zorganizowanej w stuletnią rocznicę urodzin prof. Jerzego Remera⁵. Nazwisko Mieczysława Kurzątkowskiego, znaczącej postaci polskiego konserwatorstwa, znane mi było jeszcze z czasów szkolnych, przewijało się bowiem często w opowiadaniach i relacjach mojego ojca Mieczysława, który porzucił posadę dyrektorską w znanej fabryce farb Karmańskiego w Krakowie i wrócił do ulubionego zawodu artysty malarza, podejmując prace konserwatorskie przy rekonstrukcji słynnej zakrystii akustycznej w archikatedrze lubelskiej, wykonywane w latach 1952–1954 wspólnie z Eugeniuszem Czuhorskim. Ten wątek szczególnie mocno utkwiał w mojej pamięci, bo wiązał się z głośnym w czasach wczesnego PRL-u wydarzeniem, tzw. cudem lubelskim, który przez długie lata omawiany w środowisku artystyczno-intelektualnym i naukowym, obecny był w powszechnej przestrzeni publicznej, stanowiąc źródło panicznej reakcji władzy ludowej. Mieczysław Kurzątkowski, solidnie wykształcony na KUL-u historyk sztuki, był wtedy zatrudniony w lubelskim urzędzie konserwatorskim na stanowisku starszego konserwatora zabytków ze specjalnością budownictwa drewnianego i po latach napisał:

⁴ W. Zin, A. Kadłuczka, M. Pawlicki, *Z badań nad najstarszymi dziejami pałacu Zamoyskiego*, „Teki Komisji Urbanistyki i Architektury” 1982, R. 16, s. 215–225.

⁵ *Konserwator i zabytek In memoriam Jerzego Remera*, przedm. M. Konopka, Warszawa 1991.

Brak sprecyzowania elementarnych warunków, jakie powinny być zapewnione konserwatorowi, powodował, że mógł być on traktowany w urzędzie wojewódzkim jak szeregowy referent, któremu do pracy powinno wystarczyć biurko, krzesło i półka w szafie oraz przypadająca na jednego pracownika powierzchnia normatywna w pokoju⁶.

Obejmując urząd WKZ po swoim byłym zwierzchniku Henryku Gawareckim, przeniesionym na inne stanowisko w resorcie budownictwa, Kurzątkowski „za najważniejsze swoje zadania uważał przede wszystkim sporządzanie wykazów i ewidencji oraz dokumentacji [oraz] zorganizował Biuro Dokumentacji Zabytków z kilkunastoosobową obsadą i doprowadził do powstania w Lublinie Oddziału Pracowni Konserwacji Zabytków (1968)”⁷. Było to na pewno wielkie osiągnięcie, bo jak pisał: „Przez pierwszych kilkanaście lat Polski Ludowej konserwatorzy pracowali na ogół w pojedynkę na obszarze – nie zapominajmy – ‘dużych’ województw. Potem otrzymali etaty dla 1–3 współpracowników, których wkrótce tracili w wyniku kolejnych ‘kompresji’ zatrudnienia w administracji”⁸.

Ale nazwisko Mieczysława Kurzątkowskiego mój ojciec przywoływał w kontekście problemów konserwatorsko-warsztatowych, bo iluzjonistyczne freski morawskiego artysty Józefa Mayera konserwowane w archikatedrze lubelskiej, a później odkryte przez ojca także w popularnym kościele Rozestania Świętych Apostołów w Chełmie Lubelskim, wreszcie wieloletnia konserwacja licznych kościołów Lubelszczyzny, realizowana głównie środkami własnymi parafii, wymagała ofiarności, wysiłku, poczucia misji oraz wsparcia i współpracy ze strony miejscowego urzędu konserwatorskiego. I taki właśnie był konserwatorski etos, który w trudnych PRL-owskich czasach łączył ludzi w ratowaniu naszego dziedzictwa kulturowego.

Moje „bliskie spotkania” z wybitnymi postaciami związanymi z środowiskiem konserwatorskim SKZ pozostaną w moim życiorysie zawodowym wartością nieprzemijającą i mam nadzieję, że zostaną przyjęte jako mój wkład w podtrzymanie pamięci o ludziach, którym zawdzięczamy zachowanie i utrwalanie pamięci oraz materialnych śladów naszej przeszłości kulturowej.

⁶ M. Kurzątkowski, 1918–1945. *Dojrzewanie systemu*, „Biuletyn Informacyjny PKN ICOMOS” 2020, nr 3–4 (50–51).

⁷ H. Gawarecki, *Odbudowa i konserwacja zabytków w województwie lubelskim: lata 1918–1939*, [w:] *Dzieje Lubelszczyzny*, t. 5, Warszawa–Łódź 1986.

⁸ M. Kurzątkowski, op. cit.

Zarządy Głównie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Krajowe walne zjazdy sprawozdawczo-wyborcze delegatów są najwyższą władzą Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Stanowią najważniejsze forum dyskusyjne, które przyjmuje sprawozdania z działalności Zarządu Głównego ostatniej kadencji, wytycza kierunki działalności SKZ na przyszłość oraz wybiera prezesa i członków Zarządu Głównego na następną czteroletnią kadencję. Zjazdy krajowe poprzedzone są walnymi zebraniem członków oddziałów, wybierającymi delegatów i kierującymi pod adresem zjazdów wnioski i postulaty, które stanowią istotny wkład merytoryczny w przyjmowane uchwały. Uchwały podejmowane przez walne zjazdy delegatów obligują wszystkich członków stowarzyszenia, a ich wykonawcami są Zarząd Główny i zarządy oddziałów SKZ. W roku 2014 Krajowy Zjazd Delegatów SKZ, zmieniając statut, ustanowił czteroletnią kadencję wszystkich władz SKZ.

Ze Statutu Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków^{9*}

§ 17

1. Władzami naczelnymi Stowarzyszenia są:

- 1) Walny Zjazd Delegatów
- 2) Zarząd Główny
- 3) Główna Komisja Rewizyjna
- 4) Sąd Koleżeński
- 5) Komisja Kwalifikacyjna

§ 18

1. Kadencja władz Stowarzyszenia trwa cztery lata.

⁹ * Statut ze zmianami uchwalonymi przez XIX Walny Zjazd Delegatów SKZ 16 listopada 2018 w Warszawie.

Kadencja 1981–1984

Zarząd Główny

- ▶ Wawrzyniec Kopczyński – prezes (Leszno)
- ▶ Zygmunt Świechowski – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Henryk Kondziela – wiceprezes (Poznań)
- ▶ Tadeusz Rudkowski – sekretarz generalny (Warszawa)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Antoni Stefan Kąsinowski – członek (Poznań)
- ▶ Jerzy Łomnicki – członek (Poznań)
- ▶ Stanisław Michalczuk – członek (Rzeszów)
- ▶ Tadeusz Poklewski-Koziełł – członek (Łódź)
- ▶ Władysław Ślesieński – członek (Kraków)
- ▶ Jerzy Tur – członek (Rzeszów)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ brak informacji

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Wojciech Kalinowski – przewodniczący

Sąd Koleżeński

- ▶ brak informacji

Kadencja 1984–1987

Zarząd Główny

- ▶ Bohdan Rymaszewski – prezes (Warszawa)
- ▶ Władysław Ślesieński – wiceprezes (Kraków)
- ▶ Jerzy Stankiewicz – wiceprezes (Gdańsk)
- ▶ Marek Konopka – sekretarz generalny (Warszawa)
- ▶ Maria Lubocka-Hoffmann – skarbnik (Elbląg, do 1986)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – skarbnik (Warszawa; w okresie 1986/87)
- ▶ Jerzy Frycz – członek (Toruń, do 1985)
- ▶ Lubomira Madejska – członek (Szczecin)
- ▶ Henryk Kondziela – członek (Poznań)
- ▶ Mirosław Przyłęcki – członek (Wrocław)
- ▶ Jan Skuratowicz – członek (Poznań)
- ▶ Jerzy Tur – członek (Rzeszów)
- ▶ Jerzy Żurawski – członek (Kazimierz Dolny)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Janusz Nekanda-Trepka – przewodniczący (Szczecin)
- ▶ Halina Juriewicz-Konieczna – członek (Jarosław)
- ▶ Anna Hoszowska-Tomczyk – członek (Kraków)
- ▶ Marian Paździor – członek (Warszawa)
- ▶ Janina Starzewska – członek (Jarosław)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Zygmunt Świechowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Marian Arsyński – członek (Toruń)
- ▶ Andrzej Kanwischer – członek (Łódź)
- ▶ Alicja Kurzątkowska – członek (Lublin)
- ▶ Józef Nykiel – członek (Kraków)
- ▶ Tadeusz Poklewski – członek (Łódź)
- ▶ Bożena Woźniak – członek (Kalisz)

Sąd Koleżeński

- ▶ Lucjan Czubiel – przewodniczący (Olsztyn)
- ▶ Marian Arsyński – członek (Toruń)
- ▶ Antoni Stefan Kąsinowski – członek (Poznań)
- ▶ Urszula Pischinger-Łempicka – członek (Poznań)
- ▶ Jerzy Żurawski – członek (Kazimierz Dolny)

Kadencja 1987–1990

Zarząd Główny

- ▶ Bohdan Rymaszewski – prezes (Warszawa)
- ▶ Jerzy Stankiewicz – wiceprezes (Gdańsk)
- ▶ Władysław Ślesieński – wiceprezes (Kraków)
- ▶ Marek Konopka – sekretarz generalny (Warszawa)
- ▶ Jerzy Kowalczyk – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Karol Guttmejer – członek (Warszawa)
- ▶ Mirosław Przyłęcki – członek (Wrocław)
- ▶ Henryk Dziurla – członek (Wrocław)
- ▶ Tadeusz Kaletyn – członek (Wrocław)
- ▶ Lubomira Madejska – członek (Szczecin)
- ▶ Janusz Nekanda-Trepka – członek (Szczecin)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Tadeusz Poklewski – przewodniczący (Łódź)
- ▶ Mieczysław Kurzątkowski – sekretarz (Lublin)
- ▶ Ryszard Brykowski – członek (Warszawa)
- ▶ Jerzy Tur – członek (Rzeszów)
- ▶ Stanisław Skibiński – członek (Toruń)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Zygmunt Świechowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Tadeusz Rudkowski – członek (Warszawa)
- ▶ Bożena Woźniak – członek (Kalisz)
- ▶ Edmund Małachowicz – członek (Wrocław)
- ▶ Alicja Kurzątkowska – członek (Lublin)
- ▶ Teresa Lenczowska-Majer – członek (Poznań)
- ▶ Jan Skuratowicz – członek (Poznań)

Sąd Koleżeński

- ▶ Lucjan Czubiel – przewodniczący (Olsztyn)
- ▶ Jerzy Żurawski – członek (Kazimierz Dolny)
- ▶ Ryszard Gulczyński – członek (Poznań)
- ▶ Andrzej Gaczoł – członek (Kraków)
- ▶ Henryk Kondziela – członek (Poznań)

Kadencja 1990–1993

Zarząd Główny

- ▶ Jerzy Kowalczyk – prezes (Warszawa)
- ▶ Tadeusz Chrzanowski – wiceprezes (Gdańsk)
- ▶ Władysław Ślesiński – wiceprezes (Kraków)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – sekretarz generalny (Warszawa)
- ▶ Marek Konopka – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Bohdan Rymaszewski – członek (Warszawa)
- ▶ Jerzy Jasieńko – członek (Wrocław)
- ▶ Paweł Jaskanis – członek (Warszawa)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – członek (Kraków)
- ▶ Mieczysław Kurzątkowski – członek (Lublin)
- ▶ Janusz Nekanda-Trepka – członek (Szczecin)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Wojciech Jankowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Marcin Gawlicki – członek (Gdańsk)
- ▶ Jan Gromnicki – członek (Warszawa)
- ▶ Jacek Serafinowicz – członek (Lublin)
- ▶ Anna Wojciechowska – członek (Poznań)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Zygmunt Świechowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Tadeusz Rudkowski – wiceprzewodniczący (Warszawa)
- ▶ Bożena Woźniak – sekretarz (Kalisz)
- ▶ Danuta Kurzątkowska – członek (Lublin)
- ▶ Teresa Lenczowska-Majer – członek (Poznań)
- ▶ Jan Pazdur – członek (Warszawa)
- ▶ Tadeusz Poklewski-Koziełł – członek (Łódź)

Sąd Koleżeński

- ▶ Henryk Kondziela – przewodniczący (Poznań)
- ▶ Jerzy Żurawski – wiceprzewodniczący (Kazimierz Dolny)
- ▶ Anna Mayer-Wcisło – sekretarz (Poznań)
- ▶ Lucjan Czubiel – członek (Olsztyn)
- ▶ Jerzy Stankiewicz – członek (Gdańsk)

Kadencja 1993–1996

Zarząd Główny

- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – prezes (Warszawa)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – wiceprezes (Kraków)
- ▶ Andrzej Michałowski – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Mieczysław Kurzątkowski – sekretarz generalny (Lublin)
- ▶ Marek Konopka – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Andrzej Tomaszewski – członek (Warszawa)
- ▶ Bohdan Rymaszewski – członek (Warszawa)
- ▶ Lech Engel – członek (Wrocław)
- ▶ Marcin Gawlicki – członek (Gdańsk)
- ▶ Władysław Ślesieński – członek (Kraków)
- ▶ Paweł Połom – członek (Toruń)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Leszek Czapski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Marian Rożej – wiceprzewodniczący (Skierniewice)
- ▶ Ewa Stanecka – sekretarz (Szczecin)
- ▶ Wojciech Jankowski – członek (Warszawa)
- ▶ Jan Pic – członek (Poznań)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Zygmunt Świechowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Maria Birkenmajer-Borowiejska – wiceprzewodnicząca (Warszawa)
- ▶ Tadeusz Rudkowski – wiceprzewodniczący (Warszawa)
- ▶ Teresa Lenczowska-Majer – sekretarz (Poznań)
- ▶ Alicja Kurzątkowska – członek (Lublin)
- ▶ Tadeusz Poklewski-Koziół – członek (Łódź)
- ▶ Ryszard Rogosz – członek (Szczecin)

Sąd Koleżeński

- ▶ Henryk Kondziela – przewodniczący (Poznań)
- ▶ Jerzy Jasiuk – wiceprzewodniczący (Warszawa)
- ▶ Lubomira Madejska – sekretarz (Szczecin)
- ▶ Janusz Stępkowski – członek (Warszawa)
- ▶ Kazimierz Sztarbatło – członek (Warszawa)

Kadencja 1996–1999

Zarząd Główny

- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – prezes (Warszawa)
- ▶ Andrzej Michałowski – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – wiceprezes (Kraków)
- ▶ Leszek Czapski – sekretarz generalny (Warszawa, do 4 października 1997)
- ▶ Jan Gromnicki – sekretarz generalny (Warszawa, od 7 lutego 1998)
- ▶ Maria Wojtysiak – skarbnik (Warszawa, do 7 lutego 1998)

- ▶ Juliusz Wendlandt – skarbnik (Warszawa, od 7 lutego 1998)
- ▶ Marek Barański – członek (Warszawa)
- ▶ Lech Engel – członek (Wrocław)
- ▶ Henryk Kondziela – członek (Poznań, do 7 lutego 1998)
- ▶ Mieczysław Kurzątkowski – członek (Lublin, do 7 lutego 1998)
- ▶ Ewa Stanecka – członek (Szczecin)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Janusz Mróz – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Marian Rożej – wiceprzewodniczący (Skierniewice)
- ▶ Jakub Lewicki – sekretarz (Warszawa)
- ▶ Jan Pic – członek (Poznań)
- ▶ Paweł Połom – członek (Toruń)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Maciej Pawlicki – przewodniczący (Kraków)
- ▶ Jerzy Jasieńko – wiceprzewodniczący (Wrocław)
- ▶ Teresa Lenczowska-Majer – sekretarz (Poznań)
- ▶ Tadeusz Poklewski-Kozielt – członek (Łódź)
- ▶ Sławomir Skibiński – członek (Toruń)
- ▶ Małgorzata Sajkowska – członek (Szczecin)
- ▶ Janusz Stępkowski – członek (Warszawa)

Sąd Koleżeński

- ▶ Mieczysław Soczyński – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Jerzy Jasiuk – wiceprzewodniczący (Warszawa)
- ▶ Bogna Wierzbanowska-Uske – członek (Poznań)
- ▶ Zbigniew Białkiewicz – członek (Kraków)
- ▶ Mieczysław Ptaśnik – członek (Warszawa)

Kadencja 1999–2002

Zarząd Główny

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes (Kraków)
- ▶ Bohdan Rymaszewski – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Jerzy Jasieńko – wiceprezes (Wrocław)
- ▶ Marek Barański – sekretarz generalny (Warszawa)
- ▶ Janusz Mróz – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Jan Engel – członek (Wrocław)
- ▶ Danuta Kłosek-Kozłowska – członek (Warszawa)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – członek (Kraków)
- ▶ Maciej Pawlicki – członek (Kraków)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – członek (Warszawa)
- ▶ Ewa Stanecka – członek (Szczecin)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Tadeusz Rudkowski – prezes (Warszawa)
- ▶ Krzysztof Janiszowski – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Jakub Szczepański – sekretarz
- ▶ Paweł Połom – członek (Toruń)
- ▶ Maciej Płotkowiak – członek (Szczecin)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Maciej Pawlicki – przewodniczący (Kraków)
- ▶ Jan Gromnicki – członek (Warszawa)
- ▶ Tadeusz Poklewski-Koziół – członek (Łódź)
- ▶ Teresa Lenczowska-Majer – członek (Poznań)
- ▶ Janusz Stępkowski – członek (Warszawa)
- ▶ Maciej Małachowicz – członek (Wrocław)
- ▶ Jerzy Jasieńsko – członek (Wrocław)

Sąd Koleżeński

- ▶ Mieczysław Soczyński – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Alicja Lutostańska – członek (Warszawa)
- ▶ Władysław Chrostowski – członek (Poznań)
- ▶ Andrzej Kubik – członek (Wrocław)
- ▶ Jan Pic – członek (Poznań)

Kadencja 2002–2005

Zarząd Główny

- ▶ Jerzy Jasieńko – prezes (Wrocław)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – wiceprezes (Kraków)
- ▶ Janusz Mróz – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – sekretarz generalny (Kraków)
- ▶ Marek Barański – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Justyna Czystek – członek BRAK
- ▶ Lech Engel – członek (Wrocław)
- ▶ Marcin Gawlicki – członek (Gdańsk)
- ▶ Andrzej Kadłuczka – członek (Kraków)
- ▶ Antoni Oleksicki – członek (Białystok)
- ▶ Ewa Stanecka – członek (Szczecin)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Tadeusz Rudkowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Krzysztof Janiszowski – członek (Warszawa)
- ▶ Jakub Szczepański – członek
- ▶ Maciej Płochociak – członek
- ▶ Jerzy Połom – członek (Toruń)

Komisja kwalifikacyjna

- ▶ Bonawentura Maciej Pawlicki – przewodniczący (Kraków)

Sąd Koleżeński

- ▶ Mieczysław Soczyński – przewodniczący (Warszawa)

Kadencja 2005–2008

Zarząd Główny

- ▶ Jerzy Jasieńko – prezes (Wrocław)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – wiceprezes (Kraków)
- ▶ Janusz Mróz – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – sekretarz generalny (Kraków)
- ▶ Jerzy Szatygin – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Lech Engel – członek (Wrocław)
- ▶ Marek Barański – członek (Warszawa)
- ▶ Andrzej Kadłuczka – członek (Kraków)
- ▶ Piotr Napierała – członek (Wrocław)
- ▶ Marcin Gawlicki – członek (Gdańsk)
- ▶ Leszek Czapski – członek (Warszawa)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Tadeusz Rudkowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Bartłomiej Konarski (Warszawa)
- ▶ Paweł Skrzywanek (Wrocław)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Maciej Pawlicki – przewodniczący (Kraków)
- ▶ Wojciech Fijałkowski (Warszawa)
- ▶ Marek Wiśniewski (Wrocław)
- ▶ Maciej Małachowicz (Wrocław)
- ▶ Wojciech Kapatczyński (Jelenia Góra)

Sąd Koleżeński

- ▶ Mieczysław Soczyński – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Alicja Lutostańska (Warszawa)
- ▶ Agnieszka René (Warszawa)
- ▶ Andrzej Kubik (Wrocław)
- ▶ Jan Skuratowicz (Poznań)

Kadencja 2008–2011

Zarząd Główny

- ▶ Jerzy Jasieńko – prezes (Wrocław)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – wiceprezes (Kraków)
- ▶ Piotr Napierała – wiceprezes (Wrocław)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – sekretarz generalny (Kraków)
- ▶ Marek Barański – skarbnik (Warszawa)

- ▶ Andrzej Kadłuczka – członek prezydium (Kraków)
- ▶ Jacek Rulewicz – członek prezydium (Warszawa)
- ▶ Leszek Czapski – członek (Warszawa)
- ▶ Lech Engel – członek (Wrocław)
- ▶ Dariusz Kopciowski – członek (Lublin)
- ▶ Anna Rostkowska – członek (Warszawa)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Tadeusz Rudkowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Alicja Lutostańska – członek (Warszawa)
- ▶ Jerzy Szatygin – członek (Warszawa)
- ▶ Komisja Kwalifikacyjna
- ▶ Maciej Pawlicki – przewodniczący (Kraków)
- ▶ Maciej Małachowicz – wiceprzewodniczący (Wrocław)
- ▶ Andrzej Gaczol – członek (Kraków)
- ▶ Wojciech Kapatczyński – członek (Jelenia Góra)
- ▶ Marek Gosztyła – członek (Przemyśl)

Sąd Koleżeński

- ▶ Mieczysław Soczyński – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Bartłomiej Konarski – sekretarz (Warszawa)
- ▶ Andrzej Kubik – członek (Wrocław)
- ▶ Lech Narębski – członek (Toruń)
- ▶ Antoni Kapuściński – członek (Gdańsk)

Kadencja 2011–2014

Zarząd Główny

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes (Kraków)
- ▶ Piotr Napierała – wiceprezes (Wrocław)
- ▶ Dariusz Kopciowski – wiceprezes (Lublin)
- ▶ Jacek Rulewicz – sekretarz generalny (Warszawa)
- ▶ Jerzy Szatygin – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Janusz Mróz – członek prezydium (Warszawa)
- ▶ Jolanta Sroczyńska – członek prezydium (Kraków)
- ▶ Marek Gosztyła – członek (Przemyśl)
- ▶ Beata Makowska – członek (Szczecin)
- ▶ Marek Rubnikowicz – członek (Toruń)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – członek (Kraków)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Tadeusz Rudkowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Andrzej Miarkowski – członek (Poznań)
- ▶ Lech Narębski – członek (Toruń)

Komisja kwalifikacyjna

- ▶ Lech Engel – przewodniczący (Wrocław)
- ▶ Andrzej Gaczoł – członek (Kraków)
- ▶ Wojciech Kapatczyński – członek (Jelenia Góra)
- ▶ Ewa Stanecka – członek (Szczecin)
- ▶ Juliusz Wendlandt – członek (Warszawa)

Sąd Koleżeński

- ▶ Mieczysław Soczyński – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Emanuel Okoń – członek (Toruń)
- ▶ Antoni Kapuściński – członek (Gdańsk)
- ▶ Rafał Oleszek – członek (Rzeszów)
- ▶ Barbara Zalewska – członek (Olsztyn)

Kadencja 2014–2018

Zarząd Główny

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes (Kraków)
- ▶ Piotr Napierała – wiceprezes (Wrocław)
- ▶ Jerzy Szatygin – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Jacek Rulewicz – sekretarz generalny (Warszawa)
- ▶ Dariusz Kopciowski – skarbnik (Lublin)
- ▶ Katarzyna Braun – członek (Warszawa)
- ▶ Antoni Kapuściński – członek (Gdańsk)
- ▶ Andrzej Kubik – członek (Wrocław)
- ▶ Janusz Mróz – członek (Warszawa)
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – członek (Warszawa)
- ▶ Ewa Stanecka – członek (Szczecin)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Olgierd Jakubowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Lech Narębski – zastępca przewodniczącego (Toruń)
- ▶ Beata Makowska – sekretarz (Szczecin)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Andrzej Gaczoł – przewodniczący (Kraków)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – członek (Kraków)
- ▶ Aleksander Piwek – członek (Gdańsk)
- ▶ Jolanta Sroczyńska – członek (Kraków)
- ▶ Juliusz Wendlandt – członek (Warszawa)

Sąd Koleżeński

- ▶ Mieczysław Soczyński – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Maria Stępińska-Gałęza – sekretarz (Warszawa)
- ▶ Krzysztof Janus – członek (Lublin)
- ▶ Emanuel Okoń – członek (Toruń)

Kadencja 2018–2022

Zarząd Główny

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes (Kraków)
- ▶ Tomasz Błyskosz – wiceprezes (Gdańsk)
- ▶ Jerzy Szatygin – wiceprezes (Warszawa)
- ▶ Jacek Rulewicz – sekretarz generalny (Warszawa)
- ▶ Janusz Mróz – skarbnik (Warszawa)
- ▶ Katarzyna Braun – członek (Warszawa)
- ▶ Dariusz Kopciowski – członek (Lublin)
- ▶ Halina Landecka – członek (Lublin)
- ▶ Maciej Prarat – członek (Toruń)
- ▶ Iwona Solisz – członek (Opole)
- ▶ Ewa Stanecka – członek (Szczecin)

Główna Komisja Rewizyjna

- ▶ Olgierd Jakubowski – przewodniczący (Warszawa)
- ▶ Lech Narębski – wiceprzewodniczący (Toruń)
- ▶ Dąbrowka Lipska – sekretarz (Warszawa)

Komisja Kwalifikacyjna

- ▶ Andrzej Gaczol – przewodniczący (Kraków)
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – członek (Kraków)
- ▶ Aleksander Piwek – członek (Gdańsk)

Sąd Koleżeński

- ▶ Alicja Lutostańska – przewodnicząca (Warszawa)
- ▶ Ryszard Jurkiewicz – członek (Warszawa)
- ▶ Krzysztof Janus – członek (Lublin)
- ▶ Sławomir Safarzyński – członek (Warszawa)

Prezesa Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

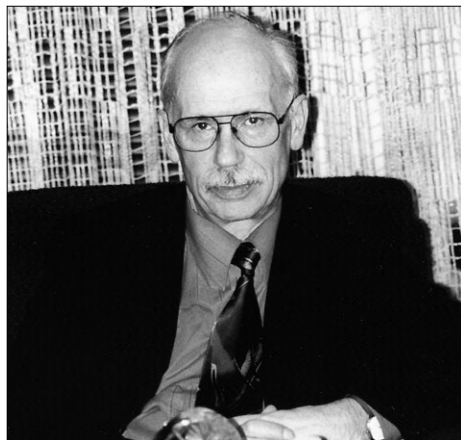
Ze Statutu Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków^{10*}

§ 24

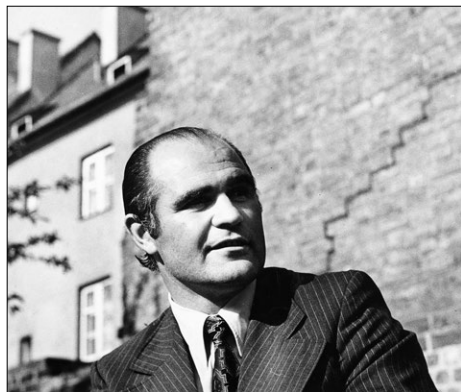
1. Zarząd Główny składa się z Prezesa i 10 członków wybranych przez Walny Zjazd Delegatów.
2. Walny Zjazd Delegatów dokonuje – w oddzielnym, tajnym głosowaniu – wyboru prezesa Zarządu Głównego. Wybrany zostaje kandydat, który uzyskał co najmniej 50% głosów plus 1.
3. Wyboru członków Zarządu Głównego dokonuje Walny Zjazd Delegatów w głosowaniu tajnym spośród kandydatów zgłaszanych przez delegatów i nowo wybranego prezesa.
4. Wybrany Zarząd Główny konstituuje się zgodnie z par. 18 pkt 3, wybierając Prezydium Zarządu Głównego, do którego należą: prezes, dwóch wiceprezesów, sekretarz generalny i skarbnik. Zarząd może dodatkowo powołać ze swojego składu nie więcej niż dwóch członków Prezydium.

¹⁰ * Statut ze zmianami uchwalonymi przez XIX Walny Zjazd Delegatów SKZ 16 listopada 2018 w Warszawie.

Wawrzyniec Kopczyński (1935–1995), pierwszy prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w latach 1981–1984. Historyk sztuki, konserwator zabytków województw leszczyńskiego i wrocławskiego; istotną dziedziną jego działalności był nadzór nad właściwym użytkowaniem obiektów zabytkowych. Urodził się w Poznaniu. Po ukończeniu studiów na Uniwersytecie Poznańskim podjął pracę w Muzeum Narodowym w Poznaniu jako asystent, a od roku 1961 pracował jako kierownik jego oddziału w Rogalinie. W latach 1975–1988 był Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Lesznie, w 1989–1995 Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków we Wrocławiu. Należał do organizatorów Państwowej Służby Ochrony Zabytków. W latach dziewięćdziesiątych był przewodniczącym Kolegium Konserwatorów Zabytków przy Generalnym Konserwatorze Zabytków. Położył wielkie zasługi w uporządkowaniu i ekspozycji skarbu średniego oraz w odbudowie i przekształceniu opactwa cystersów w Lubiążu (m.in. zakończenie restauracji barokowej Sali Książęcej, 1994). Brał udział w ratowaniu innych zabytków w Polsce, np. cmentarza żydowskiego w Szlichtyngowej, muzeum im. Edmunda Bojanowskiego w Grabonogu, pałacu w Krobielowicach. Nadzorował ostatnią fazę odbudowy pałacu w Rydzynie. Przeprowadził rekonstrukcję hełmu wieży kościoła w Przemyśle, kierował pracami rewitalizacyjnymi w pałacu w Trzebinach i jego przekształceniem na potrzeby służb konserwatorskich. Zakończenie restauracji imponującej barokowej Sali Książęcej (1994) było spektakularnym sukcesem konserwatorskim.

Bohdan Rymaszewski (1935–2016), prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w latach 1985–1990, honorowy członek SKZ. Wybitny humanista, historyk, architekt i urbanista, zabytkoznawca i konserwator zabytków, autorytet w dziedzinie muzealnictwa, ochrony dziedzictwa kulturowego, konserwacji i popularyzacji zabytków, znakomity wykładowca. Od 1999 profesor nauk technicznych. Urodził się w Wilnie, studia ukończył na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1957–1971 piastował urząd Miejskiego Konserwatora Zabytków w Toruniu, gdzie zainicjował wieloletnie, wszechstronne prace konserwatorskie zespołu kamienic mieszczańskich na Starym Mieście. W 1972 przeniósł się do Warszawy i został zatrudniony w Ministerstwie Kultury i Sztuki; pełnił funkcje dyrektora Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków (1972–1983) oraz Generalnego Konserwatora Zabytków (1971–1983). Był wykładowcą na Uniwersytecie Warszawskim, politechnikach Warszawskiej, Krakowskiej, Białostockiej i Świętokrzyskiej, Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W latach 1985–1989 pełnił funkcję sekretarza generalnego Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Był członkiem Ogólnopolskiego Komitetu Grunwaldzkiego (1986–1989) oraz Międzynarod-

dowej Rady Oświęcimskiej (2000–2006). Autor wielu publikacji naukowych, m.in. *Toruń w czasach Kopernika: urbanistyka, architektura, sztuka* (Toruń 1969), *Geneza, uwarunkowania i mechanizmy ochrony zabytków w Polsce* (Warszawa 1988), *Polska ochrona zabytków* (Warszawa 2005). W roku 2013, za wybitne zasługi w działalności na rzecz kultury polskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego, został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski; otrzymał również złoty medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2006).

Jerzy Antoni Kowalczyk (1930–2018), prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w latach 1990–1993, członek honorowy SKZ. Wielki uczony i autorytet w dziedzinie nauk o sztukach pięknych, znawca sztuki nowożytnej i jej związków ze sztuką włoską. Od 1983 profesor historii sztuki. Urodził się w Goraju w pobliżu Zamościa. Ukończył historię sztuki na Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1955–1978 pracował w Instytucie Historii Sztuki UW, a od 1978 kierował pracownią Sztuki Nowoczesnej w Instytucie Sztuki PAN. W latach 1988–1996 był redaktorem naczelnym „Biuletynu Historii Sztuki”. Od 1995 członek-korespondent Towarzystwa Naukowego. Badacz kultury i sztuki renesansu oraz architektury późnobarokowej, znawca dziejów Zamościa i rodu Zamoyskich; w roku 2013 odsłonięto poświęconą mu tablicę w Zamojskiej Alei Sław przy ul. Grodzkiej. Dzięki jego wysiłkom odnaleziono dokumentację XIX-wiecznego Zamościa (Moskwa 1992, Petersburg 2005); jemu też Zamość zawdzięcza naukowe uzasadnienie wpisu na Listę UNESCO. Jest autorem przewodnika po Zamościu (1975, 1977, 1995), napisał również m.in. dzieła: *Kolegiata w Zamościu* (Warszawa 1968), *W kręgu kultury dworu Jana Zamoyskiego* (Lublin 1980), *Świątynie późnobarokowe na Kresach: kościoły i klasztory w diecezjach na Rusi Koronnej* (Warszawa 2006). Był redaktorem naukowym dzieła *Opisy i widoki zabytków w Królestwie Polskim (1844–1855)*, t. 5: *Gubernia lubelska* (Warszawa 2014). W 1985 został odznaczony Krzyżem Kawalerskim, a w 1999 Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski; otrzymał również złoty medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2011).

Maria Sarnik-Konieczna (ur. 1941), prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w latach 1993–1996 i 1996–1999; należała do grupy członków-założycieli SKZ, w latach 1990–1993, 2002–2005, 2005–2008 i 2008–2011 Sekretarz Generalny tej organizacji. Urodziła się w Szadku. Początkowo studiowała historię sztuki na Uniwersytecie Wrocławskim, później przeniosiła się na Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej. Po studiach pracowała jako architekt w Koninie, po czym przeprowadziła się do Zamościa, by w roku 1970 zostać pierwszym w historii tego miasta konserwatorem zabytków. W latach 1979–1984

sprawowała urząd Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zamościu. Nadzorowała prace konserwatorskie w okresie rewaloryzacji zamojskiego zespołu zabytkowego. W roku 1984 zamieszkała w Warszawie i rozpoczęła pracę w ówczesnym Ministerstwie Kultury i Sztuki, m.in. kierowała Departamentem Ochrony Zabytków. W latach 1990–1992 uczestniczyła w pracach Międzyresortowej Komisji ds. Rewaloryzacji Miast i Zespołów Staromiejskich, opracowującej procedury konserwatorskie. W latach 1992–2004 była zatrudniona w Agencji Własności Rolnych Skarbu Państwa jako główny specjalista ds. zabytków przekazanych do zasobu Skarbu Państwa. W latach 1980–1985 była bezpartyjną posłanką na Sejm PRL VIII kadencji. W 2013, za wybitne zasługi w działalności na rzecz kultury polskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego, została odznaczona Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski; otrzymała również złoty medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2021).

Jerzy Jasieńko (ur. 1953), prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w latach 2002–2005, 2005–2008 i 2008–2011. Urodził się we Wrocławiu. Absolwent Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Wrocławskiej, od roku 2009 profesor nauk technicznych; w latach 2016–2020 prorektor Politechniki Wrocławskiej. Specjalizuje się w budownictwie ogólnym, konserwacji zabytków, konstrukcjach drewnianych i murowych, jest autorem ponad 200 ekspertyz, projektów, konsultacji związanych z konserwacją konstrukcyjną i ze wzmacnianiem obiektów historycznych. Ekspert Fundacji Romualdo del Bianco (Florencja). Przewodniczący Rady Fundacji Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej. Członek Rady Naukowej pisma „Domes and Copulas” (Florencja), przewodniczący Międzynarodowej Rady Naukowej „Wiadomości Konserwatorskich”. Przewodniczący Głównej Komisji Konserwatorskiej. Członek Rady Ochrony Zabytków oraz komitetów sterujących i naukowych międzynarodowych konferencji konserwatorskich o zasięgu światowym: SAHC, SHATIS, Domes in the World, Murico. Współorganizator Kongresów Konserwatorów Zabytków (2005, 2010). Członek zespołu opracowującego Plany Zarządzania dla miejsc dziedzictwa światowego w Polsce. Autor i współautor ponad 180 publikacji naukowych, promotor wielu przewodów doktorskich. W 2011 otrzymał srebrny medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, a w 2013, za wybitne zasługi w działalności na rzecz kultury polskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego, został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Jest też laureatem Nagrody Naukowej Prezydenta Wrocławia oraz Złotej Honorowej Odznaki „Wrocław z wdzięcznością”.

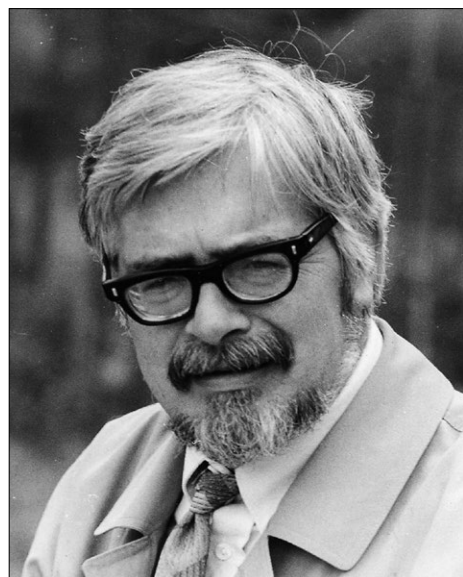

Andrzej Kadłuczka (ur. 1943), prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w latach 1999–2002, 2011–2014, 2014–2018 i 2018–2022. Urodził się w Krakowie. Absolwent Politechniki Krakowskiej i jej pracownik od roku 1966; od 2000 profesor zwyczajny; wykładał też w Münster, Wenecji, Delft, Budapeszcie i Zagrzebiu. W latach 1993–1999 dziekan Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, później wieloletni dyrektor Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków tej uczelni. Prowadzi badania nad integracją zabytkowej architektury i zespołów urbanistycznych z potrzebami współczesnego społeczeństwa. Autor i współautor licznych projektów i realizacji konserwatorskich, m.in.: zespół kamienic ormiańskich i Arsenał w Zamościu, kościół św. Salwatora w Krakowie, odbudowa pomnika Grunwaldzkiego w Krakowie, nowe kościoły w Jaworznie, Puchałach k. Łomży, Radomiu i Chomranicach k. Nowego Sącza, modernizacja i restauracja Teatru Słowackiego w Krakowie. W roku 1989 założył autorską pracownię architektoniczną, od 1994 działającą pod nazwą ARCHECON; wykonała ona liczne prestiżowe projekty i realizacje, m.in.: Akademii Muzycznej w Krakowie, hotelu Sheraton w Krakowie, Muzeum Archeologicznego w Wiślicy, modernizacji Rynku Głównego w Krakowie (Muzeum Rynku Podziemnego), modernizacji i restauracji Sukiennic w Krakowie. Autor ponad 200 publikacji, pomysłodawca i organizator Międzynarodowej Konferencji Konserwatorskiej, która uchwalila głośną w Europie „Kartę Krakowską 2000”, oraz konferencji „Kraków–Florence, Wspólne Dziedzictwo Kultury” (2007). W latach 2001 i 2011 został odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, w 2011 otrzymał srebrny medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”; jest również laureatem prestiżowej Nagrody *Premio Europeo* 2017 przyznawanej przez Akademię Medycejską we Florencji.

Sekretarze Generalni Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Tadeusz Maria Rudkowski – zob. biogram na s. 92.

Marek Konopka (ur. 1940), archeolog, dokumentalista zabytków. Urodził się w Warszawie, ukończył Uniwersytet Warszawski. W latach 1962–1974 był zatrudniony w Zarządzie Muzeów i Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki, 1975–1977 w Instytucie Historii Kultury Materialnej PAN; w latach 1978–1995 był pracownikiem Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie (1982–1989 wicedyrektor, od 1990 dyrektor), zorganizował krajowy program Archeologiczne Zdjęcia Polski (ewidencja stanowisk archeologicznych); w latach 1996–1999 pracował w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, 1999–2001 w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (doradca wiceministra), 2001–2002 dyrektor Departamentu Archeologii w Urzędzie Generalnego Konserwatora Zabytków, 2003–2006 pracownik Zamku Królewskiego w Warszawie (Biuro Programu „Trakt Królewski”). Autor ponad 500 publikacji z zakresu ochrony zabytków, archeologii i muzealnictwa; autor wniosku o wpis Zamościa na Światową Listę Dziedzictwa UNESCO; redaktor naczelny kwartalnika „Z otchłani wieków” (1967–1989), rocznika „Informator Archeologiczny” (1967–1992), kwartalnika „Wiomości Konserwatorskie” (1985–1995). Wieloletni członek Zarządu Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego (1970–1985), działacz Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS. Uhonorowany złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2021).

Maria Sarnik-Konieczna – zob. biogram na s. 32.

Mieczysław Kurzątkowski (1932–2000), historyk sztuki, konserwator zabytków. Urodził się w Lublinie, ukończył Katolicki Uniwersytet Lubelski. Działalność konserwatorską rozpoczął w 1955, pełniąc kolejno funkcje: młodszego konserwatora, adiunkta konserwatorskiego, starszego konserwatora i wojewódzkiego konserwatora zabytków (1964–1976). Stworzył nową strukturę służby konserwatorskiej: zainicjował powołanie konserwatora zabytków miasta i powiatu Zamość (1970), miejskiego konserwatora zabytków w Lublinie i Biura Dokumentacji Zabytków w Lublinie (1971) oraz Archeologicznego Ośrodka Badawczo-Konserwatorskiego (1975). Równoległe z pracą

konserwatorską popularyzował zabytki i ich ochronę. W 1976 rozpoczął pracę w Muzeum Wsi Lubelskiej, w latach 1986–1998 był jego dyrektorem. Przyczynił się do powołania muzeów: Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej (1966), Józefa Czechowicza w Lublinie (1968), Ruchu Spółdzielczego w Polsce z siedzibą w Nałęczowie (1968) oraz Wsi Lubelskiej w Lublinie (1970). Był autorem pierwszego wojewódzkiego programu ochrony dóbr kultury (1966) oraz współautorem programu rewitalizacji Starego Miasta w Lublinie (1969). Nadzorował odbudowę m.in. synagog w Łęcznej, Modliborzycach, Szczeczeszynie i Zamościu oraz pałaców w Lubartowie i Radzynie Podlaskim. Opublikował ok. 180 prac, m.in. *Mały słownik ochrony zabytków* (1989). Odznaczony m.in. Złotym Krzyżem Zasługi (1974) i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1987).

Jan Gromnicki (ur. 1932), archeolog; absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 1957 zatrudniony w Zakładzie Archeologii Polski (później: Małopolski) Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN (później: Instytut Archeologii i Etnologii PAN) w Krakowie, od 1964 w PAN w Warszawie; w latach 1962–1966 wykładał na Wydziale Humanistycznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Uczestniczył m.in. w badaniach zespołu osadniczego w Igołomii k. Krakowa, grodziska w Stradowie, prowadził badania cmentarzyska w Zagości i osad w Dalewicach. Działał w stowarzyszeniach i organizacjach na rzecz ochrony zabytków (głównie archeologicznych): Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego oraz Komisji Ochrony Zabytków PTTK. W roku 1973 rozpoczął pracę w Zarządzie PP Pracowni Konserwacji Zabytków w Warszawie na stanowisku specjalisty, a następnie głównego specjalisty ds. badań archeologicznych; w 1983 został powołany na stanowisko dyrektora Od-

działu Badań i Konserwacji PP PKZ w Warszawie, obejmującego kilkanaście pracowni konserwatorskich. Jest autorem ponad 100 publikacji, dotyczących głównie ochrony zabytków archeologicznych, zabytkowych ogrodów, nazewnictwa warszawskich ulic. W latach dziewięćdziesiątych radny warszawskiej dzielnicy Śródmieście i Sejmiku Samorządowego. Przez kilka kadencji członek Komisji Nazewnictwa ulic Warszawy. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu *Słownika Biograficznego Konserwatorów Polskich* wydawanego przez SKZ. Uhonorowany złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2021).

Leszek Czapski (ur. 1938), inżynier, konstruktor; absolwent Politechniki Warszawskiej. Od 1973 pracował w PP Pracowni Konserwacji Zabytków jako naczelny inżynier odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie i p.o. dyrektora Oddziału PP PKZ Zamek Królewski w Warszawie, w latach 1975–1980 kierownik zespołu specjalistów ds. architektury w Zarządzie PP PKZ, 1981–1984 dyrektor Oddziału Badań i Konserwacji PP PKZ, 1985–2002 dyrektor firmy Restor – Konserwacja Zabytków. Twórca Skansenu Kurpiowskiego w Kadzidle, restaurator wielu unikalnych obiektów zabytkowych budownictwa drewnianego (m.in. dworów w Brześciach, Uniszkach Zawadzkich, Sypniewie, Koźniewie, Szlasach, Czyżewie-Sutkach, kościoła w Izdebnie Kościelnym, wiatraków w Drewnowie i Dąbrowie-Łazach, zespołu budownictwa osady olenderskiej w Dzierżąni. Autor 72 opracowań, inwentaryzacji i opinii konserwatorskich dotyczących architektury drewnianej. Rzecznik Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków oraz Ministra Kultury i Sztuki w zakresie konserwacji i rewaloryzacji obiektów zabytkowych. Członek Rady Ekspertów Międzyresortowego Zespołu do spraw Rewaloryzacji Miast Historycznych (1998), członek zespołu w Programie Rządowym Ministerstwa Kultury i Sztuki „Ratowanie Miast Historycznych” (1994).

Marek Barański (ur. 1953), architekt, archeolog; ukończył architekturę na Politechnice Warszawskiej (1977) i archeologię na Uniwersytecie Warszawskim (1981), doktorat na Politechnice Krakowskiej, habilitacja na Politechnice Warszawskiej, od 2011 adiunkt, a następnie profesor na Politechnice Świętokrzyskiej. Od roku 1979 zatrudniony w PP Pracowni Konserwacji Zabytków jako specjalista badań architektonicznych, konserwator, kierownik i członek misji badawczych; w latach 1996–1999 naczelnik Wydziału Nadzoru Konserwatorskiego w Biurze Generalnego Konserwatora Zabytków; 1999–2002 zastępca dyrektora PKZ Zamek, 2004–2010 prezes Polskie Pracowni Konserwacji Zabytków SA, od 2010 prezes spółki Polscy Konserwatorzy Zabytków Barański i Wspólnicy. Badacz zabytków starożytnej architektury w Egipcie, Syrii, Macedonii, kierownik prac konserwatorskich w Polsce i zagranicą (Rosja, Austria, Ukraina, Wietnam: kierownik projektu rewitalizacji historycznego centrum Pho Hien w mieście Hung Yen, 2011–2013 organizator kursu szkoleniowego konserwatorów zabytków w Hue). Autor licznych publikacji poświęconych badaniom i konserwacji zabytków architektury, odbudowie Warszawy i pozamaterialnym aspektom ochrony dziedzictwa kultury. Rzecznik Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie badań zabytków architektury.

Jacek Jan Rulewicz (ur. 1944), prawnik, ekonomista, specjalista z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego. Urodził się w Warszawie i tam ukończył Uniwersytet. Przeszedł aplikację w Sądzie Wojewódzkim dla m.st. Warszawy, zakończoną w 1972 egzaminem sędziowskim. W latach 1968–1976 pracował w Związku Zawodowym Pracowników Kultury i Sztuki, 1976–1978 był naczelnikiem wydziału prawno-organizacyjnego Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki. W latach 1979–1981 dyrektor oddziału Zarządu Ochrony i Konserwacji Zespołów Pałacowo-Ogrodowych w Wilanowie, 1981–1984 wicedyrektor Zarządu, pełnił nadzór nad działalnością oddziałów w Łazienkach Królewskich, Wilanowie, Królikarni i Nieborowie; 1984–1988 dyrektor Zamku Ujazdowskiego w Budowie. W latach 1988–1991 wicedyrektor Departamentu Ochrony Dóbr Kultury Muzeów i Plastyki w Ministerstwie Kultury i Sztuki, gdzie współtworzył przyszłe struktury Państwowej Służby Ochrony Zabytków.

1991–1996 zastępca Generalnego Konserwatora Zabytków i jednocześnie dyrektor Biura Ochrony Dóbr Kultury i Muzeów Państwowej Służby Ochrony Zabytków, sprawował nadzór nad działalnością 49 wojewódzkich konserwatorów zabytków. W 1994 czasowo p.o. Generalnego Konserwatora Zabytków. Od 1996 zajmował różne stanowiska ministerialne, m.in. dyrektora Biura Budżetu i Finansów oraz Departamentu Ochrony Zabytków w MKiDN. W latach 2003–2010 dyrektor (później wicedyrektor) Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków. W latach 1993–2001 rzeczoznawca Ministra Kultury i Sztuki w specjalności bezpieczeństwo zbiorów publicznych – zabezpieczenie obiektów przed przestępczością. Z jego inicjatywy w 1989 został utworzony Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych. Współautor m.in. *Vademecum ochrony obiektów sakralnych* (1995), *Vademecum zabezpieczenia muzeów* (2002), *Działaj i miej nadzieję. Stulecie państwowych służb konserwatorskich w Polsce 1918–2018* (2018). Uhonorowany m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2013) oraz złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2018).

Zarządy Oddziałów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Oddziały Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków prowadzą samodzielną działalność merytoryczną. Wszystko zależy od aktywności członków zarządów ich oddziałów, a przede wszystkim ich prezesów¹¹. Niektóre oddziały są bardzo aktywne i prowadzą regularną działalność integrującą środowisko oraz współpracują z wojewódzkimi konserwatorami zabytków. Inne, współdziałając z WUOZ, wydają publikacje; pozostałe włączają się w organizację specjalistycznych konferencji czy wystaw regionalnych. Wszyscy działamy społecznie, co nie jest dziś łatwe, tym bardziej więc należy docenić działalność podstawową oddziałów SKZ.

Ze Statutu Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków¹²

§ 17

2. Władzami Oddziału są:

1. Walne Zebranie Oddziału.
2. Zarząd Oddziału.
3. Komisja Rewizyjna Oddziału.

§ 42

Zarząd Oddziału składa się z prezesa i 4–6 członków. Na pierwszym zebraniu organizacyjnym Zarząd Oddziału wybiera ze swego grona wiceprezesa, sekretarza i skarbnika. Uchwały Zarządu Oddziału zapadają zwykłą większością głosów przy obecności większości składu Zarządu.

§ 43

Do realizacji postanowień i prowadzenia administracji oraz księgowości, Zarząd Oddziału może powołać biuro Oddziału, działające na podstawie regulaminu uchwalonego przez Zarząd Oddziału.

¹¹ Dane teleadresowe Oddziałów są dostępne, i aktualizowane, na stronie internetowej Zarządu Głównego SKZ.

¹² Statut ze zmianami uchwalonymi przez XIX Walny Zjazd Delegatów SKZ 16 listopada 2018 w Warszawie.

§ 44

Do kompetencji Zarządu Oddziału należy:

1. Organizowanie działalności Oddziału zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania i uchwałami Zarządu Głównego.
2. Przygotowanie planów pracy i preliminarzy oraz sprawozdań z działalności merytorycznej i finansowej Oddziału.
3. Przyjmowanie członków zwyczajnych Stowarzyszenia zgodnie z par. 11 pkt 2 ppkt 4 Statutu.
4. Podejmowanie decyzji w ramach bieżącego zarządu majątkiem Oddziału.
5. Tworzenie i rozwiązywanie kół, sekcji, komisji i zespołów działających przy Oddziale oraz uchwalenie regulaminów ich działania.
6. Reprezentowanie Oddziału wobec Zarządu Głównego oraz instytucji i organizacji lokalnych.
7. Organizowanie zabezpieczenia finansowego działalności statutowej Oddziału i prowadzenie działalności gospodarczej w ramach posiadanych pełnomocnictw.
8. Zwoływanie Walnych Zebrań Oddziału.
9. Przedkładanie Zarządowi Głównemu wniosków w sprawach: skreślenia członków, nadawania członkostwa honorowego oraz przyznawania nagród i odznaczeń członkom Stowarzyszenia.
10. Opiniowanie na życzenie, lub za zgodą członka, jego działalności i kwalifikacji zawodowych.

Oddział Bydgoski

Na pierwszym zebraniu wyborczym, które odbyło się w 2009, wybrano Zarząd Oddziału, powołując tym samym oddział do istnienia. Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na posiedzeniu 9 listopada 2009 zatwierdził powstanie Oddziału Bydgoskiego SKZ i przyjął 22 nowych członków.

Zarząd Oddziału

- Dariusz Markowski – prezes
- Iwona Brzozowska – wiceprezes
- Aleksandra Olszewska-Piech – sekretarz
- Janusz Fleming – skarbnik
- Komisja Rewizyjna
- Elżbieta Dygaszewicz
- Jolanta Chmara

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się w 2012, wybrano nowy Zarząd Oddziału.

Zarząd Oddziału

- Dariusz Markowski – prezes
- Iwona Brzozowska – wiceprezes
- Lucyna Lipkowska – sekretarz
- Janusz Fleming – skarbnik
- Komisja Rewizyjna
- Elżbieta Dygaszewicz
- Jolanta Chmara

Zarząd w takim składzie po kolejnych zebraniach sprawozdawczo-wyborczych funkcjonuje do dziś.

Oddział Gdański

Kadencja 1984–1988

Na zebraniu założycielskim Oddziału (obejmującego cztery województwa: elbląskie, olsztyńskie, słupskie i gdańskie), które odbyło się 8 marca 1984, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Romuald Chomicz – prezes
- Tadeusz Chrzanowski
- Lucjan Czubiel
- Bogusław Hanuszkiewicz
- Maria Lubocka

- Jerzy Stankiewicz
- Stanisław Szpilewski
- Komisja Rewizyjna
- Krzysztof Jacuński
- Grzegorz Sulikowski

Kadencja 1988–1992

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 24 października 1988, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Janina Grabowska – prezes
- Marcin Gawlicki – wiceprezes
- Justyna Czystek – sekretarz
- Elżbieta Sieniawska – skarbnik
- Tadeusz Chrzanowski – członek
- Artur Kostarczyk – członek
- Andrzej Macur – członek

Komisja Rewizyjna

- Romuald Bławat
- Maria Kosicka
- Jerzy Stankiewicz

Kadencja 1992–1995

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 27 kwietnia 1992, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Andrzej Macur – prezes
- Aleksander Piwek – wiceprezes
- Justyna Czystek – sekretarz
- Elżbieta Sieniawska – skarbnik
- Jerzy Stankiewicz – członek
- Rajmund Wilimiński – członek

Komisja Rewizyjna

- Maria Kosicka
- Janina Grabowska
- Irena Wasilewska

Kadencja 1995–2001

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 1 kwietnia 1995, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Andrzej Macur – prezes
- ▶ Justyna Czystek

Komisja Rewizyjna

- ▶ brak informacji

Kadencja 2001–2005

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 6 maja 2001, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jakub Szczepański – prezes
- ▶ Andrzej Macur – wiceprezes
- ▶ Justyna Czystek – sekretarz

Komisja Rewizyjna

- ▶ Aleksander Piwek
- ▶ Janusz Tarnacki

7 października 2002, po skróconej kadencji dotychczasowego zarządu, wybrano nowy zarząd. Przyjęto też zasadę pełnienia nieprzerwanie funkcji prezesa jedynie przez dwie kadencje.

- ▶ Aleksander Piwek – prezes
- ▶ Janusz Ciemnołoński – wiceprezes
- ▶ Justyna Czystek – sekretarz
- ▶ Janusz Tarnacki – skarbnik
- ▶ Robert Hirsch – członek
- ▶ Maria J. Sołtysik – członek

Komisja Rewizyjna

- ▶ brak informacji

Kadencja 2005–2008

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 2 października 2005, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Aleksander Piwek – prezes
- ▶ Antoni Kapuściński – wiceprezes
- ▶ Katarzyna Darecka – sekretarz
- ▶ Janusz Tarnacki – skarbnik
- ▶ Anita Jaśkiewicz-Sojak – członek

Komisja Rewizyjna

- ▶ Elżbieta Ratajczyk-Piątkowska
- ▶ Marcin Gawlicki
- ▶ Bohdan Szermer

Kadencja 2008–2014

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 6 października 2008, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Antoni Kapuściński – prezes
- ▶ Maria J. Sołtysik – wiceprezes
- ▶ Katarzyna Rozmarynowska – sekretarz
- ▶ Janusz Tarnacki – skarbnik
- ▶ Tomasz Karpowicz – członek
- ▶ Anna Kriegseisen – członek
- ▶ Aleksander Piwek – członek

Komisja Rewizyjna

- ▶ Elżbieta Ratajczyk-Piątkowska
- ▶ Katarzyna Darecka
- ▶ Grzegorz Bukal

Kadencja 2014–2018

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 13 listopada 2014, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Aleksander Piwek – prezes
- ▶ Tomasz Błyskosz – wiceprezes
- ▶ Katarzyna Darecka – sekretarz
- ▶ Piotr Samół – skarbnik

Komisja Rewizyjna

- ▶ Renata Wiloch-Kozłowska
- ▶ Janusz Tarnacki
- ▶ Elżbieta Ratajczyk-Piątkowska

Kadencja 2018–2022

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 9 maja 2018, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Tomasz Błyskosz – prezes
- ▶ Maria J. Sołtysik – wiceprezes
- ▶ Katarzyna Darecka – sekretarz
- ▶ Piotr Samół – skarbnik
- ▶ Antoni Kapuściński – członek

Komisja Rewizyjna

- ▶ Andrzej Macur
- ▶ Maria Bigoś-Bojarska
- ▶ Dorota Kurczalska

Oddział Górnośląski

Kadencja 2006–2011

Oddział rozpoczął działalność w styczniu 2006. Głównymi inicjatorami jego utworzenia byli Ewa Pokorska-Ożóg – Miejski Konserwator w Gliwicach oraz ówczesny Miejski Konserwator Zabytków w Rudzie Śląskiej dr inż. Henryk Mercik. W roku założenia oddział liczył 15 członków. 13 stycznia 2006 odbyło się walne zebranie założycielskie i zarazem walne zebranie wyborcze.

Zarząd Oddziału

- Henryk Mercik – prezes
- Urszula Pawłowska – skarbnik
- Barbara Klajmon – sekretarz
- Danuta Żabicka-Barecka – członek zarządu
- Ewa Pokorska-Ożóg – członek zarządu

Komisja Rewizyjna

- Wojciech Pyttel
- Magdalena Buchalik
- Piotr Wybraniec

Od roku 2011 działalność Oddziału praktycznie zamarła. Nie zwołano Walnego Zebrania Wyborczego. Działalność reaktywowano w roku 2016. 29 listopada 2016 odbyło się walne zebranie wyborcze.

Kadencja 2016–2020

Zarząd Oddziału

- Barbara Klajmon – prezes
- Danuta Żabicka – Barecka – wiceprezes
- Łukasz Urbańczyk – skarbnik
- Ewa Pokorska-Ożóg – członek zarządu

Komisja Rewizyjna

- Wojciech Pyttel
- Magdalena Buchalik
- Piotr Wybraniec

Kadencja 2021–2025

Zarząd Oddziału

- Łukasz Urbańczyk – prezes
- Ewa Pokorska-Ożóg – wiceprezes
- Agnieszka Gerlic – sekretarz
- Marta Lip-Kornatka – skarbnik
- Jacek Jakubek – członek

Komisja Rewizyjna

- Łukasz Drobiec
- Barbara Klajmon
- Ewa Waryś

Nowy Zarząd złożył deklarację kontynuowania działalności Oddziału w formie podobnej jak w pierwszych latach jego istnienia. Obecnie liczba członków Oddziału wynosi 23, z czego aktywnych pozostaje 18 osób.

Oddział Lubelski

Kadencja 1993–1996

Na pierwszym zebraniu wyborczym, które odbyło się 3 grudnia 1993, powołano Oddział Lubelski SKZ i wybrano:

Zarząd Oddziału

- Dariusz Kopciowski – prezes
- Bogusław Szmygin – wiceprezes
- Euzebiusz Maj – sekretarz
- Anna Frąckiewicz – skarbnik
- Marek Kaszycki – członek

Komisja Rewizyjna

- Anna Obrębska
- Maria Podraza
- Jerzy Żurawski

Kadencja 1997–2001

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 11 marca 1997, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Dariusz Kopciowski – prezes
- Marek Kaszycki – zastępca
- Anna Frąckiewicz – sekretarz, pełniąca także funkcję skarbnika

Komisja Rewizyjna

- Jerzy Żurawski
- Anna Obrębska
- Krzysztof Popik

Kadencja 2001–2005

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 27 lutego 2001, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Dariusz Kopciowski – prezes
- Euzebiusz Maj – sekretarz

- ▶ Anna Frąckiewicz – skarbnik
- ▶ Krzysztof Popik – członek

Komisja Rewizyjna

- ▶ Jerzy Kowalczyk
- ▶ Marek Kaszycki
- ▶ Bogusław Szmygin

Kadencja 2005–2008

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 9 marca 2005, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Dariusz Kopciowski – prezes
- ▶ Bogusław Szmygin – wiceprezes
- ▶ Dorota Szczuka – sekretarz
- ▶ Anna Frąckiewicz – skarbnik
- ▶ Krzysztof Popik – członek

Komisja Rewizyjna

- ▶ Marek Kaszycki
- ▶ Roman Zwierzchowski
- ▶ Euzebiusz Maj

Kadencja 2008–2011

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 14 kwietnia 2008, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Dariusz Kopciowski – prezes
- ▶ Bogusław Szmygin – wiceprezes
- ▶ Dorota Szczuka – sekretarz
- ▶ Anna Frąckiewicz – skarbnik
- ▶ Roman Zwierzchowski – członek

Komisja Rewizyjna

- ▶ Krystyna Gerłowska
- ▶ Anna Obrębska
- ▶ Jerzy Żurawski

Kadencja 2011–2014

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 8 listopada 2011, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Dariusz Kopciowski – prezes
- ▶ Bartłomiej Kwiatkowski – wiceprezes
- ▶ Małgorzata Sosnowska – sekretarz
- ▶ Anna Frąckiewicz – skarbnik
- ▶ Natalia Przesmycka – członek

Komisja Rewizyjna

- Krystyna Gerłowska
- Anna Obrębska
- Krzysztof Janus

Kadencja 2014–2018

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 14 października 2014, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Dariusz Kopciowski – prezes
- Bartłomiej Kwiatkowski – wiceprezes
- Małgorzata Sosnowska – sekretarz
- Anna Frąckiewicz – skarbnik
- Natalia Przesmycka – członek
- Krzysztof Janus – członek

Komisja Rewizyjna

- Krystyna Gerłowska
- Anna Obrębska
- Maria Osmólska-Serafinowicz

Kadencja 2018–2022

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 15 października 2018, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Dariusz Kopciowski – prezes
- Krzysztof Janus – wiceprezes
- Anna Frąckiewicz – skarbnik
- Halina Landecka – członek
- Bartłomiej Kwiatkowski – członek

Komisja Rewizyjna

- Krystyna Gerłowska
- Anna Obrębska
- Maria Osmólska-Serafinowicz

Oddział Małopolski

Kadencja 1981–1983–1985

Zarząd Oddziału¹³

- ▶ Władysław Ślesieński – prezes
- ▶ Maria Borowiejska-Birkenmajerowa – wiceprezes
- ▶ Leszek Letscher – członek Zarządu
- ▶ Józef Nykiel – członek Zarządu
- ▶ Janusz Smólski – członek Zarządu
- ▶ Łukasz Walczy – członek Zarządu

Kadencja 1985–1988

Zarząd Oddziału

- ▶ Maria Borowiejska-Birkenmajerowa – prezes

Kadencja 1988–1991

Zarząd Oddziału

- ▶ Maria Borowiejska-Birkenmajerowa – prezes

Kadencja 1991–1993

Zarząd Oddziału

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes

Kadencja 1993–1996

Zarząd Oddziału

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes
- ▶ Zbigniew Białkiewicz – sekretarz

Kadencja 1996–1999

Zarząd Oddziału

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes
- ▶ Zdzisława Tołłoczko – wiceprezes
- ▶ Bogdana Książek – wiceprezes
- ▶ Zbigniew Białkiewicz – sekretarz
- ▶ Anna Maria Dorak – skarbnik
- ▶ Elżbieta Nosek – członek Zarządu
- ▶ Marek Łukacz – członek Zarządu
- ▶ Andrzej Gaczoł – członek Zarządu¹⁴

¹³ Wśród członków-założycieli byli także: Anna Hoszowska-Tomczyk, Czesław Dobosz, Andrzej Gaczoł, Krystyna Kruczek, Andrzej Krzyżanowski, Aleksandra Kydryńska.

¹⁴ XV lat, 1996, s. 14 (jeśli nie podano inaczej, wszystkie cytowania pochodzą z „Wiadomości Konserwatorskich”).

Komisja Rewizyjna

- ▶ Bonawentura Maciej Pawlicki – przewodniczący
- ▶ Jolanta Sroczyńska – członek
- ▶ Andrzej Białkiewicz – członek

Kadencja 1999–2002

Zarząd Oddziału

- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – prezes
- ▶ Anna Maria Dorak – skarbnik

Kadencja 2002–2005

Zarząd Oddziału

- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – prezes
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – wiceprezes
- ▶ Anna Maria Dorak – skarbnik

Kadencja 2005–2008

Zarząd Oddziału

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – wiceprezes
- ▶ Anna Maria Dorak – skarbnik

Kadencja 2008–2011

Zarząd Oddziału

- ▶ Andrzej Kadłuczka – prezes
- ▶ Kazimierz Kuśnierz – wiceprezes
- ▶ Anna Maria Dorak – skarbnik

Kadencja 2011–2014

Zarząd Oddziału

- ▶ Jolanta Sroczyńska – prezes
- ▶ Dominika Kuśnierz-Krupa – wiceprezes
- ▶ Andrzej Gaczoł – wiceprezes
- ▶ Marcin Włodarczyk – sekretarz
- ▶ Anna Maria Dorak – skarbnik

Kadencja 2014–2018

Zarząd Oddziału

- ▶ Jolanta Sroczyńska – prezes
- ▶ Krystyn Kozieł – wiceprezes
- ▶ Agnieszka Fita (rezygnacja), Marcin Włodarczyk – sekretarz
- ▶ Anna Maria Dorak – skarbnik

- ▶ Andrzej Gaczoł – członek Zarządu
- ▶ Barbara Zin – członek Zarządu

Kadencja 2018–2022

Zarząd Oddziału

- ▶ Jolanta Sroczyńska – prezes
- ▶ Krystyn Kozieł – wiceprezes
- ▶ Marcin Włodarczyk – sekretarz
- ▶ Bożena Opiłto – skarbnik
- ▶ Andrzej Gaczoł – członek Zarządu
- ▶ Barbara Zin – członek Zarządu

Oddział Mazowiecki

Kadencja 1982–1985

Na założycielskim zebraniu wyborczym, które odbyło się 15 lipca 1982, powołano Oddział Mazowiecki SKZ, a także wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Klemens Koczorowski – prezes (do 1984)
- ▶ Andrzej Misiorowski – wiceprezes (prezes od 1984)
- ▶ Jan Gromnicki – sekretarz
- ▶ Andrzej Michałowski – skarbnik
- ▶ Lech Krzyżanowski – członek Zarządu
- ▶ Marek Kędzierski – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Elżbieta Baniukiewicz
- ▶ Ryszard Brykowski
- ▶ Jerzy Jasiuk

Kadencja 1985–1986

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 29 października 1985, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Andrzej Misiorowski – prezes
- ▶ Mieczysław Kurzątkowski – wiceprezes
- ▶ Barbara Lenard – sekretarz
- ▶ Hanna Orzechowska – skarbnik
- ▶ Marek Kędzierski – członek Zarządu
- ▶ Jacek Serafinowicz – członek Zarządu

Kadencja 1986–1989

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 12 września 1986, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jacek Serafinowicz – prezes
- ▶ Barbara Lenard – sekretarz
- ▶ Hanna Orzechowska – skarbnik
- ▶ Marek Kędzierski – członek Zarządu

Kadencja 1989–1992

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 6 lutego 1989, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jacek Serafinowicz – prezes
- ▶ Maria Sarnik-Konieczna – wiceprezes
- ▶ Jadwiga Malawska – sekretarz
- ▶ Juliusz Wendlandt – skarbnik
- ▶ Mieczysław Kurzątkowski – członek Zarządu
- ▶ Ryszard Małowiecki – członek Zarządu
- ▶ Andrzej Majdowski – członek Zarządu

Kadencja 1992–1996

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 5 listopada 1992, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Andrzej Misiorowski – prezes
- ▶ Marek Kędzierski – wiceprezes
- ▶ Wiesław Malawski – sekretarz
- ▶ Kazimierz Sztarbatło – skarbnik
- ▶ Alicja Lutostańska – członek Zarządu
- ▶ Adam Piesio – członek Zarządu
- ▶ Leszek Czapski – członek Zarządu, p.o. prezesa Oddziału od 7 listopada 1994

Komisja Rewizyjna

- ▶ Hanna Krzyżanowska – przewodnicząca
- ▶ Ryszard Brykowski – członek
- ▶ Juliusz Wendlandt – członek

Kadencja 1996–1998

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 31 stycznia 1996, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Lech Krzyżanowski – prezes
- ▶ Leszek Czapski – wiceprezes
- ▶ Janusz Mróz – sekretarz
- ▶ Krystyna Trzeciak – skarbnik
- ▶ Piotr Mądrach – członek Zarządu

- ▶ Małgorzata Chodorowska – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Alicja Lutostańska – przewodnicząca
- ▶ Adam Piesio – członek
- ▶ Juliusz Wendlandt – członek

Kadencja 1998–2002

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 12 marca 1998, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Leszek Czapski – prezes
- ▶ Janusz Mróz – wiceprezes
- ▶ Anna Rostkowska – sekretarz
- ▶ Elżbieta Welter – skarbnik
- ▶ Adam Gułajski – członek Zarządu
- ▶ Marek Kędzierski – członek Zarządu
- ▶ Bratysław Wolczyński – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Alicja Lutostańska – przewodnicząca
- ▶ Agnieszka René – członek
- ▶ Jan Gromnicki – członek

Kadencja 2002–2004

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 22 maja 2002, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Robert Waszkiewicz – prezes
- ▶ Teresa Wyszyńska – wiceprezes
- ▶ Anna Wojterska-Talarczyk – sekretarz
- ▶ Elżbieta Welter – skarbnik
- ▶ Anna Rostkowska – członek Zarządu
- ▶ Leszek Czapski – członek Zarządu
- ▶ Jerzy Szatygin – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Małgorzata Chodorowska – przewodnicząca
- ▶ Agnieszka René – członek
- ▶ Marian Rożej – członek

Kadencja 2004–2005

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 17 stycznia 2004, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jerzy Szatygin – prezes
- ▶ Teresa Wyszyńska – wiceprezes
- ▶ Przemysław Woźniakowski – sekretarz

- Elżbieta Welter – skarbnik
- Maciej Czarnecki – członek Zarządu
- Anna Rostkowska – członek Zarządu
- Bartłomiej Konarski – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Małgorzata Chodorowska – przewodnicząca
- Agnieszka René – członek
- Marian Rożej – członek

Kadencja 2005–2008

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 4 czerwca 2005, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Jerzy Szatygin – prezes
- Bartłomiej Konarski – wiceprezes
- Anna Rostkowska – sekretarz
- Elżbieta Welter – skarbnik
- Marek Wiśniewski – członek Zarządu
- Mieczysław Ptaśnik – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Alicja Lutostańska – przewodnicząca
- Agnieszka René – członek
- Ryszard Twardowski – członek

Kadencja 2008–2011

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 27 września 2008, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Jerzy Szatygin – prezes
- Bartłomiej Konarski – wiceprezes
- Krzysztof Wieczorek – sekretarz
- Elżbieta Welter – skarbnik
- Mieczysław Ptaśnik – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Jan Gromnicki – przewodniczący
- Krystyna Andruszkiewicz – członek
- Hanna Krzyżanowska – członek

Kadencja 2011–2014

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 24 września 2011, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Jerzy Szatygin – prezes
- Janusz Mróz – wiceprezes
- Krzysztof Wieczorek – sekretarz

- ▶ Elżbieta Welter – skarbnik
- ▶ Mieczysław Ptaśnik – członek Zarządu
- ▶ Bartłomiej Konarski – członek Zarządu
- ▶ Władysław Weker – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Jan Gromnicki – przewodniczący
- ▶ Katarzyna Braun – członek
- ▶ Łucja Wróblewska – członek

Kadencja 2014–2018

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 11 października 2014, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jerzy Szatygin – prezes
- ▶ Janusz Mróz – wiceprezes
- ▶ Krzysztof Wieczorek – sekretarz, członek Zarządu
- ▶ Elżbieta Welter – skarbnik
- ▶ Katarzyna Braun – członek Zarządu
- ▶ Olgierd Jakubowski – członek Zarządu
- ▶ Władysław Weker – członek Zarządu, sekretarz

Komisja Rewizyjna

- ▶ Dorota Bujnowska-Cechniak – przewodnicząca
- ▶ Małgorzata Chodorowska – członek
- ▶ Adam Nózka – członek

Kadencja 2018–2022

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 29 września 2018, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jerzy Szatygin – prezes
- ▶ Janusz Mróz – wiceprezes
- ▶ Dąbrówka Lipska – sekretarz
- ▶ Elżbieta Welter – skarbnik
- ▶ Władysław Weker – członek Zarządu
- ▶ Katarzyna Braun – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Dorota Bujnowska-Cechniak – przewodnicząca
- ▶ Małgorzata Chodorowska – członek
- ▶ Malwina Piorun – członek

Oddział Opolski

Kadencja 2017–2021

Na zebraniu założycielskim, które odbyło się 29 czerwca 2017, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Iwona Solisz – prezes
- Jacek Gryczewski – zastępca prezesa
- Jadwiga Smolińska-Jamka – sekretarz
- Krystyna Piecuch – skarbnik
- Andrzej Marek Barski – członek

Komisja Rewizyjna

- Paweł Sekieta – przewodniczący
- Grzegorz Naumowicz – sekretarz
- Ewa Kalbarczyk-Klak – członek

Oddział Podkarpacki

Kadencja 2021–2025

Na zebraniu, które odbyło się 23 września 2021, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Rafał Oleszek – prezes
- Beata Jagieła – wiceprezes
- Agata Mikrut-Kusy – sekretarz
- Grażyna Tymejczuk-Rollinger – skarbnik
- Marek Cichoński – członek

Oddział Szczeciński

Oddział SKZ w Szczecinie powstał jako realizacja ustaleń Zarządu Głównego SKZ dotyczących zorganizowania oddziałów w 12 okręgach terytorialnych. Oddział w Szczecinie obejmował obszar województw szczecińskiego, koszalińskiego, gorzowskiego i pilskiego¹⁵. 1 grudnia 1982 Tadeusz Rudkowski powierzył zadanie organizacji oddziału Lubomirze Madejskiej.

12 grudnia 1983 w siedzibie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie przy ul. Podgórznej 15/16¹⁶ odbyło się zebranie w sprawie powołania Oddziału Szczecińskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Prowadziła je Ewa Stanecka. Jako gość obecny był Sekretarz

¹⁵ Członkami Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków z terenu szczecińskiego, przed powołaniem Oddziału w Szczecinie, byli: Władysław Chrostowski, Ewa Dziatak, Franciszek Dziatak, Krystyna Kroman, Stefan Kwilecki, Stanisław Latour, Krystyna Loose, Janusz Nekanda-Trepka.

¹⁶ Podczas zebrania padła m.in. propozycja przejścia przez ZG SKZ pochodzącego z XVIII w. zespołu podworskiego w Świerźnie na Dom Pracy Twórczej. Od 1984 do 1992 siedzibą Oddziału był lokal Pracowni Krajoznawczej PTTK przy ul. Dworcowej 6.

Generalny Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków Tadeusz Rudkowski¹⁷.
Wybrano Zarząd Oddziału Szczecińskiego SKZ.

Kadencja 1983–1987

Zarząd Oddziału

- ▶ Lubomira Madejska – przewodnicząca
- ▶ Stefan Kwilecki – wiceprzewodniczący
- ▶ Ewa Działak – skarbnik
- ▶ Władysław Garczyński – sekretarz

Na pierwszym posiedzeniu Zarządu Oddziału Szczecińskiego SKZ, które odbyło się 24 stycznia 1984, ustalono, że podstawową działalnością Stowarzyszenia powinna być analiza problemów nurtujących środowisko konserwatorskie i wysuwanie wniosków do odpowiedzialnych osób i instytucji, referowanie przez członków zagadnień konserwatorskich z nabytych doświadczeń, opracowywanie wydawnictw.

Kadencja 1988–1991

Zarząd Oddziału

- ▶ Lubomira Madejska – prezes
- ▶ Krystyna Loose – wiceprezes
- ▶ Alicja Biranowska-Kurtz – sekretarz
- ▶ Wiesława Ewa Działak – skarbnik

Komisja rewizyjna

- ▶ Stanisław Latour
- ▶ Franciszek Działak

Kadencja 1991–1993

Zarząd Oddziału

- ▶ Lubomira Madejska – prezes
- ▶ Władysław Chrostowski – sekretarz
- ▶ Ewa Stanecka – skarbnik

Komisja Rewizyjna

- ▶ Stanisław Latour
- ▶ Franciszek Działak

¹⁷ Wśród 20 członków-założycieli, oprócz wymienionych, byli także m.in.: Ryszard Rogosz, Stanisław Latour, Janusz Nekanda-Trepka, Krystyna Loose, Władysław Chrostowski, Franciszek Lachowicz, Dobrochna Szymańska. W 1984 odbyło się 7 zebrań. Członkami SKZ Oddział w Szczecinie w tym czasie byli (według listy obecności z 11 czerwca 1984): Krystyna Bastowska (Koszalin), Władysław Chrostowski (Gorzów Wielkopolski), Eugeniusz Der (Piła), Ewa Działak (Szczecin), Franciszek Działak (Szczecin), Władysław Garczyński (Szczecin), Mirosława Grabska (Piła), ks. Roman Kostynowicz (Szczecin), Krystyna Kroman (Szczecin), Stefan Kwilecki (Szczecin), Stanisław Latour (Szczecin), Franciszek Lachowicz (Koszalin), Krystyna Loose (Szczecin), Lubomira Madejska (Szczecin), Anna Maria Mosiewicz (Koszalin), Jacek Paszkowski (Szczecin), Ryszard Rogosz (Szczecin), Zenon Ruczkowski (Szczecin), Kazimiera Kalita-Skwirzyńska (Szczecin), Czesław Skwirzyński (Szczecin), Ewa Stanecka (Szczecin), Dobrochna Szymańska (Wałcz), Janusz Nekanda-Trepka (Szczecin), Henryk Kustos (Gorzów Wielkopolski).

Kadencja 1993–1996

Zarząd Oddziału

- Lubomira Madejska – prezes
- Janusz Nekanda-Trepka – sekretarz
- Ewa Stanecka – skarbnik

Kadencje 1996–1999 i 1999–2002

Zarząd Oddziału

- Ryszard Rogosz – prezes
- Maciej Płotkowiak – sekretarz
- Olga Ewa Kulesza-Szerniewicz – skarbnik

Kadencje 2002–2005 i 2005–2008

Zarząd Oddziału

- Beata Makowska – prezes
- Maciej Płotkowiak – sekretarz
- Olga Ewa Kulesza-Szerniewicz – skarbnik

Kadencja 2008–2011

Zarząd Oddziału

- Beata Makowska – prezes
- Maciej Płotkowiak – sekretarz
- Stefan Nowaczyk – skarbnik
- Olga Ewa Kulesza-Szerniewicz – członek Zarządu
- Ryszard Rogosz – członek Zarządu

Kadencja 2011–2014

Zarządu Oddziału

- Beata Makowska – prezes
- Olga Ewa Kulesza-Szerniewicz – zastępca prezesa
- Maciej Płotkowiak – sekretarz
- Stefan Nowaczyk – skarbnik
- Ryszard Rogosz – członek Zarządu
- Maria Witek – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Janusz Nekanda-Trepka,
- Aleksandra Hamberg-Federowicz
- Agnieszka Gawron-Kłosowska

Kadencja 2014–2017

Zarządu Oddziału

- Beata Makowska – prezes

- Maria Witek – zastępca prezesa
- Maciej Płotkowiak – sekretarz
- Stefan Nowaczyk – skarbnik
- Olga Ewa Kulesza-Szerniewicz – członek Zarządu
- Aleksandra Hamberg-Federowicz – członek Zarządu
- Ryszard Rogosz – członek Zarządu

Komisja rewizyjna

- Janusz Nekanda-Trepka
- Agnieszka Gawron-Kłosowska
- Agnieszka Latour

Kadencja 2018–2021

Zarząd Oddziału

- Maria Witek – prezes (od października 2017)
- Maciej Płotkowiak – sekretarz
- Stefan Nowaczyk – skarbnik
- Aleksandra Hamberg-Federowicz – członek Zarządu
- Olga Ewa Kulesza-Szerniewicz – członek Zarządu
- Agnieszka Latour – członek Zarządu
- Janina Stachura – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Agnieszka Kłosowska-Gawron
- Czesław Skwirzyński
- Janusz Nekanda-Trepka

Oddział Śląski

Kadencja 1986–1989

Na I Walnym Zebraniu Organizacyjnym, które odbyło się 20 listopada 1986, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Edmund Małachowicz – prezes
- Jadwiga Skibińska – wiceprezes
- Tadeusz Kaletyn – sekretarz
- Andrzej Bartosz – skarbnik
- Józef Cempa – członek Zarządu
- Lech Stanisław – członek Zarządu

Kadencja 1989–1991

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 24 lutego 1989 w Muzeum Architektury we Wrocławiu, wybrano władze Oddziału SKZ, noszącego wówczas nazwę Oddziału Wrocławskiego:

Zarząd Oddziału

- ▶ Edmund Małachowicz – prezes
- ▶ Jerzy Jasieńko – wiceprezes
- ▶ Andrzej Kubik – wiceprezes
- ▶ Ryszard Marak – wiceprezes
- ▶ Janusz Tarantowicz – sekretarz
- ▶ Ewa Łużyńska – skarbnik

Komisja Rewizyjna

- ▶ Tadeusz Kaletyn
- ▶ Henryk Klamecki

Kadencja 1991–1994

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 1 marca 1991 w Muzeum Architektury we Wrocławiu, wybrano władze Oddziału Wrocławskiego SKZ:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jerzy Jasieńko – prezes
- ▶ Piotr Napierała – wiceprezes
- ▶ Henryk Klamecki – wiceprezes
- ▶ Ewa Korzyńska – sekretarz
- ▶ Ewa Łużyńska – skarbnik
- ▶ Stefan Zalewski – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Halina Gołda-Krajewska – przewodnicząca
- ▶ Andrzej Kamiński
- ▶ Jerzy Nysler

Kadencja 1994–1997

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 22 kwietnia 1994 w Muzeum Architektury we Wrocławiu, wybrano władze Oddziału Wrocławskiego SKZ.

Zarząd Oddziału

- ▶ Jerzy Jasieńko – prezes
- ▶ Piotr Napierała – wiceprezes
- ▶ Jacek Kościuk – wiceprezes
- ▶ Ewa Korzyńska – sekretarz
- ▶ Jerzy Bojko – skarbnik
- ▶ Andrzej Kamiński – członek Zarządu
- ▶ Henryk Klamecki – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Halina Gołda-Krajewska (przewodnicząca)
- ▶ Maciej Małachowicz
- ▶ Jerzy Lorenc

Kadencja 1997–2000

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 15 maja 1997, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jerzy Jasieńko – prezes
- ▶ Piotr Napierała – I wiceprezes
- ▶ Maciej Małachowicz – II wiceprezes
- ▶ Jerzy Bojko – skarbnik
- ▶ Ewa Korzyńska – sekretarz
- ▶ Andrzej Kamiński – członek Zarządu
- ▶ Lech J. Engel – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Jerzy Lorenc
- ▶ Krzysztof Wartenberg
- ▶ Henryk Klamecki

Kadencja 2000–2002¹⁸

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 8 czerwca 2000, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jerzy Jasieńko – prezes
- ▶ Piotr Napierała – I wiceprezes
- ▶ Stanisław Medeksza – II wiceprezes
- ▶ Jerzy Bojko – skarbnik
- ▶ Ewa Korzyńska – sekretarz
- ▶ Andrzej Kamiński – członek Zarządu
- ▶ Lech J. Engel – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Krzysztof Wartenberg
- ▶ Rafał Czerner
- ▶ Henryk Klamecki

Kadencja 2002–2005

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 11 października 2002, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Piotr Napierała – prezes
- ▶ Stanisław Medeksza – I wiceprezes
- ▶ Rafał Czerner – II wiceprezes
- ▶ Anna Kościuk – skarbnik
- ▶ Ewa Korzyńska – sekretarz
- ▶ Stanisław Radomski – członek Zarządu
- ▶ Lech J. Engel – członek Zarządu

¹⁸ Decyzję o skróceniu kadencji 2000–2003 Zarząd Oddziału podjął w porozumieniu z Zarządem Głównym w Warszawie, w celu dostosowania kadencji obu tych gremiów. Przyjęto zasadę, że wybory władz Stowarzyszenia w Oddziałach oraz wybory delegatów odbywać się będą przed wyborami władz centralnych SKZ.

Komisja Rewizyjna

- Katarzyna Maciejowska-Bujak
- Aleksander Limisiewicz
- Halina Gołda-Krajewska

Kadencja 2005–2008

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 14 października 2005, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Piotr Napierała – prezes
- Stanisław Medeksza – wiceprezes
- Anna Kościuk – skarbnik
- Ewa Korzyńska – sekretarz
- Krzysztof Wartenberg – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Katarzyna Maciejowska-Bujak
- Wojciech Kapatczyński
- Zbigniew Burski

Kadencja 2008–2011

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 15 października 2008, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Piotr Napierała – prezes
- Aleksander Limisiewicz – I wiceprezes
- Wojciech Kapatczyński – II wiceprezes
- Anna Kościuk – skarbnik
- Ewa Korzyńska – sekretarz
- Zbigniew Paweł Skupiński – członek Zarządu
- Kamil Mirek – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Katarzyna Maciejowska-Bujak
- Alina Zamorska
- Zbigniew Burski

Kadencja 2011–2014

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 12 października 2011, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Jacek Kościuk – prezes
- Aleksander Limisiewicz – I wiceprezes
- Ewa Korzyńska – II wiceprezes
- Anna Kościuk – skarbnik
- Daria Sułek-Chlebowska – sekretarz
- Barbara Nowak-Obelinda – członek Zarządu

- Krzysztof Korzeń – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Andrzej Kamiński
- Anna Morasiewicz
- Katarzyna Maciejowska-Bujak

Kadencja 2014–2018

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 13 października 2014, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Barbara Nowak-Obelinda – prezes
- Ewa Korzyńska – wiceprezes
- Anna Kościuk – skarbnik
- Andrzej Kubik – sekretarz
- Krzysztof Atykow – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Andrzej Kamiński
- Halina Gołda-Krajewska
- Anna Morasiewicz

Kadencja 2018–2022

Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 10 października 2018, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Krzysztof Atykow – prezes
- Maciej Lorenc – wiceprezes
- Barbara Nowak-Obelinda – skarbnik
- Radosław Gliński – sekretarz
- Agata Chmielowska – członek Zarządu
- Wojciech Kapatczyński – członek Zarządu
- Piotr Wanat – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Katarzyna Maciejowska-Bujak
- Krzysztof Wartenberg
- Andrzej Kamiński

Oddział Toruński

Kadencja 1981–1984

Na zebraniu wyborczym w 1981, powołując Oddział do istnienia, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Jerzy Frycz – prezes
- ? – wiceprezes
- ? – skarbnik
- ? – członek Zarządu

Kadencja 1985–1988

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w 1985 wybrano:

Zarząd Oddziału

- Jadwiga Chudziak – prezes
- Sławomir Skibiński – wiceprezes
- ? – skarbnik
- ? – członek Zarządu

Kadencja 1988–1991

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 8 maja 1988, wybrano¹⁹:

Zarząd Oddziału

- Paweł Połom – prezes
- Sławomir Skibiński – wiceprezes
- Maria Zakrzewska – sekretarz
- Jadwiga Łukaszewicz – skarbnik

Kadencja 1991–1995

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w 1991 wybrano:

Zarząd Oddziału

- Paweł Połom – prezes?
- Sławomir Skibiński? – wiceprezes?
- Ewa Buze? – skarbnik?
- Jan Gembal? – członek Zarządu?

Kadencja 1995–2000

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w 1995 wybrano:

Zarząd Oddziału

- Sławomir Skibiński – prezes
- Jan Gembal – członek Zarządu

¹⁹ Od maja 1988 oficjalna siedziba Oddziału mieściła się w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Toruniu przy ul. Łaziennej 8, od lutego 2000 w Regionalnym Ośrodku Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Toruniu przy ul. Rabsiańskiej 21, a od 22 stycznia 2009 w Muzeum Okręgowym w Toruniu na Rynku Staromiejskim 1 (Ratusz Staromiejski).

- Ewa Buze – członek Zarządu
- Bernadetta Zobolewicz – członek Zarządu

Kadencja 2000–2004

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 23 lutego 2000, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Lech Narębski – prezes
- Paweł Połom – wiceprezes
- Bożena Zimnowoda-Krajewska – sekretarz
- Emanuel Okoń – skarbnik
- Piotr Romanowski – członek Zarządu

Kadencja 2004–2008

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w 2004 wybrano:

Zarząd Oddziału

- Lech Narębski – prezes
- Paweł Połom – wiceprezes
- Bożena Zimnowoda-Krajewska – sekretarz
- Emanuel Okoń – skarbnik
- Piotr Romanowski – członek Zarządu

Kadencja 2008–2011

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 15 października 2008, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Emanuel Okoń – prezes
- Marek Rubnikowicz – wiceprezes
- Bożena Zimnowoda-Krajewska – sekretarz
- Lech Narębski – skarbnik

Kadencja 2011–2014

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 17 października 2011, wybrano:

Zarząd Oddziału

- Emanuel Okoń – prezes
- Marek Rubnikowicz – wiceprezes
- Bożena Zimnowoda-Krajewska – sekretarz
- Lech Narębski – skarbnik

Kadencja 2014–2018

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 29 października 2014, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Maciej Prarat – prezes
- ▶ Emanuel Okoń – wiceprezes
- ▶ Lech Narębski – skarbnik
- ▶ Marek Rubnikowicz – członek Zarządu
- ▶ Janusz Pokrzywnicki – członek Zarządu

Kadencja 2018–2022

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 17 października 2018, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Maciej Prarat – prezes
- ▶ Marek Rubnikowicz – wiceprezes
- ▶ Anna Maślak – sekretarz
- ▶ Izabella Brzostowska – skarbnik
- ▶ Lech Narębski – członek Zarządu
- ▶ Emanuel Okoń – członek Zarządu
- ▶ Karolina Zimna-Kawecka – członek Zarządu

Oddział Warmińsko-Mazurski

Na mocy decyzji Zarządu Głównego SKZ w Warszawie, z inicjatywy członka Zarządu Głównego SKZ Lucjana Czubiela, 27 maja 1987 powołany został Oddział SKZ w Olsztynie.

Kadencja 1987–1990

Na pierwszym zebraniu wyborczym, które odbyło się 12 czerwca 1987, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Wiesława Chodkowska – prezes
- ▶ Janusz Cygański – wiceprezes
- ▶ Joanna Tytus-Wańkowska – sekretarz
- ▶ Tadeusz Kufel – skarbnik
- ▶ Lucjan Czubiel – członek Zarządu
- ▶ Krystyna Koziełto-Poklewska – członek Zarządu
- ▶ Sława Mojzych-Rudowska – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Krzysztof Gregorowicz
- ▶ Marek Powązka
- ▶ Grażyna Rzempotuch

Kadencja 1990–1992

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 12 kwietnia 1990, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Maria Mączkowska – prezes
- ▶ ? – wiceprezes
- ▶ Wiesława Chodkowska – sekretarz
- ▶ Joanna Wańkowska-Sobiesiak – skarbnik
- ▶ Maria Wielgus – członek Zarządu
- ▶ Hanna Koziarek – członek Zarządu
- ▶ Komisja Rewizyjna
- ▶ Mariusz Korpacz
- ▶ Tadeusz Kufel

Kadencja 1992–1995

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 26 listopada 1992, wybrano²⁰:

Zarząd Oddziału

- ▶ Marek Kowalczyk – prezes
- ▶ ? – wiceprezes
- ▶ Wiesława Chodkowska – sekretarz
- ▶ Maria Wielgus – skarbnik
- ▶ Dominik Nowina-Konopka – członek Zarządu
- ▶ Grażyna Dzisko – członek Zarządu
- ▶ Komisja Rewizyjna
- ▶ Mariusz Korpacz
- ▶ Tadeusz Kufel

Kadencja 1995–2000

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w 1995 wybrano²¹:

Zarząd Oddziału

- ▶ Marek Kowalczyk – prezes
- ▶ ? – wiceprezes
- ▶ Wiesława Chodkowska – sekretarz
- ▶ Maria Wielgus – skarbnik
- ▶ ? – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ brak informacji

²⁰ Po rezygnacji prezesa Oddziału i sekretarza przeprowadzono przyspieszone wybory, w których wyłoniono nowy Zarząd Oddziału oraz Komisję Rewizyjną

²¹ Z powodu wyjazdu prezesa do pracy poza granicami kraju zawieszono działalność Oddziału.

Kadencja 2000–2005

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 8 czerwca 2000, wznowiono działalność oddziału i wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Wiesława Chodkowska – prezes
- ▶ Lucjan Czubiel – wiceprezes
- ▶ Zdzisław Błęsiński – sekretarz
- ▶ Małgorzata Birezowska – skarbnik
- ▶ Marek Kowalczyk – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Grażyna Dzisko
- ▶ Mirosław Sujka

Kadencja 2005–2009

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 31 marca 2005, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Małgorzata Birezowska – prezes
- ▶ Wiesława Chodkowska – wiceprezes
- ▶ Wiktor Knercer – sekretarz
- ▶ Anna Szymańska – skarbnik
- ▶ Marek Kowalczyk – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Justyna Dzieciatkowska²²
- ▶ Mirosław Sujka
- ▶ Jacek Strużyński

Kadencja 2009–2012

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 4 marca 2009, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Małgorzata Birezowska – prezes
- ▶ Jacek Strużyński – wiceprezes
- ▶ Marcin Kołpa – sekretarz
- ▶ Anna Szymańska – skarbnik
- ▶ Małgorzata Gałęziowska – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Grażyna Dzisko-Wadas
- ▶ Mirosław Sujka

²² Po skreśleniu przez Zarząd Główny SKZ z listy członków SKZ powołano nową osobę do Komisji Rewizyjnej.

Kadencja 2012–2016

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 21 marca 2012, wybrano:

Zarząd Oddziału

- ▶ Jacek Strużyński – prezes
- ▶ Małgorzata Birezowska – wiceprezes
- ▶ Maria Przytocka – sekretarz
- ▶ Andrzej Drozdek – skarbnik
- ▶ Marek Kowalczyk – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- ▶ Grażyna Dzisko-Wadas
- ▶ Mirosław Sujka

Kadencja 2016–2020

Na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które odbyło się 23 marca 2016, wybrano²³:

Zarząd Oddziału

- ▶ Małgorzata Birezowska – prezes
- ▶ Jacek Strużyński – wiceprezes
- ▶ Maria Przytocka – sekretarz
- ▶ Andrzej Drozdek – skarbnik
- ▶ Marek Kowalczyk – członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

Grażyna Dzisko-Wadas

Magdalena Skarżyńska-Wawrykiewicz

²³ Na walnym nadzwyczajnym zebraniu wyborczym 14 lutego 2018, po uprzednim odwołaniu skarbnika przez Zarząd Oddziału, wybrano nowego członka Zarządu Oddziału. Zaktualizowano skład Zarządu Oddziału: Małgorzata Birezowska – prezes, Jacek Strużyński – wiceprezes, Maria Przytocka – sekretarz, Marek Kowalczyk – skarbnik, Zdzisław Błęsiński – członek Zarządu.

Członkowie honorowi Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Roman Aftanazy (1914–2004), historyk, bibliotekarz, studiował na UJK we Lwowie, studia ukończył na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej. W latach 1948–1987 kustosz Ossolineum, kierownik Działu Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów. Autor monumentalnej monografii *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej* (1991–1997). Uhonorowany m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1994).

Piotr Biegański (1905–1986), architekt, absolwent Politechniki Warszawskiej i jej wykładowca, od 1966 profesor zwyczajny. W latach 1947–1954 konserwator zabytków m.st. Warszawy, współtwórca odbudowy Starego i Nowego Miasta, współorganizator Biura Odbudowy Stolicy; twórca m.in. odbudowy Pałacu Staszica (1946–1951) oraz Giełdy i Banku Polskiego (1950–1954). Autor *U źródeł architektury współczesnej* (1972) i *Architektura – sztuka kształtowania przestrzeni* (1974)²⁴. Odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1969).

Józef Bobrowski (1927–1995), ekonomista, absolwent Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, wykładowca Akademii Ekonomicznej w Krakowie (1979–1986). Pracownik przedsiębiorstwa Energopol, budującego na Ukrainie rurociąg gazowy, kierownik lwowskiej filii przedsiębiorstwa; w 1989 zainicjował uporządkowanie Cmentarza Orląt we Lwowie. Uhonorowany m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1994).

Tadeusz Bogdalik (ur. 1929), rzeźbiarz, medalier, zasłużony konserwator dzieł rzeźbiarskich; w latach 1948–1953 studiował na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Zajmował się rzeźbą plenerową, architektoniczną i portretową. Pracownik PP Pracowni Konserwacji Zabytków i dekorator Teatru Wielkiego w Warszawie. Po roku 1989 w spółce PKZ Monument.

Janusz Jan Kanty Bogdanowski (1929–2003), wybitny uczony, architekt i urbanista, historyk architektury, znawca budownictwa obronnego i sztuki ogrodowej, współtwórca krakowskiej szkoły architektury krajobrazu. Jeden z najmłodszych żołnierzy Armii Krajowej. Absolwent Politechniki Krakowskiej i od 1954 jej wykładowca, profesor zwyczajny od 1992. Twórca oryginalnej metody ochrony i kształtowania krajobrazu, zwanej metodą Jednostek Architektoniczno-Krajobrazowych (JARK-WAK). Promował kierunek określany jako architektura organiczna, zakładający dostosowanie charakteru budowli do krajobrazu. Autor projektu odnowienia krakowskich Plant oraz ogrodów Zamku Królewskiego w Warszawie. Działacz Europa Nostra i ICOMOS. Autor około 1000 publikacji, m.in.: *Kompozycja i planowanie w architekturze krajobrazu* (1976), *Sztuka obronna* (1993), *Architektura obronna w krajobrazie Polski* (1997), *Polskie ogrody ozdobne*

²⁴ J. Gromnicki, *Członkostwo Honorowe Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków dla profesora Piotra Biegańskiego*, WK, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 3–4; *Prof. dr hab. Piotr Biegański (1905–1986)*, WK, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 5.

(2000). Odznaczony m.in. Krzyżem Armii Krajowej (1998), Krzyżem Kawalerskim (1978) i Oficerskim (1998) Orderu Odrodzenia Polski²⁵.

Aleksander Broda (ur. 1957), historyk sztuki, absolwent UJ, doktorat uzyskał na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W latach 1988–1999 Wojewódzki Konserwator Zabytków w b. województwie częstochowskim; zainicjował rozpoczęte na dużą skalę prace renowacyjne w klasztorze na Jasnej Górze. W latach 1999–2001 Generalny Konserwator Zabytków. Członek Głównej Komisji Konserwatorskiej przy Generalnym Konserwatorze Zabytków. Uehonorowany brązowym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2018).

Ryszard Brykowski (1931–2017), historyk sztuki, konserwator i inwentaryzator zabytków, autor-rytet w dziedzinie drewnianej architektury sakralnej; absolwent KUL, w latach 1957–2002 pracownik Instytutu Sztuki PAN (od 1994 profesor); pomysłodawca serii wydawniczej „Inwentarz Drewnianej Architektury Sakralnej w Polsce”. Napisał m.in.: *Sztuka Rumunii* (1979, wspólnie z T. Chrzanowskim i M. Korneckim), *Drewniane kościoły w Małopolsce Południowej* (1984), *Łemkowska drewniana architektura cerkiewna w Polsce, na Słowacji i Rusi Zakarpackiej* (1986). Odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2010) i złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2006).

Tadeusz Chrzanowski (1932–2016), architekt, konserwator zabytków, absolwent Politechniki Gdańskiej. Od 1958 pracownik PP PKZ w Gdańsku. W latach 1967–1973 i 1981–1991 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku, nadzorował odbudowę wielu budowli Starego i Głównego Miasta, rozpoczął prawną ochronę zabytkowych układów ruralistycznych, wpisując je do rejestru zabytków (wieś Juszeki).

Janusz Ciemnołowski (1926–2015), architekt, absolwent Politechniki Gdańskiej i od 1949 jej pracownik. Członek zespołu przygotowującego materiały do odbudowy Gdańska (od 1950). Autor m.in. rekonstrukcji fasad 150 kamienic Gdańska, kilku kamienic Elbląga, średniowiecznych fortyfikacji m.in. Gdańska, Koszalina i Starogardu. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Leszek Czapski – zob. biogram na s. 37.

Olgierd Czermer (1929–2020), architekt, historyk architektury, konserwator zabytków, absolwent Politechniki Wrocławskiej i od 1951 jej pracownik; profesor zwyczajny od 1994. Założyciel (1965) i do roku 2000 dyrektor Muzeum Architektury we Wrocławiu, w latach osiemdziesiątych odpowiedzialny za budowę rotundy, w której prezentowana jest *Panorama Racławicka*. Autor m.in.: *Wrocław, krajobraz i architektura* (1976), *Lwów na dawnej rycinie i planie* (1997), *Architektury istnienie i zachowanie – z szuflady Profesora* (2004). Uehonorowany m.in. Krzyżem Komandorskim (1978) i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2005) oraz złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2015).

²⁵ R. Marcinek, Z. Myczkowski, *Prof. dr hab. inż. arch. Janusz Bogdanowski*, WK, nr 13/2003, s. 102–103.

Franciszek Józef Działak (ur. 1933), inżynier budownictwa lądowego; absolwent Politechniki Szczecińskiej i studiów podyplomowych na Politechnice Warszawskiej i Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od początku działalności zawodowej związany z odbudową zabytków Szczecina i województwa. W latach 1992–1997 pracował przy renowacji i odbudowie zabytków w powołanych przez siebie Zespołach Projektowo-Konserwatorskich; od 2021 prowadzi w Szczecinie firmę Nadzory Budowlano-Konserwatorskie.

Henryk Dziurła (1925–2012), historyk sztuki, znawca sztuki baroku, absolwent Uniwersytetu Poznańskiego; od 1967 wykładowca Instytutu Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. W latach 1952–1959 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie. Autor m.in.: *Krzeszów* (1974), *Uniwersytet Wrocławski. Komplex Leopoldyński* (1997). Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2009).

Wojciech Fijałkowski (1927–2014), historyk sztuki, muzealnik, varsavianista, absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (tytuł doktora uzyskał w 1974). W latach 1955–1964 nadzorował rewraloryzację rezydencji w Wilanowie i jej ogrodów, 1962–1991 dyrektor Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. W latach 1977–1985 redaktor naczelny „Studiów Wilanowskich” (których był inicjatorem), 1992–2002 „Ochrony Zabytków”. Autor m.in. *Wnętrza pałacu w Wilanowie* (1977, 1986), *Wilanów. Rezydencja króla zwycięzcy* (1983). Odznaczony m.in. Oficerskim (1977) i Komandorskim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski (1984), a także złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2012).

Władysław Filipowiak (1926–2014), archeolog, muzealnik, absolwent Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Szczecinie i Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu; wykładowca Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Szczecinie, profesor od 1989. W latach 1955–2000 dyrektor Muzeum Narodowego w Szczecinie, 1968–1999 konserwator archeologiczny na Pomorzu Zachodnim; kierował badaniami archeologicznymi na Wolinie. Autor m.in.: *Wolinianie. Studium osadnicze* (1962), *Początek żeglugi słowiańskiej u ujścia Odry* (1988), *Z najstarszych dziejów Odry jako szlaku komunikacyjnego i handlowego* (1992). Uhonorowany m.in. Krzyżem Kawalerskim (1973) i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2000).

Józef Tomasz Frazik (1922–1998), architekt, historyk sztuki, konserwator zabytków; absolwent Akademii Górniczo-Hutniczej i UJ; od 1953 wykładowca Politechniki Krakowskiej, profesor od 1992. Nadzorował m.in. prace konserwatorskie fasady kościoła Karmelitów w Przemyślu i zamku w Krasicy. Autor m.in. *Zamek w Krasicy* (1968), *Zarys dziejów sztuki Przemyśla* (1976).

Andrzej Gaczoł (ur. 1948), architekt, konserwator zabytków; absolwent Politechniki Krakowskiej i jej wykładowca. W latach 1993–2003 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Krakowie. Autor licznych publikacji z historii architektury i urbanistyki, m.in. *Kraków. Ochrona zabytkowego miasta* (2009). Członek Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Odznaczony m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2016).

László Gerő (1909–1995), węgierski architekt; absolwent Uniwersytetu Technicznego w Budapeszcie, wykładowca Politechniki w Budapeszcie. Od 1952 zajmował się badaniami i rekonstrukcją zamku w Budzie, prowadził też prace konserwatorskie w katedrze w Pécsu i twierdzy Sarospatak. Od 1957 kierował Wydziałem Budownictwa Państwowego Inspektoratu Zabytków. Laureat Nagrody Herdera (1973).

Jerzy Jasieńko – zob. biogram na s.

Jerzy Jasiuk (1932–2016), muzealnik, absolwent Politechniki Warszawskiej. Autorytet w dziedzinie ochrony dziedzictwa techniki, w latach 1972–2013 dyrektor Muzeum Techniki NOT – pod jego kierownictwem muzeum pozyskało oddziały terenowe: Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi, Kuźnię Wodną w Oliwie i Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego w Nowej Słupi. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Andrzej Kadłuczka – zob. biogram na s. 33.

Wojciech Kalinowski – zob. biogram na s. 89.

Henryk Kondziela – zob. biogram na s. 175.

Marian Kornecki (1924–2001), prawnik, historyk sztuki, zabytkoznawca i inwentaryzator zabytków, wybitny znawca drewnianej architektury sakralnej; wykładowca UJ. W latach 1953–1975 zastępca Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie, 1976–1990 kierował Pracownią Dokumentacji Naukowej i Ewidencji Konserwatorskiej. Wraz z Tadeuszem Chrzanowskim opublikował 46 tomów *Katalogu zabytków sztuki w Polsce*. Uhonorowany m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1995); od 2003 patron Nagrody Województwa Małopolskiego przyznawanej za wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony zabytków architektury drewnianej Małopolski oraz ich promocji.

Roman Kostynowicz (1921–2008), ksiądz infułat, konserwator malarstwa i rzeźby polichromowanej, absolwent m.in. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od 1972 do śmierci diecezjalny konserwator zabytków w Szczecinie. Nadzorował prace konserwatorskie przy polichromiach w Kamieniu Pomorskim, w katedrach w Kołobrzegu i Paradyżu oraz odbudowę i rekonstrukcję m.in. kościoła Mariackiego w Gdańsku. Autor m.in. *W cieniu trzech katedr. Z dziejów konserwacji zabytków sakralnych w Polsce północno-zachodniej* (1999).

Jerzy Kowalczyk – zob. biogram na s. 32.

Zofia Krzymuska-Fafius (1917–2015), historyk sztuki, znawczyni sztuki średniowiecznej Pomorza; ukończyła Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu; od 1945 zatrudniona w biurze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, najpierw w Poznaniu, później w Szczecinie, w latach 1950–1952 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie; 1952–1979 związana z Muzeum

Narodowym Pomorza Zachodniego. Opracowała katalog zbiorów Muzeum Pomorza Zachodniego *Plastyka gotycka na Pomorzu Zachodnim* (1962).

Kazimierz Kuśnierz – zob. biogram na s. 171.

Stefan Kwilecki (1925–2001), architekt, konserwator zabytków, znawca średniowiecznej architektury Pomorza Zachodniego i metod badania obiektów zabytkowych; ukończył Wyższą Szkołę Inżynierską w Poznaniu, wykładał na Politechnice Szczecińskiej. W latach 1960–1972 był Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie; przyczynił się do odbudowy m.in. Zamku Książąt Pomorskich, kościoła św. Jakuba i ratusza w Szczecinie, pałacu biskupiego w Kamieniu Pomorskim, kościoła Mariackiego w Chojnie.

Halina Landecka (ur. 1953), architekt; absolwentka Politechniki Krakowskiej, wykładowczyni na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Lubelskiej. W latach 1991–2016 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, nadzorowała kompleksową renowację Twierdzy Zamość, archikatedry lubelskiej, klasztorów wizytek i dominikanów, kamienic lubelskiego Starego Miasta. Autorka wielu programów badań architektonicznych w obiektach historycznych oraz zrealizowanych projektów architektonicznych rewaloryzacji zabytków (Polska, Łotwa). Odznaczona m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2013) oraz złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2018).

Stanisław Latour (1927–2007), architekt, urbanista; żołnierz Armii Krajowej, walczył w powstaniu warszawskim; ukończył Politechnikę Warszawską, od 1969 związany jako wykładowca z Politechniką Szczecińską, od 1994 profesor Politechniki Szczecińskiej. Główny projektant odbudowy Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie (1954–1955), od 1958 nadzorował prace konserwatorsko-budowlane. Od 1973 kierował odbudową katedry szczecińskiej. Autor i współautor ponad 100 publikacji, m.in. *Rewaloryzacja zabytkowych miast na Pomorzu Zachodnim* (1981). Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1984), Krzyżem Partyzanckim (1982) i Krzyżem Armii Krajowej (1990).

Józef Lepiarczyk (1917–1985), historyk sztuki, konserwator zabytków, znawca architektury i sztuki Krakowa, Małopolski i Śląska; absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego i od 1950 jego wykładowca. W latach 1952–1956 Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie, opracował kompleksowy program ochrony i konserwacji zabytków Krakowa (m.in. kawiarni „Jama Michalika”, wnętrza Kasyna Oficerskiego, Sukiennic). Autor m.in. skryptu akademickiego *Konserwacja zabytków* (1952), fundamentalnej pracy *Fazy budowy kościoła Mariackiego w Krakowie w wiekach od XIII do XV* (1959) oraz zeszytów *Katalogu zabytków sztuki w Polsce: Powiat krakowski* (1951) i *Powiat rybnicki* (1964). Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Alicja Jadwiga Lutostańska (ur. 1930), historyk sztuki, specjalistka architektury i sztuki baroku; absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego. Pracowała w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa

Narodowego w Warszawie, przygotowywała dokumentacje historyczne służące do odbudowy m.in. pałacu Branickich w Białymstoku, pałacu w Radzynie Podlaskim, Zamku Ujazdowskiego w Warszawie. Uhonorowana m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1986) i złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2021).

Kazimierz Macur (1915–2001), architekt, konserwator i inwentaryzator zabytków; ukończył Państwową Szkołę Techniczną w Wilnie i Wyższą Szkołę Inżynierską w Gdańsku. W latach 1947–1979 pracował w PP Pracowni Konserwacji Zabytków. Inwentaryzował zabytki m.in. w Wilnie i Trokach, ale głównie w Gdańsku; zaprojektował m.in. odbudowę Dworu Artusa, Żurawia, Domu Przyrodników z Bramą Mariacką, rekonstrukcje hełmów wież kościołów: św. Barbary, św. Brygidy, św. Katarzyny, odbudowę zamków w Lidzbarku Warmińskim, Gniewie, Działdowie i Kętrzynie, spichlerza w Braniewie, młyna zamkowego w Słupsku.

Lubomira Madejska (1917–2004), historyk sztuki; studiowała na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, ukończyła Uniwersytet Wrocławski. Od 1956 pracowała w biurze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie; 1974 p.o. Wojewódzkiego konserwatora zabytków w Szczecinie; zajmowała się głównie ochroną zabytkowych parków i cmentarzy. Od 1961 działała w Komisji Opieki nad Zabytkami PTTK (1967–1985 przewodnicząca). Autorka m.in. sprawozdania z prac konserwatorskich w województwie szczecińskim w latach 1955–1975.

Alfred Ludwik Majewski (1907–1998), architekt, konserwator zabytków; ukończył Politechnikę Lwowską, w 1955 związał się z Politechniką Krakowską, od 1975 profesor. Przed wojną zastępca konserwatora zabytków województwa lwowskiego, nadzorował prace konserwatorskie m.in. na zamkach w Olesku, Zbarażu i Tarnopolu. Od 1947 pracował na Wawelu, w latach 1949–1983 kierował kompleksowymi pracami konserwatorskimi, od 1951 był dyrektorem; przeprowadził renowację Collegium Maius oraz zamków w Pieskowej Skale, Nowym Wiśniczu, Baranowie, Krasiczynie i Niedzicy, konserwację ruin zamku w Czorsztynie. W latach 1973–1975 Generalny Konserwator Zabytków. Opublikował m.in. *Wawel. Dzieje i konserwacja* (1993). Odnaczony m.in. Krzyżem Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Republiki Włoskiej.

Beata Makowska (ur. 1960), architekt, konserwator zabytków; absolwentka Politechniki Szczecińskiej. Pracownik PP Pracowni Konserwacji Zabytków w Szczecinie (1986–1991), biura Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie (1994–2003) i Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Szczecinie (od 1991; kierownik w latach 2003–2017). Uhonorowana m.in. brązowym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2001).

Andrzej Michałowski - zob. biogram na s. 171.

Ryszard Antoni Mikliński (ur. 1952), polityk; absolwent Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. W latach 1998–2002 wiceprezydent m.st. Warszawy, 2003–2005 podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Generalny Konserwator Zabytków.

Janusz Antoni Mróz (ur. 1950), historyk sztuki, konserwator zabytków; absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, wykładowca Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Od 1979 kierował Pracownią Konserwacji Metalu w warszawskim Oddziale PP Pracowni Konserwacji Zabytków; w latach 1995–2007 kierownik Działu Naukowego Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych, od 2015 zatrudniony w Muzeum Warszawy. Odznaczony m.in. srebrnym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2018).

Piotr Napierała (1957–2019), inżynier budownictwa, konserwator zabytków; absolwent Politechniki Wrocławskiej. Prezes powołanej w 2005 Fundacji Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej. Zainicjował i zorganizował wiele kompleksowych rewaloryzacji, m.in.: dawnego opactwa cysterskiego w Krzeszowie, zamku w Kliczkowie, pałacu Paulinum w Jeleniej Górze, zespołów pałacowo-parkowych w Wojanowie i Karpnikach, synagogi Pod Białym Bocianem, kamienicy Pod Żółtym Słońcem i Dworca Głównego we Wrocławiu. Autor kilkudziesięciu artykułów i kilku książek poświęconych konserwacji i ochronie zabytków. Odznaczony m.in. srebrnym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2015).

ks. Janusz Stanisław Pasierb – zob. biogram na s. 91.

Jan Pazdur (1909–2001), historyk, archiwista, wybitny znawca kultury materialnej, zaangażowany w ochronę zabytków przemysłowych; absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, od 1954 pracownik Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN, od 1973 profesor. Więzień Sachsenhausen. Współzałożyciel Międzynarodowego Komitetu Zachowania Dziedzictwa Przemysłowego TICCIH oraz Polskiego Towarzystwa Historii Techniki. Pomysłodawca ekomuzeum w dolinie Kamiennej. Autor m.in. *Dziejów Kielc do 1863* (1967). Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Franciszek Piaścik (1902–2001), architekt; absolwent Politechniki Warszawskiej, profesor od 1962. Zajmował się planowaniem przestrzennym wsi projektował głównie budownictwo wiejskie. Napisał m.in. *Osadnictwo w Puszczy Kurpiowskiej* (1939), *Regionalne formy architektury ludowej* (1955). Uhonorowany m.in. Krzyżem Oficerskim (1946) i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (2001, pośmiertnie).

Aleksander Piwek (ur. 1948), architekt, historyk architektury i konserwator zabytków, autorytet w dziedzinie architektury cysterskiej; absolwent Politechniki Gdańskiej i jej wykładowca, od 2015 profesor. Badania architektoniczne prowadził głównie w Gdańsku, ale także m.in. w Łęborku i Elblągu. Napisał m.in. *Architektura kościoła pocysterskiego w Oliwie od XII do XX wieku* (2006), *Wystroje artystyczne kościoła pocysterskiego w Oliwie* (2013). Odznaczony m.in. srebrnym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2018).

Mirostław Adam Przytycki (1931–2011), architekt, konserwator zabytków; ukończył Politechnikę Wrocławską. W latach 1958–1973 Wojewódzki Konserwator Zabytków we Wrocławiu. Odbudowywał najcenniejsze zespoły architektoniczne, m.in. cysterskie zespoły poklasztorne w Krze-

szowie i Lubiązu, kościoły w Świdnicy i Miliczu, sprawował nadzór konserwatorski nad odbudową zabytków m.in. w Jaworze, Bierutowicach (kościół Wang), Henrykowie. Napisał m.in. *Budowle i zespoły obronne na Śląsku* (1981), *Zabytki w trwałej ruinie. Ochrona, konserwacja i ekspozycja* (2001). Odznaczony m.in. Krzyżem Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz srebrnym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Feliks Ptaszyński (1930–2016), architekt; absolwent Politechniki Warszawskiej. W latach 1957–1972 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Koszalinie; 1979–1990 p.o. Konserwatora m.st. Warszawy. Współtwórca muzeów w Kołobrzegu i Złotowie oraz skansenu Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach. Uhonorowany m.in. Krzyżem Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz brązowym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2011).

Mieczysław Jan Ptaśnik (1927–2014), historyk, muzealnik, dziennikarz; ukończył Uniwersytet Jagielloński. W latach 1962–1972 dyrektor Centralnego Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków, 1977–1989 dyrektor Centralnego Biura Wystaw Artystycznych „Zachęta” w Warszawie. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1964).

Jadwiga Puciata-Pawłowska (1902–1989), historyk sztuki, polonistka; absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego; w latach trzydziestych była wykładowcą w Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych i Malarstwa w Warszawie, od 1946 związana z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, profesor od 1964; wybitna badaczka twórczości Józefa Mehoffera.

Kazimierz Radwański (1924–2015), wybitny archeolog, konserwator zabytków i muzealnik; absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor od 1992. W latach 1961–1994 dyrektor Muzeum Archeologicznego w Krakowie. Prowadził badania w Krakowie: Rynek Główny, Sukiennice, Barbakan, zespół klasztoru karmelitów, opactwo w Tyńcu. Opublikował m.in. *Kraków przedlokacyjny, Rozwój przestrzenny* (1976). Otrzymał m.in. Krzyż Walecznych (1944) oraz Krzyż Kawalerski (1980) i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1984).

Marek Rubnikowicz (ur. 1955), historyk, archeolog; absolwent Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, pracownik Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1979–1993 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Toruniu; 1999–2001 zastępca Generalnego Konserwatora Zabytków, 2001–2002 Generalny Konserwator Zabytków, 2002–2007 Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. W latach 2007–2020 dyrektor Muzeum Okręgowego w Toruniu, od 2021 dyrektor Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2020) oraz złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2018).

Tadeusz Maria Rudkowski – zob. biogram na s. 92.

Jacek Rulewicz – zob. biogram na s. 38.

Bohdan Rymaszewski – zob. biogram na s. 31.

Maria Sarnik-Konieczna – zob. biogram na s. 32.

Mieczysław Soczyński (1931–2021), architekt; absolwent Politechniki Gdańskiej. Główny specjalista w Zespole Ekspertów Międzyresortowej Komisji ds. Rewaloryzacji Miast i Zespołów Staromiejskich, gdzie współtworzył studia i wytyczne do rewaloryzacji miast historycznych w Polsce i Algierii.

Ewa Stanecka (ur. 1949), zabytkoznawca; absolwentka Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i studiów podyplomowych w zakresie ochrony zabytkowych założeń ogrodowych w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W latach 1982–1991 kierownik Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, 1991–2019 Konserwator Wojewódzki w Szczecinie. Uhonorowana m.in. złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2019).

Jerzy Stankiewicz (1923–1994), architekt, konserwator zabytków, historyk architektury; absolwent Politechniki Gdańskiej, od 1956 jej pracownik, a od 1973 profesor. Inwentaryzował zabytki Gdańska (1953–1958), Elbląga (1956), Łęborka i Człuchowa (1967). Redagował „Zeszyty Naukowe Politechniki Gdańskiej – Seria Architektura” (1965–1975). Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1979).

Maria Stępińska-Gałęza, dr nauk rolniczych; były dyrektor biura ZG SKZ.

Zygmunt Świechowski (1920–2015), historyk sztuki, znawca sztuki romańskiej; absolwent Uniwersytetu Poznańskiego, wykładał na Uniwersytecie Wrocławskim (1963–1978) i Politechnice Łódzkiej (1978–1998), profesor od 1986, członek Komitetu Nauk o Sztuce PAN. W latach 1951–1963 dyrektor działu studiów i dokumentacji w PP Pracowni Konserwacji Zabytków. Odznaczony m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1996) i złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2009).

Stefan Świszczowski (1903–1989), architekt, konserwator zabytków, historyk sztuki; absolwent Wydziału Architektonicznego Politechniki Lwowskiej oraz Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, doktorat na Akademii Górniczo-Hutniczej. Uczestnik powstań śląskich, żołnierz AK, więzień KL Auschwitz i KL Flossenbürg. W latach 1946–1952 zastępca Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie, 1956–1957 Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie. Odznaczony m.in. Śląskim Krzyżem Powstańczym i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Stefan Tomaszewicz (1917–1992), ksiądz kanonik, konserwator, zabytkoznawca; studia ukończył na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, święcenia kapłańskie otrzymał w 1949; wykładał na Papieskim Wydziale Teologicznym w Poznaniu i Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W 1964 został powołany na stanowisko dyrektora Muzeum Archidiecezjalnego w Poznaniu, 1966 diecezjalnego konserwatora zabytków. Był inicjatorem licznych prac konserwatorskich i badawczych w kościołach, zarówno w zakresie architektury, jak i zabytków ruchomych.

Juliusz Wendlandt (ur. 1941), zabytkoznawca; absolwent Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz Studium Konserwacji Zabytków Politechniki Warszawskiej. W latach 1964–1976 Powiatowy Konserwator Zabytków w Sandomierzu, 1975–1978 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnobrzegu. W latach 1981–1984 dyrektor Zespołu Pałacowo-Ogrodowego w Wilanowie, 1985–1991 główny specjalista w Zarządzie Ochrony i Konserwacji Zespołów Pałacowo-Ogrodowych. Od 1992 w Ośrodku Dokumentacji Zabytków (dziś Narodowym Instytucie Dziedzictwa) w Warszawie. Otrzymał m.in. brązowy medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2011) i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (2013).

Borys Woźnicki (1926–2012), ukraiński historyk sztuki; absolwent lwowskiej Szkoły Sztuk Pięknych oraz Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu; doctor h.c. Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz ASP w Warszawie. Od 1962 dyrektor Lwowskiej Galerii Sztuki; dzięki jego staraniom rozpoczęto odbudowę zamku i klasztoru w Olesku, rezydencji w Złoczowie i Podhorcach. Inicjator otwarcia we Lwowie Muzeum Jana Jerzego Pinsla. Przewodniczący ukraińskiego komitetu ICOM. Odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2003) i złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2006).

Tadeusz Zielniewicz (ur. 1952), historyk sztuki i konserwator zabytków; absolwent Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i Politechniki Warszawskiej. W latach 1981–1987 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, 1987–1995 Generalny Konserwator Zabytków, zorganizował Państwową Służbę Ochrony Zabytków. W latach 2005–2007 dyrektor Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, 2010–2017 dyrektor Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie. Nadzorował projekt rewitalizacji pałacu Sobańskich w Warszawie, opracował m.in. nagrodzony międzynarodowym medalem „Europa Nostra” projekt adaptacji zabytkowej Starej Papierni w Konstancinie-Jeziornie. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2011) i Norweskiego Orderu Zasługi I klasy (2012).

Wiktor Zin (1925–2007), architekt, historyk i konserwator architektury, popularyzator wiedzy o sztuce; absolwent Akademii Górniczo-Hutniczej; pracownik Politechniki Krakowskiej, od 1979 profesor. Był głównym architektem Krakowa (1958–1964), kierownikiem badań Staromiejskiego Zespołu Krakowa (1960–1975), przewodniczącym Krakowskiej Komisji Konserwatorskiej (1970–1978). W latach 1977–1981 Generalny Konserwator Zabytków; prowadził konserwację wielu zabytków architektury, m.in. w Krakowie, Zamościu, Opatowie. Autor licznych projektów architektonicznych. Odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (1998) oraz złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2006).

Maria Znamierowska-Prüfferowa (1898–1990), etnograf; absolwentka Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie; od 1945 związana z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, profesor nadzwyczajny od 1955. W 1928 rozpoczęła pracę w wileńskim Muzeum Etnograficznym; prowadziła badania ludowego rybołówstwa. Zaangażowana w zakładanie w Polsce muzeów na wolnym powietrzu, doprowadziła do powstania Muzeum Etnograficznego w Toruniu, którego była długoletnim dyrektorem (1959–1972; od 1999 placówka nosi jej imię).

Laureaci Złotej Odznaki SKZ

Odznaki po raz pierwszy wręczono w roku 2001, z okazji 20-lecia SKZ, podczas Walnego Zjazdu Delegatów w Warszawie na Zamku Królewskim.

Tadeusz Rudkowski	Warszawa	2001
Jan Gromnicki	Warszawa	2001
Jerzy Jasiuk	Warszawa	2001
Edmund Małachowicz	Wrocław	2001
Henryk Kondziela	Poznań	2001
Jerzy Kowalczyk	Warszawa	2001
Bohdan Rymaszewski	Warszawa	2001
Zygmunt Świechowski	Warszawa	2001
Maria Sarnik-Konieczna	Kraków	2001
Andrzej Kadłuczka	Kraków	2001
Lubomira Madejska	Szczecin	2001
Marek Konopka	Warszawa	2001
Jerzy Tur	Rzeszów	2001
Alicja Lutostańska	Warszawa	2001
Jacek Serafinowicz	Lublin	2001
Ryszard Brykowski	Warszawa	2001
Wojciech Fijałkowski	Warszawa	2001
Lech Krzyżanowski	Warszawa	2001
Teresa Zarębska	Warszawa	2001
Mirostaw Przyłęcki	Wrocław	2001
Kazimierz Kuśnierz	Kraków	2001
Teresa Lenczowska-Majer	Poznań	2001
Stefan Nyka	Poznań	2001
ks. Roman Kostynowicz	Szczecin	2001
Andrzej Michałowski	Warszawa	2001
Lucjan Czubiel	Olsztyn	2001
Justyna Ciszek	Gdańsk	2001

Andrzej Macur	Gdańsk	2001
Olgierd Czerner	Wrocław	2001
Andrzej Gaczoł	Kraków	2001
Maciej Pawlicki	Kraków	2001
Jadwiga Skibińska	Wrocław	2001
Marek Rubnikowicz	Toruń	2001
Jerzy Jasieńko	Wrocław	2001
Edward Szymański	Warszawa	2001
Adam Tański	Warszawa	2001
Konkurs „Konserwacja Roku”	Bydgoszcz	2003
ks. Stanisław Dziedzic	Szalowa	?
Mikele Jamiołkowski	Włochy	?
Tomasz Merta	Warszawa	2010
ks. Stanisław Waszczyński	Toruń	2011
Antoni Kapuściński	Gdańsk	2011
Maria Kosicka-Fiatkowska	Gdańsk	2011
Janusz Tarnacki	Gdańsk	2011
Halina Landecka	Lublin	2011
Anna Frąckiewicz	Lublin	2011
Dariusz Kopciowski	Lublin	2011
Leszek Czapski	Warszawa	2011
Maria Stępińska-Gałęza	Warszawa	2011
Marian Konieczny	Kraków	2011
Marek Kędzierski	Warszawa	2014
Ewa Stanecka	Szczecin	2014
Olga Ewa Kulesza-Szerniewicz	Szczecin	2014
Janusz Nekanda-Trepka	Szczecin	2014
Elżbieta Welter	Warszawa	2014
Zbigniew Nawrocki	Toruń	2014
Emanuel Okoń	Toruń	2014
Mieczysław Soczyński	Warszawa	2014
bp Wiesław Alojzy Mering	Toruń	2015
Andre de Naeyer	Antwerpia	2015
Emma Mandelli	Florencja	2015

Jacek Czubiński	Warszawa	2015
bp Abel	Lublin	2015
Maria Lubryczyńska	Warszawa	2017
Joanna Szpor	Warszawa	2017
Andrzej Łojczyk	Warszawa	2017
Danuta Jarminińska	Warszawa	2017
Jerzy Szałygin	Warszawa	2018
Juliusz Wendlandt	Warszawa	2018
Sławomir Safarzyński	Warszawa	2018
Jolanta Sroczyńska	Kraków	2018
Barbara Zin	Kraków	2018
Anna Maria Dorak	Kraków	2018
Krystyna Kozieł	Kraków	2018
Dominika Kuśnierz-Krupa	Kraków	2018
Urząd Miasta Krakowa	Kraków	2018
Tomasz Błyskosz	Gdańsk	2018
Maria Przytocka	Olsztyn	2018
Marek Kowalczyk	Olsztyn	2018
Beata Makowska	Szczecin	2018
Anna Mitkowska	Kraków	2019
Agata Zachariasz	Kraków	2019
Krystyna Zofia Pawłowska	Kraków	2019
Zenon Duda	Kraków	2019

Członkowie wspierający

Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna lub prawna, zainteresowana działalnością Stowarzyszenia, która deklaruje stałe poparcie finansowe w formie rocznej składki w wysokości ustalonej przez Zarząd Główny Stowarzyszenia.

- ▶ ARCHAIOS Ryszard Mikliński sp. z o.o. www.archaios.pl
- ▶ ARTNOVA KONSERWACJA ZABYTKÓW S.C. www.artnovakonserwacjawixsite.com
- ▶ artreal.pl
- ▶ AUTORSKA PRACOWNIA PROJEKTOWA www.wowczak.pl
- ▶ CASTELLUM – Przedsiębiorstwo Budowlano-Konserwatorskie sp. z o.o. www.castellum.pl
- ▶ CEGIELNIA TROJANOWSCY s.c. Feliks, Beata, Tomasz Trojanowscy www.trojanowscy.krasnik.pl
- ▶ CORNECO.PL ZWALCZANIE SZKODNIKÓW DREWNA corneco.pl
- ▶ DYSKRET POLSKA Sp. z o.o. www.dyskret.com.pl
- ▶ FARBY KABE POLSKA sp. z o.o. www.farbykabe.pl
- ▶ FIRMA KONSERWATORSKA PIOTR BIAŁKO sp. z o.o. www.fkpb.pl
- ▶ FUNDACJA DOLINA PAŁACÓW I OGRODÓW KOTLINY JELENIOGÓRSKIEJ www.dolinapalacow.pl
- ▶ INNOVA TECHNOLOGY SP. Z O.O. www.innovatechnology.pl
- ▶ KEIM – FARBY MINERALNE sp. z o.o. www.keim.com.pl
- ▶ KINGSPAN Insulation – Polska sp. z o.o. www.kingspaninsulation.com
- ▶ MIĘDZYUCZELNIANY INSTYTUT KONSERWACJI I RESTAURACJI DZIEŁ SZTUKI mik.edu.pl
- ▶ MUZUEUM MŁYNARSTWA I ROLNICTWA W OSIECZNEJ www.zabytkowe-wiatraki.pl
- ▶ PRO TEMPUS – PRACOWNIA DIGITALIZACJI I FOTOGRAFII www.pro-tempus.pl
- ▶ RECTOR sp. z o.o. www.rector.pl
- ▶ RESTAURO sp. z o.o. www.restauro.pl
- ▶ VISBUD www.visbud-projekt.pl
- ▶ ZAMEK GNIEW sp. z o.o. www.zamek-gniew.pl

Rzeczoznawcy Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Rzeczoznawcy Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków są powoływani i działają na podstawie par. 9 pkt 3 Statutu Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Rzeczoznawcą SKZ pozostaje osoba, która uzyskała uprawnienia rzeczoznawcy SKZ na podstawie uchwały nr 12 ZG SKZ z 9 marca 1992 w sprawie regulaminu powoływania rzeczoznawców SKZ w dziedzinie ochrony dóbr kultury. Rzeczoznawcą SKZ może być osoba, która spełnia następujące kryteria:

- ▶ jest członkiem Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków co najmniej od 3 lat;
- ▶ posiada co najmniej 10-letnią praktykę zawodową w obszarze ochrony zabytków, w dziedzinie i specjalności, w której stara się o uprawnienia rzeczoznawcy;
- ▶ posiada wysokie kwalifikacje oraz udokumentowane osiągnięcia w danej specjalności i cieszy się dobrą opinią swojego środowiska.

Każdy złożony wniosek opiniują co najmniej dwaj członkowie komisji, powołani przez jej przewodniczącego, lub – w razie potrzeby – osoby przez komisję o to poproszone. Opinie powinny być wystawiane w formie pisemnej; dotyczą zgłoszonej kandydatury oraz zakresu uprawnień.

Powołany rzeczoznawca SKZ obowiązany jest do: wydawania oceny, opinii, ekspertyzy na potrzeby organów administracji państwowej i samorządowej, związków wyznaniowych, inwestorów i wykonawców prac, organów kontroli oraz innych, którzy zwrócą się o wydanie takiej opinii, oceny bądź ekspertyzy; bezstronnego wykonywania czynności według posiadanej wiedzy z należytą starannością i w uzgodnionym terminie, podejmowania czynności rzeczoznawcy zgodnie z nadaną dziedziną i specjalnością; każdorazowego przekazywania do ZG SKZ rocznego zestawienia wykonanych opracowań oraz zawiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania.

Uprawnienia rzeczoznawcy SKZ nadawane są bezterminowo w następujących dziedzinach związanych z ochroną zabytków:

- ▶ Archeologia
- ▶ Architektura i budownictwo
- ▶ Dokumentacja dziedzictwa kulturowego
- ▶ Instrumenty muzyczne
- ▶ Krajobraz kulturowy
- ▶ Malarstwo
- ▶ Papier
- ▶ Parki, ogrody i cmentarze
- ▶ Prawo
- ▶ Rzemiosło artystyczne i sztuka użytkowa
- ▶ Rzeźba
- ▶ Tkanina
- ▶ Urbanistyka
- ▶ Zabytki techniki

Aktualny wykaz Rzeczoznawców SKZ znajduje się na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Nagrody Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Nagroda im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego

Ustanowiona w 1984, przyznawana pracownikom służb konserwatorskich (wojewódzkim konserwatorom zabytków, pracownikom WKZ, pracownikom Ośrodków i Biur Badań i Dokumentacji Zabytków, pracownikom władz centralnych i administracji ochrony zabytków), a także tym pracownikom instytucji naukowych, naukowo-dydaktycznych i konserwatorskich, którzy wiążą swoją pracę zawodową i społeczną ze służbą konserwatorską, wiele lat z nią współpracowali i osiągnęli wybitne rezultaty. Celem nagrody jest równocześnie upamiętnienie dwojga wybitnych przedstawicieli służb konserwatorskich: Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego. Nagroda jest wysoko ceniona, zwłaszcza przez wojewódzkich konserwatorów zabytków. Towarzyszy jej medal okolicznościowy autorstwa przyjaciela naszego stowarzyszenia, profesora Mariana Koniecznego.

Hanna Pieńkowska (1917–1976), historyk sztuki, społeczniczka, regionalistka, autorka wielu prac badawczych popularyzujących zabytki, twórczyni koncepcji parków etnograficznych. Urodziła się w Żytomierzu. Studiowała na Uniwersytecie Jagiellońskim i tam w roku 1950 obroniła doktorat. Od października 1945 pracowała w biurze wojewódzkiego konserwatora zabytków w Krakowie. Od 1951 do 1975 pełniła urząd Konserwatora Zabytków Województwa Krakowskiego. Jako konserwator zajmowała się ratowaniem zabytków i była autorką nowatorskich metod ich ochrony. W pracy wyraźny nacisk kładła na prowadzenie właściwej dokumentacji i ewidencji konserwatorskiej. W latach sześćdziesiątych opracowała założenia programowe i organizacyjne sieci parków etnograficznych województwa krakowskiego. Była współautorką opracowanego w roku 1966 Memoriału w sprawie ochrony budownictwa drewnianego w Polsce. Przyczyniła się do uratowania historycznej zabudowy wsi Chochółów i ulicy Kościeliskiej w Zakopanem, nadzorowała prace konserwatorskie w kościele w Dębnie Podhalańskim, współtworzyła koncepcje programowe Orawskiego Parku Etnograficznego w Zubrzycy Górnej, Nowosądeckiego Parku Etnograficznego oraz Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygietzowie-Lipowcu, przyczyniła się m.in. do opracowania koncepcji renesansowych ogrodów w Mogilanach, ochrony zabytkowego centrum Lanckorony i przekształcenia

dworu w Modlnicy. Była autorką koncepcji ochrony „historycznych struktur przestrzennych”, czyli małych miast i wsi zabytkowych wraz z ich krajobrazem. Napisała ponad 100 prac, poświęconych m.in. nowoczesnym koncepcjom ochrony zabytków województwa krakowskiego. Już od lat pięćdziesiątych działała na rzecz powstania organizacji zrzeszającej konserwatorów zabytków. Została odznaczona m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski²⁶.

Jerzy Łomnicki (1920–1981), historyk sztuki, konserwator zabytków, działacz społeczny. Urodził się w Krakowie; w czasie II wojny światowej uczestniczył w ruchu oporu, w 1942 ukończył tajną szkołę podchorążych w Warszawie. Studował na Uniwersytecie Wrocławskim. W latach 1954–1969 pracował jako Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu. Położył ogromne zasługi w ratowaniu zabytków Poznania i Wielkopolski. Doprowadził do zewidencjonowania większości znajdujących się na tym terenie obiektów, wiele wysiłku poświęcał uświadomieniu społeczeństwu wartości dóbr kultury i tradycji. Z jego inicjatywy powstawały dokumentacje inwentaryzacyjne i projektowo-konserwatorskie licznych budowli, poparte studiami historycznymi i architektonicznymi. Pod jego nadzorem został wydany skrypt *Przegląd zabytków województwa poznańskiego* (1958), który przyczynił się do popularyzacji zabytków tego obszaru. Nadzorował odbudowę Starego Miasta i Starego Rynku w Poznaniu, doprowadził do odsłonięcia elementów gotycznych i regotyzacji katedry w Gnieźnie. Od roku 1955 prowadził badania wykopaliskowe na Ostrowie Lednickim, w 1961

został ich kierownikiem. Po wieloletnich staraniach, w 1969, doprowadził do utworzenia tam Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, poświęconego najstarszym reliktom architektury polskiej, oraz pierwszego w Wielkopolsce Parku Etnograficznego. W 1968 opublikował pracę *Ostrów Lednicki. Pomnik Historii Kultury Narodu Polskiego*. Już w latach pięćdziesiątych postulował powołanie organizacji zrzeszającej konserwatorów zabytków. W 1980 był przewodniczącym Komisji Założycielskiej Stowarzyszenia Konserwatorów Polskich i jednym z organizatorów zjazdu powołującego naszą organizację. Został odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1976)²⁷.

²⁶ M. Kornecki, *Dr Hanna Pieńkowska (1917–1976)*, „Ochrona Zabytków” 1976, nr 4; T. Chrzanowski, *Hanna Pieńkowska 1917–1976*, „Biuletyn Historii Sztuki” 1977, nr 4.

²⁷ H. Kądziela, *Mgr Jerzy Łomnicki (1920–1981)*, „Ochrona Zabytków” 1985, t. 38, nr 1 (148), s. 63–64.

Laureaci

- 1985: Marian Kornecki – Kraków²⁸
- 1986: Jerzy Żurawski – Kazimierz Dolny²⁹
- 1987: Jadwiga Skibińska – Wrocław³⁰
- 1988: Janina Grabowska – Gdańsk³¹
- 1989: Wanda Klapkowska – Gorlice³²
- 1990: Michał Witwicki – Warszawa³³
- 1991: ks. Roman Kostynowicz – Szczecin³⁴
- 1992: Ryszard Brykowski – Warszawa³⁵
- 1993: Janusz Stępkowski – Warszawa³⁶
- 1994: Lubomira Madejska – Szczecin; Tadeusz Nawroński – Gdańsk³⁷
- 1995: Jadwiga Teodorowicz-Czerpińska – Lublin
- 1996: Olgierd Wójcik – Tarnów; Janusz Prusiewicz – Opole
- 1997: Jerzy Tur – Rzeszów
- 1998: Stefan Kwilecki – Szczecin; pośm. Karol Gruszczyk – Bielsko-Biała
- 1999: Mieczysław Kurzątkowski – Lublin
- 2000: Antoni Oleksicki – Białystok
- 2001: Henryk Kondziela – Poznań
- 2002: Halina Landecka – Lublin
- 2003: Andrzej Gaczoł – Kraków
- 2004: Juliusz Wendlandt – Warszawa
- 2006: Stanisław Wojdon – Śląsk
- 2007: Jerzy Kowalczyk – Warszawa
- 2008: Jan Tajchman – Toruń
- 2009: Teresa Lenczowska-Majer – Poznań
- 2010: Maria Sarnik-Konieczna – Kraków
- 2014: Ewa Stanecka – Szczecin; Andrzej Kubik – Wrocław
- 2017: Dariusz Kopciowski – Lublin
- 2018: zespół: Henryk Kondziela, Iwona Błaszczuk, Aleksandra Dolczewska, Joanna Domek-Nogalska, Joanna Figula-Czech, Joanna Gołdych-Pawłowska, Agnieszka Jakubowska – Poznań

²⁸ U. Zielińska, *Marian Kornecki – laureat nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 8.

²⁹ Mhk, *Jerzy Żurawski – laureatem Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 1–2.

³⁰ U. Zielińska, *Jadwiga Skibińska laureatem Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego w 1987 roku*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 1–2.

³¹ Mhk, *Janina Grabowska laureatem Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego*, t. 3, nr 6/1988, s. 1; *Janina Grabowska – laureatka Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego*, t. 3, nr 7/1988, s. 6.

³² Mhk, *Wanda Klapkowska laureatką Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 9.

³³ M.K., *Nagroda im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego dla Michała Witwickiego*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 1, 18.

³⁴ Ks. Roman Kostynowicz ze Szczecina laureatem Nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 14–15.

³⁵ *Medal H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego aut. Mariana Koniecznego wręczany laureatom dorocznej nagrody*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1; Mhk, *Ryszard Brykowski – laureat Nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 19.

³⁶ *Dr Janusz Stępkowski – laureat Nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, nr 4 (27)/1993, s. 4.

³⁷ M., *Lubomira Madejska i Tadeusz Nawroński (pośmiertnie) laureatami nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 4; *Tadeusz Nawroński – laureat Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego 1994*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 23–26.

Nagroda im. Gerarda Ciołka

Ustanowiona w roku 1989 za działalność badawczą i konserwatorską, przyznawana pracownikom służby konserwatorskiej, naukowcom i pedagogom, pracownikom muzeów i architektom, którzy uzyskali wartościowe i nowatorskie rezultaty w obszarze sztuki ogrodowej i parkowej, ochrony krajobrazu kulturowego i planowania przestrzennego³⁸. Nagroda im. Gerarda Ciołka przyznawana jest dla uczczenia wybitnego uczonego. Jej celem jest upamiętnienie osobowości i dzieła wybitnego badacza oraz wyróżnienie osób, których praca na rzecz ochrony zabytków ujmowanej jako ochrona środowiska i krajobrazu kulturowego, a także działalność badawcza, konserwatorska i dokumentacyjna w zakresie m.in. budownictwa drewnianego oraz sztuki parkowej i ogrodowej są wysoko oceniane. Nagroda może być przyznana co dwa lata. Fundatorem nagród pieniężnych od roku 2018 jest syn wybitnego badacza, Maciej Ciołek.

Gerard Ciołek (1909–1966), architekt, historyk i konserwator sztuki ogrodowej, badacz polskiego budownictwa ludowego, pionier ujmowania ochrony zabytków jako ochrony środowiska i krajobrazu kulturowego; odegrał szczególną rolę w ochronie zabytków i konserwatorstwie w okresie powojennym. Urodził się w Wyżnicy na Bukowinie. Studiował architekturę na Politechnice Warszawskiej, w 1934 został asystentem prof. Oskara Sosnowskiego. W czasie II wojny światowej żołnierz Armii Krajowej, uczestnik powstania warszawskiego, więzień obozów jenieckich. Po wojnie wykładał na Akademii Górniczo-Hutniczej i Politechnice Krakowskiej (od 1963 kierował zorganizowaną przez siebie Katedrą Planowania Krajobrazu i Terenów Zielonych na Wydziale Architektury, w której utworzył zakłady Planowania Ogrodów i Zieleni oraz Planowania i Ochrony Krajobrazu). Zajmował się zabytkowymi założeniami parkowymi i ogrodowymi, m.in. w Puławach (1946), w Wilanowie i Morysinie (1947), Nieborowie (1947), Arkadii (1948), Białymstoku i Rogalinie (1949). Zaprojektował m.in.: ogrody pałacowe

w Otwocku Wielkim (1950), Jabłonninie (1952–1955) i Choroszczy (1955); ogrody zamkowe w Baranowie (1958–1959), Białej Podlaskiej (1958), Międzyrzeczu (1959), Krasiczynie (1960) i Łańcucie (ok. 1960), Przecławiu (1963) i Koszęcinie (1965); ogrody i parki pałacowe w Kozłowie (1960) i Pszczynie (1963–1965); z opracowanych przez niego dokumentacji zrealizowano rekonstrukcje ogrodów w Jabłonninie, Lubartowie, Łańcucie, Nieborowie, Pszczynie, Puławach, Rogalinie i Wilanowie. Jest autorem licznych publikacji, m.in.: *Ogrody polskie. Przemiany treści i formy* (1954, liczne wznowienia), *Zarys historii kompozycji ogrodowej w Polsce* (1955), *Zieleń War-*

³⁸ Nagroda im. Gerarda Ciołka – ustanowienie i regulamin przyznania, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 14.

szawy (1956), *Zarys ochrony i kształtowania krajobrazu* (1964). Pozostawił po sobie ogromne, niepowtarzalne archiwum, znane jako „Teki Ciołka”, nieustannie wykorzystywane przez środowisko konserwatorskie³⁹.

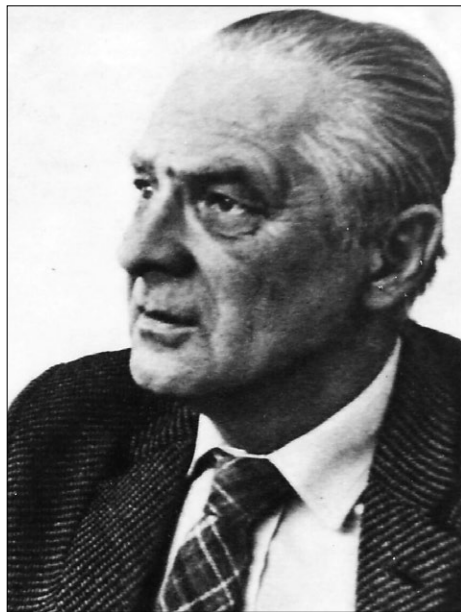
Laureaci

- 1989: Wanda Genga – Kraków⁴⁰
- 1992: Longin Majdecki – Warszawa⁴¹
- 1994: Janusz Bogdanowski – Kraków
- 1998: Maria Majka – Kraków
- 2000: Andrzej Michałowski – Warszawa
- 2002: Aleksander Böhm – Kraków
- 2004: Zbigniew Myczkowski – Kraków
- 2010: Piotr Wilanowski – Rogalin
- 2014: Anna Mitkowska – Kraków
- 2018: Maria Łuczyńska-Bruzda – Kraków
- 2020: Roman Marcinek – Kraków

Nagroda im. Wojciecha Kalinowskiego

Nagroda przyznawana jest od roku 1994 co dwa lata. Jej celem jest wyróżnienie osób, których twórcza praca na rzecz ochrony zabytków w zakresie działalności badawczej, dokumentacyjnej i konserwatorskiej (w dziedzinie teorii oraz historii architektury i urbanistyki, ochrony i dokumentacji zabytków architektury techniki i przemysłu) przynosi znaczące wyniki. Nagroda może być przyznawana pracownikom służb konserwatorskich, naukowcom i pedagogom, pracownikom muzeów i architektom. Upamiętnia osobowość i dzieła wybitnego konserwatora i historyka architektury, profesora Wojciecha Kalinowskiego. Nagrodzie towarzyszy medal okolicznościowy autorstwa profesora Mariana Koniecznego.

Wojciech Kalinowski (1919–1992), architekt, urbanista, teoretyk i historyk architektury, konserwator, szczególnie zasłużony dla ochrony zabytków urbanistyki i architektury. Urodził się w Warszawie. Uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939

³⁹ S. Miłoszewski, *Gerard Ciołek (1909–1960)*, „Ochrona Zabytków” 1966, nr 3, S. 64–65; J. Bogdanowski, *Od ochrony do kontynuacji w działalności Instytutu Ochrony Krajobrazu*, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki” 1996, z. 3–4, s. 275–280.

⁴⁰ M-K., *Wanda Gęga laureatką Nagrody im. Gerarda Ciołka*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 6.

⁴¹ MhK, *Nagroda im. Gerarda Ciołka po raz drugi*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 18.

i w działalności konspiracyjnej, więziony w Sachsenhausen, Mauthausen i Dachau, walczył w powstaniu warszawskim. Ukończył Politechnikę Warszawską, w latach 1946–1961 asystent tamże, wykładowca m.in. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN i Uniwersytetu Warszawskiego; od 1973 profesor. Od 1975 dyrektor Ośrodka Dokumentacji Zabytków, przygotował (wraz z prof. Andrzejem K. Olszewskim) i wdrożył system ewidencji zabytków architektury i budownictwa obowiązujący służbę konserwatorską w całym kraju do dziś. Zajmował się m.in. architekturą drewnianą małych miast, historycznymi zespołami miejskimi i ich ochroną, architekturą XIX wieku (Księstwo Warszawskie, Królestwo Polskie), w tym architekturą przemysłową; opracował liczne studia historyczno-urbanistyczne (Busko-Zdrój, Drohiczyń, Góra Kalwaria, Radom, Sandomierz, Siemiatycze, Stary Sącz, Uniejów), wykorzystywane m.in. przy rewitalizacji. Jest autorem licznych prac naukowych, m.in.: *Sandomierz* (1956), *Zarys historii budowy miast w Polsce do połowy XIX wieku* (1966), *Przebudowa Sochaczewa w pierwszej połowie XIX wieku* (1970), *Krzyżowe układy miast polskich i ich średniowieczna geneza* (1971), *Badania nad historią budowy miast polskich w trzydziestoleciu* (1975), *Raport o stanie i potrzebach ewidencji dóbr kultury w Polsce* (1977). Uhonorowany Krzyżem Powstania Warszawskiego, a także m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski⁴².

Laureaci

- 1995: Bolestaw Mieczysław Książek – Kraków
- 1997: Teresa Zarębska – Warszawa
- 1999: Bohdan Rymaszewski – Warszawa
- 2001: Henryk Dziurla – Wrocław
- 2003: Maria Wójcikiewicz – Kraków
- 2014: Danuta Kłosek-Kozłowska – Warszawa
- 2016: Kazimierz Kuśnierz – Kraków
- 2018: Emanuel Okoń – Toruń
- 2019: Mirosław Zeidler – Gdańsk

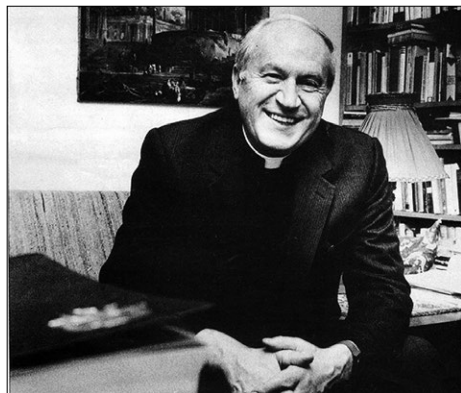
Nagroda im. ks. Janusza Stanisława Pasierba *Conservator Ecclesiae*

Nagroda, ustanowiona w roku 1996, przyznawana jest przez specjalnie powoływaną kapitułę dla upamiętnienia osobowości i dzieła wybitnego uczonego, historyka sztuki ks. Janusza Stanisława Pasierba. Jej celem jest wyróżnienie osób, których działalność na rzecz ochrony zabytków przynosi znaczące wyniki. Otrzymało ją wielu wybitnych konserwatorów i naukowców świeckich i duchownych. Nagrodę stanowi dyplom oraz specjalny medal okolicznościowy autorstwa prof. Mariana Koniecznego. W środowisku uznawana jest za niezwykle prestiżową⁴³.

⁴² M. Konopka, *Prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Kalinowski*, „Ochrona Zabytków” 1992, nr 1–2, s. 3–6.

⁴³ *Nagroda im. ks. Janusza Pasierba „Conservator Ecclesiae”: postanowienia i regulamin przyznawania*, nr 2/1997, s. 32; M.St., *Nagroda Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków im. ks. Janusza Pasierba „Conservator Ecclesiae”*, nr 7–8/2000, s. 59.

Janusz Stanisław Pasierb (1929–1993), wybitny humanista, historyk sztuki, głównie sakralnej, zasłużony dla ochrony zabytków, również eseista i poeta. Urodził się w Lubawie. Ukończył Wyższe Seminarium Duchowne w Pelplinie, Papieski Instytut Archeologii Chrześcijańskiej w Rzymie, Uniwersytet we Fryburgu (1963), studiował też na uniwersytetach Jagiellońskim i Warszawskim; dwukrotnie uzyskał stopień naukowy doktora: teologii w zakresie historii sztuki kościelnej i archeologii; profesor od 1982. Od 1964 kierował Katedrą Historii Sztuki Kościelnej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Bibliografia jego prac obejmuje ponad 400 pozycji, m.in.: *Ochrona zabytków sztuki sakralnej* (1968, liczne wydania), *Człowiek i jego świat w sztuce religijnej renesansu* (1969, 1999), *Katedra w Pelplinie* (1973, liczne wydania), *Skarby Jasnej Góry* (1981, liczne wydania). Uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1990)⁴⁴.

Laureaci

- ▮ 1996: Andrzej Zalewski – Kraków; ks. Józef Kardasz – Toruń
- ▮ 1997: bp Alojzy Orszulik; ks. Jacek Żórawski⁴⁵
- ▮ 1998: Wojciech Kurpik – Warszawa; abp Henryk Muszyński – Gniezno
- ▮ 1999: ks. Roman Kostynowicz – Szczecin; ks. Józef Nowobilski – Kraków⁴⁶
- ▮ 2000: Jerzy Kowalczyk – Warszawa; ks. Michał Janocha – Warszawa
- ▮ 2001: kard. Henryk Gulbinowicz; ks. Stanisław Dziedzic – Sękowa⁴⁷
- ▮ 2002: Andrzej Tomaszewski – Warszawa; Ewa Stanecka – Szczecin; ks. Roman Cieszyński – Toruń
- ▮ 2003: indywidualna: Wiktor Zin – Kraków; zespołowa: ks. Waldemar Pytel, ks. Roman Kluz, Ulrich Schaaf – Świdnica i Jawor
- ▮ 2004: bp Jan Bernard Szłaga – Pelplin
- ▮ 2005: kard. Franciszek Macharski – Kraków
- ▮ 2006: Ryszard Brykowski – Warszawa; Ireneusz Płuska – Kraków
- ▮ 2007: Janusz Smaza – Warszawa; ks. Adam Lewandowski – Lublin
- ▮ 2008: abp Abel – ordynariusz prawosławnej diecezji lubelsko-chełmskiej
- ▮ 2009: bp Julian Wojtkowski – Olsztyn
- ▮ 2010: ks. Marian Lewandowski – Poznań; Ewa Święcka – Warszawa
- ▮ 2011: ks. Józef Roman Maj – Warszawa; Aleksander Piwek – Gdańsk
- ▮ 2012: ks. Jan Kasprowicz – Gniezno

⁴⁴ W. Fijałkowski, *Ksiądz Profesor Janusz Stanisław Pasierb, „Ochrona Zabytków”* 1993, nr 4, s. 36.

⁴⁵ „Conservator Ecclesiae”: dyplomy przyznania nagrody dla Jego Ekscelencji Księdza Biskupa Alojzego Orszulika i Wielebnego Księdza Infułata Jacka Żórawskiego, nr 2/1997, s. 33.

⁴⁶ Nagroda im. ks. Janusza Stanisława Pasierba „Conservator Ecclesiae”, nr 5/1999, s. 38–39; Informacja o posiedzeniu jury Nagrody, nr 5/1999, s. 39; Nagroda im. księdza profesora Janusza Stanisława Pasierba – dyplom przyznania dla księdza infułata Romana Kostynowicza i księdza doktora Józefa Nowobilskiego, nr 5/1999, s. 40–41.

⁴⁷ Nagroda Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków im. ks. prof. Janusza Stanisława Pasierba „Conservator Ecclesiae”, nr 9–10/2001, s. 62–63.

- 2013: abp Mieczysław Mokrzycki – metropolita lwowski⁴⁸
- 2014: o. Jan Golonka – Częstochowa; Jan K. Ostrowski – Kraków⁴⁹
- 2015: bp Wiesław Alojzy Mering – Włocławek
- 2016: Mariusz Mierzwiński – Malbork
- 2017: bp Marek Suski – Toruń
- 2018: Aleksander Broda – Warszawa; Jerzy Żmudziński – Kraków
- 2020: ks. Piotr Paweł Maniurka – Opole

Nagroda im. Tadeusza Marii Rudkowskiego

Ustanowiona w 2016 za działalność badawczą i konserwatorską w dziedzinie ochrony i dokumentacji zabytków sepulkralnych, opieki nad polskimi cmentarzami i polskimi nagrobkami w kraju i za granicą (zwłaszcza na dawnych Kresach Wschodnich), rewaloryzacji pomników, kaplic i cmentarzy.

Tadeusz Maria Rudkowski (1920–2014), lekarz, historyk sztuki, wybitny specjalista ochrony zabytków, znawca mianierizmu na Dolnym Śląsku. Urodził się we Lwowie, studia medyczne ukończył w Poznaniu (specjalizował się w chirurgii), a historię sztuki na Uniwersytecie Wrocławskim (doktorat w 1960). Zawód lekarza wykonywał w Poznaniu, ale w 1970 przeniósł się do Warszawy i zajął się wyłącznie ochroną zabytków. Kierował działem naukowo-konserwatorskim PP Pracowni Konserwacji Zabytków, przez wiele lat pracował w Instytucie Sztuki PAN. W 1974 zakładał Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami; przez 20 lat odpowiadał za prowadzone przez Komitet renowacje. Zaangażował się w ratowanie nekropolii dawnych Kresów Wschodnich, zainicjował inwentaryzację grobów Polaków (nadzorował powstanie ponad 10 tys. kart ewidencyjnych dokumentujących polskie groby). Działał w organizacjach społecznych na rzecz ochrony dziedzictwa narodowego. Jako współzałożyciel Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków został w 1981 jego pierwszym sekretarzem generalnym;

do ostatnich dni przewodniczył głównej komisji rewizyjnej SKZ. Był autorem ponad 120 publikacji naukowych, m.in.: *Ochrona zabytkowych cmentarzy jako przestrzeni sakralnej* (2001), *Rola cmentarzy w określaniu tożsamości współczesnego miasta* (2002), *Architektura współczesna w mieście zabytkowym* (2003), *Cmentarz Powązkowski w Warszawie* (2006), *De-*

⁴⁸ A. Kadłuczka, „*Conservator Ecclesiae*” 2013 dla Arcybiskupa Mieczysława Mokrzyckiego, nr 35/2013, s. 93–96.

⁴⁹ J. Sroczyńska, *Nagroda „Conservator Ecclesiae” 2014 dla Profesora Jana Ostrowskiego*, nr 39/2014, s. 6–8.

koracje sgraffitowe architektury mieszczańskiej Europy i polskie sgraffita renesansowe (2007). Uhonorowany m.in. Krzyżem Kawalerskim, Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”⁵⁰.

Laureaci

- Nagrody do tej pory nie przyznano.

Nagroda Zarządu Głównego SKZ za wyróżniające się publikacje

Nagroda przyznawana jest od roku 1989 za publikacje, głównie książkowe, z zakresu ochrony zabytków i muzealnictwa, a także dyscyplin współdziałających (m.in. historia sztuki, historia architektury, urbanistyka, archeologia, etnografia, nauki przyrodnicze i ścisłe), jeśli poruszają one w sposób wyjątkowy i nowatorski kwestie związane z ochroną zabytków, konserwacją i muzealnictwem⁵¹. Nagrody przyznawane są raz w roku publikacjom, które ukazały się z datą dwóch lat poprzednich. Nagradzane są książki naukowe, popularnonaukowe, publicystyczne, eseistyczne, wnoszące nowe wartości merytoryczne i wyróżniające się ujęciem, formą i stylem. Intencją nagrody jest promowanie ujęć i twórczości indywidualnej, autorskiej i przedstawiającej indywidualny punkt widzenia, a zarazem poszukującej i nowatorskiej. Nagradzani mogą być autorzy indywidualni lub prace zbiorowe, a także twórcy i inicjatorzy publikacji cyklicznych (np. spisy, katalogi, serie itp.), natomiast wyłączone są poszczególne tomy tych publikacji realizowane według ścisłych założeń redakcyjnych i podporządkowane regułom redakcyjnym.

Laureaci

► 1989

- Edmund Małachowicz, *Ochrona środowiska kulturowego*⁵²
- Mirosław Przyłęcki, *Miejskie fortyfikacje średniowieczne na Dolnym Śląsku – ochrona, konserwacja, ekspozycja 1850–1980*
- Jerzy Maik, *Wyroby włókiennicze na Pomorzu z okresu rzymskiego i ze średniowiecza*
- Stanisław Sawicki, *Papirusy tebańskie*

► 1990

- Jan Pruszyński, *Ochrona zabytków w Polsce*
- Jan Tajchman, *Stropy drewniane w Polsce*

⁵⁰ T.M. Rudkowski, *Pierwsza kadencja. Wspomnienie*, nr 30/2011, s. 178–180.

⁵¹ *Nagrody Zarządu Głównego SKZ dla autorów książek*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 9.

⁵² *Nagrody Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków za książki wydane w 1989 r.*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 11.

► 1991

- Zbigniew Święch, *Kłątwy, mikroby i uczeni*
- Marta Michałowska, *Zabytkowe tekstylia kieleckie*
- Krystyna Dąbrowska-Budziłło, *Wśród panoram Krakowa*

► 1992

- Nagrody nie przyznano

► 1993

- Tadeusz Jaroszewski, Waldemar Baraniewski, *Pałace i dwory w okolicach Warszawy*
- Maria Borowiejska-Birkenmajerowa, *Serce Polski*

► 1994

- Alfred Majewski, *Wawel. Dzieje i konserwacja*
- Andrzej Kadłuczka, *Teatr Miejski im. Juliusza Słowackiego w Krakowie*

► 1995⁵³

- Maciej Pawlicki, *Strategia konserwacji zabytków architektury w Polsce*

► 1996

- Zbigniew Białkiewicz, *Przemiany architektury krakowskiej w połowie XIX wieku*

► 1997

- Janusz Bogdanowski, *Architektura obronna w krajobrazie Polski. Od Biskupina do Westerplatte*

► 1998

- Lech Kalinowski, Helena Małkiewiczówna, Lesław Heine, Paweł Karaszkiewicz, *Średniowieczne witraże kościoła Mariackiego w Krakowie. Historia i konserwacja*
- Gabriela Klause, Roger Sławski, 1871–1963, architekt
- Bonawentura Maciej Pawlicki, *Kamienice mieszczańskie Zamościa*
- Hans Poelzig we Wrocławiu. *Architektura i sztuka 1900–1916*, red. Jerzy Ilkosz, Beate Stortkuhl

► 1999

- Nagrody nie przyznano

► 2000

- Nagrody nie przyznano

⁵³ Nagrody Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków za publikacje: nagroda za rok 1995 Maciej Pawlicki, nagroda za rok 1996 Zbigniew Jan Białkiewicz, nr 2/1997, s. 42.

- 2001
 - Nagrody nie przyznano
- 2002
 - Jacek Chrząszczewski, *Kościół Ormian Polskich*
- 2003
 - Zdzisława Tołłoczko, „Sen architekta”, czyli o historii i historyzmie architektury XIX i XX wieku
- 2004
 - Franciszek Midura, *Spółeczna opieka nad zabytkami na ziemiach polskich do roku 1918*
- 2005
 - Jerzy Kłoczowski, Henryk Gapski, *Skarby kościołów archidiecezji lubelskiej*
- 2006
 - Elżbieta Trocka-Leszczyńska, *Międzygórze. Dzieje i architektura*
- 2007
 - Grażyna Ruszczyk, *Drewno i architektura. Dzieje budownictwa drewnianego w Polsce*
- 2008
 - Marian Arszyński, *Idea, pamięć, troska: rola zabytków w przestrzeni społecznej i formy działań na rzecz ich zachowania od starożytności do połowy XX wieku*
- 2009
 - Jerzy Szatygin, *Katalog zabytków osadnictwa holenderskiego na ziemi łęczyckiej*
- 2010
 - Tadeusz Kozaczewski, Hanna Kozaczewska-Golasz, *Portale trzynastowiecznej architektury na Śląsku*
- 2011
 - Iwona Błaszczuk, *Konserwacja zabytków ruchomych w Poznaniu w latach 1990–2007*
- 2012
 - Nagrody nie przyznano

► 2013

- Nagrody nie przyznano

► 2014

- *Prawo ochrony zabytków*, red. Kamil Zeidler

► 2015

- *Dziedzictwo, dobra kultury, zabytki, ochrona i opieka w prawie*, red. Piotr Dobosz, Katarzyna Szepelak, Witold Górny

► 2016

- Departament Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, *Katedra Grodzieńska* (wstęp: Maria Kałamajska-Saeed)
- Muzeum Zamkowe w Malborku za cykl publikacji pod redakcją Janusza Hochleitnera i Mariusza Mierzwińskiego: *Kościół Najświętszej Marii Panny na Zamku Wysokim w Malborku. Dzieje, wystrój, konserwacja*, *Kaplica św. Anny na Zamku Wysokim w Malborku. Dzieje, wystrój, konserwacja*, *Wieża Klesza i Domek Dzwonnika na Zamku Wysokim w Malborku. Dzieje, wystrój, konserwacja*

► 2017

- Helena Hryszko, *Tkaniny z grobu królowej Jadwigi*

► 2018

- Ireneusz Płuska, Jacek Kubiena, *Kaplica Zygmuntowska na Wawelu – piękno zaklęte w kamieniu*

► 2019

- Tadeusz Maciej Ciołek, *Gerard Ciołek i przyjaciele. Kalendarium życia i pracy 25 pasterzy krajobrazu i zabytków 1841–1991*

Nagroda „Memoria, Spiritus, Materia”

Nagroda ustanowiona w roku 2006, przyznawana wybitnym postaciom za szczególne zasługi na rzecz dziedzictwa kulturowego, otwartość i rzetelność w wieloletnich relacjach ze środowiskiem konserwatorskim. Wyróżnieni otrzymują dyplom oraz statuetkę z brązu projektu prof. Mariana Koniecznego.

Laureatami byli biskup Tadeusz Gocłowski, Tomasz Merta (pośmiertnie, 2010) oraz wiceminister kultury Piotr Żuchowski (2015).

Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Przedmiotem konkursu są prace magisterskie, doktorskie, inne opracowania naukowe i projektowe oraz popularyzatorskie, publikowane lub niepublikowane, ukończone w ubiegłym lub bieżącym roku kalendarzowym, wykraczające poza ramy typowych opracowań w danej grupie, nowatorskie w ujęciu, rzucające nowe światło na problem, dające realne podstawy do wdrożenia i wykorzystania w zakresie ochrony zabytków i muzealnictwa⁵⁴.

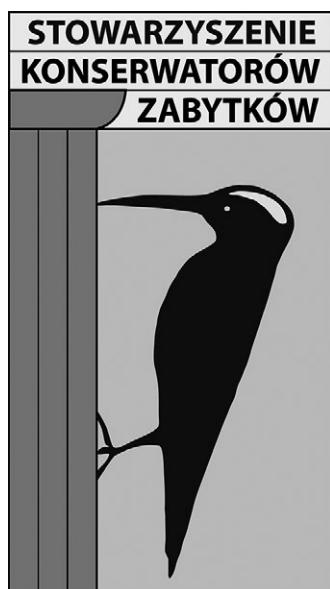
Konkurs ten cieszy się szczególną renomą wśród młodych konserwatorów – absolwentów wydziałów konserwacji dzieł sztuki na uczelniach artystycznych, którzy nadsyłają swoje prace dyplomowe, a także wśród autorów prac doktorskich i monografii z zakresu konserwacji i historii sztuki oraz projektów architektonicznych i urbanistycznych bądź projektów związanych z aranżacją wnętrza muzealnych czy z popularną obecnie architekturą krajobrazu.

⁵⁴ Komisja przyznaje nagrody za dany rok jesienią, natomiast wręczane są one kilka miesięcy później, już w następnym roku – na obchodach święta konserwatorów przypadającego co roku 18 kwietnia; *Ministerstwo Kultury i Sztuki, Generalny Konserwator Zabytków, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków wznawiają konkurs na najlepsze prace studialne i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa – regulamin konkursu*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 17–18; *Nagrody za prace studialne, naukowe, popularnonaukowe 1991 w konkursie Ministerstwa Kultury i Sztuki – Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 10; J. Gromnicki, *Współpraca Generalnego Konserwatora Zabytków – realizacja wybranych tematów zleconych Stowarzyszeniu Konserwatorów Zabytków w roku 1997: Ministerstwa Kultury i Sztuki, konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na najlepsze prace studialne, naukowe i popularyzatorskie w dziedzinie ochrony zabytków i muzealnictwa w roku 1997*, nr 3–4/1998, s. 63–65; M.St., *Nagrody Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków przyznane w latach 1997–1999*, nr 5/1999, s. 42; M.St., *Wyniki Konkursu Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na najlepsze prace naukowe, projektowe i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa w latach 1998–1999*, s. nr 5/1999, 43–44; M.St., *Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na najlepsze prace naukowe, projektowe i popularyzatorskie z dziedziny ochrony zabytków i muzealnictwa*, nr 7–8/2000, s. 62–63.

Marek Konopka

Pierwsze 15 lat SKZ

Maria Sarnik, Konserwator Zabytków Zamościa, prezes Zarządu Głównego SKZ w latach dziewięćdziesiątych, napisała o początkach Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków:

29 października 1980 w Lublinie, na Ogólnopolskiej Konferencji Konserwatorskiej, zawiązał się Komitet Założycielski pod przewodnictwem Jerzego Łomnickiego, którego członkowie, głównie z Warszawy i Poznania, pracowali nad przygotowaniem dokumentów przede wszystkim projektu statutu, podstawowego dokumentu do zarejestrowania Stowarzyszenia. Trzydzieści lat temu grono kolegów zadało sobie wiele trudu, aby doprowadzić do powstania Stowarzyszenia – organizacji skupiającej konserwatorów zabytków, archeologów, historyków sztuki, architektów, inżynierów różnych specjalizacji, której podstawowym celem była integracja działań na rzecz ochrony zawodu i zagrożonego dziedzictwa kulturowego. 22 października 1981, w sali konferencyjnej Muzeum Etnograficznego w Warszawie, odbyło się zebranie organizacyjno-programowe Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, przygotowane i zwołane przez wspomniany wyżej Komitet Założycielski, któremu przewodniczył kol. Jerzy Łomnicki. Po przeprowadzeniu procedury wyborów i dyskusji programowej dzień 22 października 1981 stał się datą założenia Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Pierwszym

Prezesem Zarządu Głównego SKZ został cieszący się dużym zaufaniem, kreatywny przedstawiciel urzędujących konserwatorów, kol. Wawrzyniec Kopczyński, pełniący wówczas funkcję konserwatora zabytków w Lesznie.

Warto przypomnieć okoliczności i atmosferę tamtego czasu, bo nie przypadkiem pierwsze konstruktywne działania dla powołania Stowarzyszenia podjęto w okresie narodzin NSZZ „Solidarność”. Wcześniejsze starania Jerzego Łomnickiego i Hanny Pieńkowskiej nie były skuteczne, mimo że w PRL tolerowano istnienie stowarzyszeń branżowych: historyków sztuki – SHS, architektów – SARP, archeologów – PTAiN, a nawet konserwatorów, choć w postaci sekcji związku artystów plastyków – ZPAP. Przyczyna tego była zrozumiała. W PRL system zarządzania państwem zakładał regulację świadomości obywateli, szczególnie jej zgodności z obowiązującą ideologią. Kultura we wszelkich aspektach była taką sferą, a idea ochrony zabytków wiązała się z kontrolą, jakie wartości dziedzictwa są „słuszne” politycznie. Zgodnie z ustawą

O ochronie dóbr kultury i o muzeach z roku 1962, odpowiedzialność za stan zabytków należała do państwa, a wykonawcami polityki państwa mieli być wojewódzcy konserwatorzy zabytków. Byli pośrednikami w przekazywaniu środków finansowych, organizatorami prac konserwatorskich i podejmowali decyzje, które zabytki reprezentują wartości mieszczące się w kanonie aktualnej polityki ustalonej przez „wiodącą partię”.

Tymczasem kryteria definiujące wartości, które winny być chronione, wynikały z tradycji doktryny ochrony uformowanej jeszcze w XIX wieku i teorii wynikających z badań naukowych. W dwudziestoleciu na wyższych uczelniach kształcili się specjaliści różnych dziedzin, którzy stawali się członkami tej szczególnej wspólnoty osób angażujących się w ochronę dziedzictwa. Po wojnie, przy odbudowie i odtwarzaniu zasobu, zarówno misyjne traktowanie ochrony, jak i kompetencja tego środowiska okazały się najważniejsze dla ochrony zabytków w Polsce i były doceniane w Europie, co pozwalało, mimo „żelaznej kurtyny”, na utrzymanie kontaktów międzynarodowych z krajami Europy Zachodniej i organizacjami UNESCO. Maria Sarnik wymieniła pięć dziedzin, z których rekrutowali się członkowie SKZ. W rzeczywistości było ich znacznie więcej, gdyż konserwatorstwo wymaga nieustannej współpracy wielu zawodów, zarówno humanistycznych, jak i technicznych i przyrodniczych.

Jednak powstające w roku 1981 Stowarzyszenie postrzegane było, nie bez racji, jako organizacja zrzeszająca przede wszystkim osoby pracujące w instytucjach zajmujących się ochroną zabytków. Przez stowarzyszenia poszczególnych dziedzin, mające w statutach zadania z zakresu ochrony zabytków: architektury, dzieł sztuki czy ich konserwacji, przyjmowane było z rezerwą. W ówczesnym systemie politycznym zrzeszenie skupiające specjalistów z różnych dziedzin, koncentrujących się na ochronie wartości związanych z kulturowym dziedzictwem okresu przed zainstalowaniem w Polsce „socjalizmu ludowego”, byłoby akceptacją istnienia *quasi*-niezależnego związku zawodowego. Kilka razy podejmowane inicjatywy powołania stowarzyszenia natrafiały więc na oczywisty opór administracji. Dopiero powstanie „Solidarności” stworzyło sytuację precedensową, która została wykorzystana i zebranie inauguracyjne udało się zorganizować dwa miesiące przed stanem wojennym. Sprzyjającą temu sytuacją było ówczesne zaangażowanie w starania powołania stowarzyszenia i organizację zebrania założycielskiego w roku 1981 instytucji państwowej, jaką było Przedsiębiorstwo Państwowe Pracownie Konserwacji Zabytków. Jednak ewentualność zrzeszenia w ramach powołanego stowarzyszenia pracowników PKZ (a było ich ok. 7 tys.) całkowicie zmieniałaby jego charakter na egalitarny związek pracowników różnych branż, z których głównie Pracownie Naukowe PP PKZ stanowiły część środowiska konserwatorskiego *sensu stricto*. Próba przejęcia kontroli nad SKZ na inauguracyjnym zebraniu było zgłoszenie kandydatury na prezesa jednego z dyrektorów PKZ, mającego doświadczenia miejskiego konserwatora zabytków. Zebrani przyjęli wówczas sugestię ówczesnego dyrektora Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków Bohdana Rymaszewskiego, że na prezesa nie powinny kandydować osoby zajmujące stanowiska dyrektorskie w instytucjach państwowych. Był to wyraźny sygnał w kwestii niezależności stowarzyszenia, a także jego charakteru zawodowego. W rezultacie na pierwszego prezesa wybrano Wawrzyńca Kopczyńskiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków województwa leszczyńskiego. Był wówczas wyróżniającym się w krytyce wad systemu i miał wiele cech związanych z rolą przywódczą. Nie mógł niestety tych

walorów w pełni ukazać w powołanym Stowarzyszeniu, zanim bowiem SKZ rozpoczęło prace organizacyjne, jego działalność – podobnie jak większości instytucji tego rodzaju – została „zawieszona” 13 grudnia 1981, gdy wprowadzono stan wojenny.

Stan wojenny zawieszono 31 grudnia 1982, a zniesiono 22 lipca 1983. Po tej dacie można było przystąpić do organizacji zebrania walnego, na którym można byłoby sformułować program i wybrać władze stowarzyszenia. Dopiero jednak w roku 1984 udało się zorganizować zjazd wyborczy, w Zaborowie. Jego rezultaty stwarzały szansę realizacji postanowień zebrania inauguracyjnego z roku 1981. Drugim prezesem SKZ został Bohdan Rymaszewski, w latach 1972–1983 zajmujący stanowisko dyrektora Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków i trzykrotnie także Generalnego Konserwatora Zabytków. Początki jego pracy wiązały się z funkcją konserwatora miasta Torunia i dyrektora muzeum oraz ze ścisłymi związkami z jedynym w kraju Instytutem Zabytkoznawstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Zajmując przez kilkanaście lat najwyższe w hierarchii stanowisko ministerialne, nie był nigdy członkiem PZPR i podjął próbę przygotowania nowej ustawy, likwidującej liczne usterki dotychczasowej i wzmacniającej rolę, pozycję i uprawnienia generalnego konserwatora. Jednak mianowany w roku 1982 minister kultury „stanu wojennego” Kazimierz Żygulski miał zadanie „unormowania” sytuacji w kulturze, co w roku 1983 zaowocowało dymisjami w „zabytkach” – Bohdana Rymaszewskiego i w „muzeach” – Stanisława Lorentza.

Powołany w wyborach Zarząd SKZ składał się z osób z różnych ośrodków kraju. Jedynym, poza prezesem, członkiem zarządu z Warszawy, był niżej podpisany, będący wówczas wicedyrektorem Ośrodka Dokumentacji Zabytków, od lat siedemdziesiątych współpracujący z wybranym prezesem. Skutkiem tej sytuacji powierzono mi funkcję sekretarza generalnego i zadania związane z uruchomieniem stowarzyszenia. Pierwszym z nich było zalegalizowanie członkostwa osób biorących udział w inauguracyjnym spotkaniu i innych deklarujących chęć wstąpienia. Powołana komisja kwalifikacyjna miała za zadanie opiniować kandydatów na członków SKZ. Jej przewodniczącym został prof. Wojciech Kalinowski, ówczesny dyrektor Ośrodka Dokumentacji Zabytków, wykładowca Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W skład komisji wchodził Władysław Ślesieński, profesor ASP w Krakowie i wybitny konserwator dzieł sztuki, wówczas wiceprezes Zarządu Głównego SKZ. Dawało to nadzieję współpracy ze środowiskiem konserwatorów zabytków ruchomych, na ogół związanych z uczelniami artystycznymi, i zbliżenia z tą wyodrębniającą się grupą w dziedzinie konserwatorstwa. Formalne przyjęcie członków pozwalało tworzyć oddziały terenowe SKZ i inicjować ich działalność. Niezbędne stało się prowadzenie sekretariatu. Sprawy administracyjno-biurowe powierzono Marii Ciszek, pracującej wcześniej w Ministerstwie Kultury i Sztuki, w sekretariacie ministra, mającej doświadczenie we współpracy ze stowarzyszeniami twórczymi. Pracowała dla SKZ do późnych lat dziewięćdziesiątych. Z czasem nieoficjalnym biurem SKZ stało się jej prywatne mieszkanie przy Nowym Świecie, w którym miały miejsce bieżące kontakty członków zarządu, który – formalnie w pełnym składzie – odbywał posiedzenia w Łazienkach Królewskich, w obiekcie, w którym mieścił się wówczas Ośrodek Ochrony Zespołów Pałacowo-Ogrodowych (zwany Oberżą). Zadaniem głównym było stworzenie ram organizacyjnych i zbudowanie wizerunkowych wydarzeń identyfikujących statutowe cele stowarzyszenia. Takim było ustanowienie nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego, przyznawanej dorocznie osobom szczególnie wyróżniającym

się pod względem fachowym i etycznym. Pierwsi laureaci ustanawiali swoim życiorysem po-
niekąd punkt odniesienia dla kolejnych wyróżnień. Zostali nimi Marian Kornecki z Krakowa
(1985), Jerzy Żurawski z Kazimierza Dolnego (1986) i Jadwiga Skibińska z Wrocławia (1987).
Ponad 30 nazwisk na liście laureatów od roku 1985 jest przykładem trafnych i zgodnych z od-
czuciem członków SKZ decyzji Zarządu Głównego i dobrej kontynuacji intencji założycieli SKZ.
W pierwszym dziesięcioleciu stowarzyszenia ustanowiono jeszcze dwie nagrody promujące
osiągnięcia wybitnych osób środowiska w różnych zakresach: w roku 1989 im. Gerarda Ciołka
(za ochronę budownictwa drewnianego oraz parków i ogrodów) oraz w 1993 im. Wojciecha
Kalinowskiego (za dokonania w zakresie urbanistyki i dokumentacji zabytków).

Drugim stałym elementem miało być czasopismo SKZ. Istniejące wówczas, wydawane
przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków „Ochrona Zabytków” i „Spotkania z Zabytkami”, miały
wyraźnie ukształtowane profile. „Ochrona Zabytków”, ukazująca się od lat pięćdziesiątych,
była czasopismem Generalnego Konserwatora Zabytków. Łączyła kilka funkcji: publikowała
studia i teksty z zakresu konserwatorstwa ogólnego (a więc wszystkich licznych jego dziedzin),
informacje i sprawozdania z konferencji, sympozjów i zebrań organizacyjnych w kraju i za gra-
nicą oraz przede wszystkim informacje o realizacji wielu działań konserwatorskich w całym
kraju. Przez pół wieku „Ochrona Zabytków” stała się niezastąpioną kroniką konserwatorstwa
w Polsce i znakomitym forum przedstawiania jego problemów. Zainicjowane w połowie lat
siedemdziesiątych „Spotkania z Zabytkami” znakomicie wypełniały rolę promocji i popula-
ryzacji ochrony zabytków, formą wydawniczą i sposobem redakcji trafiając do osób intere-
sujących się dziedzictwem i zdobywając młodsze generacje czytelników atrakcyjną formą
edytorską. Jednak dla wielu tematów, którymi żywo interesowali się konserwatorzy, w obu
tych czasopismach po prostu brakowało miejsca, a ich cykl wydawniczy nie pozwalał na pre-
zentację aktualnych informacji dotyczących funkcjonowania służb konserwatorskich oraz
ich problemów prawnych, będących elementami konstrukcyjnymi ochrony. Nic dziwnego,
że postulat stworzenia czasopisma konserwatorów spotkał się z dużym zainteresowaniem.
Realizacja nie była jednak łatwa. Podjęli się jej wybitny znawca problematyki konserwa-
torskiej Jerzy Frycz z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i niżej podpisany, mający
wieloletnie doświadczenie redagowania dwóch periodyków archeologicznych. O „Wiadomo-
ściach Konserwatorskich” w latach 1986–1996 piszę szerzej w innym miejscu. Tutaj warto
tylko przypomnieć, że w latach osiemdziesiątych tytuł periodyku musiał być zatwierdza-
ny urzędowo, okazywany cenzurze, otrzymywać przydział papieru i oczywiście dysponować
środkami finansowymi jakiejś instytucji państwowej. Żaden z wymienionych warunków nie
był nam wówczas dany. Mimo to pierwszy numer „Wiadomości Konserwatorskich” ukazał
się już w roku 1986. Był to druk powielany, cienka gazeta w formie biuletynu zakładowe-
go. Teksty artykułów poddawano adiustacji i były przepisywane na maszynie do pisania
z „czcionką drukopodobną”. Makietę wyklejano, a całość udawano się powielić w instytucji
naukowo-badawczej w Świerku (czyli Centrum Badań Jądrowych). Udawano się, ponieważ
zyskaliśmy protekcję pracownika Instytutu Leszka Ciszka (męża szefowej biura SKZ). Zakład
poligraficzny w Świerku miał „szczególne” doświadczenia, był bowiem miejscem, w którym
rozwinął wydawniczą działalność „podziemną” Mirosław Chojecki, najbardziej znany edytor
wydawnictw „Solidarności”.

Niepowetowaną stratą była śmierć Jerzego Frycza kilka miesięcy po ukazaniu się pierwszego numeru. Wówczas jednak skupiliśmy się na publikacji głównie materiałów dotyczących funkcjonowania systemu ochrony zabytków, w szczególności wojewódzkich konserwatorów zabytków. Celem głównym było informowanie o działalności urzędów i doświadczeniach w pracach konserwatorskich, trudnościach wynikających z wad ówczesnego systemu. Dominującym tematem były informacje o działaniach oddziałów terenowych stowarzyszenia. Typografię „Wiadomości Konserwatorskich” opracował *pro bono* Maciej Konopka, wówczas student Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, podobnie zresztą jak logo stowarzyszenia i projekt znaczka zwanego „dzięciołem”, nawiązujący symboliką do „konserwatorskiej” roli tego ptaka w przyrodzie. Była to – dość nieoczekiwanie – udana próba stworzenia znaków identyfikujących stowarzyszenie, podjęta z braku środków raczkującej instytucji. Również niezbędne prace redakcyjne realizowane były społecznie przez pracowników Ośrodka Dokumentacji Zabytków (m.in. Urszulę Zielińską i Ewę Damentkę). „Wiadomości” stały się też kroniką zmian w ochronie zabytków w latach 1989–1991 (konceptyjnie przygotowywanych już w 1988), mających fundamentalne znaczenie dla środowiska konserwatorskiego. Nowa organizacja służb konserwatorskich, zmiany w ustawie, nowa formuła postrzegania ochrony obejmującej także krajobraz kulturowy mogły być na bieżąco omawiane i przekazywane w „Wiadomościach”, gdyż tradycyjne czasopisma musiały czekać jeszcze kilka lat na nowe warunki funkcjonowania.

Zanim doszło do tych przełomowych wydarzeń, Stowarzyszenie angażowało się kilkakrotnie w obronę pozycji i uprawnień konserwatorów, gdyż w drugiej połowie lat osiemdziesiątych państwo podjęło próby ograniczenia uprawnień wojewódzkich konserwatorów zabytków do roli urzędników wykonawczych w administracji. Wpis do rejestru zabytków, jako decyzja normatywna organu administracji, stawał się wówczas wyłącznie uprawnieniem wojewody z możliwością delegacji upoważnienia dyrektorowi na szczeblu wydziału urzędu wojewódzkiego, którego konserwator „bywał” niekiedy zastępcą. Wówczas to powstało pojęcie, że konserwator „świeci światłem odbitym”. SKZ, korzystając z opinii swoich członków, przygotowało raport o stanie ochrony zabytków. Dyskusja w tej sprawie toczyła się na zjeździe SKZ poświęconym 100-leciu urodzin Jerzego Remera, Generalnego Konserwatora Zabytków w latach trzydziestych. Materiały z konferencji ukazały się w tomie *Konserwator i zabytek* – in memoriam Jerzego Remera. 30 listopada, w trakcie obrad w Muzeum Okręgowym w Toruniu, w telewizji miała miejsce słynna debata Waldemara Miodowicza z CRZZ (wówczas „państwowe” związki zawodowe) i Lecha Wałęsy, będąca sygnałem rozmów prowadzących do zmian politycznych, a w efekcie do obrad „okrągłego stołu”. Uczestnicy konferencji śledzili dyskusję na spotkaniu w muzeum, żywiąc nadzieję, że opracowany właśnie raport zostanie uwzględniony przez władze. Materiały z sesji były pierwszą pozycją wydawniczą SKZ. Od roku 1988 Stowarzyszenie zyskało większe możliwości wpływania na sytuację, gdyż Generalnym Konserwatorem Zabytków mianowany został Tadeusz Zielniewicz, uprzednio Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, a ministrem kultury i sztuki Aleksander Krawczuk, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, historyk starożytności. Nominacje te były niewątpliwie przejawem skłonności władzy do liberalizacji w dziedzinie kultury.

Kolejną publikacją SKZ była wydana przez oddział krakowski w roku 1991, w rocznicę słynnego małopolskiego zjazdu „Miłośników Zabytków Ojczystych” w 1911, z programowym refe-

ratem Józefa Muczkowskiego („nie restaurować, lecz konserwować!”). Do tej tradycji nawiązał krakowski oddział energicznie kierowany przez prof. Marię Borowiejską-Birkenmajerową. Niewątpliwie krakowskie środowisko najszybciej podjęło prace pod egidą SKZ. Organizowało regularne spotkania i konferencje naukowe, interweniowało w sprawach pilnych, których nie brakowało, choć po wpisaniu Krakowa na Światową Listę Dziedzictwa Kulturowego UNESCO i powołaniu Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa pojawiły się możliwości likwidacji wieloletnich zaniedbań. Inne oddziały terenowe – w Warszawie, Szczecinie, we Wrocławiu i w Rzeszowie – na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych podejmowały analogiczne inicjatywy, wpisując się w konserwatorski krąg aktywności. Dwie inicjatywy realizowane w latach 1985–1995 przez ówczesne zarządy Stowarzyszenia były ważne dla realizacji statutowych celów i mogły być trwałymi czynnikami spójności środowiska i istotnym elementem jego wizerunku.

Pierwszą z nich była próba organizacji stałego kształcenia w sprawach teorii konserwatorskiej i prawnych aspektów ochrony. Poświęcone temu konferencje szkoleniowe dla pracowników służb konserwatorskich o krótkim stażu pracy organizowane były co roku w kilku miejscach mających istotne znaczenie dla historii ochrony i konserwatorstwa, m.in. w Radziejowicach, Niedzicy, Rydzynie. Ich ideą było wzbogacenie warsztatu uczestników reprezentujących różne dyscypliny badawcze o problematykę ochrony dziedzictwa. Trwające 5–6 dni spotkania składały się z zajęć o charakterze seminaryjnym, z których każde poświęcone było innej tematyce: teorii i doktrynie konserwatorskiej, prawnym zagadnieniom związanym z ochroną zabytków, problematyce urbanistycznej, ochronie budownictwa drewnianego, archeologii. Każde prowadził wybitny znawca przedmiotu (wśród nich prof. Jerzy Stankiewicz, dr Bohdan Rymaszewski, arch. Jacek Cydzik i inni), a całość realizowana była w toku seminaryjnej dyskusji. Wielu uczestników tych szkoleń to obecnie znani specjaliści w dziedzinie konserwatorstwa.

Drugim ważnym działaniem SKZ było prowadzone od roku 1989 i kontynuowane w ostatnich latach promowanie i nagradzanie wyróżniających się publikacji dotyczących ochrony zabytków z różnych dziedzin. W okresie „przedsieciowym” była to ważna forma popularyzacji problematyki ochrony zabytków, a także ich autorów, związanych na ogół z instytucjami naukowymi, często muzeami.

Wybrane z 40 lat

U podstaw powołania Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków legła potrzeba istnienia organizacji integrującej ludzi z różnych branż (historyków, archeologów, architektów, historyków sztuki, etnografów etc.) i ich zawodowych kompetencji wokół kwestii ochrony dziedzictwa kulturowego i jego konserwacji, rozumianych jako nierozdzielna całość. Interdyscyplinarność jest gwarancją wszechstronności i rzetelności oceny, możliwości wymiany doświadczeń, szansą wyjścia poza zamykające się bańki dyscyplin naukowych, placówek badawczych, urzędów. Najważniejsze cele Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków to:

- ▶ integracja specjalistów wszystkich dyscyplin, których działalność jest związana z ochroną i konserwacją zabytków;
- ▶ kształtowanie w społeczeństwie właściwego stosunku do dziedzictwa kulturowego;
- ▶ dbałość o etykę postępowania konserwatorskiego;
- ▶ ochrona zawodowych potrzeb członków Stowarzyszenia i całego środowiska konserwatorskiego;
- ▶ inspirowanie i prowadzenie prac badawczych w zakresie ochrony zabytków i konserwatorstwa.

Stowarzyszenie powstało 40 lat temu dzięki Hannie Pieńkowskiej – Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków z Krakowa i Jerzemu Łomnickiemu – Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków z Poznania. Zebranie Organizacyjno-Programowe Stowarzyszenia odbyło się w Warszawie 22 października 1981 i dzień ten należy uznać za datę założenia SKZ. Jednakże już rok wcześniej, 28 października 1980 w Lublinie powstał Komitet Założycielski Stowarzyszenia. W okresie między tymi datami, oprócz podejmowania prac organizacyjnych, środowisko konserwatorskie sformułowało zasadnicze cele, które w niezmienionej właściwie formie przyświecają działalności SKZ także dziś.

Pierwsze kroki przyszło stawiać w burzliwym okresie. O perturbacjach związanych z powstaniem SKZ, braku zgody władz na jego utworzenie, działalności w okresie stanu wojennego, wspaniałych ludziach budujących naszą organizację i jej prestiż, pisali koledzy z okazji 30-lecia działalności SKZ. W artykule *Trzydziestolecie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Ludzie i wydarzenia* w „Wiadomościach Konserwatorskich” Maria Sarnik-Konieczna przypominała początki Stowarzyszenia. I zrobiła to tak dobrze, że grzechem byłoby nie zacytować obszernego fragmentu:

Dyskusję na temat potrzeby powołania stowarzyszenia, czyli pozarządowej organizacji zawodowej, podjęli wybitni konserwatorzy zabytków pracujący w różnych instytucjach, w uczelniach i właśnie w PP PKZ. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków zostało powołane przez najbardziej aktywne kręgi polskiego środowiska konserwatorskiego, powstało spontanicznie i co należy

podkreślić, powstało w szczególnie trudnym okresie najnowszych dziejów naszego kraju. Każda inicjatywa ma swoich liderów. Zrealizowanie idei powołania SKZ zawdzięczamy przede wszystkim dwójgu wybitnych autorytetom: Hannie Pieńkowskiej – Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków z Krakowa i Jerzemu Łomnickiemu – Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków z Poznania. Już dawno nie ma Ich wśród nas, ale pozostała wdzięczna pamięć, którą poczynawszy od roku 1984 nasze Stowarzyszenie pielęgnuje, przyznając nagrodę imienia Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego. Zarząd Główny SKZ ustanowił tę roczną nagrodę na wniosek I Walnego Zjazdu Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, który obradował w Zaborowie k. Warszawy. W tamtych czasach bardzo prężnym środowiskiem zawodowym, a zarazem atrakcyjnym miejscem był Lublin z pobliskim Kazimierzem nad Wisłą, zespołem pałacowo-parkowym w Kozłowie k. Lubartowa, a także z nieco bardziej odległym Zamościem. Tam też, w Lublinie, odbyło się kilka ważnych ogólnopolskich konferencji konserwatorskich. Atmosfera podczas tych konferencji była gorąca. Na ogół w wypełnionej po brzegi sali, pomiędzy liderami – autorytetami konserwatorstwa polskiego – toczyły się burzliwe dyskusje i szczerza, merytoryczna, czasami ostra wymiana poglądów, której przysłuchiwali się początkujący wówczas terenowi konserwatorzy zabytków. Spory doktrynalne dotyczyły różnych problemów, m.in. np. zastąpienia słowa „zabytek” szerszym pojęciem: „dobro kultury”, metod postępowania konserwatorskiego itp. Były to najlepsze zawodowe lekcje, jakie zapamiętałam. 29 października 1980 w Lublinie na Ogólnopolskiej Konferencji Konserwatorskiej zawiązał się Komitet Założycielski, pod przewodnictwem kol. Jerzego Łomnickiego, którego członkowie, głównie z Warszawy i Poznania, pracowali nad przygotowaniem dokumentów, przede wszystkim projektu statutu, podstawowego dokumentu do zarejestrowania Stowarzyszenia. Trzydzieści lat temu grono kolegów zadało sobie wiele trudu, aby doprowadzić do powstania Stowarzyszenia – organizacji skupiającej konserwatorów zabytków, archeologów, historyków sztuki, architektów, inżynierów różnych specjalizacji, której podstawowym celem była integracja działań na rzecz ochrony zawodu i zagrożonego dziedzictwa kulturowego. 22 października 1981 w sali konferencyjnej Muzeum Etnograficznego w Warszawie odbyło się zebranie organizacyjno-programowe Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, przygotowane i zwołane przez wspomniany wyżej Komitet Założycielski, któremu przewodniczył kol. Jerzy Łomnicki. Po przeprowadzeniu procedury wyborów i dyskusji programowej dzień 22 października 1981 stał się datą założenia Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Pierwszym Prezesem Zarządu Głównego SKZ został cieszący się dużym zaufaniem, kreatywny przedstawiciel urzędujących konserwatorów, kol. Wawrzyniec Kopczyński, pełniący wówczas funkcję konserwatora zabytków w Lesznie.

Przez 40 lat istnienia Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków i jego członkowie wykonali ogromną pracę związaną z dokumentacją polskiego dziedzictwa kulturowego. Wnieśli znaczący wkład w setki konferencji, sympozjów i szkoleń, a przede wszystkim zdołali przekonać regionalne władze, że krajobraz kulturowy i zabytki są tym, o co warto dbać, bo inwestycje zwraca szybko rosnący ruch turystyczny i coraz bardziej doceniany „przemysł czasu wolnego”.

W wielu regionach Oddziały SKZ stały się dla władz poważnym i stałym partnerem w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego oraz kształtowania polityki regionalnej, a ich przedstawiciele regularnie uczestniczą np. w komisjach rozdzielających samorządowe pieniądze przeznaczone na konserwację zabytków. Dziś chwilami można odnieść wrażenie, że z dorobku SKZ nie korzysta się tak intensywnie, jak by można, nie docenia się wiedzy ludzi. A nie zastępują ich przyjeżdżający *ad hoc* eksperci, którzy

często muszą się kompetentnie wypowiedzieć o miejscu, którego nigdy wcześniej nie widzieli na oczy. Istotną rolę ma edukacja społeczeństwa i społeczna opieka nad zabytkami. Demokracja stwarza wielkie szanse dla wolontariatu, a więc dla działalności organizacji pozarządowych.

Obecnie stowarzyszenie liczy 450 członków zgrupowanych w 12 oddziałach: bydgoski, gdański, górnośląski, krakowski, lubelski, mazowiecki, opolski, podkarpacki, śląski, szczeciński, toruński, warmińsko-mazurski. W roku 2016 przestał funkcjonować ważny oddział, poznański, mamy jednak nadzieję na rychłą jego reaktywację.

Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, co zawsze warto podkreślić, jest organizacją społeczną, zrzeszającą specjalistów z różnych dziedzin, związanych z ochroną i konserwacją zabytków. Mijają lata, a pryncypia Stowarzyszenia nie uległy zmianie: rozpoznanie zasobu, wiedza o zabytkach, przyjazne prawo, dostęp do nowych technologii, niezbędne finanse oraz zapotrzebowanie i przyzwolenie społeczne to podstawowe uwarunkowania skutecznej ochrony zabytków. Niezwykłą wartością jest integracja ludzi na co dzień pracujących w służbach konserwatorskich, muzeach, placówkach akademickich i firmach konserwatorskich.

Poprzez swoich członków SKZ nawiązał współpracę z wieloma uczelniami i placówkami badawczymi, jak m.in. Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej, Pracownia Słownika Historyczno-Geograficznego Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, Politechnika Łódzka, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu. W swoich działaniach Zarząd Główny utrzymywał stałe kontakty i współpracował z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewódzkimi konserwatorami zabytków, konserwatorami diecezjalnymi, wyższymi uczelniami, urzędami marszałkowskimi, prezydentami i burmistrzami miast, zaprzyjaźnionymi muzeami i bratnimi organizacjami pozarządowymi (SARP, TUP, TonZ i inne), Narodowym Instytutem Dziedzictwa. Jesteśmy także obecni w ministerialnych, wojewódzkich i miejskich gremiach doradczych, jak choćby w Komisji Dialogu Społecznego (Katarzyna Braun, Olgierd Jakubowski, Maria Wojtyśiak). Spotkania w oddziałach SKZ to okazja do wymiany poglądów, spokojnej analizy rozmaitych podejść, poszerzenia swojej wiedzy.

Na zebraniu założycielskim referat programowy wygłosił Lech Krzyżanowski. Powiedział m.in.:

nie było dotąd zorganizowanego przedstawicielstwa naszego zawodu. Rozdzieleni byliśmy dotąd między liczne organizacje, dla których nasze problemy – choć doceniane – nie były pierwszoplanowymi. Dlatego tak ważnym jest punkt pierwszy siódmego paragrafu obowiązującego już Statutu, który jasno stwierdza: „Stowarzyszenie jest dobrowolnym zrzeszeniem konserwatorów zabytków i stanowi ich społeczną reprezentację”.

Społeczna opieka nad zabytkami to więcej niż poświęcenie własnego czasu dla wyjątkowej pasji, jaką jest sprawowanie opieki nad zabytkami, to powołanie i służba na rzecz przyszłych pokoleń. Pozyskanie przyzwolenia społecznego na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego to obszar i główny cel działania społecznych organizacji pozarządowych, realizowany dla społeczeństwa i w jego imieniu, przede wszystkim poprzez:

- powszechną pracę edukacyjną;
- obecność wolontariuszy w środowisku społeczności lokalnych, w „małych ojczyznach”;
- organizowanie różnych form integracyjnych;
- permanentną, bieżącą i umiejętną współpracę z samorządem terenowym, z administracją parafialną, w celu pozyskiwania świadomych sojuszników;
- współczesną formę współpracy z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych, wyrażającą się pomocą i wspieraniem ich troski o posiadany obiekt;
- współpracę z wojewódzkimi konserwatorami zabytków, stanowiącą ważne ogniwo w procesie ochrony zabytków.

Działania prowadzone przez Stowarzyszenie można pogrupować w bloki tematyczne. Część z zadań to domena Zarządu Głównego, inne oddziałów. Współpracę i wzajemne relacje reguluje statut SKZ. Zarząd Główny jest emanacją oddziałów regionalnych. Delegaci oddziałów biorą udział w Walnych Zjazdach SKZ, wybierają i sami są wybierani do władz Stowarzyszenia. Do oddziałów należy m.in. wnioskowanie o nagrody przyznawane przez Stowarzyszenie, wnioskowanie o Złote Odznaki SKZ oraz Honorowe Członkostwo w SKZ. SKZ występowało do MKiDN w sprawie przyznania osobom zasłużonym dla ochrony zachodniopomorskiego dziedzictwa odznak „Za Opiekę nad Zabytkami”, medalu „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”⁵⁵, a także o uhonorowanie osób zasłużonych przez samorządy, np. do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego o Odznaki Honorowe Gryfa Zachodniopomorskiego.

Wielu spośród członków SKZ zostało powołanych na Rzeczników Ministra Kultury i Sztuki⁵⁶. Zostawali m.in. członkami rad przy Generalnym Konserwatorze Zabytków i kolejnych ministrach kultury, członkami Wojewódzkich Komisji Ochrony Przyrody, Rad Konserwatorskich i Architektoniczno-Urbanistycznych, Komisji Urbanistyki i Architektury PAN. W oddziałach opracowano i uzgodniono z Komisją Kwalifikacyjną listę specjalistów z terenu działania danego oddziału do zespołu rzeczoznawców, zgodnie z ustalonym zestawieniem specjalności. Członkowie SKZ uczestniczyli w pracach komisji oceniającej wnioski o dofinansowanie zadań realizowanych ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz oceniali granty na kulturę przyznawane przez samorządy lokalne.

Istotną rolę w zasypywaniu narastającej luki pokoleniowej, widocznej w instytucjach ochrony zabytków, ma Koło Młodych Konserwatorów, które organizowało spotkania poświęcone współczesnym źródłom finansowania projektów konserwatorskich, nowoczesnym metodom inwentaryzacji zabytków architektury, własnym realizacjom konserwatorskim, wykorzystaniu źródeł energii odnawialnej w obiektach zabytkowych. Dzięki inicjatywie członków Koła Młodych rozpoczęła działanie strona internetowa naszego Stowarzyszenia na Facebooku, informująca całe środowisko konserwatorskie oraz organizacje społeczne w kraju i za granicami o formach aktywności i wydarzeniach ważnych dla ochrony zabytków w kraju i na świecie, a także m.in. zgłaszająca do konkursu pod patronatem ZG SKZ i GKZ prace studialne,

⁵⁵ Np. w 2011 Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków Halina Landecka skierowała wniosek do ZG SKZ o podjęcie starań o przyznanie Medalu „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” Dariuszowi Kopciowskiemu, prezesowi Oddziału Lubelskiego SKZ.

⁵⁶ Zarządy Oddziałów opiniowały aplikacje swoich członków o nadanie uprawnień rzeczoznawcy MKiDN.

naukowe i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa, które w oddziałach uznano za ważne i inspirujące.

Rzeczą, na którą warto zwrócić uwagę, jest uporządkowanie i zarchiwizowanie historycznej dokumentacji oddziałów i Zarządu Głównego celem pełnego opracowania historii SKZ. W niektórych oddziałach (Szczecin, Kraków) prowadzone są prace archiwizacyjne. Na ogół jednak działania te wymagają czasu i realizowane będą w kolejnych latach. Stąd głębokie uznanie dla Jana Gromnickiego za opracowanie propozycji zasad działalności archiwizacyjnej Stowarzyszenia.

Zarząd Główny podjął inicjatywę digitalizacji archiwalnych numerów „Wiadomości Konserwatorskich”, które – zdekompletowane – z trudem zostały odnalezione w piwnicach naszego Biura. Digitalizować będziemy również publikacje wydane bądź opracowane przez SKZ na przestrzeni ostatnich 37 lat. Zdigitalizowane egzemplarze – publikowane będą w formacie PDF na naszej stronie internetowej. W związku z 40-leciem działalności SKZ proponujemy specjalny program zbierania i utrwalania ważnych druków i fotografii, ukazujących ludzi oraz wydarzenia z dziejów naszego Stowarzyszenia.

Współpraca z Departamentem Ochrony Zabytków i wojewódzkimi konserwatorami zabytków

Jest rzeczą naturalną, że najważniejszym partnerem Stowarzyszenia są wojewódzcy konserwatorzy zabytków i cała struktura instytucjonalnej ochrony dziedzictwa kulturowego. Bieżąca współpraca przybiera najrozmaitsze formy. Do współpracy ze służbami konserwatorskimi przywiązywano zawsze wielką wagę, wykonując na ich rzecz liczne opinie, analizy i dokumentacje. Wykonano szereg opracowań studialnych i projektowych, projektów rewaloryzacji obiektów zabytkowych, analiz widokowych oraz studiów wartości kulturowych zabytkowych zespołów. Duże znaczenie dla służb konserwatorskich i lokalnych władz miały studia historyczne i historyczno-urbanistyczne miejscowości, m.in. dokumentujące i komentujące wartości kulturowe poszczególnych gmin. Wielokrotnie zajmowano pisemne stanowisko w sprawach historii i konserwacji zabytków zgłoszonych przez WKZ, instytucje państwowe, a także wykonawców prac konserwatorskich. Duża aktywność niektórych oddziałów sprawiła, że stały się one ciałem opiniującym i forum wypowiedzi na najbardziej aktualne tematy konserwatorskie.

Formułowano wystąpienia dotyczące np. zasad funkcjonowania Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (1988). Przykładowo we Wrocławiu, w związku z ogłoszeniem konkursu na stanowisko Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zarząd Śląskiego Oddziału SKZ przygotował 5 opinii o kandydatach na te stanowiska, które zostały przekazane komisji konkursowej w Warszawie. Zaangażował się również w sprawę konkursu na stanowisko Miejskiego Konserwatora Zabytków – był to temat rozmów konsultacyjnych prezesa Zarządu Oddziału z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Wawrzyńcem Kopczyńskim, oraz z prezydentem Wrocławia. Przedstawiciel SKZ, wiceprezes Zarządu Henryk Klamecki, uczestniczył w pracach komisji konkursowej. W Lublinie wydano opinię w sprawie reorganizacji placówki Okręgowego Konserwatora Zabytków w Kazimierzu Dolnym (merytoryczna opinia została wykorzystana w praktyce).

Jednym z problemów nurtujących środowisko konserwatorskie w roku 1991 była reforma służb konserwatorskich⁵⁷. Likwidacja 1 stycznia 1991 wojewódzkich Biur Studiów i Dokumentacji Zabytków spowodowała konieczność szybkiego powołania Regionalnych Ośrodków, które przejęłyby ich działalność merytoryczną. Mimo energicznych działań przedstawicieli środowiska wrocławskiego, region Dolnego Śląska był jednym z nielicznych, w których do lipca nie powołano pełnomocnika ds. organizacji Ośrodka. Zarządy Oddziałów SKZ i SHS wypracowały w tej kwestii wspólne stanowisko. Z inicjatywy obu stowarzyszeń zostało zorganizowane spotkanie z dyrektorem ODZ Markiem Konopką, na którym przedstawiono kandydatury na stanowisko pełnomocnika oraz oczekiwania środowiska dolnośląskiego związane z powstaniem Regionalnego Ośrodka⁵⁸.

Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków jest istotną częścią działalności Oddziału Lubelskiego, przejawia się m.in. udziałem członków SKZ w komisjach konserwatorskich oraz w obradach Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków. Oddział kierował wnioskami o przyznanie nagrody „Laur Konserwatorski” tym, którzy wykonali rzetelną pracę przy konserwacji obiektów zabytkowych. Wspierał także swą wiedzą publikację „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Lubelskiego”, wydawanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie. Publikacje członków SKZ znajdziemy we wszystkich liczących się periodykach branżowych.

Spektrum wspólnych działań możemy poznać na przykładzie Oddziału Lubelskiego, w którym dyskutowano nad planowanymi inwestycjami o znaczeniu istotnym dla architektury i urbanistyki Lubelszczyzny. Należy wśród nich wymienić tematy dotyczące kształtowania przestrzeni miejskich w zabytkowych układach urbanistycznych, w szczególności: rozbudowy dawnego klasztoru Karmelitów Trzewickich w Lublinie (adaptowanego na szpital), lokalizacji podziemnego wielopoziomowego parkingu pod pl. Litewskim w Lublinie, lokalizacji wielopoziomowych parkingów przy ul. Hempla i ul. Przystankowej w Lublinie, parkingu przy ul. Szewskiej w Lublinie, salonu samochodowego przy ul. Siennej 17 w Lublinie, przebudowy skrzyżowania Narutowicza – Hempla – Okopowa (w centrum Lublina), lokalizacji kompleksu gastronomicznego u zbiegu ulic Krakowskie Przedmieście i Kapucyńska, koncepcji udostępnienia turystycznego i urządzenia krajobrazu warownego Twierdzy Zamość, a następnie prac konserwatorskich i adaptacyjnych na terenie Twierdzy, rekonstrukcji bryły katedry zamojskiej, budowy galerii handlowo-usługowej na Starym Mieście w Lublinie, nadbudowy dawnej apteki Lichtsona w Rynku czy budowy hotelu przy ul. Słonecznej w Kazimierzu Dolnym, budowy Ośrodka Usług Turystycznych – Centrum Turystyki, Sportu i Rekreacji przy ul. Krakowskiej w Kazimierzu Dolnym, rewaloryzacji założenia pałacowo-obronnego w Czemiernikach, remontów pałaców w Gardzienicach i w dawnym Niezdowie (obecnie Opole Lubelskie), projektu budynku wielorodzinnego przy ul. Rybnej 15 na Starym Mieście w Lublinie, rozbudowy i przebudowy pozostałości zamku w Janowie Podlaskim na centrum hotelowo-konferencyjne, odbudowy dawnego hotelu Berensa (następnie restauracji „Esterka”) w Kazimierzu Dolnym, budowy budynku wielorodzinnego przy ul. Zamenhofs w Zamościu (na terenie Starego Miasta).

⁵⁷ Zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki z 22 września 1990 w sprawie powołania PSOZ i określenia jej struktury.

⁵⁸ Problematyka związana z powołaniem Ośrodka była również tematem spotkania Prezesa Zarządu Oddziału, kol. Jerzego Jasieński, z prezydentem Wrocławia Bogdanem Zdrojewskim. Pełnomocnikiem ds. organizacji Ośrodka został mgr Grzegorz Grajewski.

Oddział Gdański zajmował się m.in. zagospodarowaniem Wyspy Spichrzów, koncepcją budowy hotelu i domu towarowego w Sopocie, problemami konserwatorskimi kościoła Najświętszej Panny Marii, wnętrzem Dworu Artusa, zagospodarowaniem wyspy na kanale Raduni. W ważnych sprawach (projektowana realizacja „Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego”, uszkodzenia późnoromańskich kolumn w katedrze oliwskiej, ratowanie murów fundamentowych i piwnicznych na Głównym Mieście w Gdańsku) oddział występował pisemnie do Wojewódzkiego Pomorskiego Konserwatora w Gdańsku oraz Generalnego Konserwatora Zabytków. Włączył się też w prace nad opracowywaniem listy dóbr kultury współczesnej – obiektów przeznaczonych do zachowania i ochrony. Zaopiniowano przekazane przez Miejskiego Konserwatora Zabytków w Lublinie „Kryteria wyboru dóbr kultury współczesnej – propozycje do dyskusji”⁵⁹.

Na Śląsku opracowano uwagi do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mysłakowice (Krzysztof Korzeń, Piotr Napierała, Ewa Korzyńska) w związku z możliwością poszerzenia obszaru eksploatacji powierzchniowej złóż skałenia w miejscowości Karpniki i możliwością wywozu urobku za pośrednictwem dróg publicznych, gminnych i powiatowych, przechodzących przez miejscowości Karpniki, Bukowiec, Łomnica i Wojanów, co poza oczywistym negatywnym wpływem na środowisko przyrodniczo-kulturowe terenu Rudaw Janowickich stanowiłoby zagrożenie dla znajdujących się w tych miejscowościach zespołów pałacowo-parkowych oraz spowodowałoby spadek atrakcyjności turystycznej tego terenu. Członkowie Oddziału Podkarpackiego w latach 2011–2014 wzięli udział w pracach konserwatorskich przy obiektach zabytkowych, np. kościół Najświętszej Panny Marii na Błoniu w Przemyśle, fort nr XI Duńkowiczki, zamek w Przemyśle; prowadzili też badania architektoniczne w byłym opactwie benedyktynek w Jarosławiu i w zespole pałacowym w Zarzeczu.

Wysoki poziom merytoryczny, jaki reprezentują członkowie Stowarzyszenia, sprawił, że konsultowano z nimi wchodzące w życie rozwiązania prawne i administracyjne związane z ochroną zabytków. Podjęto się nawet organizacji konkursów na stanowisko WKZ w Gdańsku (1988–1992). Dyskutowano nad projektem ustawy „O ochronie dóbr kultury i muzeach” (1989) i modelem działania służby konserwatorskiej w świetle planowanych zmian terytorialno-administracyjnych kraju. Sformułowano szczegółowe uwagi do projektu, które przekazano do Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu. Przedmiotem analiz i opinii były „Program rozwoju kultury do roku 2000” (dla Ministra Kultury i Sztuki, 1988) oraz nowelizacja rozporządzenia w sprawie zezwoleń na prowadzenia prac konserwatorskich (1991). W roku 2001 zaopiniowano projekty rozporządzeń Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawach prowadzenia prac konserwatorskich, archeologicznych i wykopaliskowych oraz kwalifikacji osób uprawnionych do wykonywania tych prac i prowadzenia rejestru zabytków oraz centralnej ewidencji dóbr kultury.

W październiku 2003 weszły w życie przepisy ustawy z 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Pojawiła się w niej nowa forma ochrony – park kulturowy⁶⁰. W tworzeniu idei parków i opracowywaniu stosownych regulacji brali czynny udział

⁵⁹ Członkowie Oddziału: Dariusz Kopciowski i Bartłomiej Kwiatkowski powołani przez Prezydenta Miasta Lublin do prac komisji eksperckiej do spraw utworzenia Listy Dóbr Kultury Współczesnej na terenie miasta Lublin.

⁶⁰ Park kulturowy jest formą ochrony zabytków. Tworzony jest w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Definicja według art. 16, ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003, DzU nr 162, poz. 1568.

członkowie SKZ, którzy aktywnie uczestniczyli również w opracowywaniu dokumentacji tych szczególnych miejsc⁶¹. Podobne zaangażowanie SKZ wykazał przy dokumentowaniu i przygotowywaniu wniosków dla miejsc mających być Pomnikami Historii⁶², działając nie tylko na rzecz ochrony zabytków, lecz także lokalnej tożsamości oraz ugruntowywania tradycji kulturowej. *Notabene* członkowie SKZ brali udział w przygotowaniu wytycznych do Pomników Historii oraz w procedurach ich uzgadniania z Kancelarią Prezydenta RP. Podobnie było z programami monitoringu miejsc o szczególnym znaczeniu.

Na posiedzeniu Zarządu Głównego 20 stycznia 2012 postanowiono stworzyć listę ekspertów SKZ z różnych dziedzin, którzy uczestniczyliby w dyskusjach nad założeniami przyszłego systemu ochrony zabytków i tezami do nowej ustawy. Kiedy Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego skupiło się na opracowaniu Krajowego Programu Ochrony i Opieki nad Zabytkami⁶³, udział w jego przygotowaniu wzięli także członkowie SKZ.

W raporcie Fundacji Republikańskiej „Zawody regulowane. Aktualny stan prawny i propozycje zmian” (marzec 2012) znalazły się koncepcje deregulacji zawodów: konserwatora zabytków ruchomych, nieruchomości, zabytkowej zieleni oraz archeologa, a także sformułowania nie do przyjęcia dla naszego środowiska, pozbawione głębszej analizy i znajomości specyfiki tych zawodów. Po zapoznaniu się z tymi koncepcjami Zarząd Główny SKZ, chcąc zapobiec wdrożeniu prac legislacyjnych związanych z deregulacją wymienionych zawodów, przyjął 14 czerwca 2012 „Stanowisko – protest wobec propozycji deregulacji zawodów konserwatorów zabytków i archeologów”, w którym za oburzające, głęboko niesprawiedliwe i wysoce szkodliwe uznał propozycje zmian, stanowczo się im przeciwstawiając. 26 lipca 2012 prezes ZG SKZ prof. Andrzej Kadłuczka wystosował do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego pismo, w którym przedstawił stanowisko ZG SKZ oraz zwrócił się z apelem o podjęcie skutecznych działań, które nie dopuszczą do wykonywania tak ważnych dla ochrony dziedzictwa zawodów przez osoby nieposiadające odpowiednich kwalifikacji. Podobnej treści wystąpienie prezes ZG SKZ wystosował tego samego dnia do Ministra Sprawiedliwości Jarosława Gowina, prezentując twarde stanowisko ZG SKZ, który nie może się zgodzić na odstąpienie od reglamentacji zawodów konserwatorów i archeologa. Również 26 lipca 2012 prof. Andrzej Kadłuczka skierował list- apel do Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego z prośbą o wsparcie naszego stanowiska. Jak już wspomniano, podjęte przez ZG SKZ kroki miały na celu niedopuszczenie do wdrożenia prac legislacyjnych. Oto jak przedstawiał się dalszy bieg wydarzeń: 17 września 2012 Maciej Klimczak, Podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP, poinformował Piotra Żuchowskiego, Sekretarza Stanu w MKiDN, Generalnego Konserwatora Zabytków, że otrzymał pismo od Ministra Sprawiedliwości, w którym uzyskał zapewnienie, że jego urząd nie prowadzi prac legislacyjnych, które miałyby na celu deregulację wymienionych zawodów (pismo do wiadomości ZG SKZ). 8 października 2012 na ręce prof. Kadłuczki wpłynęło pismo z Departamentu Strategii i Deregulacji w Ministerstwie Sprawiedliwości, w którym poinformowano, że resort nie prowadzi prac legislacyjnych, które miałyby na celu reformę obecnego stanu prawnego dotyczącego zawodu konserwatora zabytków. Jak wielkie

⁶¹ Aktualny wykaz na stronie internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

⁶² Aktualny wykaz na stronie internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

⁶³ Uchwalony przez Radę Ministrów 24 czerwca 2014.

zatem było nasze zaskoczenie, gdy pismem z 30 października 2012 ten sam Departament w Ministerstwie Sprawiedliwości poinformował Prezesa ZG SKZ, że Ministerstwo Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego zainicjowało prace legislacyjne dotyczące zawodu konserwatorów, jak również, że tekst projektu ustawy zostanie opublikowany i przedstawiony do konsultacji społecznych prawdopodobnie przed końcem bieżącego roku. 25 czerwca 2013 Minister Sprawiedliwości Marek Biernacki zwrócił się, m.in. do ZG SKZ, o zgłoszenie uwag do projektu ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów. Zespół w składzie: Halina Landecka, Andrzej Kadłuczka, Dariusz Kopciowski, Jacek Rulewicz opracował obszerny, 10-stronicowy materiał, przedstawiający merytoryczne uwagi i opinie do projektu, i 22 lipca 2013 przesłał go do Ministra Sprawiedliwości. W konkluzji stwierdzono, że projektowane przepisy z całą pewnością: pogorszą stan dziedzictwa kultury i sytuację fachowych konserwatorów na rynku pracy, zwiększą liczbę zadań służb konserwatorskich i prawdopodobieństwo powstawania konfliktów podczas wykonywania prac, utrudnią wchodzenie na rynek pracy absolwentów uczelni konserwatorskich, przyspieszą odpływ wysoko kwalifikowanych specjalistów za granicę. Żaden z tych skutków nie leży w interesie Polski. 20 września 2013 Ministerstwo Sprawiedliwości zwołało konferencję uzgodnieniową projektu omawianej ustawy. Z ramienia ZG SKZ udział w niej wzięli Dariusz Kopciowski i Jacek Rulewicz. Mimo prezentowanego przez nas zdecydowanego stanowiska, nasze uwagi nie zostały przyjęte. Warto nadmienić, że podczas całego okresu powstawania ustawy, od protestu ZG SKZ (14 lutego 2012) do zakończenia procesu legislacyjnego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie ustosunkowało się do przesłanego przez nas stanowiska i nie zasięgnęło opinii Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w sprawie oceny skutków regulacji. W MKiDN od 8 czerwca 2012 działał zespół do spraw ocen skutków regulacji. Sformułowano projekt rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. 30 sierpnia 2013 Zarząd Główny SKZ opracował i przekazał do MKiDN uwagi do rozporządzenia. Większość z nich została uwzględniona. 19 września 2014 rozporządzenie zostało opublikowane i 1 stycznia 2015 wszedł w życie projekt Krajowego Programu Ochrony i Opieki nad Zabytkami. Z uwagi na bardzo duże zainteresowanie Projektem Krajowego Programu i chęć wielu osób i podmiotów złożenia swoich uwag i propozycji, Zarząd Główny SKZ nie wniósł swoich uwag, pozostawiając oddziałom i członkom absolutną swobodę. Jak się okazało, było to słuszne, ponieważ zebranie przez nas tak wielkiej liczby uwag i ich opracowanie byłoby organizacyjnie niemożliwe.

Współpraca z samorządami

Duży nacisk położono na współpracę oddziałów SKZ z lokalnymi władzami państwowymi i samorządowymi. Na wielu spotkaniach i konferencjach przekonywano decydentów, że działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego to szansa rozwoju, a jeśli połączymy je ze wspieraniem agroturystyki, z tworzeniem szlaków kulturowo-przyrodniczych i rozsądnie podkreślimy odmienność i unikalność „małych ojczyzn” – to damy impuls lokalnemu rozwojowi. Niestety, doświadczenie uczyło, że często zabytki, zwłaszcza przemysłowe czy fortyfikacyjne, były lekceważone. Wielu nie dostrzegało ich historycznej roli i architektonicznej urody, nierzadko

skrytej pod grubą warstwą brudu, zeszpeconej chaotycznymi dobudówkami i zaniedbanym terenem wokół. Zbudowanie merytorycznego fundamentu dla rewitalizacji obszarów przemysłowych i fortyfikacyjnych, często znajdujących się w centrach miast, było jednym z najważniejszych wyzwań. Założono przede wszystkim współpracę przy sporządzaniu wytycznych oraz uzgadnianiu aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin. Zakładano, że planowanie przestrzenne musi uwzględniać walory historyczno-kulturowe miejscowości w nawiązaniu do aspiracji mieszkańców, a wizje generalne muszą być tworzone z możliwie szerokiej perspektywy. Podkreślano, że całościowe ujmowanie przestrzeni kulturowej jest konieczne, a tradycyjne spojrzenie władz gminnych nie zawsze bywa wystarczające, choć obowiązujące przepisy prawne właśnie z planów miejscowych tworzyły najważniejsze narzędzie polityki przestrzennej.

Członkowie Stowarzyszenia uczestniczyli w dyskusjach dotyczących problematyki planów zagospodarowania, np. przedstawiciele Oddziału Bydgoskiego SKZ Dariusz Markowski (prezes) i Paweł Łukowicz uczestniczyli w Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej opiniującej Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego dla miasta Bydgoszczy oraz oceniającej projekty znaczących inwestycji miejskich. Członkowie oddziału brali również czynny udział w pracach zespołu tworzącego Masterplan dla kultury bydgoskiej w ramach prac stolika rewitalizacja oraz w pracach Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej. Uczestniczyli też w pracach komisji oceniającej projekty na tzw. witacze – małą architekturę przy wjeździe do miasta. Podobnie było w innych oddziałach.

Na zaproszenie prezydenta miasta Lublina wskazano Krystynę Gerłowską do udziału w pracach Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Lublinie. W Kazimierzu Dolnym, na zaproszenie burmistrza, rekomendowano Jerzego Żurawskiego do udziału w pracach Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej. Członkowie oddziału uczestniczyli w sesji Rady Miejskiej poświęconej koncepcji zagospodarowania przestrzeni publicznych na Starym Mieście w Lublinie i aktualizacji Programu Rewaloryzacji Starego Miasta oraz kierunków działań realizacyjnych w tym zakresie. Uczestniczyli w posiedzeniach Zespołu ds. wznoszenia pomników na terenie miasta Lublina (na zaproszenie Urzędu Miasta): Jacek Serafinowicz w zespole opiniującym budowę pomnika Bohaterów Monte Cassino w Lublinie, Bartłomiej Kwiatkowski – w komisji ds. budowy pomnika poświęconego pamięci ofiar wielkiego głodu na Ukrainie przy ul. Ruskiej. Występowano do władz samorządowych w sprawie ochrony dawnych nawierzchni ciągów komunikacyjnych najstarszych ulic Lublina.

Członkowie oddziału w osobach: Jolanta Chmara, Ewa Raczyńska-Mąkowska, Iwona Jastrzębska-Puzowska i Dariusz Markowski (przewodniczący Rady), jako przedstawiciele społecznej Rady ds. Estetyki Miasta Bydgoszczy, opiniowali m.in. rewitalizację skweru przy pl. Kościeleckich w Bydgoszczy, budowę wieży widokowej w Fordonie, budowę nowego lodowiska, rewitalizację młynów Rothera, rozbudowę Filharmonii Pomorskiej, plan funkcjonalny zabytkowej hali targowej w Bydgoszczy, małą architekturę w przestrzeni miejskiej, plany rewitalizacji bulwarów, remontu rynku w dzielnicy Fordon. Zasiadali w jury konkursu na ławki i kwietniki miejskie, brali udział w opracowywaniu i wdrażaniu standardów nawierzchni chodników, opiniowaniu planów rewitalizacji przestrzeni w obrębie Starego Miasta i Śródmieścia Bydgoszczy. Przedstawiciele oddziału w Szczecinie uczestniczyli w pracach zespołów i komisji zajmujących

się problematyką konserwatorską, np. Janusz Nekanda-Trepka był delegowany do prac planistycznych miasta Szczecina (Społeczna Komisja Planu przy Prezydencie Miasta Szczecina, 1988), Lubomira Madejska brała udział w posiedzeniach Rady Konserwatorskiej przy PSOZ OW w Szczecinie (dot. koncepcji zabudowy ul. Tkackiej w Szczecinie, 1994) i naradach ws. organizacji ekspozycji muzealnej w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. W Elblągu nawiązano współpracę ze Starostwem Powiatowym planującym rozpocząć konserwacje zabytkowych domów podcieniowych budowanych z drewna i gliny. Czasem potrzebne były interwencje, np. w sprawie ratowania sklepień kaplicy Królewskiej w Gdańsku.

W roku 2002 SKZ włączyło się we współpracę z urzędami marszałkowskimi, które w tym okresie przystępowały do tworzenia na większą skalę portali internetowych, gdzie umieszczano zweryfikowane informacje o dziedzictwie kulturowym. Współpraca z samorządami na ogół układała się dobrze, czego najlepszym dowodem są liczne „programy opieki nad zabytkami” (wojewódzkie, powiatowe, miejskie i gminne), przy których opracowaniu pracowali członkowie Stowarzyszenia.

Radą służyło władzom samorządowym także w kwestiach personalnych: na zaproszenie marszałka województwa lubelskiego wskazano Halinę Landecką jako kandydata do Rady Muzeum Zamoyskich w Kozłowie. Na wniosek Zarządu Województwa Lubelskiego zaopiniowano kandydaturę Wiesława Maławskiego na stanowisko Dyrektora Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym.

W ślad za współpracą z urzędami konserwatorskimi i władzami samorządowymi szły inicjatywy Stowarzyszenia związane z rewaloryzacją i ochroną konkretnych obiektów. Przykłady można mnożyć. Spotkania odbywają się mniej lub bardziej regularnie, ale jest na co czekać.

W roku 1991 Zarząd Oddziału Śląskiego, działając na wniosek Fundacji Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego, na mocy podjętej uchwały zaangażował się w pomoc dla rewaloryzowanego zespołu pałacowo-parkowego w Krzyżowej k. Świdnicy (w ówczesnym województwie wałbrzyskim). Obiekt ten, na mocy porozumień międzynarodowych na szczepie MSZ Polski i Niemiec, miał zostać przekształcony w Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży, a jego rewaloryzacja i adaptacja priorytetowo finansowane z funduszu pochodzącego ze spłaty kredytu z roku 1975 (tzw. kredyt „jumbo”). Zwłoka wynikająca ze względów organizacyjno-prawnych, z winy strony polskiej, uniemożliwiła kontynuację prac, co mogłoby przynieść fatalne konsekwencje dla części obiektów tego zespołu, znajdujących się w bardzo złym stanie technicznym. Oddział, przy wsparciu Zarządu Głównego oraz wrocławskiego oddziału Stowarzyszenia Historyków Sztuki, podjął interwencję w sprawie wypracowania „awaryjnego” modelu sfinansowania najpilniejszych prac, inicjując spotkania z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Kultury i Sztuki, Generalnego Konserwatora Zabytków oraz Zarządu Fundacji Krzyżowa. Dzięki inicjatywie SKZ wojewoda wałbrzyski Jerzy Świteńki zorganizował w tej sprawie naradę. Oddzielne spotkanie, z udziałem gości, m.in. Prezesa Zarządu Fundacji „Lubiąż” Dariusza Stocesa oraz przedstawicieli SHS, zarząd Oddziału Śląskiego poświęcił sprawie zespołu poklasztornego w Lubiążu. W wyniku dyskusji uznano za konieczne natychmiastowe sporządzenie raportu o stanie całego założenia klasztornego w kontekście analiz historycznych, architektonicznych, konstrukcyjnych itd. Niezbędnym elementem tego opracowania powinna być analiza materia-

tów badawczych i projektowych zrealizowanych w przeszłości. SKZ i SHS zaoferowały Fundacji swoją pomoc merytoryczną⁶⁴.

Członkowie Stowarzyszenia brali udział w komisji prac archeologicznych prowadzonych na płycie Starego Rynku w Bydgoszczy (odstąpienie fundamentów dawnego ratusza oraz nieistniejącego kościoła pojezuickiego). Wszyscy członkowie uczestniczyli w wycieczce studyjnej po wykopaliskach, oprowadzanej przez archeologa (Oddział Bydgoski SKZ). Formułowano wystąpienia dotyczące np. prowadzonych prac konserwatorskich (badania archeologiczno-architektoniczne na terenie Podzamcza w Szczecinie, 1994) czy ochrony dorobku dokumentacyjnego PP Pracowni Konserwacji Zabytków (1992). W Przemysłu interweniowano w sprawie nieprawidłowo prowadzonych prac rewaloryzacyjnych fortów Twierdzy Przemysł, zajmowano się badaniami nad zabytkami techniki z przełomu XIX i XX wieku, zespołem pokoszarowym Twierdzy Przemysł, kamienicami Jarosławia i Przemysła, zespołem urbanistycznym Przemysła, reprezentatywnymi kościołami Rzeszowa, bazyliką archikatedralną w Przemysłu, kościołem Najświętszej Marii Panny w Przemysłu, katedrą ormiańską we Lwowie, neogotyckim kościołem w Żołyni. Odrębna interwencja dotyczyła nieprawidłowego prowadzenia prac rewaloryzacyjnych przez właścicieli kamienic w Jarosławiu. Spotkania interwencyjno-informacyjne organizował m.in. Oddział Gdański: zagrożenia związane z realizacją projektu tzw. teatru Szekspirowskiego, konflikt budowy obiektu handlowego na terenie zabytkowego cmentarza w Chojnicach, odbudowa kamieniczek przy kościele św. Jana w Gdańsku, zabudowa Wyspy Spichrzów.

Członkowie SKZ wchodzili w skład jury konkursów dotyczących ochrony narodowego dziedzictwa kultury, m.in. w Krakowie (ufundowana przez Urząd Marszałkowski Nagroda im. Mariana Korneckiego za ratowanie architektury drewnianej) czy Olsztynie (konkurs „Twój dom – dialog z tradycją”). Nawiązano kontakty ze Starostwem Powiatowym w Elblągu planującym rozpocząć konserwacje zabytkowych domów podcieniowych budowanych z drewna i gliny, z Muzeum Lwowa i Kresów Wschodnich w Kukłowie k. Warszawy, rozbudowującym swoją siedzibę i ofertę muzealną, z Dyrekcją Kampinoskiego Parku Narodowego podejmującego się zadań ochrony obiektów w Parku Etnograficznym w Granicy k. Kampinosu, z Muzeum Budownictwa Drewnianego w Olsztynku, ze Skansenem w Kuligowie w czasie prekursorskiego Ogólnopolskiego Zjazdu Kolekcjonerów Kultury Wsi i Małych Miast (wrzesień 2013). Ważny jest kontakt z organizacjami społecznymi działającymi na rzecz ochrony zabytków w ramach Komisji Dialogu Społecznego przy Stołecznym Konserwatorze Zabytków (skupia ok. 30 organizacji społecznych, a przedstawiciele oddziału SKZ od kilku kadencji kierują pracami KDS jako członkowie Prezydium).

Wymiana doświadczeń

Podstawową formą działania oddziałów są cykliczne spotkania środowiskowe połączone z merytorycznymi dyskusjami tematycznymi, które stanowią rzeczywistą podstawę istnienia Stowarzyszenia. Gdyby ją zawrzeć w sloganie, brzmiałby on: „Interdyscyplinarna wymiana doświadczeń”. Nasi przedstawiciele brali udział w licznych konferencjach, sympozjach, zjazdach

⁶⁴ Zasugerowano powołanie Rady Fundacji, w której składzie znaleźliby się wybitni specjaliści z zakresu sztuki nowożytnej (zaproponowano kandydatury prof. Mieczysława Ziata jako przedstawiciela SHS oraz prof. Henryka Dziurli jako przedstawiciela SKZ).

i warsztatach. Staraliśmy się uczestniczyć we wszystkich istotnych dla naszego środowiska wydarzeniach, prezentując nasze stanowisko.

Spotkania poświęcano tematyce konserwatorskiej, naukowej, warsztatowej i społecznej. Jako referentów zapraszano najczęściej członków Stowarzyszenia, którzy w swych prezentacjach dzielili się wiedzą i doświadczeniem. Ważnym programem, realizowanym w latach 2005–2009, były spotkania dyskusyjne pod nazwą „piątki konserwatorskie” na Zamku Królewskim w Warszawie. Ogółem zorganizowano 15 debat, w ramach trzech cykli tematycznych dotyczących rewitalizacji zdegradowanych zabytkowych centrów miast mazowieckich. Gdyby zebrać tematy wszystkich wygłoszonych wykładów, prelekcji i warsztatów, otrzymalibyśmy precyzyjny obraz tego, czym świat konserwatorski żył przez tych 40 lat. Ze względów technicznych jest to oczywiście niemożliwe. Często prelekcje wygłaszano na miejscu, przy zabytku, co ułatwiało merytoryczną dyskusję na bieżące tematy konserwacji obiektu. Temu też służyły wspólne wyjazdy w teren. Staraliśmy się przygotować je w sposób atrakcyjny, odwiedzać ciekawe i niejednokrotnie mało znane obiekty. Grupa kolegów corocznie urządza kilkudniowe objazdy konserwatorskie po kresach dawnej Rzeczypospolitej. Członkowie oddziału w Szczecinie są autorami licznych artykułów dotyczących zagadnień konserwatorskich w publikacjach i czasopismach branżowych.

Przedstawiciele SKZ brali udział we wszystkich ważniejszych wydarzeniach konserwatorskich w kraju. Nie sposób ich wymienić, bo Stowarzyszenie to suma działań jego członków, ale przywołajmy niektóre: Szczeciński Sejmik Kultury (Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie 1994), seminarium „Kultura zakonu cystersów na Pomorzu Zachodnim” (Kołbacz 1994), konferencja naukowo-konserwatorska Ochrona dziedzictwa kulturowego na ziemiach północnych i zachodnich (Rydzyna 1994). Oddział Szczeciński od roku 2004 jest współorganizatorem corocznej „Polsko-Niemieckiej Konferencji ANTIKON – Architektura ryglowa – Wspólne dziedzictwo”, ze strony niemieckiej partnerem jest Landesamt für Kultur und Denkmalpflege Schwerin. We współpracy z Zamkiem Książąt Pomorskich w Szczecinie, WKZ i BDZ w Szczecinie, w latach 2005–2006 zrealizowano wystawę „Zamki i rezydencje na Pomorzu” (modele i eksponaty z muzeów, bibliotek i archiwów polskich i niemieckich). W latach 2009–2011 w ośrodku olsztyńskim (we współpracy m.in. z Fundacją „Borussia” oraz Nadleśnictwem Pisz) zorganizowano projekt edukacyjny „Zaginione wioski Puszczy Piskiej” z udziałem wolontariuszy z Niemiec, Polski i Rosji. Organizacja Handshouse Studio razem z członkami stowarzyszenia Timbers Framers Guild prowadziła w latach 2011–2013 na terenie Polski 34 warsztaty ciesielskie w Sanoku i malarskie w kilku miastach akademickich, przeznaczone także dla polskich konserwatorów zabytków.

Współpraca z innymi organizacjami, działającymi w sferze ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego, jest ważna i pożyteczna. Głównymi partnerami są lokalne oddziały Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Stowarzyszenia Urbanistów Polskich, Stowarzyszenia Architektów Polskich, Komisje Opieki nad Zabytkami PTTK, Okręgowe Izby Architektów. Współpraca ta układała się bardzo dobrze, czego wynikiem było powołanie w roku 1996 we Wrocławiu Kolegium Prezesów Stowarzyszeń Twórczych, które stało się w owym czasie gremium nie tylko widocznym, lecz także – co ważniejsze – skutecznym w działaniu. Należy przypomnieć sprawę tzw. reformy muzeów we Wrocławiu, która przez wiele miesięcy wywoływała gwałtowne emocje w środowisku, ówczesne władze miasta zamierzały bowiem połączyć część muzeów w jeden

twór administracyjny, bez liczenia się ze specyfiką zbiorów i pracy poszczególnych jednostek, co w konsekwencji mogło doprowadzić do zaprzepaszczenia ich dorobku i utraty autonomii, a w dalszej kolejności nawet do ich likwidacji. Tylko jednomyślniej i konsekwentnej postawie całego środowiska należy zawdzięczać, że ten los ominął m.in. Muzeum Architektury, którego dotychczasowy status udało się uratować. We współpracy z Wrocławskim Oddziałem SHS zorganizowano kilkanaście spotkań i odczytów (wśród tematów znalazły się m.in. *Madonna pod jodłami* – wrocławski obraz Lukasa Cranacha, *Drugie życie* Michaela Willmanna, Drogi Krzyżowe na Śląsku, Szlakiem cystersów na Śląsku oraz dyskusja środowiskowa dotycząca konserwacji i ekspozycji krypty w opactwie cysterskim w Lubiążu). 3 grudnia 2011 zorganizowano wyjazd studyjny do Berlina na wystawę „Polska – Niemcy. 1000 lat historii w sztuce”.

Zarząd Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków Oddziału Gdańskiego postanowił przyznawać coroczne nagrody w konkursie na najlepsze prace magisterskie z zakresu historii i ochrony zabytków, jakie powstały na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej, włączając się tym samym do nagród zespołu innych stowarzyszeń. W Gdańsku przedstawiciele oddziału uczestniczyli w corocznych obradach kapituły Nagrody im. Jerzego Stankiewicza⁶⁵.

Członkowie Zarządu Głównego uczestniczyli m.in. w pracach Komisji do spraw opiniowania wniosków o przyznanie środków z Funduszu Promocji Twórczości, Zespołu do spraw oceny projektów w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2009–2014 „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”, Komitetu Doradczego na wypadek konfliktu zbrojnego przy Premierze RP (ochrona dóbr kultury), Komisji ds. opiniowania wniosków stypendialnych w zakresie opieki nad zabytkami; byli członkami Rady Ochrony Zabytków i Rady Organizacji Pozarządowych. Członkowie Stowarzyszenia zasiadają w radach muzealnych większości placówek w Polsce. Dużą wagę ma wkład pracy wnoszony w przygotowywanie organizacyjne i programowe rozmaitych wydarzeń, np. corocznego Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków, Europejskich Dni Dziedzictwa, Europejskiego Kongresu Informacji Renowacyjnej.

Popularyzacja wiedzy

Trwałą i podstawową wartość ma gromadzenie wiedzy o dziedzictwie i środowisku kulturowym regionu. W początkach istnienia Stowarzyszenia dla wielu była to nowość. Znikąco pojęcie zabytku rozumianego jako pojedyncza budowla, chronionego po obrysie fundamentów, znaczenia zaś nabierała lokalizacja, kontekst, umiejętność „czytania” z istniejącego, choć bardzo często zdegradowanego krajobrazu. Wymagało to nowego podejścia do problemu, nie tylko ze strony instytucji związanych z ochroną dziedzictwa. Ważnym zadaniem było uświadomienie lokalnym i regionalnym decydom znaczenia dóbr kultury i konieczności skutecznej nad nimi opieki. Dziś to truizm, ale kiedyś trzeba było walczyć o zmianę powszechnego niemal przekonania, że zabytki to obciążenie budżetu państwa i samorządów. Nie przyjmowano tak chętnie argumentacji, że pamiątki przeszłości są przede wszystkim naszą chlubą i wyróżnikiem tożsamości.

⁶⁵ Z inicjatywy Oddziału Gdańskiego SKZ, przy współpracy z gdańskimi oddziałami Stowarzyszenia Historyków Sztuki i Sekcji Konserwatorów Dzieł Sztuki przy ZPAP, 9 października 2000 ustanowiono Nagrodę im. prof. Jerzego Stankiewicza. Jest ona przeznaczona dla osoby (lub osób), która wykazała się znacznymi osiągnięciami w historii, ochronie i konserwacji zabytków na terenie Pomorza Wschodniego.

Członkowie SKZ dużo energii włożyli w organizację imprez popularyzujących dziedzictwo kulturowe, np. Europejskie Dni Dziedzictwa Kulturowego (EDDK), odbywające się pod patronatem Rady Europy oraz Ministerstwa Kultury i Sztuki. Pilotażowo zorganizowano je w roku 1992 w Gdańsku, prezentując wystawę „Europejskie Dziedzictwo Rozproszone” przedstawiającą rozmiar strat oraz zaginione w wyniku II wojny światowej elementy wyposażenia wnętrz, zbiory i archiwalia gdańskie. Naczelną ideą EDDK, obecnie jednego ze sztandarowych projektów, jest popularyzacja wiedzy o zabytkach, tożsamości i krajobrazie kulturowym oraz udostępnianie obiektów zabytkowych nieprzystosowanych na co dzień do zwiedzania. Dni otwarte dla wielu typów zabytków w każdej edycji poświęcone są innej problematyce dziedzictwa materialnego (2012 „Tajemnice codzienności”, 2013 „Nie od razu Polskę zbudowano”, 2014 „Dziedzictwo – Źródło tożsamości”). W ramach EDDK odbywały się sesje, wycieczki, konkursy dla dzieci i młodzieży, wydawane były foldery, otwierano miejsca trudno dostępne i nieznane szerszym kręgom społeczeństwa. Doprowadziło to do zaangażowania się w tę imprezę samorządów lokalnych, przewodników PTTK, towarzystw regionalnych, mediów.

Spory nacisk położono na współdziałanie z instytucjami zajmującymi się turystyką. W współpracy z PTTK i POT weryfikowano istniejące w regionach szlaki turystyczne (wiele z nich istniało tylko na papierze) oraz włączano się w wytyczanie nowych. Szlaki to jedna z podstawowych form promocji zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego – zwłaszcza w ostatnich latach stały się one popularną formułą prezentowania oferty turystycznej regionów. Najlepiej widocznym efektem jest „Szlak architektury drewnianej”, którego pierwszą część opracowano merytorycznie w Krakowie (dr M. Kornecki, T. Śledzikowski, R. Marcinek), a następną w Rzeszowie (A. Fortuna-Marek). Jego miejskim odpowiednikiem może być zrealizowany w Poznaniu projekt „Trakt Królewsko-Cesarski” (2004), ukazujący miejsca i obiekty w stolicy Wielkopolski związane z władcami polskimi i obcymi, obejmujące okres od przyjęcia chrześcijaństwa aż po I wojnę światową.

Oddział Szczeciński SKZ był inicjatorem wykonania tablic upamiętniających wybitne osobowości środowiska konserwatorskiego, wieloletnich członków SKZ: prof. Stanisława Latoura (tablica na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, 2008) i arch. Stefana Kwileckiego (tablica w katedrze św. Jakuba Apostoła w Szczecinie, 2009).

Kalendarium

Zarząd Główny, przystępując do pracy nad okolicznościową publikacją, poprosił poszczególne oddziały o nadesłanie sprawozdań z minionych lat. Niestety, różniły się one od siebie tak bardzo, że nie było możliwości ich ujednolicenia do celów publikacji. Zdecydowano się zatem na tę formę – omówienie głównych pól aktywności oraz ujęcie w formie chronologicznej wydarzeń, w których aktywny udział wzięło Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków. To dowód, jak ulotna jest nasza pamięć, z jaką troską musimy się pochylać nad bieżącym dokumentowaniem działalności. Szkoda, by społeczny, profesjonalny trud Koleżanek i Kolegów przestonąć miała mgła zapomnienia.

1980

► **27–28 października:** Konferencja konserwatorska „System ochrony zabytków w Polsce” w Lublinie, w której udział wzięły 172 osoby reprezentujące Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki, Ministerstwo Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, służbę konserwatorską (zarówno konserwatorów wojewódzkich, jak i przedstawicieli biur dokumentacji zabytków), Ośrodek Dokumentacji Zabytków, PP Pracownie Konserwacji Zabytków, organizacje planowania przestrzennego oraz społeczne organizacje ochrony zabytków⁶⁶. Wnioskiem, który brzmiał: „Powołać Stowarzyszenie Konserwatorów Polskich jako reprezentację zawodową i fachową konserwatorów z wszystkich dziedzin nauki i specjalizacji, służących ochronie dóbr kultury”, Tadeusz Polak uruchomił mechanizm tworzenia SKZ. Nie był to pomysł nowy. Powstanie podobnej organizacji proponował w latach pięćdziesiątych Jerzy Łomnicki, ponawiając go na konferencji lubelskiej. Klimat społeczny sprzyjający otwartym ocenom oraz czas przeznaczony na dyskusję przyczyniły się do ostrych, polemicznych wystąpień. W trakcie obrad komisja wnioskowa nie zdołała dokonać scalenia postulatów.

► **28 października:** W Lublinie powstał Komitet Założycielski Stowarzyszenia. Przewodniczącym grupy założycielskiej został Jerzy Łomnicki⁶⁷, który wraz z grupą członków-założycieli podjął prace nad przygotowaniem statutu i zabiegi o rejestrację Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, a w październiku 1981 doprowadził do zwołania pierwszego walnego zebrania.

► **10–11 listopada:** Upoważniona przez konferencję komisja przedyskutowała całość materiałów i sformułowała wnioski zbiorcze. Ich załącznikiem są wszystkie wnioski

⁶⁶ L. Krzyżanowski, *System ochrony zabytków w Polsce – ogólnopolska konferencja naukowa w Lublinie*, „Ochrona Zabytków” 1981, nr 34/1–2 (132–133), s. 114–115.

⁶⁷ H. Kondziela, *Mgr Jerzy Łomnicki (1920–1981)*, „Ochrona Zabytków” 1985, nr 38/1 (148), s. 63–64.

złożone w trakcie obrad. Komisja pracowała w składzie: przewodniczący Lech Krzyżanowski (Zarząd PP PKZ), Mieczysław Kurzątkowski (Zarząd Oddziału TNOiK w Lublinie, Muzeum Wsi Lubelskiej), Maria Lubocka (Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu), Feliks Ptaszyński (Konserwator Zabytków m.st. Warszawy), Jerzy Tur (Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej; brał udział w części obrad), Teresa Zarębska (Politechnika Warszawska, przewodnicząca Sekcji Ochrony Środowiska Kulturowego Towarzystwa Urbanistów Polskich). Postulowano: „powołanie stowarzyszenia pracowników konserwatorstwa, mającego charakter związku twórczego, sprzyjającego integracji środowiska oraz kształtowaniu etyki zawodowej”⁶⁸.

1981

► **22–23 października:** Zjazd Organizacyjny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Muzeum Etnograficznym w Warszawie. W okresie między tymi obu datami, oprócz podjęcia prac organizacyjnych, środowisko konserwatorskie sformułowało zasadnicze cele, które w niezmienionej właściwie formie przyświecają działalności SKZ także i dziś. Obrady prowadził dr Marian Arsyński. Podczas posiedzenia uchwalono statut. Pierwszym kandydatem na prezesa ZG SKZ był Jerzy Łomnicki, ale nie wyraził zgody na kandydowanie ze względu na stan zdrowia. Na prezesa ZG SKZ wybrano Wawrzyńca Kopczyńskiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lesznie. Stowarzyszenie pozyskało grono członków-założycieli SKZ zgromadzonych w 10 oddziałach terenowych: warszawskim, gdańskim, krakowskim, łódzkim, olsztyńskim, poznańskim, rzeszowskim, szczecińskim, toruńskim i wrocławskim. W Ministerstwie Kultury i Sztuki sprawę SKZ wspierali Generalny Konserwator Zabytków prof. dr hab. inż. arch. Wiktor Zin oraz mgr inż. arch. Jacek Cydzik, projektant odbudowy ważnych zabytków Warszawy.

► **14 grudnia:** Wprowadzenie stanu wojennego zagroziło będącemu w fazie organizacji Stowarzyszeniu. Należało wykazać wiele spokoju, a zarazem desperacji, by przeprowadzić Stowarzyszenie przez okres stanu wojennego, nie dopuszczając do jego rozwiązania. Maria Sarnik-Konieczna mówiła: „Pamiętam, że jako skarbnik ZG SKZ 1. kadencji z niepokojem zgłosiłam się na wcześniej umówione spotkanie 14 grudnia do Ministerstwa Kultury i Sztuki w celu uzgodnienia preliminarza na pierwszy rok działalności. Trudno dzisiaj wyrazić moją radość tamtego dnia z powodu miłego zaskoczenia akceptacją i przyjęciem preliminarza”.

1982

► **Maj:** Podjęto pierwsze działania związane z organizacją struktur Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na Dolnym Śląsku. Działając z upoważnienia Zarządu Głównego, organizowali je Mirosław Przyłęcki i Lech Stanisław. Wsparcia w zakresie lokalowo-sprzętowym udzieliła dyrekcja Oddziału PP PKZ we Wrocławiu, a następnie Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski (ul. Janki 1–2), kierowany przez Tadeusza Kaleytnę. W organizację struktur zaangażował się Wawrzyniec Kopczyński.

⁶⁸ L. Krzyżanowski, *System ochrony zabytków w Polsce – ogólnopolska konferencja naukowa w Lublinie*, „Ochrona Zabytków” 1981, nr 34/1–2 (132–133), s. 114–115.

Uczestnicy konferencji Glina w obiektach zabytkowych Malbork 2018

Uczestnicy Zjazdu SKZ 1992

Zarząd Główny SKZ kadencja 1999–2002

Uczestnicy Zjazdu Sprawozdawczego Delegatów 1991

► W tym też roku odbyła się pierwsza konferencja REMO, dotycząca problemów remontowych w budownictwie; od roku 2000 tematykę rozszerzono o zagadnienia związane z konserwacją zabytków, a tytuł zmieniono na „Problemy remontowe w budownictwie ogólnym i obiektach zabytkowych”. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków było współorganizatorem konferencji, która dziś ma charakter międzynarodowy.

► **Jesień:** Prace nad nowelizacją ustawy nabierają tempa. Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków MKiS oficjalnie otwiera środowiskową dyskusję, rozsyłając wstępne propozycje zmian do wojewódzkich konserwatorów zabytków, muzeów narodowych i okręgowych, stowarzyszeń: Historyków Sztuki i Konserwatorów Zabytków⁶⁹.

1983

► **Styczeń:** Oddział Warszawski SKZ po trzech kolejnych spotkaniach dyskusyjnych skierował projekt nowelizacji ustawy do generalnego konserwatora zabytków i zarządu SKZ. Proponowano m.in. odstąpienie od pojęcia „dobro kultury” i przyjęcie określenia „zabytek”; stanowisko Generalnego Konserwatora Zabytków powinno być złączone z rangą podsekretarza stanu w MKiS, a Ośrodek Dokumentacji Zabytków powinien być jednostką koordynującą działania Biur Badań i Dokumentacji Zabytków; uściślono kwalifikacje generalnego konserwatora zabytków, ostrzej sprecyzowano warunki użytkowania zabytków⁷⁰.

► **12 grudnia:** W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie (ul. Podgórna 15/16) odbyło się zebranie założycielskie Oddziału Szczecińskiego SKZ. Padła m.in. propozycja przejścia przez ZG SKZ XVIII-wiecznego zespołu podworskiego w Świerznie na Dom Pracy Twórczej. Od roku 1984 do 1992 siedzibą Oddziału był lokal Pracowni Krajoznawczej PTTK przy ul. Dworcowej 6.

1984

► W latach 1982–1984 liczba członków Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na terenie Dolnego Śląska stopniowo rosła, co w roku 1984 pozwoliło na wybranie czterech delegatów na I Walny Zjazd Delegatów w Zaborowie, a następnie na powołanie Oddziału Stowarzyszenia z siedzibą we Wrocławiu.

► **2 marca:** Powstał Poznański Oddział SKZ, liczący 34 członków. Dzięki życzliwości dwóch instytucji: Muzeum Archeologicznego w Poznaniu i Wojewódzkiego, a obecnie Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu i umożliwieniu korzystania z ich pomieszczeń, Stowarzyszenie podjęło swoją działalność. W skład pierwszego zarządu oddziału weszli: prezes Antoni Stefan Kąsinowski, zastępca prezesa Bożena Woźniak, skarbnik Anna Wojciechowska, sekretarz Remigiusz Korcz i członek Zarządu Teresa Lenczowska-Majer. Kolejni prezesi to: od 12 kwietnia 1985 Jan Skuratowicz, od 7 grudnia 1995 Henryk Kondziela. W tym samym roku członkowie Oddziału Poznańskiego SKZ oraz pracownicy UAM opracowali „Mapę obiektów i zespołów zabytkowych w Polsce”.

⁶⁹ L. Krzyżanowski, *Dyskusja o nowelizacji ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach z 1962 r.*, „Ochrona Zabytków” 1984, nr 1, s. 64.

⁷⁰ M. Paździor, *Polska zmiana ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach*, „Ochrona Zabytków” 1990, nr 44 (2).

- **6–7 kwietnia:** I Walny Zjazd Delegatów SKZ w Zaborowie k. Warszawy. Stowarzyszenie liczyło wówczas 326 członków (w 8 oddziałach).
- Powołany na I Walnym Zjeździe Zarząd Główny SKZ ustanowił doroczną Nagrodę im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego (realizacja wniosku I Walnego Zjazdu w Zaborowie).
- Międzynarodowa konferencja „Konserwacja zabytków i rewaloryzacja miast na Pomorzu Zachodnim po II wojnie światowej”, zorganizowana we współpracy z Instytutem Architektury i Planowania Przestrzennego Politechniki Szczecińskiej i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (organizacja: Oddział Szczeciński SKZ).

1985

- W Komunikacie nr 2 Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków czytamy: „Z ośmiu istniejących oddziałów tylko dwa podjęły systematyczną pracę: warszawski i szczeciński”. Oddział Szczeciński SKZ liczył 23 członków: 16 w Szczecinie, 4 w Koszalinie, 2 w Pile, 1 w Gorzowie.
- **24–25 października:** W Krakowie obradował II Zjazd Miłośników Ojczystych Zabytków. Miejszem obrad ogólnopolskiego forum konserwatorów była aula w historycznym gmachu Polskiej Akademii Umiejętności przy ul. Sławkowskiej 17. Po otwarciu obrad przez ówczesnego prezesa Zarządu Głównego SKZ, prof. dr. Bohdana Rymaszewskiego, referat wprowadzający wygłosiła doc. dr hab. arch. Maria Borowiejska-Birkenmajerowa, prezes Oddziału SKZ w Krakowie. Po raz pierwszy Wręczono Nagrodę im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego. Opublikowano *Pamiętnik II Zjazdu Miłośników Ojczystych Zabytków*⁷¹.

1986

- **26 maja:** Zjazd Sprawozdawczy SKZ w Warszawie (Muzeum Etnograficzne)⁷².
- **Czerwiec:** Członkowie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków zwiedzili pracownie konserwacji kamienia i konserwacji metalu Społecznego Komitetu Opieki nad Cmentarzem Powązkowskim.
- **27–28 października:** Ogólnopolska sesja problemowa „Zasady postępowania konserwatorskiego przy konserwacji zabytkowej Kopalni Soli w Wieliczce”; współorganizatorzy: Wydział Ochrony Zabytków Urzędu Miasta Krakowa i Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. Ukazała się publikacja zawierająca program sesji i referaty (Wieliczka 1986)⁷³.
- **20 listopada:** Na I Walnym Zebraniu Organizacyjnym wybrano pierwszy Zarząd Oddziału Wrocławskiego.
- Rozpoczął również działalność Warszawski Oddział SKZ. Do 1987 sekretariat oddziału mieścił się w budynku Zarządu PP PKZ przy ul. Zielnej 49 w Warszawie, tam też odbywały się spotkania merytoryczne.

⁷¹ A. Gaczoł, 20. rocznica II Zjazdu Miłośników Ojczystych Zabytków. Kraków, 24–25 października 1985, nr 19/2006, s. 113–115.

⁷² MhK, Walny Zjazd w Warszawie, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 2–3; Walny Zjazd SKZ – 26 maja Warszawa, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 2; II Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów we Wrocławiu, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 1–2.

⁷³ Kalendarium, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 19–20.

Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy 2014

Uczestnicy konferencji Ars Sacra Et Restauratio, 1991

► Z inicjatywy Oddziału Warszawskiego SKZ podjęto starania o upamiętnienie prof. Jana Zachwatowicza. Miał temu posłużyć kamień pamiątkowy ustawiony w obrębie murów obronnych Starego Miasta. Pomysł ten natrafił na pewne trudności, związane w głównej mierze z finansowaniem oraz kwestiami technicznymi wynikającymi z formy głazu i jego lokalizacji. Za zgodą Konserwatora Przyrody kamień pozyskano z wykopów pod budowę warszawskiego metra. Wybrana lokalizacja – po lewej stronie mostka prowadzącego z Podwala na Szeroki Dunaj, w pobliżu muru wewnętrznego – nieprzypadkowo nawiązywał do dokonań prof. Zachwatowicza. Mury miejskie zostały przez niego odsłonięte w okresie międzywojennym, a jednocześnie było to miejsce spokojne, o dużych walorach estetycznych i dobrej widoczności, ale nadal w granicach Starego Miasta, do którego odbudowy tak znacząco się przyczynił. Kamień pamiątkowy został wykonany wspólnym wysiłkiem wielu osób. Projekt usytuowania i opracowania głazu sporządzili Jerzy Brabander i Adam Pulikowski. Obróbki kamienia dokonano w warsztacie kamieniarskim w Jazgarzewie, fundamenty położyli pracownicy PKZ, a litery są autorstwa Edwarda Śluzka. Po czterech latach starań pamiątkowy kamień odsłonięto w roku 1990.

► Podjęto inicjatywę rozpoczęcia ogólnokrajowej dyskusji o etyce konserwatorskiej i potrzebie szkolenia kadr konserwatorskich.

► **Grudzień:** Urząd m.st. Warszawy zatwierdził zmiany w statucie SKZ, uchwalone na zjeździe w maju 1986.

► **17–11 grudnia:** Zarząd Główny SKZ zorganizował doroczne, ogólnopolskie szkolenie konserwatorów zabytków, tym razem w Kazimierzu Dolnym⁷⁴.

1987

► **27 maja:** Na mocy decyzji Zarządu Głównego SKZ w Warszawie, z inicjatywy członka Zarządu Głównego SKZ Lucjana Czubiela (Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie), powołano Oddział SKZ w Olsztynie.

► **24–26 czerwca:** IV Walny Zjazd Delegatów we Wrocławiu i w Sobótce-Górcze⁷⁵.

► Odbył się objazd konserwatorski na trasie Kołobrzeg–Pyrzyce–Pęzino, zorganizowany przez Oddział Szczeciński SKZ.

► Zwiedzanie pracowni konserwacji tkanin Zamku Królewskiego w Warszawie – wystuchano wykładu Ewy Pustoły-Kozłowskiej i Ewy Wartelskiej na temat ochrony i konserwacji małej architektury w stolicy, połączonego z projekcją trzech filmów autorstwa Jerzego Skowrońskiego dotyczących: historii i konserwacji staromiejskiego pomnika Syrenki, konserwacji kolumny Zygmunta oraz złociń galwanicznych na Zamku Królewskim.

► Sukcesem zakończyło się zaangażowanie członków OW SKZ w ocalenie jednej z najstarszych cukrowni w środkowej Polsce – Cukrowni Izabelin w Głinojecku k. Ciechano-

⁷⁴ *Kalendarium*, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 19–20; A. Gaczoł, *Ogólnopolska sesja konserwatorska w kopalni soli w Wieliczce*, „Ochrona Zabytków” 1987, nr 3, s. 222–223.

⁷⁵ *Sg, II Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów SKZ*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 4; *Sg, II Zjazd sprawozdawczy SKZ*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 4; *Uchwały IV Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków 25 czerwca 1987 Sobótka-Górka i 25 listopada 1987 Warszawa*, t. 3, nr 6/1988, s. 10–11.

wa. We współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Ciechanowie udało się powstrzymać demontaż unikalnych, zabytkowych urządzeń ciągu technologicznego.

► Konferencja „XIX-wieczne zespoły śródmiejskie. Teraźniejszość i przyszłość”, zorganizowana we współpracy Oddziału Szczecińskiego SKZ z Instytutem Architektury i Planowania Przestrzennego Politechniki Szczecińskiej i Towarzystwem Urbanistów Polskich.

► **25 listopada:** Kontynuacja IV Walnego Zjazdu Delegatów w Warszawie⁷⁶. Podjęto interwencję związaną z zachowaniem w jak największym stopniu substancji zabytkowej przy wprowadzaniu zmian funkcjonalnych w trakcie remontu hotelu Bristol.

► Wyjazdowe posiedzenie Zarządu Oddziału Warszawskiego SKZ w Lublinie, które odbyło się jesienią 1987; sprzyjało ono rozwinięciu inicjatywy powołania Oddziału SKZ w Lublinie. Dotychczas istniało Koło Lubelskie w ramach Oddziału Warszawskiego SKZ. Posiedzenie było połączone ze zwiedzaniem Starego Miasta w Lublinie, Muzeum Wsi Lubelskiej i Zespołu Pałacowo-Parkowego w Kozłowie. W ślad za tą inicjatywą 18 grudnia odbyło się spotkanie Koła Lubelskiego Oddziału Warszawskiego SKZ poświęcone koncepcji powołania w Lublinie samodzielnego oddziału. Ze względu na okres świąteczny wzięło w nim udział jedynie 6 z 33 członków, przez co oddziału nie powołano.

► Oddział Szczeciński SKZ liczył 30 członków.

► **2–5 grudnia:** Ogólnopolska Konferencja Kierowników Ośrodków oraz Biur Badań i Dokumentacji Zabytków w Katowicach, współorganizowana przez SKZ.

► **7–11 grudnia:** Zarząd Główny SKZ zorganizował doroczne, ogólnopolskie szkolenie konserwatorów zabytków⁷⁷ w Kazimierzu Dolnym

1988

► Wspólnie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Biurem Badań i Dokumentacji Zabytków wydano pierwszy zeszyt „Olsztyńskiego Biuletynu Konserwatorskiego”, pod redakcją Krystyny Koziełło-Poklewskiej z Oddziału Warmińsko-Mazurskiego SKZ.

► Członkowie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków uczestniczyli w sesji Międzyresortowej Komisji ds. Rewaloryzacji Miast i Zespołów Staromiejских w Reszlu i Olsztynie (Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ).

► **30 listopada:** V Walny Zjazd Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Ratuszu Staromiejskim w Toruniu⁷⁸, w trakcie którego w westybulu ratusza – siedzibie Muzeum Okręgowego – odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą prof. Jerzemu Remerowi (Oddział Toruński SKZ).

⁷⁶ Sg, II Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów SKZ, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 4; Sg, II Zjazd sprawozdawczy SKZ, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 4. Uchwały IV Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków 25 czerwca 1987 Sobótka-Górka i 25 listopada 1987 Warszawa, t. 3, nr 6/1988, s. 10–11; M. Konopka, Integracja rodzi się w oddziałach – sprawozdanie Sekretarza Generalnego SKZ wygłoszone na Walnym Zjeździe 25 VI 1987, t. 3, nr 6/1988, s. 16–20.

⁷⁷ Kalendarium, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 19–20.

⁷⁸ M. Konopka, Program... i co dalej? Wywiad z Tadeuszem Zielniewiczem Generalnym Konserwatorem Zabytków, t. 3, nr 7/1988, s. 1–2, 13; Nowe władze oddziałów, t. 3, nr 7/1988, s. 8; M. Konopka, Od Wrocławia do Torunia – sprawozdanie Zarządu Głównego na Walnym Zjeździe w Toruniu, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 3–6; Mhk, V Walny Zjazd Delegatów w Toruniu, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 3; Wnioski zatwierdzone na Walnym Zjeździe w Toruniu w dniu 30 listopada 1988, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 7; Nowi Członkowie Honorowi SKZ, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 8; Regulamin działania komisji rewizyjnych Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 9; Słowa zgodne z działaniem – wypowiedź Janiny Grabowskiej na Zjeździe w Toruniu, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 10–11 KS, Konserwator i zabytek, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 11.

Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy 2014

Uczestnicy Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego 2014

- **30 listopada–2 grudnia:** Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Konserwator i zabytek, w stuletnią rocznicę urodzin profesora Jerzego Remera”⁷⁹. Podczas sesji zwrócono m.in. uwagę na zły stan ochrony dóbr kultury w Polsce oraz zapowiedziano konieczność zmian prawnych, w tym organizacji systemu ochrony zabytków. Konferencji towarzyszyło otwarcie wystawy ukazującej życie i działalność zawodową oraz dorobek naukowy profesora. Wybito medal z jego wizerunkiem. W organizacji aktywnie uczestniczyli członkowie Oddziału Toruńskiego SKZ.
- Powstał regulamin konkursu na opracowanie odznaki organizacyjnej Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków⁸⁰.
- Zarząd Oddziału Warszawskiego SKZ, po zapoznaniu się ze stanem zachowania zabudowy Starego Miasta w Warszawie, zainicjował spotkanie z Konserwatorem Zabytków m.st. Warszawy oraz wystąpił do Generalnego Konserwatora Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki z inicjatywą powołania komisji, której zadaniem byłoby przeanalizowanie działań konserwatorskich i remontowych na Starym Mieście oraz określenie zasad prowadzenia polityki konserwatorskiej.
- Odbyło się seminarium „Sztuka Pomorza Zachodniego w świetle najnowszych badań” zorganizowane we współpracy Oddziału Szczecińskiego SKZ ze Stowarzyszeniem Historyków Sztuki Oddział w Szczecinie, Towarzystwem Miłośników Ziemi Kamieńskiej, Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk. Przygotowano wspólne wydawnictwo.
- Zarząd Oddziału Warszawskiego SKZ, opiniując część dotyczącą Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Programie rozwoju kultury do roku 2000, wypowiedział się negatywnie na temat finansowania odbudowy pałacu Saskiego ze środków przeznaczonych na ochronę i konserwację zabytków. Zjazd podjął uchwałę o wystąpieniu przez Stowarzyszenie z protestem przeciwko finansowaniu rekonstrukcji ze środków na ochronę i konserwację zabytków.
- Sesja naukowa „Dokumentacja archiwalna w służbie konserwatorskiej na Pomorzu Zachodnim” zorganizowana przez Oddział Szczeciński SKZ (K. Loose, K. Kroman).
- Ogólnopolska Konferencja Konserwatorów Zabytków w sprawie usprawnienia systemu ochrony dóbr kultury w warunkach wdrażanej reformy gospodarczej⁸¹.

1989

- Rozpoczęto szkolenie z zakresu kwalifikacji dzieł rzemiosła artystycznego (kontynuowane w 1989). Głównym tematem były przedmioty wykonane z porcelany; 9 spotkań szkoleniowych składało się z wykładów i wizyt w kolekcjach prywatnych, a także w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie, na Jasnej Górze i na Wawelu. Ponadto dwa razy na kwartał sesje szkoleniowe odbywały się w Warszawie. Poruszały one

⁷⁹ *Konserwator i zabytek – program, sesji naukowej w Toruniu pt. „Konserwator i zabytek” towarzyszącej Walnemu Sprawozdawczemu Zjazdowi Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, zorganizowanej w 100. Rocznicę urodzin Jerzego Remera*, t. 3, nr 7/1988, s. 3–4; B. Rymaszewski, *W setną rocznicę urodzin Jerzego Remera*, t. 3, nr 7/1988, s. 5.

⁸⁰ Konkurs na odznakę rozstrzygnięty, t. 3, nr 7/1988, s. 8; M., *Spod znaku dzieciota... znak graficzny i odznaka SKZ*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 31.

⁸¹ *Uchwała Ogólnopolskiej Konferencji Konserwatorów Zabytków w sprawie usprawnienia systemu ochrony dóbr kultury w warunkach wdrażanej reformy gospodarczej*, t. 3, nr 7/1988, s. 7–8.

następujące tematy: 1. Tło historyczne – początki porcelany; 2. Porcelana europejska – wielkie manufaktury (Miśnia, Berlin, Wiedeń, Francja, Anglia). Problemy periodyzacji; 3. Technologia. Forma i wzory. Problematyka dekoracji; 4. Problematyka datowania, identyfikacja składu, identyfikacja warsztatu; 5. Porcelana polska (m.in. Belweder, Kórzec, Baranówka, Ćmielów) – historia – podobieństwa i odrębności; 6. Sygnowanie, literatura przedmiotu (katalogi i opracowania); 7. Zbieractwo i kolekcjonerstwo; 8. Porcelana przedmiotem handlu antykwarycznego (problem znawstwa i wycen); 9. Problemy konserwacji porcelany. Merytoryczny nadzór nad szkoleniem sprawowała Stefania Niedźwiedzka.

► Realizując wniosek II Walnego Zjazdu SKZ we Wrocławiu, Zarząd Główny SKZ ustanowił Nagrodę im. Gerarda Ciołka, przyznaną raz na dwa lata.

► Działania Zarządu oraz członków Oddziału Warszawskiego SKZ ogniskowały się wokół przygotowania i realizacji wniosków kolejnego Walnego Zjazdu Delegatów SKZ.

► Zarząd Główny SKZ ustanowił Nagrodę Zarządu Głównego SKZ za wyróżniające się publikacje, przede wszystkim książkowe, z zakresu ochrony zabytków, muzealnictwa i dyscyplin współdziałających. Nagroda jest przyznawana raz w roku publikacjom wydanym w dwóch poprzednich latach.

► Oddział Warszawski SKZ zrealizował czwartą sesję szkoleniową, zapoczątkowaną w roku 1988, poświęconą kwalifikacji przedmiotów wykonanych z porcelany.

► **26 października:** VI Walny Zjazd Sprawozdawczy Delegatów SKZ w Radzikowie k. Warszawy⁸². Autor sprawozdania ze zjazdu napisał: „Zwołaliśmy planowane spotkanie dyskusyjne 28 września w Warszawie. Jego przebieg wykazał jeszcze raz, że nie potrafimy dyskutować nad dokumentami prawnymi, że naszych często słusznych postulatów nie umiemy przełożyć na język formuł prawnych⁸³.”

► **Październik:** Konferencja poświęcona ochronie drewnianego detalu architektonicznego w Warszawie, zorganizowana przez SKZ, TONZ i Fundację Ochrony Zabytków PAX⁸⁴.

► Ogólnopolska sesja naukowa „W kręgu Oskara Sosnowskiego” zorganizowana przez ZG SKZ w Radzikowie⁸⁵.

► SKZ był współorganizatorem, wspólnie z Oddziałem Badań i Konserwacji PP PKZ, sesji naukowej „Architektura i urbanistyka XIX i początków XX wieku w krajobrazie historycznym Królestwa Polskiego”.

► Seminarium „Sztuka Średniowiecza na Pomorzu” zorganizowane we współpracy Oddziału Szczecińskiego SKZ ze Stowarzyszeniem Historyków Sztuki Oddział Szczecin oraz Szczecińskim Towarzystwem Kultury.

⁸² K.G., *Z prac Zarządu Głównego SKZ – zjazd sprawozdawczy i sesja naukowa w październiku 1989 r.*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 8–9; M.K., *Program... i co dalej?*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 11; *Nowe władze Oddziału Warszawskiego*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 13; M., *Walny Zjazd Sprawozdawczy Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Radzikowie k. Warszawy*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 3–4; *Uchwały Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków obradującego dnia 26 października 1989 w Radzikowie k. Warszawy*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 4–8.

⁸³ M. Konopka, *Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w okresie od października 1988 do października 1989 wygłoszone na zjeździe sprawozdawczym w Radzikowie*, nr 1–2/1990, s. 5–8.

⁸⁴ *Kalendarium*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 34–36.

⁸⁵ *Kalendarium* 1989, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 47.

1990

- ▶ Udział w pracach związanych z nowelizacją Ustawy o ochronie dóbr kultury i muzeach, w tym posiedzeniach Rady ds. Ochrony Zabytków (oddział reprezentował prezes Jacek Serafinowicz). W ramach spotkań konserwatorskich Oddziału Warszawskiego SKZ, które odbywały się w siedzibie OBiK PP PKZ, ul. Solec, zorganizowano wystąpienia ekspertów poświęcone pracy nad nowelizacją ustawy oraz ochroną zabytkowych zespołów miejskich.
- ▶ **Marzec:** Sesja SKZ i SHS poświęcona badaniom najstarszej architektury sakralnej w Polsce (Ostrów Lednicki i Trzemeszno)⁸⁶.
- ▶ Oddział SKZ w Szczecinie udzielił rekomendacji swoim członkom na stanowiska wojewódzkich konserwatorów zabytków w Szczecinie, Pile, Koszalinie i Gorzowie Wielkopolskim.
- ▶ Zorganizowanie wraz z Zespołem Ekspertów Międzyresortowej Komisji ds. Rewaloryzacji Miast i Zespołów Staromiejskich szkolenia poświęconego problematyce rewaloryzacji miast i zespołów staromiejskich; opracowanie „Diagnozy stanu zabytkowych miast w Polsce”.
- ▶ Ogólnopolska Konferencja Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków i Biur Badań i Dokumentacji Zabytków w Książu⁸⁷.
- ▶ Ukazał się pierwszy numer „Wiadomości Konserwatorskich”, z funkcjonującym do dziś logo autorstwa Macieja Konopki.
- ▶ **23 października:** Odstonięcie tablicy pamiątkowej ku czci Jana Zachwatowicza, ufundowanej z inicjatywy Oddziału Warszawskiego SKZ.
- ▶ Ukazał się drugi zeszyt „Olsztyńskiego Biuletynu Konserwatorskiego” pod redakcją Joanny Tytus-Wańkowskiej (przewodniczącej Komitetu Redakcyjnego), wydany przez Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ wspólnie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i PP PKZ w Olsztynie.
- ▶ **24–25 października:** VII Walny Zjazd Delegatów w Radzikowie koło Warszawy⁸⁸.
- ▶ **25 października:** Sesja „Rekonstrukcja w pracach konserwatorskich”, zorganizowana przez SKZ; towarzyszyła III Walnemu Zjazdowi Delegatów w Radzikowie.

1991

- ▶ Kolejne spotkanie zorganizowane wspólnie z Zespołem Ekspertów Międzyresortowej Komisji ds. Rewaloryzacji Miast i Zespołów Staromiejskich w ramach szkolenia poświęconego problematyce rewaloryzacji miast i zespołów staromiejskich, dotyczące zasobu oraz proponowanych kierunków rewaloryzacji miast i zespołów staromiejskich.
- ▶ Spotkanie konserwatorskie Oddziału Warszawskiego SKZ poświęcone „Ochronie zabytków nurtu socrealistycznego”.

⁸⁶ *Kalendarium* 1989, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 48.

⁸⁷ W. Jankowski, *Z Książa do Sejmu – Ogólnopolska Konferencja Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków i Biur Badań i Dokumentacji Zabytków*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 17–18; *Stanowisko uchwalone w Książu*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 18–20; B. Piasecka-Johnson, *List intencyjny odczytany na Ogólnopolskiej Konferencji Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków i Biur Badań i Dokumentacji Zabytków*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 31–32; I. Cywińska, *Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków Warszawa (W załączeniu przesyłam pismo)*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 36.

⁸⁸ *Delegaci na Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy SKZ w dniach 24–26 1990*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 8; Mhk, *Zjazd SKZ – Wybory*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 9; Mhk, *Walny Zjazd SKZ Radzików k. Warszawy, 24–25 października 1990*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 1, 4; *Sprawozdanie Sekretarza Generalnego SKZ mgr. Marka Konopki na Walnym Zejeździe w Radzikowie, 24 października 1990*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 6–11; *Uchwała*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 12; *Nowe Władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na okres 1990–1993*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 13; M., *Nowi członkowie Honorowi SKZ*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 14; Mhk, *Rekonstrukcja i doktryna konserwatorska – sesja naukowa SKZ w Radzikowie k. Warszawy 25–26 października 1990*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 15.

► **4–5 grudnia:** VIII Walny Zjazd Sprawozdawczy Delegatów SKZ na Jasnej Górze⁸⁹.

► **5–7 grudnia:** Ogólnopolska sesja naukowo-konserwatorska „Ars sacra et restauratio” zorganizowana na Jasnej Górze przez SKZ i Komisję Episkopatu Polski ds. Sztuki Sakralnej. Po raz pierwszy w tak szerokim gronie wskazano konieczność zwiększenia ochrony obiektów sakralnych przed pożarami i przestępczością. Minister Marek Rostworowski pisał do uczestników: „Po raz pierwszy odbywa się spotkanie tych, którym Kościół powierzył pieczę nad skarbami sztuki znajdującymi się w jego sanktuariach – konserwatorów diecezjalnych z wojewódzkimi konserwatorami zabytków oraz przedstawicielami nauki i środowiska konserwatorskiego”.

1992

► Seminarium konserwatorskie „Problematyka użytkowania i ochrony zabytków na terenie Dolnego Śląska”, zorganizowane przez Oddział Wrocławski SKZ.

► Zarząd Oddziału Warszawskiego SKZ wraz z Oddziałem Badań i Konserwacji PP PKZ zorganizował w Radziejowicach konferencję „Architektura i urbanistyka w krajobrazie historycznym Królestwa Polskiego 1815–1914”.

► Oddział Warszawski SKZ obejmował zasięgiem działalności największy obszar: województwa lubelskie, zamojskie, ciechanowskie, łomżyńskie, ostrołęckie, białkopodlaskie, łódzkie, sieradzkie i białostockie. Liczył wówczas 160 członków.

► **30 marca:** Nadzwyczajny Zjazd Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Warszawie⁹⁰. Uchwałą Zjazdu przyjęto Statut SKZ.

► Przedstawiciele Oddziału Warszawskiego SKZ brali udział w pracach komisji programowej MEN i współpracy ze szkołą społeczną na Mokotowie. Przeprowadzili także analizę propozycji zmian i uwag do rozporządzenia MKiS w sprawie prac konserwatorskich i archeologicznych. Nawiązano współpracę z sekcją Ochrony Zabytków w SARP. Podjęto dyskusję nad ogólnym planem zagospodarowania przestrzennego Warszawy, a członkowie Oddziału wzięli udział w kilku dyskusjach merytorycznych dotyczących zagospodarowania i funkcji użytkowych Starego Miasta.

► Przedstawiciele SKZ zostali zaproszeni do udziału w pracach Regionalnej Rady Ochrony Zabytków we Wrocławiu. Na prośbę prof. Olgierda Czernera, desygnowanego do jej organizacji, Zarząd Oddziału Śląskiego przekazał także listę osób spoza środowiska SKZ, których udział w Radzie byłby pożądanym ze względu na ich kwalifikacje merytoryczne w różnych specjalnościach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

► **10 listopada:** Oddział Śląski SKZ zorganizował we wrocławskim Muzeum Architektury seminarium poświęcone problematyce użytkowania i ochrony zabytków na Dolnym Śląsku oraz ziemi lubuskiej. Wzięli w nim udział m.in. Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków we Wrocławiu, w Zielonej Górze, Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu.

⁸⁹ MMM., *Ars Sacra et Restauratio – sesja na Jasnej Górze*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1, 16–20; *Walny Zjazd Sprawozdawczy SKZ – 4 grudnia 1991*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1, 13; *Uchwała Walnego Zjazdu*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 14; *Działalność Oddziału SKZ we Wrocławiu*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 55; *Oddział Szczeciński SKZ*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 56; *Nowy Zarząd Oddziału Krakowskiego SKZ*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 56; *Sprawozdanie Sekretarza generalnego SKZ Marii Sarnik-Koniecznej na Walnym Zejeździe Delegatów w Częstochowie*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 11–16; *Koncert na Jasnej Górze*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 18; *Oddział Krakowski SKZ w okresie 27 kwietnia 1988–29 października 1991*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 27–28.

⁹⁰ A. Burchacka, *Nadzwyczajny Zjazd SKZ w Warszawie – 30 III 1992*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 10.

Uczestnicy wręczenia nagród GZK-SKZ 2016

Uczestnicy krakowskiej konferencji 2019

► **9 grudnia:** IX Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Krasieczynie⁹¹.

► **10–12 grudnia:** Międzynarodowa konferencja „Ochrona wspólnego dziedzictwa kulturowego” zorganizowana przez SKZ w Krasieczynie; wzięli w niej udział m.in. konserwatorzy z krajów ościennych. Obradom towarzyszyła wystawa fotogramów obiektów zabytkowych z Białorusi, Litwy, Ukrainy i Polski. Wystąpienia m.in. prof. Jerzego Kowalczyka, dr. inż. Tadeusza Polaka, mgr. Andrzeja Michałowskiego, dr. Andrzeja Majdowskiego, dr. Janusza Smazy, prof. Stanisława Stawickiego i prof. Ryszarda Brykowskiego⁹².

1993

► W związku z inicjatywą kolegów działających na terenie województwa katowickiego zostały podjęte działania zmierzające do utworzenia w Katowicach Koła Oddziału Śląskiego SKZ.

► Zarząd Oddziału Mazowieckiego negatywnie zaopiniował rozbudowę Biblioteki Sejmowej ze względu na nieodwracalne zmiany w wartościach kulturowych Skarpy Warszawskiej, jakie wiązałyby się z realizacją projektu.

► Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ zorganizował spotkanie z architektem miejskim Jerzym Piekarskim (Olsztyn) i przedstawicielami olsztyńskiego oddziału SARP, poświęcone tematyce strategii rozwoju miasta Olsztyna uwzględniającej ochronę zabytków.

► Do Konserwatora Zabytków m.st. Warszawy skierowano sprzeciw wobec zagęszczenia zabudowy willowego kwartału na Żoliborzu, skomponowanego w okresie międzywojennym jako miasto-ogród, poprzez budowę bloku mieszkalnego. W kolejnych latach zarząd Oddziału Warszawskiego kontynuował zaangażowanie w ochronę zabytkowego układu przestrzennego Żoliborza, przeciwstawiając się nowej zabudowie i interwencji w tej sprawie u Generalnego Konserwatora Zabytków.

► **21–23 czerwca:** Konferencja naukowo-problemowa „Techniczne i organizacyjne metody rewaloryzacji budowli”, zorganizowana przez Instytut Budownictwa Politechniki Wrocławskiej w Szklarskiej Porębie; w Komitecie Organizacyjnym zasiadali liczni członkowie Oddziału Śląskiego SKZ.

► **25 listopada:** X Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy w Rydzynie⁹³.

⁹¹ Krasieczyn 9–12 grudnia – zjazd i sesja naukowa, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1; Walny Zjazd Sprawozdawczy SKZ 9 grudnia'92, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1; IX Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków 9 grudnia 1992 w Krasieczynie, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 2; Sprawozdanie sekretarza generalnego Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 2–8; Wnioski Walnego Zjazdu, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 9; Nowi Członkowie Honorowi SKZ, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 19.

⁹² M. Michałowska, „Ochrona wspólnego dziedzictwa kulturowego” – konferencja w Krasieczynie 10–12 grudnia 1992, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1, 10–15.

⁹³ M. Konopka, Koniec kadencji, czas podsumowania, nr 3 (26)/1993, s. 1–2; Rydzyna 26–27 XI 1992, nr 3 (26)/1993, s. 1, 2–3; M. Sarnik-Konieczna, Sprawozdanie sekretarza generalnego Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków z działalności w 1993, nr 3 (26)/1993, s. 1, 4–7; Nagrody i wyróżnienia, nr 3 (26)/1993, s. 7; Członkowie Honorowi Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wyróżnieni na Zjeździe w Rydzynie, nr 4 (27)/1993, s. 1, 3; K. Ciszek, X Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 4 (27)/1993, s. 2–3; Misiowski Andrzej, Uchwała X Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków przyjęta w Rydzynie dnia 25 listopada 1993, nr 4 (27)/1993, s. 3–4.

- **26–27 listopada:** Ogólnopolska sesja „Ochrona dziedzictwa kulturowego na zachodnich i północnych ziemiach Polski” w Rydzynie, zorganizowana przez SKZ wspólnie z PKN ICOMOS, poświęcona stanowi zachowania obiektów zabytkowych na tych terenach oraz ratowaniu zabytków zagrożonych.
- Powołano Fundusz Pomocy Koleżeńskiej SKZ⁹⁴.
- **3 grudnia:** Powołano Oddział Lubelski SKZ.
- Na wniosek IV Walnego Zjazdu SKZ w Rydzynie Zarząd Główny SKZ ustanowił Nagrodę im. Wojciecha Kalinowskiego, przyznaną raz na dwa lata.

1994

- Oddział Warszawski SKZ ustanowił nagrodę „Złoty Cokół” w celu wyróżnienia osób i instytucji, które zajmują się sponsorowaniem prac konserwatorskich i popularyzacją działań na rzecz ochrony zabytków, wręczaną przez kolejne 3 lata⁹⁵.
- Oddział Lubelski SKZ zorganizował konferencję problemową „Wytyczne urbanistyczno-krajobrazowe: Wzornik architektury lokalnej dla strefy ochrony konserwatorskiej rejonu Janowca nad Wisłą” (wytyczne sporządził zespół autorski: prof. dr hab. arch. A. Bohm, dr arch. W. Kosiński, dr hab. arch. K. Kuśnierz) oraz dyskusję z udziałem m.in. prof. dr. hab. arch. Janusza Bogdanowskiego.
- Generalny Konserwator Zabytków i Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków ogłosili wspólny, doroczny konkurs na najlepsze prace studialne, naukowe i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa.
- **10–12 grudnia:** Ogólnopolska konferencja naukowa „Ochrona i konserwacja dóbr kultury w Polsce 1944–1989, uwarunkowania polityczne i społeczne” zorganizowana przez SKZ w Kazimierzu Dolnym⁹⁶.

1995

- Zarząd Oddziału Warmińsko-Mazurskiego SKZ poparł wniosek oddziału SKZ w Lublinie o uniezależnienie decyzji wojewódzkich konserwatorów zabytków od decyzji i polityki wojewodów.
- W Oddziale Mazowieckim SKZ zorganizowane zostało spotkanie z Generalnym Konserwatorem Zabytków Tadeuszem Zielniewiczem, który wygłosił wystąpienie pt. „Sytuacja w ochronie i konserwacji zabytków – potrzeba dalszych zmian”.
- **7 kwietnia:** Ogólnopolska konferencja środowisk konserwatorskich „Ochrona dóbr kultury w Polsce. Program działań na najbliższe lata”, zorganizowana przez SKZ w Kazimierzu Dolnym⁹⁷.

⁹⁴ Regulamin Funduszu Pomocy Koleżeńskiej Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 4 (27)/1993, s. 18; *Władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wybrane na X Walnym Sprawozdawczo-Wyborczym Zjeździe Delegatów SKZ w dniu 25 listopada 1993 w Rydzynie*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 8.

⁹⁵ *Oddział Warszawski – próba odnowy*, nr 4 (31)/1994, s. 20; *Spotkania SKZ w I półroczu 1995*, nr 4 (31)/1994, s. 21.

⁹⁶ *Doroczna konferencja naukowa Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków „Ochrona i konserwacja dóbr kultury w Polsce 1944–1989: uwarunkowania polityczne i społeczne”, Kazimierz Dolny, Dom Pracy, 10–12 listopada 1994*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 1; C.K., *Konferencja w Kazimierzu Dolnym 10–12 listopada 1994*, nr 4 (31)/1994, s. 19–20.

⁹⁷ M., *Ogólnopolska Konferencja Środowisk Konserwatorskich*, nr 4 (31)/1994, s. 1; M., *Ogólnopolska Konferencja Środowisk Konserwatorskich, Kazimierz Dolny, 7 kwietnia 1995*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 20.

Spotkanie środowiskowe 2016

Goście II Kongresu Konserwatorów Polskich 2015

► Oddział SKZ w Lublinie, wspólnie z tamtejszą Państwową Służbą Ochrony Zabytków, zorganizował sesję naukową poświęconą 75-leciu działalności służb konserwatorskich na Lubelszczyźnie.

► Na wniosek dr. Henryka Kondzieli Walny Zjazd SKZ podjął uchwałę o konieczności opracowania i wydania Polskiego Słownika Biograficznego Konserwatorów Zabytków.

► Nagrodę „Złotego Cokołu”, ustanowioną przez Oddział Warszawski SKZ, otrzymał Włodzimierz Trzciński, prezes Fuji Film Polska, za wsparcie za pośrednictwem Fundacji Fuji konserwacji warszawskich zabytków. Statuetka została wykonana i zaprojektowana wysiłkami członków oddziału (model wykonał Tadeusz Bogdalik, a poźłocenie brązowego modelu Sławomir Safarzyński).

► **9 czerwca:** Oddział Śląski SKZ, w związku z 50-leciem powołania polskich służb konserwatorskich na Dolnym Śląsku, zorganizował seminarium poświęcone historii polskich działań konserwatorskich na tym obszarze. Materiały z seminarium zostały opublikowane.

► **22–23 listopada:** Walny Zjazd SKZ w Kazimierzu nad Wisłą⁹⁸.

► Zarząd Główny SKZ ustanowił Nagrodę im ks. Janusza Stanisława Pasierba *Conservator Ecclesiae* za działalność naukowo-badawczą w dziedzinie teorii i historii sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem sztuki sakralnej, oraz wybitne dokonania w dziedzinie ochrony oraz konserwacji architektury i sztuki sakralnej⁹⁹.

1996

► **22–23 listopada:** XII Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy w Kazimierzu nad Wisłą z okazji XV-lecia SKZ¹⁰⁰. Zjazd zaszczylił obecnością Aleksander Małachowski, Marszałek Sejmu RP. Przyjęto m.in. rezolucję zobowiązującą Zarząd Główny SKZ do podjęcia inicjatywy i prac w celu zorganizowania samorządu zawodowego konserwatorów jako Izby Konserwatorskiej¹⁰¹.

⁹⁸ Mk., XI Zjazd Sprawozdawczy Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 4 (31)/1994, s. 1; Mhk, XI Zjazd Sprawozdawczy Delegatów SKZ, Kazimierz Dolny, 8 kwietnia 1995, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 1, 2; Kurzątkowski Mieczysław, Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na Sprawozdawczy XI Walny Zjazd Delegatów Oddziałów w Kazimierzu Dolnym, 8 kwietnia 1995, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 15–18; Wnioski XI Walnego Zjazdu SKZ, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 19.

⁹⁹ Harmonogram nagród oraz konkursów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w 1995, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 9.

¹⁰⁰ H. Poniatowska, Protokół z XX Walnego Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Kazimierz Dolny, 22–23 listopad 1996 roku, nr 2/1997, s. 43–56.

¹⁰¹ Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy (Piętnaście lat temu), nr 1/1996, s. 1; Szanowni Państwo (Począwszy od pierwszej kadencji), nr 1/1996, s. 2; M. Sarnik-Konieczna, Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy (Oddajemy Państwu pismo), nr 1/1996, s. 2; Dotychczasowi Prezesi Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 1/1996, s. 3; XV lat Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków 1981–1996, nr 1/1996, s. 3; Obecne władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 1/1996, s. 4; Członkowie Honorowi Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 1/1996, s. 4; Promocja wybitnych osiągnięć środowiska konserwatorskiego, nr 1/1996, s. 5–7; Nagrody Zarządu Głównego SKZ za publikacje, nr 1/1996, s. 7; Nagroda im. Hanny Pięnkowskiej i Jerzego Łonnickiego, nr 1/1996, s. 8; Nagroda im. Wojciecha Kalinowskiego, nr 1/1996, s. 8; Nagroda im. Gerarda Ciotka, nr 1/1996, s. 8; Ogólnopolskie sesje zorganizowane przez Stowarzyszenie, nr 1/1996, s. 9; Nagroda Oddziału Warszawskiego SKZ „Złoty cokół roku”, nr 1/1996, s. 9; Ważniejsze sesje oddziałów SKZ, nr 1/1996, s. 9; A. Michałowski, M. Barański, M. Sarnik-Konieczna, Uchwała z dnia 11 grudnia 1995, nr 1/1996, s. 10–11; M. Pawlicki, Uchwała XII Walnego Zjazdu Sprawozdawczego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Kazimierzu Dolnym, w dniach 22–23 listopada 1996, nr 2/1997, s. 2; XII Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 2/1997, s. 3; M. Sarnik-Konieczna, Wypowiedź Prezesa Zarządu Głównego SKZ na XII Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym Stowarzyszenia, nr 2/1997, s. 3–8; Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków Zarząd Główny wybrany na XII Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym Delegatów 22 listopada 1996 w Kazimierzu Dolnym, nr 2/1997, s. 9–10.

- ▶ Międzynarodowa konferencja naukowa „Archeologia i konserwacja”, poświęcona konserwacji budowli z „adobe” (cegły suszonej) regionu andyjskiego, zorganizowana przez Oddział Toruński SKZ i Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego pod patronatem UNESCO.
- ▶ „Wiadomości Konserwatorskie” po raz pierwszy ukazały się w kolorze.
- ▶ Oddział Lubelski SKZ zorganizował seminarium poświęcone działalności konserwatorskiej Józefa Edwarda Dutkiewicza, połączone z otwarciem okolicznościowej wystawy.
- ▶ Wojewódzki Konserwator Zabytków we Wrocławiu Ryszard Marak, uznając za konieczne powołanie rady konserwatorskiej wspierającej merytoryczne działania PSOZ, zaprosił do udziału w niej członków Stowarzyszenia: Olgierda Czernera, Edmunda Małachowicza, Mirosława Przyłęckiego, a także Jerzego Jasieńkę, Macieja Małachowicza i Czesława Lasotę (Oddział Śląski SKZ).
- ▶ **Grudzień:** Oddział Warszawski SKZ wyraził jednoznacznie negatywną opinię na temat powołania samorządu konserwatorskiego w zaproponowanej formie oraz wniósł wiele szczegółowych propozycji poprawek do projektu ustawy o ochronie dóbr kultury z roku 1996.
- ▶ Zawarte zostało porozumienie z TONZ dotyczące możliwości odbywania spotkań Oddziału Warszawskiego SKZ w Willi Struvego (ul. Piękna 44a).

1997

- ▶ Ogólnopolska sesja „Edukacja i aktywność społeczna w ochronie zabytków” w Gnieźnie, zorganizowana przez Stowarzyszenie.
- ▶ Ogólnopolska sesja i konferencja polsko-litewska „Ochrona zespołów miejskich w nowych warunkach ustrojowych i ekonomicznych”, zorganizowana przez SKZ w Warszawie.
- ▶ Działalność Stowarzyszenia w drugim półroczu 1997 i w roku 1998 zdominowała problematyka powodzi z lipca 1997 oraz związana z nią konieczność usuwania zniszczeń w obiektach i zespołach zabytkowych. Przykładem są organizowane przez SKZ seminaRIA, m.in. „Kłódzko po powodzi – i co dalej?” (Oddział Śląski SKZ).
- ▶ Oddział Warszawski SKZ zorganizował prelekcje i prezentacje konserwatorskie (10 spotkań), na których wiodącym tematem była konserwacja architektury, w tym kwestie związane z kolorystyką zabytkowych elewacji. Oprócz wykładów na terenie Warszawy odbyło się spotkanie poświęcone temu zagadnieniu. Poruszono także problematykę szeroko rozumianej doktryny konserwatorskiej i jej zastosowania w praktyce, omówiono m.in. rolę dziedzictwa we współczesnym mieście, znaczenie dokumentacji jako sposobu ochrony zabytków, podjęto rozważania na temat wartości architektury polskiej XX wieku.
- ▶ Oddział Lubelski SKZ zorganizował sesje poświęcone planowanej odbudowie zamku w Kazimierzu Dolnym oraz projektowi rewaloryzacji Placu po Farze w Lublinie.
- ▶ Oddział Poznański SKZ, wraz z sejmikiem wojewódzkim, współorganizował konferencję „Ochrona i rewaloryzacja małych miast województwa poznańskiego”.
- ▶ Jednodniowy wyjazd obejmujący zwiedzanie założenia skansenowskiego w Suchej –

załączka Muzeum Architektury Drewnianej Regionu Siedleckiego, będącego własnością prof. Marka Kwiatkowskiego, jako przykładu ochrony historycznego krajobrazu wsi

► Ogólnopolska „Sesja jubileuszowa profesora Alfreda Majewskiego” w Krakowie, zorganizowana przez Stowarzyszenie.

► W Płocku odbyło się seminarium szkoleniowe dla służb administracji samorządowej na temat zadań i ich roli w ochronie dziedzictwa.

► Z powodu problemów organizacyjnych od roku 1997 nie kontynuowano przyznawania Nagrody „Złotego Cokołu” w celu wyróżnienia osób i instytucji, które zajmują się sponsorowaniem prac konserwatorskich i popularyzacją działań na rzecz ochrony zabytków.

► Ogólnopolska sesja i konferencja polsko-niemiecka „Place Warszawy i Drezna” w Warszawie, zorganizowana przez Stowarzyszenie.

1998

► **6 stycznia:** Porozumienie pomiędzy Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków i Polskim Komitetem Narodowym ICOMOS¹⁰².

► **Luty:** W Krakowie odbyło się seminarium dla przedstawicieli samorządów terytorialnych „Utrzymanie i użytkowanie obiektów zabytkowych w warunkach gospodarki rynkowej”; wypowiedzi uczestników opublikowano w okolicznościowym wydawnictwie.

► Prowadzenie seminariów szkoleniowych z zakresu ochrony zabytków dla służb samorządowych województwa mazowieckiego i innych organów administracji oraz samorządowych służb konserwatorskich, finansowanych ze środków GKZ, na temat „Samorząd terytorialny i ochrona dziedzictwa historycznego”; seminaria odbyły się w Płocku, Siedlcach, Białymstoku i Poznaniu.

► Objazdy terenowe objęły następujące miejscowości na Mazowszu: Stara Wieś, Węgrów, Liw oraz Nieborów, Arkadia, Łowicz i Tułowice.

► Ogólnopolska sesja „Edukacja i aktywność społeczna w ochronie zabytków”, zorganizowana przez Stowarzyszenie w Gnieźnie.

► II Konferencja Konserwatorów Zabytków Polski i Litwy¹⁰³.

► SKZ wzięło czynny udział w opracowaniu projektu Ustawy o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budowlanych oraz urbanistów, postulując potrzebę uwzględnienia w przygotowywanej ustawie również konserwatorów zabytków; zaopiniowano projekt Ustawy prawo ochrony dóbr kultury¹⁰⁴.

► I Ogólnopolskie Forum Konserwatorskie „Etyka i Estetyka” w Toruniu¹⁰⁵.

► Oddział Śląski SKZ uczestniczył w organizacji wystawy poświęconej pracom badawczym, projektowym i konserwatorskim w Kościele Pokoju w Świdnicy; pokazano ją także

¹⁰² Porozumienie pomiędzy Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków i Polskim Komitetem Narodowym ICOMOS zawarte w Warszawie dnia 6 stycznia 1998, nr 3–4/1998, s. 62.

¹⁰³ F. Ptasiński, II Konferencja Konserwatorów Zabytków Polski i Litwy w 1998, nr 5/1999, s. 19–22.

¹⁰⁴ M. Stępińska, J. Gromnicki, Kalendarium posiedzeń i prac Zarządu Głównego SKZ w drugiej połowie 1997 roku i 1998 roku, nr 3–4/1998, s. 73–78; Z. Białkiewicz, Życia Krakowskiego Oddziału SKZ, nr 3–4/1998, s. 79; M.S., Działalność Oddziału Warszawskiego SKZ w latach 1997–1998, nr 3–4/1998, s. 80; M. Gosztyła, Z działalności oddziału PSOZ w Przemysłu, nr 3–4/1998, s. 16.

¹⁰⁵ J. Sosnowska, I Ogólnopolskie Forum Konserwatorskie „Etyka i Estetyka” w Toruniu, nr 3–4/1998, s. 39–40.

na Targach Konserwacji DENKMAL '98 w Lipsku, gdzie konserwację obiektu wyróżniono złotym medalem.

► Ogólnopolska sesja „Teoria i praktyka w ochronie zabytków architektury, zespołów i miejsc historycznych”, zorganizowana przez Stowarzyszenie w Krakowie.

1999

► Oddział Lubelski SKZ konsultował ochronę środowiska i krajobrazu kulturowego w ramach powstającego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lublina”.

► Hanna Krzyżanowska rozpoczęła realizację pierwszego zeszytu Polskiego Słownika Biograficznego Konserwatorów Zabytków, który oddano czytelnikom w roku 2000.

► Z okazji 10-lecia Pracowni Konserwacji Zabytków w Poznaniu Spółki z o.o., dzięki wsparciu finansowemu spółki, Oddział Poznański SKZ współorganizował w pałacu w Krześlicach konferencję na temat konserwacji i restauracji zabytków Wielkopolski w latach 1945–1999.

► W trosce o ochronę zabytków w stolicy złożono wnioszek do Prezydenta m.st. Warszawy Pawła Piskorskiego o przywrócenie stanowiska konserwatora zabytków m.st. Warszawy¹⁰⁶. Wskutek interwencji powołano Wydział Stołecznego Konserwatora Zabytków przy Zarządzie m.st. Warszawy).

► Ogólnopolska sesja Warszawa–Łódź „Aktualne poglądy a decyzje konserwatorskie”. Na seminarium zaproszeni zostali także konserwatorzy z Białorusi, Litwy i Ukrainy.

► Oddział Szczeciński SKZ zorganizował obchody jubileuszu 40-lecia pracy konserwatorskiej ks. infulata Romana Kostynowicza w postaci sesji naukowej i publikacji.

► Międzynarodowa konferencja konserwatorska „Interwencja architektoniczna w zespołach zabytkowych, od reliktu do kreacji artystycznej”, Kraków 2000.

► Członkowie Oddziału Warszawskiego wzięli udział w stworzeniu, szkoleniu oraz opiece nad działalnością grupy Społecznych Opiekunów Zabytków działających na obszarze Mazowsza. W ramach Oddziału powołano Mazowiecki Klub Rzeczników SKZ, pod przewodnictwem Krzysztofa Janiszowskiego.

► **27 listopada:** XIII Walny Zjazd Delegatów (VII kadencja) w Radzikowie¹⁰⁷. Na mocy uchwały XIII Walnego Zjazdu Delegatów SKZ z 27 listopada 1999, w roku tym zmianie uległa nazwa Oddziału Warszawskiego na Oddział Mazowiecki. W punkcie 1. uchwały zapisano: „Oddziały SKZ winny przyjąć w swojej nazwie określenie terytoriów, na których działają”.

¹⁰⁶ Korespondencja Oddziału Warszawskiego SKZ z prezydentem m.st. Warszawy w sprawie przywrócenia stanowiska konserwatora zabytków m. st. Warszawy, nr 5/1999, s. 46–48.

¹⁰⁷ Władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wybrane na XIII Walnym Zejeździe Delegatów 27 listopada 1999, nr 6/1999, s. 57; XIII Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Radzików 27 listopada 1999 – porządek obrad, nr 6/1999, s. 58–59; M. Sarnik-Konieczna, Wypowiedź prezesa Zarządu Głównego SKZ na XIII Walnym Zejeździe Sprawozdawczo-Wyborczym Stowarzyszenia, nr 6/1999, s. 60–63; J.Gr., Z działalności Oddziałów Stowarzyszenia, nr 6/1999, s. 64–67; Kalendarz prac Zarządu Głównego SKZ w VI kadencji, nr 6/1999, s. 68; Sprawozdanie z działalności w roku 1997, nr 6/1999, s. 69–71; Sprawozdania z działalności w roku 1998, nr 6/1999, s. 71–74; Sprawozdanie z działalności za III kwartały 1999 (do 5 IX 1999), nr 6/1999, s. 75–76; Terminarz prac nad uchwałą XII Walnego Zjazdu SKZ, nr 6/1999, s. 76.

Podczas koncertu 2015

Gniew, konferencja 2014

2000

- „Wiadomości Konserwatorskie” zyskują pierwszą Radę Redakcyjną: A. Kadłuczka (przewodniczący), J. Jasieńko, D. Kłosek-Kozłowska, K. Kuśnierz, B. Rymaszewski, M. Sarnik-Konieczna.
- Prowadzenie seminariów szkoleniowych dla służb samorządowych województwa mazowieckiego finansowanych ze środków GKZ na temat „Samorząd terytorialny i ochrona dziedzictwa historycznego”; odbyły się one w Siedlcach, Płocku i Radomiu, prelegentami byli członkowie Oddziału Mazowieckiego SKZ oraz zaproszeni specjaliści, m.in. Robert Waszkiewicz („Egzekucja decyzji administracyjnych w ochronie zabytków”), Elżbieta Pałka („Procedury Unii Europejskiej obowiązujące w finansowaniu programów zgłaszanych przez samorządy terytorialne”).
- Kongres Kultury Polskiej¹⁰⁸.
- Konferencja „Problemy remontowe w budownictwie ogólnym i obiektach zabytkowych. REMO 2000” Wrocław–Szklarska Poręba; wzięli w niej udział członkowie Oddziału Śląskiego SKZ oraz Zarządu Głównego.
- Uroczyste seminarium w rocznicę 20-lecia wpisania zespołu Starego Miasta w Warszawie na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO, organizowane przez SKZ we współpracy z Urzędem Prezydenta m.st. Warszawy.
- **14 października:** Konferencja TICCHI „Szanse przetrwania zabytków techniki” w Warszawie¹⁰⁹.
- **23–26 października:** Obrady sesji plenarnej Międzynarodowej Konferencji Konserwatorskiej „Kraków 2000. Pryncypia konserwacji i restauracji dziedzictwa architektoniczno-urbanistycznego”; uchwalenie dokumentu podsumowującego, tzw. Karty Krakowskiej 2000. Karta, będąc nawiązaniem do „Karty Weneckiej”, podpisanej w roku 1964, definiuje podstawowe cele, metody i środki służące ochronie dziedzictwa architektonicznego. Konferencja zgromadziła środowiska konserwatorskie z całego świata, obradujące z przekonaniem, że dziedzictwo historyczne może być fundamentem nowoczesnej cywilizacji. SKZ było współorganizatorem konferencji¹¹⁰.
- Zaopiniowano projekty rozporządzeń Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawach: prowadzenia prac konserwatorskich, archeologicznych i wykopaliskowych oraz kwalifikacji osób uprawnionych do wykonywania tych prac, prowadzenia rejestru zabytków i centralnej ewidencji dóbr kultury.
- Ogólnopolska sesja w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa „Techniki cyfrowe w procesie ochrony dziedzictwa kultury” w Krakowie.

¹⁰⁸ Kongres Kultury Polskiej nr, 7–8/2000, s. 2; Rezolucje Kongresu Kultury 2000, nr 7–8/2000, s. 3; M. Sarnik-Konieczna, *Głos w dyskusji na Kongresie*, nr 7–8/2000, s. 3–4.

¹⁰⁹ M. Barański, *Dziedzictwo kulturowe zabytków przemysłowych – konferencja TICCHI „Szanse przetrwania zabytków techniki”*, Warszawa, 14 października 2000, nr 7–8/2000, s. 67–71.

¹¹⁰ „Wiadomości Konserwatorskie”, nr 9/10 2001, s. 70 oraz załącznik okolicznościowy „Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków 1981–2001. XX lat”; A. Kadłuczka, *Międzynarodowa Konferencja Konserwatorska „Kraków 2000” – ochrona architektonicznego dziedzictwa kulturowego*, nr 7–8/2000, s. 5–6; M. Sarnik-Konieczna, *Międzynarodowa Konferencja Konserwatorska „Kraków 2000”*, nr 7–8/2000, s. 7–9; *Karta Krakowska 2000 – zasady konserwacji i restauracji dziedzictwa architektoniczno-urbanistycznego*, nr 7–8/2000, s. 10–13.

► **4–5 grudnia:** III Forum Architektury Krajobrazu¹¹¹.

► Ze względu na akces do Stowarzyszenia koleżanek i kolegów z sąsiednich województw, zwłaszcza Opolszczyzny i Górnego Śląska, w których nie istniały w tym czasie struktury SKZ, rozszerzono zasięg terytorialny działalności Oddziału Wrocławskiego, zmieniając jednocześnie jego nazwę na Oddział Śląski SKZ.

2001

► **8 marca:** Sesja naukowa „Konserwacja elewacji Ratusza Staromiejskiego”, zorganizowana przez Oddział Toruński SKZ, Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Miejskiego Konserwatora Zabytków w Toruniu oraz Muzeum Okręgowe w Toruniu; odbyła się w Ratuszu Staromiejskim.

► Prowadzenie seminariów szkoleniowych dla służb samorządowych województwa mazowieckiego, finansowanych ze środków GKZ, na temat „Samorząd terytorialny i ochrona dziedzictwa historycznego”; odbyły się one w Warszawie i Ciechanowie, a prelegentami byli członkowie Oddziału Mazowieckiego SKZ oraz zaproszeni specjaliści.

► Ukazała się broszura dokumentująca pierwszych 20 lat działalności SKZ¹¹².

► Zarząd Oddziału Warszawskiego SKZ na wniosek Zarządu Gminy Warszawa Centrum desygnował prof. dr. hab. Bohdana Rymaszewskiego do pracy w Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej. Zarząd oddziału sformułował wniosek do Prezydenta Warszawy w sprawie powołania stanowiska Miejskiego Konserwatora Zabytków w Warszawie. Podjęto interwencję u Wojewody Mazowieckiego w sprawie niewłaściwego zagospodarowania placu przed budynkiem Politechniki Warszawskiej.

► Prezes Oddziału Warmińsko-Mazurskiego SKZ Wiesława Chodkowska, w ramach akcji popularyzacji ochrony zabytków i edukacji, wzięła udział w Komisji Kultury Rady Miejskiej w Olsztynie.

► Zarząd Główny przedsięwziął kroki organizacyjne w celu powołania Izby Zawodowej Konserwatorów Zabytków, odnosząc się krytycznie do projektu Ustawy o samorządach zawodowych konserwatorów zabytków i archeologów przygotowanego przez Generalnego Konserwatora Zabytków. Zarząd wielokrotnie występował w sprawie zorganizowania Izby Konserwatorskiej i wnosił sprawę o powołanie Izby na kolejnych Walnych Zebraniach SKZ.

► Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ zorganizował sesję popularyzatorską na temat ochrony zabudowy dzielnicy „Zatorze” w Olsztynie.

► **Maj:** Członkowie SKZ wzięli udział w wycieczce konserwatorskiej do Wilna i Trok.

► **Czerwiec:** Pojawił się projekt Ustawy o samorządach zawodowych konserwatorów zabytków i archeologów. Projekt, który nie był szerzej konsultowany ze środowiskiem, spotkał się z krytyką. Sprzeciw budziło, podyktowane interesami wąskiej grupy zawodowej,

¹¹¹ III Forum Architektury Krajobrazu „Nowe idee i rozwój dziedziny architektury krajobrazu w Polsce”, Łazienki, Stara Pomażańska, 4–5 grudnia 2000, nr 7–8/2000, s. 77–80.

¹¹² Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków 1981–2001 (wkładka), nr 9–10/2001; A. Kadłuczka, *Dwudziestolecie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 9–10/2001, s. 1–2; J. Czyżek, A. Piwek, *Oddział Gdański*, nr 9–10/2001, s. 68–69; M.B. Pawlicki, Z. Białkiewicz, *Oddział Krakowski*, nr 9–10/2001, s. 69–70; Kopciowski Dariusz, *Oddział Lubelski*, nr 9–10/2001, s. 71–72; T. Lenczowska-Mayerowa, *Oddział Poznański*, nr 9–10/2001, s. 72–73; M. Płotkowiak, *Oddział Szczeciński*, nr 9–10/2001, s. 73–74; J. Jasieńko, *Oddział Śląski*, nr 9–10/2001, s. 74–75; D. Chodkowski, *Oddział Warmińsko-Mazurski*, nr 9–10/2001, s. 75–76.

Sala obrad XIX Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego 2018

Medale i nagrody SKZ

projektowane ograniczenie dostępności Samorządu Zawodowego Konserwatorów Zabytków wyłącznie do uczelni kształcących konserwatorów dzieł sztuki z pominięciem architektów, urbanistów, inżynierów budownictwa, historyków sztuki, chemików, metalurgów i przedstawicieli wielu innych zawodów, bez których wiedzy i umiejętności nie można mówić o interdyscyplinarnej ochronie dziedzictwa.

► **6 czerwca:** W zabytkowej synagodze w Tykocinie została otwarta przygotowana przez SKZ wystawa „Dziedzictwo unicestwione”. Ekspozycja poświęcona była przypomnieniu zniszczonych w czasie II wojny światowej zabytkowych synagog. Przygotowanie wystawy wiązało się z prezentacją idei odbudowy synagogi z Zabłudowa. Autorami wystawy byli Marek Barański, Dominik Mączyński oraz dr Eleonora Bergman.

► **6 lipca:** SKZ wystosował list skierowany do decydentów, włączając w to m.in. Generalnego Konserwatora Zabytków, odpowiedzialnych ministrów, parlamentarzystów, marszałków Sejmu i Senatu, Premiera RP i Prezydenta RP, w którym zdecydowanie negatywnie odniósł się do projektu Ustawy o samorządach zawodowych konserwatorów zabytków i archeologów.

► **3–15 września:** W Zamościu odbyła się czwarta edycja Letniej Szkoły UNESCO dla Konserwatorów Zabytków. W kursie wzięło udział 20 specjalistów z Białorusi, Chorwacji, Litwy, Ukrainy, Polski i ze Słowacji. Letnią Szkołę w Zamościu zorganizował po raz czwarty Polski Komitet ds. UNESCO wraz z Zarządem Miejskim w Zamościu przy wsparciu Generalnego Konserwatora Zabytków oraz, po raz pierwszy, we współpracy ze Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków. Wsparcia przedsięwzięciu udzieliło Biuro UNESCO w Wenecji.

► **12–14 października:** Zarząd Główny SKZ w współpracy z Towarzystwem Miłośników Gniezna zorganizował konferencję poświęconą wymianie doświadczeń oraz przybliżaniu możliwości współpracy pomiędzy różnymi ośrodkami – organizacjami i stowarzyszeniami społecznymi współdziałającymi ze szkołami w ramach edukacji dla ochrony zabytków.

► Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, korzystając z obecności w Polsce pana Mike’a Corbishleya, zorganizowało wspólnie z Zamkiem Królewskim w Warszawie prezentację na temat działań English Heritage, połączoną z prezentacją materiałów filmowych i dyskusją nad wdrażaniem działań edukacyjnych.

► Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ interweniował w sprawie niezgodnej z projektem wymiany nawierzchni wokół katedry św. Jakuba w Olsztynie oraz próby wymiany późnogotyckich kamiennych stopni świątyni.

► **Grudzień:** Z inicjatywy Barbary Tomeckiej i Antoniego Oleksickiego odbyło się zebranie założycielskie oddziału SKZ w Białymstoku¹¹³.

2002

► Oddział Śląski SKZ, z inicjatywy Jerzego Jasieński i Mirosława Przytęckiego, w trosce o los zabytkowych ruin w Polsce, podjął inicjatywę stworzenia ogólnopolskiego projektu dotyczącego ich badań, konserwacji i ochrony.

¹¹³ M. Barański, *Mamy już oddział SKZ w Białymstoku*, nr 11–12/2002, s. 47.

- Zarząd Oddziału Warszawskiego zobligował Zarząd Główny SKZ do zajęcia krytycznego stanowiska w stosunku do Urzędu Generalnego Konserwatora Zabytków wobec nieuzasadnionego odwołania pięciu wojewódzkich konserwatorów zabytków.
- Uczestnictwo – z własnym stoiskiem – i prezentacja wystawy SKZ na targach konserwatorskich DENKMAL 2002 w Lipsku
- **22–23 listopada:** XIV Walny Zjazd Delegatów w Radziejowicach. W jego trakcie m.in. skorygowano Statut SKZ (22 listopada)¹¹⁴.
- **5–7 grudnia:** Oddział Śląski SKZ wraz z Instytutem Budownictwa Politechniki Wrocławskiej, PZiTb oraz Instytutem Techniki Budowlanej w Warszawie był współorganizatorem Jubileuszowej X Konferencji Naukowo-Technicznej „Problemy remontowe w budownictwie ogólnym i obiektach zabytkowych REMO 2002” (Wrocław-Kliczków). Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był Jerzy Jasieńko.

2003

- Polsko-czesko-niemieckie forum wymiany doświadczeń konserwatorów, użytkowników i właścicieli zabytków architektury „Konserwacje obiektów zabytkowych zniszczonych przez powódź” w Kliczkowie. Organizatorem był Śląski Oddział SKZ i Solidarność Polsko-Czesko-Słowacka.
- Oddział Śląski SKZ został zaproszony przez prezydenta Wrocławia do udziału w pracach Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej. W dwóch kolejnych kadencjach (2003–2007 i 2007–2011) w gremium tym reprezentował je Jacek Kościuk.
- **Kwiecień:** Konferencja polsko-czeska „Odbudowa po powodzi”, zorganizowana przez Oddział Śląski SKZ i Stowarzyszenie Solidarność Polsko-Czesko-Słowacka na zamku Kliczków k. Bolestawca.
- **15–17 maja:** Ekspozycja SKZ na targach konserwatorskich w Hertogenbosch w Królestwie Niderlandów¹¹⁵. Wystawa, poświęcona osadnictwu holenderskiemu w Polsce i zabytkom, które się z tym osadnictwem wiążą, została przygotowana przez Jerzego Szałygina. Jerzy Szałygin i Janusz Mróz opracowali – przekazany do MKiDN oraz Ambasady Królestwa Niderlandów – program ochrony dziedzictwa kulturowego kolonizacji na prawie holenderskim w Polsce.
- Restrukturyzacja „Wiadomości Konserwatorskich” w celu ożywienia i unowocześnienia wydawnictwa. Założenia i projekt ramówki przygotował Kazimierz Kuśnierz. Po zmianie formuły pisma i dwuletnich staraniach Komitet Badań Naukowych przyznał wydawnictwu punktację 4. Stawiało to „Wiadomości Konserwatorskie” w gronie pism naukowych i naukowo-technicznych wydawanych w języku polskim na pozycji o najwyższej punktacji.
- W siedzibie Teatru Polskiego w Warszawie zorganizowano spotkanie specjalistów poświęcone aktualnie przygotowywanym planom zagospodarowania przestrzennego

¹¹⁴ *Porządek obrad XIV Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Radziejowice 22 listopada 2002*, nr 11–12/2002, s. 51–52; A. Lutostańska, J. Gromnicki, A. Rene, *Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej Mazowieckiego Oddziału Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 11–12/2002, s. 47–51.

¹¹⁵ M. Barański, *SKZ na targach konserwacji zabytków w Hertogenbosch*, nr 13/2003, s. 93–95.

Prezydium XIX Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego 2018

Pierwsze posiedzenie nowo wybranego ZG SKZ: Macej Prarat, Jerzy Szałygin, Andrzej Kadłuczka, Jacek Rulewicz, Dariusz Kopciowski, Halina Landeck, Iwona Solisz, Tomasz Błyskosz, Janusz Mróz

Warszawy. Moderatorami dyskusji byli: Jolanta Latało – p.o. architekta m.st. Warszawy, Danuta Kłosek-Kozłowska, Bożena Chmiel, Janusz Stępkowski, Krzysztof Domaradzki i Andrzej Kiciński.

► **24 września–4 października:** Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków wraz z Muzeum Podlaskim w Białymstoku zorganizowało pierwsze międzynarodowe warsztaty, które miały służyć realizacji projektu odbudowy zniszczonej w czasie wojny drewnianej synagogi z Zabłudowa. W spotkaniu uczestniczyło 35 osób z Polski, USA, Niemiec, Kanady, Białorusi, Litwy, Wielkiej Brytanii, Czech i Izraela.

► Przedstawiciele Oddziału Warmińsko-Mazurskiego SKZ wzięli udział w szkoleniu zorganizowanym przez Radę Organizacji Pozarządowych Miasta Olsztyna na temat przygotowania i realizacji projektów z zakresu kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2004

► Ruszyła strona internetowa SKZ, przygotowana przez Dominikę Kuśnierz-Krupę.

► Zorganizowano zwiedzanie obiektów zabytkowych *in situ*: środkowego Mazowsza – okolic Puszczy Kampinoskiej (Twierdza Modlin, Zakroczym, Czerwińsk nad Wisłą, Wyszogród, Nowy Secymin) oraz wybranych warszawskich: Cmentarza Powązkowskiego, dworu w Kabatach, Pałacu Kultury i Nauki, Muzeum Powstania Warszawskiego.

► **18 kwietnia:** Podpisano porozumienie pomiędzy Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków RP a Związkiem Konserwatorów Zabytków Litwy. Uroczystość miała miejsce na Wawelu, w obecności Generalnego Konserwatora Zabytków Ryszarda Miklińskiego, Prezydenta PKN ICOMOS prof. dr. hab. inż. arch. Andrzeja Tomaszewskiego oraz Dyrektora Zamku Królewskiego na Wawelu prof. dr. hab. Jana Ostrowskiego.

► **Maj:** Forum Organów Ochrony Zabytków w Polsce w Warszawie (sala im. I. Kisielewskiego w Pałacu Kultury i Nauki).

► W związku z rezygnacją z funkcji dwóch członków Zarządu Oddziału Mazowieckiego SKZ przeprowadzono wybory uzupełniające.

► **26 lipca:** Muzeum Historyczne m.st. Warszawy i Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków zaprosiły na otwarcie wystawy przygotowanej przy współpracy Bildarchiv Foto Marburg „Warszawa – ostatnie spojrzenie: nieznane zdjęcia lotnicze sprzed sierpnia 1944” w siedzibie Muzeum, Rynek Starego Miasta 42.

► **21 września:** Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, zorganizował w olsztyńskim ratuszu sesję konserwatorską „Dziedzictwo kulturowe w mieście”.

► **Listopad:** Objazd naukowo-konserwatorski SKZ po Ukrainie.

► **Grudzień:** Oddział Śląski SKZ wraz z Zarządem Głównym SKZ, Instytutem Budownictwa Politechniki Wrocławskiej oraz PZiTb był współorganizatorem XI Konferencji Naukowo-Technicznej „Problemy remontowe w budownictwie ogólnym i obiektach zabytkowych REMO 2004” na zamku Kliczków k. Bolesławca. Ideą przewodnią programu konferencji było traktowanie remontu i konserwacji zabytków jako procesu interdyscyplinarnego, w którego przygotowaniu i realizacji uczestniczą osoby reprezentujące różne dziedziny wiedzy, naukowcy i praktycy.

- Prezydium ZG SKZ podjęło pracę na rzecz skorzystania z ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, dającej możliwość pozyskania dodatkowych funduszy z tzw. odpisu od podatku.

2005

- Oddział Śląski SKZ, wspólnie z KOBiDZ, ROBiDZ oraz Związkiem Gmin Karkonoskich, aktywnie uczestniczył w inicjatywie powołania Parku Kulturowego Kotliny Jeleniogórskiej.

► **15–17 września:** VI Polsko-Niemiecka Konferencja „Architektura ryglowa – wspólne dziedzictwo”. Wraz z nią otwarto w Berlinie wystawę zorganizowaną przez M. Barańskiego „Odbudowany Zamek Królewski na Starym Mieście w Warszawie”.

► **5–7 października:** I Kongres Konserwatorów Polskich, zorganizowany w Warszawie przez ZG SKZ. Został uznany za niezwykle ważne wydarzenie w życiu publicznym. Po raz pierwszy w powojennej historii na spotkaniu tej rangi debatowali najważniejsi eksperci ochrony i konserwacji zabytków. Organizatorzy przyjęli dwa główne cele: podsumowanie powojennego dorobku środowiska konserwatorskiego w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami oraz wytyczenie kierunków działań na przyszłość. Kongres obradował w 13 sekcjach; na posiedzeniu plenarnym przyjął rezolucję, w której znalazły się zgłoszone podczas dyskusji wnioski i postulaty¹¹⁶.

► **25 października:** Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków liczy 561 członków w 10 oddziałach: Oddział Gdański z siedzibą w Gdańsku: 27 członków, Oddział Krakowski z siedzibą w Krakowie: 105 członków, Oddział Lubelski z siedzibą w Lublinie: 22 członków, Oddział Mazowiecki z siedzibą w Warszawie: 114 członków, Oddział Poznański z siedzibą w Poznaniu: 32 członków, Oddział Przemyski z siedzibą w Przemyśle: 24 członków, Oddział Szczeciński z siedzibą w Szczecinie: 35 członków, Oddział Toruński z siedzibą w Toruniu: 44 członków; Oddział Warmińsko-Mazurski z siedzibą w Olsztynie: 25 członków, Oddział Śląski z siedzibą we Wrocławiu: 110 członków, Oddział w Białymostku: 23 członków.

► **4 listopada:** XV Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Radziejowicach; m.in. skorygowano Statut SKZ.

► **13–16 listopada:** Ogólnopolska konferencja „Ochrona krajobrazu kulturowego w kontekście długotrwałego rozwoju turystyki jako wkładu do planowania regionalnego i komunalnego na przykładzie Kotliny Jeleniogórskiej”, zorganizowana przez Oddział Śląski SKZ, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, KOBiDZ oraz Akademię Rolniczą we Wrocławiu. Odbyła się w Łomnicy k. Jeleniej Góry.

¹¹⁶ J. Mróz, *Kongres Konserwatorów Zabytków 5–7 października 2005 Warszawa, Pałac Kultury i Nauki*, nr 18/2005, s. 68–69; E. Małachowicz, *60 lat konserwacji zabytków w Polsce*, nr 18/2005, s. 70; J. Kowalczyk, *Pamięć o polskich konserwatorach zabytków*, nr 18/2005, s. 71–72; B. Rymaszewski, *Refleksje w nurcie Kongresu Konserwatorów Polskich*, nr 18/2005, s. 73; D. Kłosek-Kozłowska, *Ochrona dziedzictwa kulturowego miast i planowanie przestrzenne*, nr 18/2005, s. 82–83; J. Nekanda-Trepka, *Uwagi szczegółowe – Sesja II Prawo w ochronie zabytków w Polsce*, nr 18/2005, s. 85; M. Gawlicki, *O potrzebie równowagi we współczesnych zasadach ochrony zabytków*, nr 18/2005, s. 86–87; M. Sarnik-Konieczna, *Rola organizacji pozarządowych w ochronie zabytków*, nr 18/2005, s. 109; *Wnioski zgłoszone w formie pisemnej w trakcie trwania Kongresu*, nr 18/2005, s. 115–116; *Rezolucja*, nr 18/2005, s. 117–120; *Listy nadesłane do uczestników Kongresu Konserwatorów*, nr 18/2005, s. 121–126; J. Tajchman, *Retrospekcje, refleksje i wizje z okazji Kongresu Konserwatorów Polskich*, nr 20/2006, s. 99–106.

Zarząd Główny SKZ kadencja 1999–2002

Dyskusja nad uchwałą Kongresu

- ▶ Z inicjatywy Piotra Napierały (Oddział Śląski SKZ) została powołana Fundacja Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej, działająca na rzecz ochrony środowiska kulturowego Kotliny. Członkowie Oddziału aktywnie włączyli się w działalność merytoryczną Fundacji.
- ▶ Założono podręczną bibliotekę dla Oddziału Warmińsko-Mazurskiego SKZ.
- ▶ Wznowiono wydawanie czasopisma Oddziału. „Biuletyn Oddziału Warmińsko-Mazurskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków”, zeszyt trzeci pod redakcją Małgorzaty Birezowskiej, został dofinansowany przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie, Miasto Olsztyn oraz firmy „Keim” i „Schomburg”.

2006

- ▶ **13 stycznia:** Rozpoczął działalność Oddział Górnośląski SKZ.
- ▶ **26–28 kwietnia:** Obchody 60-lecia polskich służb konserwatorskich na Pomorzu Zachodnim, zorganizowane przez Oddział Szczeciński SKZ: sesja naukowa, wystawa, publikacja – pierwszy numer „Zachodniopomorskich Wiadomości Konserwatorskich”, tablica poświęcona pamięci Stefana Kwileckiego w katedrze szczecińskiej, projekcja filmów Teresy Modelskiej.
- ▶ Oddział Szczeciński SKZ zorganizował promocję książki ks. infułata Romana Kostynowicza *W cieniu trzech katedr cz. III*, sfinansowanej ze środków Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i SKZ.
- ▶ Uroczystości Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków we Wrocławiu, współorganizowanego przez Oddział Śląski SKZ.
- ▶ Wydano czwarty zeszyt „Biuletynu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków”. Periodek został dofinansowany przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Mirosława Sujkę „KLAR” sp. z o.o. Łęgoty
- ▶ Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ otrzymał zgodę Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego na prowadzenie zbiórki publicznej (cegiełki) z okazji rozprowadzania i upowszechniania periodyku Oddziału.
- ▶ **15 maja:** W pałacu Paulinum w Jeleniej Górze, przy współudziale Zarządu Oddziału Śląskiego SKZ oraz Fundacji Doliny Pałaców i Ogrodów z udziałem Związku Gmin Karłonoskich, zorganizowano seminarium dotyczące aktywizacji społeczności lokalnych z uwzględnieniem współpracy transgranicznej w ramach Euroregionu Nysa.
- ▶ Konferencja naukowa „Archikatedra Lubelska zabytek sztuki i kultury polskiej. Historia, badania i konserwacja”, zorganizowana przez archidiecezję lubelską i Oddział Lubelski SKZ.
- ▶ Zarząd Główny SKZ ustanowił Nagrodę „Memoria, Spiritus, Materia”, przyznawaną za szczególne zasługi na rzecz dziedzictwa kulturowego. Każdorazowo kapitule ds. przyznania nagrody przewodniczy Prezes ZG SKZ.
- ▶ Nowelizacja regulaminu Nagrody im. ks. Janusza Pasierba *Conservator Ecclesiae*.
- ▶ Uruchomiono stronę internetową Oddziału Warmińsko-Mazurskiego SKZ.
- ▶ Zwiedzanie obiektów zabytkowych *in situ*: Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie, drewnianych kościołów okolic Warszawy oraz Muzeum Pałacu w Wilanowie.

► **20–23 września:** Międzynarodowa konferencja „Kraków – Florencja w Europie, wspólne dziedzictwo kultury” współorganizowana przez ZG SKZ. Odbyła się w formie dwóch sesji tematycznych: w Krakowie 20–23 września i we Florencji 25–28 października¹¹⁷. Tematem sesji krakowskiej były zagadnienia historii, metodologii i nowych technik badań interdyscyplinarnych oraz konserwacji i restauracji architektury. Obrady florenckie skupiły się na mieście historycznym i jego rozwoju przestrzennym, na zagrożeniach cywilizacyjnych oraz teoriach konserwatorskich.

► **5–6 października:** Konferencja „Polskie konserwacje poza granicami Rzeczypospolitej” zorganizowana przez ZG SKZ. Stanowiła próbę podsumowania prac polskich konserwatorów wykonywanych poza granicami kraju. Konferencji towarzyszyła wystawa przygotowana przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków. Do udziału w niej zaproszono wszystkich, którzy mają swój udział w polskich realizacjach konserwatorskich w Europie, w Egipcie, Syrii i na innych obszarach.

► **5–6 października:** Oddział Lubelski SKZ zorganizował spotkanie dyskusyjne poświęcone wskazaniu zabytków z województwa lubelskiego, które mogłyby być uznane za Pomnik Historii oraz w dalszej kolejności wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

► **Listopad:** Objazd naukowo-konserwatorski SKZ po Ukrainie.

► **6–8 grudnia:** XII Konferencja Naukowo-Techniczna REMO 2006 na zamku Kliczków, zorganizowana przez Zarząd Główny SKZ, Politechnikę Wrocławską, PZiTb oraz Instytut Techniki Budowlanej w Warszawie, przy wsparciu Oddziału Śląskiego SKZ. Meritum konferencji była potrzeba traktowania remontu i konserwacji jako procesu interdyscyplinarnego.

► Forum dyskusyjne „Przestrzeń publiczna miasta Lublina jako wyraz, jakości kultury środowiska miasta”, zorganizowane przez Lubelski Oddział Towarzystwa Urbanistów Polskich i Oddział Lubelski SKZ w ramach Forum Kultury Przestrzeni.

2007

► Prezes Oddziału został przedstawicielem Oddziału Mazowieckiego SKZ w komisji konkursowej wyłaniającej kandydata na Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. 11 września 2007 Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków powołał prezesa Oddziału Mazowieckiego SKZ Jerzego Szałygina na członka Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków.

► Zorganizowano zwiedzanie obiektów zabytkowych *in situ*: centrum Radomia wraz z Muzeum Wsi Radomskiej, zabytków południowych obrzeży Puszczy Kampinoskiej wraz ze Skansenem Wsi Puszczańskich w Granicy oraz ponownie – z racji wielkiego zainteresowania – Cmentarza Powązkowskiego (nowe realizacje konserwatorskie przedstawił Bogusław Kornecki), kościoła św. Katarzyny na Stłużewiu i Pałacu Kultury i Nauki.

► Wydano piąty zeszyt „Biuletynu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków”. Numer ten został dofinansowany przez Ministerstwo Kultu-

¹¹⁷ A. Kadłuczka, *Międzynarodowa Konferencja „Kraków – Florencja w Europie, wspólne dziedzictwo kultury”*, nr 22/2007, s. 92–94.

ry i Dziedzictwa Narodowego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Miasto Olsztyn oraz Mirosława Sujkę „KLAR” sp. z o.o. Łęguty.

► W pałacu w Bukowcu Oddział Śląski SKZ otworzył wystawę poświęconą projektowi utworzenia Parku Kulturowego Kotliny Jeleniogórskiej, przedstawiającą obiekty zabytkowe znajdujące się na obszarze przyszłego parku oraz jego zasięg.

► Stowarzyszenie, wraz z Instytutem Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, zorganizowało I Forum „Architecturae Poloniae Medievalis”.

► Od numeru 23. „Wiadomości Konserwatorskie” ukazują się w wersji polsko-angielskiej.

► Oddział Lubelski SKZ zorganizował prezentację wirtualnej rekonstrukcji tzw. Wielkiej Synagogi Maharszala, usytuowanej na terenie dawnego miasta żydowskiego w Lublinie, wyburzonej przez Niemców w czasie okupacji.

2008

► Wydano szósty zeszyt „Biuletynu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków”. Został on dofinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie, Alfred Prusik „Renbud” s.c. Olsztyn oraz Mirosława Sujkę „KLAR” sp. z o.o. Łęguty.

► **19 listopada:** Podczas Walnego Zebrania SKZ Oddziału Szczecin podjęto uchwałę dotyczącą uzyskania autonomii (osobowości prawnej) Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków Oddział Szczecin.

► **26–28 listopada:** Konferencja jubileuszowa „90 lat Służby Ochrony Zabytków w Polsce” w Wojanowie, zorganizowana przez Zarząd Główny SKZ, podejmująca próbę oceny działań konserwatorów. Konferencji towarzyszyła wydana z tej okazji publikacja, zawierająca m.in. charakterystykę wszystkich instytucji zajmujących się ochroną zabytków w Polsce. Wydarzenie związane było z rocznicą wydania Dekretu Rady Regencyjnej z 31 października 1918 „O opiece nad zabytkami sztuki i kultury”

► **28–29 listopada:** XVI Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów w Wojanowie. Zarząd Główny SKZ zwrócił się do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i właściwych organów państwowych z wnioskiem o stworzenie warunków dla odtworzenia dawnych zawodów budowlanych poprzez organizację szkoleń, warsztatów i praktyk zawodowych¹¹⁸.

► Uroczystości poświęcone pamięci prof. dr. inż. arch. Stanisława Latoura, sfinansowane przez KOBiDZ w Warszawie, ZPOIA i SARP w Koszalinie i Oddział Szczeciński SKZ: tablica pamiątkowa w Zamku Książąt Pomorskich, publikacja *Kreską i sercem*, sesja, projekcja filmów dokumentalnych.

► Zorganizowano trzy wyjazdy naukowo-konserwatorskie: śladami Jarosława Iwaszkiewicza do Sandomierza (utwór: *Podróże do Polski*); zamki Transylwanii i budownictwo drewniane Maramuresz (Rumunia) i zabytki Podlasia: Tykocin i Supraśl.

¹¹⁸ M. Sarnik-Konieczna, *XVI Walny Sprawozdawczo-Wyborczy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Wojanów 28–29 listopada 2008*, nr 25/2009, s. 148–152; A. Kasiborski, D. Kopciowski, P. Mazur, B. Stolarz, *Laur Konserwatorski 2009*, nr 25/2009, s. 161–168.

► Zorganizowano zwiedzanie obiektów zabytkowych *in situ*: budynków przy ul. Foksal 13 i 15 z zachowanym wystrojem wnętrz z końca XIX wieku oraz kościoła św. Katarzyny w Warszawie. W zwiedzaniu udział wzięło około 30 osób i było ono połączone z dyskusją na temat wartości obiektów i celowości ich konserwacji i restauracji (organizator: Anna Rostkowska).

► Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ włączył się w działania stowarzyszeń „Sadyba” i „Święta Warmia” mających na celu zachowanie zabytkowego tartaku Raphaelsohnów i hali zajezdni trolejbusowej w Olsztynie, zmierzających do utworzenia w tych obiektach Muzeum Techniki i Rozwoju Regionalnego.

2009

► **Marzec:** Oddział Śląski SKZ, wspólnie z Fundacją Doliny Pałaców i Ogrodów oraz KO-BiDZ, przygotował obszerny, uzasadniony wniosek o wpis na Listę Pomników Historii 11 romantycznych rezydencji Kotliny Jeleniogórskiej.

► W Muzeum Techniki i Przemysłu NOT w Warszawie odbyło się zebranie 16 ekspertów z dziedziny budownictwa drewnianego z różnych ośrodków badawczych i akademickich w kraju (muzea, Instytut Sztuki PAN, Politechnika Śląska w Gliwicach, NID w Warszawie, ZG SKZ), poświęcone opracowaniu ogólnych założeń wystawy na temat historii sztuki ciesielskiej w Polsce.

► **16–17 kwietnia:** Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, Leżajsk.

► Do pracy w Komisji Dialogu Społecznego do spraw ochrony dziedzictwa kulturowego przy Biurze Stołecznego Konserwatora Zabytków Urzędu m.st. Warszawy oddelegowano przedstawicieli Oddziału Warszawskiego.

► SKZ, wraz z Instytutem Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, zorganizowało II Forum „Architecturae Poloniae Medievalis”¹¹⁹.

► **21 maja:** W Galerii Fundacji Tumult w Toruniu została otwarta wystawa jubileuszowa z okazji 80-lecia urodzin i 54 lat pracy naukowej prof. dr. hab. inż. arch. Jana Tajchmana¹²⁰.

► Pierwsza z cyklu dorocznych konferencji „Między ortodoksją a kreacją. Dialog konserwatorsko-architektoniczny”, organizowanych przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Stowarzyszenie Architektów Polskich i ZG SKZ. Stały się one forum dyskusyjnym, podczas którego z architektami, konserwatorami, projektantami i deweloperami spotykali się urzędnicy administracji rządowej i samorządowej¹²¹.

► Decyzja o organizacji przez Oddział Śląski SKZ konkursu Dolnośląski Laur Konserwatorski. Kierując się doświadczeniami Oddziału Lubelskiego, opracowano regulamin konkursu, którego celem jest m.in.: wyłonienie wyróżniających się realizacji konserwatorskich cechujących się wysoką jakością, prawidłowością działań przy zabytku, szczególnie dbałością o kompleksowe przywrócenie mu świetności i utrwalenie wartości

¹¹⁹ K. Stala, *Sprawozdanie z II Forum Architecturae Poloniae Medievalis*, nr 25/2009, s. 169–172.

¹²⁰ E. Okoń, Jan Tajchman, *Wystawa Jubileuszowa Toruń, 22 maja–4 czerwca 2009*, nr 25/2009, s. 173–176.

¹²¹ M. Sarnik-Konieczna, *Sprawozdanie z konferencji warszawskich*, nr 28/2010, s. 159–162.

i znaczenia; promocja dobrych wzorów realizacji prac przy zabytku, adaptacji i dbałości o właściwe jego utrzymanie i zagospodarowanie; uhonorowanie i wyróżnienie wzorowych inwestorów – gospodarzy.

► **Czerwiec:** Konferencja „Genius Loci Kotliny Jeleniogórskiej”, zorganizowana wspólnie przez Oddział Śląski SKZ i Stowarzyszenie Genius Loci w pałacu w Stanisławowie k. Jeleniej Góry z udziałem wszystkich lokalnych stowarzyszeń i fundacji działających w regionie.

► **17–18 września:** Konferencja „Konserwacja zabytków sakralnych pogranicza polsko-czeskiego”, organizowana przez Urząd Miasta Bolesławca przy współpracy z Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, pod patronatem honorowym Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków.

► Odstąpienie, z inicjatywy i fundacji Oddziału Szczecińskiego SKZ, tablicy poświęconej pamięci konserwatora inż. arch. Stefana Kwileckiego w bazylice katedralnej św. Jakuba abp. w Szczecinie.

► **26–28 października:** Konferencja „Dzieje i skarby kościoła świętojakubskiego w Toruniu”, zorganizowana w ramach cyklu „Dzieje i skarby kościołów toruńskich” przez Toruński Oddział SKZ, Toruński Oddział SHS oraz Bibliotekę Uniwersytecką Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

► **2–4 grudnia:** XIII Konferencja Naukowo-Techniczna REMO 2009, zorganizowana w pałacu w Wojanowie przez Zarząd Główny i Zarząd Oddziału Śląskiego SKZ, Politechnikę Wrocławską, Dolnośląską Izbę Budownictwa, TZiTB oraz KOBiDZ¹²².

2010

► Z okazji 65-lecia ochrony zabytków na Dolnym Śląsku Oddział Śląski SKZ zorganizował seminarium poświęcone polskim działaniom konserwatorskim na Dolnym Śląsku. Seminarium odbyło się w Muzeum Pana Tadeusza w kamienicy Rynek 6 we Wrocławiu.

► Przedstawiono Wojewodzie Mazowieckiemu stanowisko środowiska konserwatorskiego zrzeszonego w Oddziale Mazowieckim SKZ, dotyczące zmiany założeń do projektu ustawy o organizacji terenowych urzędów konserwatorskich.

► Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ zorganizował spotkania z prezydentem Olsztyna i urzędnikami w związku z postulowaną przez kilka stowarzyszeń koniecznością objęcia odpowiednią formą ochrony odkrytej w czerwcu 2010 w Olsztynie zabytkowej stacji ejektorowej IV, będącej elementem historycznej, unikatowej na skalę europejską, kanalizacji ciśnieniowej systemu Shone’a z końca XIX wieku.

► **17 marca:** Śląski Oddział SKZ zorganizował spotkanie w synagodze Pod Białym Bocianem we Wrocławiu; przybliżono historię obiektu oraz zaprezentowano efekt prac remontowych.

► **17 marca:** Wystawa „Ochrona dziedzictwa kulturowego na terenach Wołynia, Ziemi Lwowskiej, Podola i Huculszczyzny” zorganizowana przez Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, Stowarzyszenie

¹²² XIII Konferencja Naukowo-Techniczna REMO 2009 *Naprawa, konserwacja i wzmacnianie obiektów wzniesionych metodami tradycyjnymi i obiektów zabytkowych*, nr 25/2009, s. 177–182.

Willa Decjusza, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków.

► **11 maja:** Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, Zamek Królewski w Warszawie.

► Wydano siódmy i ósmy zeszyt „Biuletynu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków”.

► **20–22 września:** na terenach Meklemburgii-Pomorza Przedniego odbyła się XI Polsko-Niemiecka Konferencja i podróż studyjna „Architektura ryglowa – wspólne dziedzictwo ANTIKON 2010”, której tematem wiodącym była kolorystyka.

► Oddział Gdański SKZ podjął pisemną interwencję dotyczącą wyburzenia na Wyspie Spichrzów zabytkowego spichrza „Woli Łeb”.

► Zarząd SKZ podjął działania w celu rozwinienia jak najszerzej akcji informacyjnej w zakresie rozpoznania i rozpropagowania możliwości i źródeł finansowania projektów związanych z konserwacją zabytków. Założono, że do wymiany informacji będzie wykorzystywany periodyk „Wiadomości Konserwatorskie” oraz comiesięczne spotkania konserwatorskie.

2011

► **14–15 kwietnia:** Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków w Gnieźnie.

► **28 czerwca:** Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Oddziału Szczecińskiego.

► Oddział Szczeciński SKZ zorganizował wyjazd studyjny do Berlina na wystawę „Polska–Niemcy. 1000 lat historii w sztuce”.

► W związku ze zmianami na stanowisku mazowieckiego WKZ Wojewoda Mazowiecki zaproponował prezesowi Oddziału Mazowieckiego SKZ udział w zespole, którego zadaniem było przygotowanie konkursu na zwolnione stanowisko Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

► **29 września:** Oddział Lubelski SKZ zorganizował sesję związaną z jubileuszem 30-lecia działalności Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków.

► **17 października:** Liczba członków Oddziału Małopolskiego SKZ wyniosła 112 osób.

► Podjęto interwencję w sprawie bezprawnego rozebrania zabytkowego budynku dawnych koszar przy ul. 29 listopada w Warszawie.

► **20 października:** W sali konferencyjnej Muzeum Techniki w Warszawie odbyło się uroczyste spotkanie członków Oddziału Mazowieckiego w ramach obchodów 30. rocznicy powstania SKZ. Wspominano wydarzenia i ludzi tworzących środowisko konserwatorskie.

► **21 października:** Oddział Mazowiecki SKZ zaprosił na mszę świętą odprawioną w intencji zmarłych oraz żyjących konserwatorów zabytków w 30. rocznicę założenia SKZ. Msza została odprawiona w kościele Duszpasterstwa Środowisk Twórczych św. Alberta Chmielowskiego przy pl. Teatralnym 18 w Warszawie.

► **20–21 października:** W Muzeum Etnograficznym w Warszawie odbyła się konferencja konserwatorsko-architektoniczna „Między ortodoksją a kreacją 2010”, wspólne przedsięwzięcie Państwowego Muzeum Etnograficznego oraz Zarządu Głównego SARP, we współpracy ze Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków.

► W ramach współpracy z innymi stowarzyszeniami Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ zorganizował Konferencję Koalicji Stowarzyszeń i Przedsiębiorców na temat polityki transportowej miasta Olsztyna.

Uczestnicy Kongresu Konserwatorów Polskich 2005

Uczestnicy Kongresu Konserwatorów Polskich 2015

- **30 października:** Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków liczy 684 członków w 13 Oddziałach.
- **9 listopada:** Na pierwszym zebraniu wyborczym w roku 2009 wybrano Zarząd Oddziału, powołując tym samym Oddział Bydgoski do istnienia. Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na posiedzeniu 9 listopada 2009 zatwierdził powstanie Oddziału Bydgoskiego SKZ i przyjął 22 nowych członków.
- **17 listopada:** XVII Zjazd Delegatów (Kraków, Kanonicza 1). Bezpośrednio po zakończeniu obrad na swych pierwszych posiedzeniach ukonstytuowały się władze naczelne Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków¹²³.
- **17–19 listopada:** Międzynarodowa Konferencja Konserwatorska „Karta Krakowska 2000 dziesięć lat później”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków i Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej¹²⁴.

2012

- Oddział Poznański SKZ był współorganizatorem seminariów poświęconych rewitalizacji i konserwacji obiektów zabytkowych podczas Targów BUDMA. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków zostało zaproszone przez Zarząd Międzynarodowych Targów Poznańskich jako organizacja zawodowa zrzeszająca szerokie grono najwyższej klasy specjalistów z różnych dziedzin konserwacji zabytków.
- Na zaproszenie władz samorządowych Elbląga podjęto współpracę (jako organizacja ekspercka) z instytucjami i firmami działającymi na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami na terenie Pobrzeża Gdańskiego.
- **19 stycznia:** Zebranie członków Małopolskiego Oddziału SKZ. Informacja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Jana Janczykowskiego o bieżących pracach konserwatorskich prowadzonych na terenie miasta i województwa. Dyskusja nad rozbieżnościami między polityką konserwatorską a oczekiwaniami inwestorskimi w stosunku do adaptowanych zabytków.
- **20 stycznia:** Zarząd Główny, na wniosek prezesa, prof. Andrzeja Kadłuczki, postanowił podjąć działania związane z pozyskiwaniem „członków wspierających” (instytucjonalnych) nasze Stowarzyszenie.
- Na Facebooku założono stronę pod nazwą Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków Oddział Warmińsko-Mazurski, która działa jako grupa zamknięta.
- Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej we współpracy z Zarządem Głównym Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, pod patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wychodząc naprzeciw potrzebom wysoko wyspecjalizowanej edukacji i praktyki wymaganej zgodnie z rozporządzeniem

¹²³ M. Sarnik-Konieczna, *Trzydziestolecie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Ludzie i wydarzenia*, nr 30/2011, s. 186–196; K. Stępiński, *Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków w ostatnim dziesięcioleciu*, nr 30/2011, s. 197–200; J. Kowalczyk, *Trzy konferencje naukowe Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 30/2011, s. 181–185; M. Sarnik-Konieczna, *XVII Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Kraków, 17.11.2011*, nr 31/2012, s.150–155.

¹²⁴ A. Kadłuczka, *Karta Krakowska 2000 dziesięć lat później. Założenia konferencji 16–19 listopada 2011*, nr 29/2011, s. 138–141.

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dotyczącym warunków prowadzenia badań architektonicznych, wiedząc, że liczba uprawnionych badaczy jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb w poszczególnych województwach, dysponując wystarczającą kadrą nauczycielską i odpowiednią liczbą praktyków, czyli uprawnionych badaczy wykonujących na bieżąco takie badania, mając możliwość pomocy w spełnieniu wymagań związanych z przyznaniem uprawnień do wykonywania zawodu badacza architektury, zorganizował dwuletnie studia podyplomowe. Studium przeznaczone było dla absolwentów wszystkich kierunków artystycznych, architektów, konserwatorów, plastyków, inżynierów i konstruktorów, historyków sztuki i archeologów oraz dla osób, których zainteresowania wiążą się z tematyką studiów. Przewodniczącym Rady Programowej Studium został prof. Andrzej Kadłuczka.

► **30 marca:** Prezydium ZG zatwierdziło Regulamin Członka Wspierającego oraz wzór deklaracji.

► Realizacja projektu „Wiej wietrze, płyn wodo. Europejskie dziedzictwo kulturowe. Młyny, wiatraki, budowle hydrotechniczne województwa zachodniopomorskiego i departamentu Sarthe” jako polsko-francuskiego przedsięwzięcia poświęconego wymianie wiedzy w dziedzinie ochrony zabytkowych młynów wodnych i budowli nadwodnych. Partnerzy: Oddział Szczeciński SKZ, Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, Stowarzyszenie na rzecz Ochrony Dziedzictwa „Młyn Papiernia”, Muzeum Narodowe w Szczecinie, L'Association de Sauvegarde des Moulins et Rivières de la Sarthe należące do Fédération Française des Associations de Sauvegarde des Moulins (Francuskiej Federacji Ochrony Młynów), Stowarzyszenie Kultura Polska we Francji, Polska Organizacja Turystyczna.

► Wobec trudnej sytuacji finansowej Muzeum Techniki w Warszawie oraz zagrożenia jego dalszej działalności ZG SKZ wystosował pisma interwencyjne w celu ratowania placówki, sugerujące potrzebę zmiany jej finansowania dla podtrzymania jej funkcjonowania. Poparcie dla Muzeum Techniki oraz interwencja w MNiSW przyniosła skutek w postaci dofinansowania na realizację zadania: „Upowszechnianie, promowanie i popularyzacja osiągnięć naukowo-technicznych i naukowych” w kwocie 3 mln zł.

► **17–18 kwietnia:** Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków w Stargardzie Szczecińskim.

► Bydgoski Oddział SKZ zainicjował powstanie społecznej Rady ds. Estetyki Miasta Bydgoszczy przy prezydencie miasta, opiniującej projekty mające wpływ na estetykę przestrzeni miejskiej. Przewodniczącym Rady został prezes oddziału SKZ.

► **Maj:** Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, jako wydawca periodyku naukowego „Wiadomości Konserwatorskie”, podpisał umowę z bazą danych o wartości polskich czasopism technicznych BazTech.

► Zarząd Oddziału Gdańskiego SKZ postanowił przyznawać coroczne nagrody w konkursie na najlepsze prace magisterskie z zakresu historii i ochrony zabytków, jakie powstały na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej, włączając się tym samym do nagród zespołu innych stowarzyszeń.

► **22 marca:** Zebranie członków Małopolskiego Oddziału SKZ. Dyskusja na temat przygotowań do nowelizacji Ustawy o ochronie zabytków. Przedstawienie stanu przygotowań

do otwarcia Podyplomowych Studiów Badań i Analiz Architektury Historycznej, organizowanych wraz z Instytutem Historii Architektury Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej.

► **Udział SKZ** w konferencji „Zachowanie dziedzictwa narodowego; inwestowanie w obiekty zabytkowe i ich adaptacja”.

► **14 czerwca:** Na posiedzeniu Zarządu Głównego SKZ powołano Sekcję Młodych Konserwatorów. Sekcja powstała, by zwiększyć możliwości rozwoju młodych specjalistów, umożliwić im zaistnienie na rynku pracy oraz ułatwić kontakt międzypokoleniowy owocujący ciekawymi projektami. Poprzez spotkania, warsztaty i odczyty Sekcja Młodych Konserwatorów pragnie zaktywizować młode pokolenie. Adresowane do sekcji spotkania szkoleniowe odbyły się w Muzeum Techniki i Przemysłu NOT oraz Muzeum Kolejnictwa w Warszawie.

► **15–17 października:** VIII Międzynarodowa Konferencja SAHC 2012 (Structural Analysis of Historical Constructions) we wrocławskiej Hali Stulecia, zorganizowana przez SKZ, Instytut Budownictwa Politechniki Wrocławskiej oraz Fundację Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej¹²⁵. Konferencja SAHC odbywa się co dwa lata w różnych miejscach na świecie i jest jednym z najbardziej prestiżowych wydarzeń łączących inżynierów, konserwatorów, chemików, producentów materiałów, architektów, projektantów, menedżerów, naukowców i pracowników akademickich, omawiających najnowsze osiągnięcia w dziedzinie teorii, analizy, ochrony oraz doktryn obejmujących konstrukcje zabytkowe.

► **Listopad:** Udział SKZ w Międzynarodowym Kongresie Naukowym „Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej” w Warszawie.

2013

► **5 marca:** Pierwsze spotkanie prezydium Sekcji Młodych Konserwatorów.

► Uruchomienie strony Oddziału Mazowieckiego SKZ na Facebooku.

► Przedstawiciele Oddziału Warmińsko-Mazurskiego SKZ uczestniczyli w spotkaniach z prezydentem Olsztyna w sprawie odkrytej przy al. Wojska Polskiego w tzw. komorze Shone’a stacji ejektorowej IV oraz na temat odkrytej rondeli przy Wysokiej Bramie.

► Stowarzyszenie, wraz z Instytutem Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, zorganizowało III Forum „Architecturae Poloniae Medievalis”.

► Zarząd Oddziału Mazowieckiego opracował skierowane do Dyrekcji Kampinoskiego Parku Narodowego założenia programowe funkcjonowania Parku Etnograficznego w Granicy k. Kampinosu, stanowiącego świadectwo bogatej historii materialnej i przyrodniczej obszaru Puszczy Kampinoskiej.

► **11 kwietnia:** Zarząd Główny SKZ, na podstawie par. 25 pkt 8 Statutu, formalnie rozwiązał Podlaski Oddział SKZ. Oddział Podlaski nie przejawiał żadnej aktywności. W 2011 nie przeprowadzono wyborów.

¹²⁵ VIII Międzynarodowa Konferencja SAHC 2012, nr 30/2011, s. 201–204; P. Napierała, *Rezydencje pałacowe Kotliny Jeleniogórskiej na liście pomników historii*, nr 31/2012, s. 110–119; T. Nowak, VIII Międzynarodowa Konferencja SAHC 2012, nr 32/2012, s. 175–176.

- **18–19 kwietnia:** Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, Łowicz.
- Członkowie Oddziału Mazowieckiego służyli merytorycznym wsparciem właścicielom prywatnego Muzeum Lwowa i Kresów Wschodnich w Kuklówce k. Radziejowic, rozbudowującym swoją siedzibę i ofertę muzealną.
- Merytoryczny udział SKZ w konferencji „Zachowanie dziedzictwa narodowego; inwestowanie w obiekty zabytkowe i ich adaptacja”.
- Kongres turystyki kulturowej w Kotlinie Jeleniogórskiej¹²⁶.
- **5 sierpnia:** Decyzją Sądu Rejonowego Szczecin Centrum w Szczecinie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, postanowiono wpisać do Krajowego Rejestru Sądowego: „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji [...] pod numerem KRS: 0000472312 Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków z siedzibą w Warszawie Oddział w Szczecinie”.
- **14 września:** Seminarium zorganizowane na Wawelu przez Oddział Krakowski i ZG SKZ „Stan i perspektywy ochrony dziedzictwa architektury i sztuki sakralnej w Polsce na początku XXI wieku”. Przedstawiono wybrane problemy konserwacji zabytków sakralnych Krakowa, zapoznano zebranych ze współczesnymi realizacjami sakralnymi na świecie.
- **21–22 września:** SKZ, obok Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Fundacji Dziedzictwo Nadbużańskie, Lokalnej Grupy Rybackiej Zalew Zegrzyński, było organizatorem I Ogólnopolskiego Zjazdu Kolekcjonerów Kultury Wsi i Małych Miast w Kuligowie.
- **7–9 października:** Targi „Dziedzictwo”. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków brało czynny udział w merytorycznym przygotowywaniu programu targów oraz towarzyszących im Ogólnopolskich Dni Konserwatorskich.
- **18–19 października:** Kongres Turystyki Kulturowej w Kotlinie Jeleniogórskiej pod hasłem „Dziedzictwo Kulturowe motorem rozwoju regionu”, współorganizowany przez SKZ, Fundację Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej oraz prezydenta miasta Jelenia Góra.
- Wyjazd na Wileńskie Kaziuki połączony ze zwiedzaniem zabytków Wilna i Trok.
- **15 listopada:** Oddział Lubelski SKZ, wraz z Katedrą Historii Sztuki Nowoczesnej i Współczesnej w Instytucie Historii Sztuki KUL, był organizatorem sesji naukowej „Architektura i architektura XX wieku w Lublinie”.
- **2 grudnia:** Oddział SKZ w Szczecinie wystąpił z wnioskiem do Dyrektora Ogrodu Dendrologicznego w Przelewicach o upamiętnienie Miry Madejskiej dedykowaniem jej drzewka.
- Polsko-niemiecka konferencja „ANTIKON – Architektura Ryglowa – Wspólne Dziedzictwo” pod patronatem Prezesa Zarządu Głównego SKZ.

2014

- Zarząd Oddziału Małopolskiego SKZ uruchomił własną stronę internetową.
- **24–25 kwietnia:** Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, Żyrardów.
- Stowarzyszenie ma 12 oddziałów.

¹²⁶ P. Napierała, *Kongres turystyki kulturowej w Kotlinie Jeleniogórskiej*, nr 36/2013, s. 92–96.

- Dzięki inicjatywie Krzysztofa Wieczorka swoją działalność zainaugurowała Sekcja do spraw zapomnianych technik budowlanych.
- Wydano „Biuletyn Oddziału Warmińsko-Mazurskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków”, zeszyt dziewiąty, dziesiąty, jedenasty, 2011–2013. Publikacje zostały dofinansowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
- Konferencja służb konserwatorskich „Dokąd zmierzamy” na zamku w Gniewie¹²⁷.
- **18–19 września:** Oddział Toruński SKZ objął patronat nad konferencją „Kolor w architekturze historycznej”, cykl I: „Wiek XIX i XX”, zorganizowaną przez Katedrę Historii Kultury Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.
- **26–27 września:** Konferencja konserwatorska „Drogi i rozdroża ochrony zabytków w Polsce południowo-wschodniej po roku 1945” w Krakowie¹²⁸.
- Targi „Dziedzictwo”. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków brało czynny udział w merytorycznym przygotowywaniu programu oraz towarzyszących im Ogólnopolskich Dni Konserwatorskich.
- Uruchomienie Podyplomowych Studiów ds. Badań i Analiz Architektury Historycznej we współpracy z Instytutem Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej. Studia kształcą w teorii i praktyce związanej z badaniami konserwatorskimi.
- Uchwała Zarządu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego SKZ w sprawie przystąpienia do Federacji na rzecz rewitalizacji obszaru Koszar Dragonów w Olsztynie. Na spotkaniach przedstawiono stan postępowań w sprawie stajni w Koszarach Dragonów oraz wyniki konsultacji społecznych.
- **15 października:** Liczba członków Oddziału Małopolskiego SKZ wyniosła 117 osób, Mazowieckiego – 97.
- **29 października:** Oddział Lubelski SKZ, wraz z Kingspan Insulation, był organizatorem konferencji „Termomodernizacja obiektów zabytkowych”.
- **21 listopada:** XVIII Walny Zjazd Delegatów w Łazienkach Królewskich w Warszawie. Uchwałą Zjazdu został skorygowany Statut SKZ; pierwsza kadencja czteroletnia.

2015

- **24 marca:** Podczas posiedzenia ZG SKZ utworzono przy Zarządzie Głównym Radę Konserwatorów Wojewódzkich i Kierowników Delegatur, powołując na przewodniczących tego ciała: Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Barbarę Bielinis-Kopeć oraz Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Jana Janczykowskiego.
- Oddział Szczeciński SKZ, we współpracy z Kingspan Insulation, zorganizował seminarium „Problematyka ochrony architektury modernistycznej”. Wystąpienie wygłosiła m.in. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie Ewa Stanecka.
- Targi „Dziedzictwo”. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków brało czynny udział

¹²⁷ A. Kadłuczka, *Konferencja służb konserwatorskich „Dokąd zmierzamy” na zamku w Gniewie*, nr 37/2014, s. 101–102.

¹²⁸ A. Laskowski, *Aby ocalić ślady czyjegoś gniewu lub radości... Konferencja konserwatorska „Drogi i rozdroża ochrony zabytków w Polsce południowo-wschodniej po 1945 roku”, Kraków, 26–27 września 2014*, nr 41/2015, s. 107–113.

w merytorycznym przygotowywaniu programu oraz towarzyszących im Ogólnopolskich Dni Konserwatorskich.

► Seminarium w Dolinie Pałaców i Ogrodów „Unikalny krajobraz kulturowo-przyrodniczy wizerunkiem Kotliny Jeleniogórskiej” współorganizowane przez Oddział Śląski SKZ, Fundację Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej oraz prezydenta miasta Jelenia Góra.

► **9–11 września:** III Międzynarodowa Konferencja SHATIS 2015 (International Conference on Structural Health Assessment of Timber Structures), współorganizowana przez Instytut Budownictwa Politechniki Wrocławskiej, Oddział Śląski SKZ oraz Fundację Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej, poświęcona szeroko rozumianej problematyce konserwacji zabytkowych konstrukcji drewnianych. Konferencja odbyła się w gmachu głównym Politechniki Wrocławskiej. Poprzednie edycje Konferencji SHATIS organizowane były w Lizbonie (2011) oraz Trydencie (2013).

► **6–10 października:** II Kongres Konserwatorów Polskich, zorganizowany przez Zarząd Główny SKZ i Politechnikę Krakowską w Warszawie i Krakowie. Jego celem była krytyczna refleksja nad realizacją postulatów polskiego środowiska konserwatorskiego, jakie zapisano w przyjętej jednogłośnie rezolucji na I Kongresie, oraz zwrócenie uwagi na nowe wyzwania i problemy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, pojawiające się na drodze bezprecedensowego w naszej historii przyspieszonego rozwoju społeczno-gospodarczego, w trosce o zachowanie tego dziedzictwa jako nośnika świadomości narodowej i tożsamości kulturowej. Prace kongresu podzielono na dwie sesje plenarne inicjujące obrady (Zamek Królewski w Warszawie), sześć sesji panelowych (trzy w Łazienkach Królewskich, trzy w siedzibie Międzynarodowych Targów Polskich w Warszawie) oraz sesję plenarną zamykającą obrady (Nowa Aula ASP w Warszawie), podczas której przyjęto rezolucję. W siedzibie Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie odbył się kongresowy „okrągły stół” ekspertów z udziałem gości zagranicznych „Polska doktryna dziedzictwa na tle europejskim – Karta Krakowska 2000 – 15 lat później” oraz prezentacja rezolucji. Wśród wydarzeń towarzyszących wydarzeniu należy wymienić: otwarcie wystawy multimedialnej „Roberto Di Stefano (1926–2005): osobowość, dzieło, myśl” w krakowskim MCK, odsłonięcie popiersia Michała Anioła w budynku Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, inaugurację roku Akademii Dziedzictwa w MCK. Uczestnicy II Kongresu otrzymali w materiałach kongresowych komplet przygotowanych specjalnie na tę okazję siedmiu książek opatrzonych wspólnym tytułem „Przeszłość dla przyszłości”¹²⁹.

2016

► Oddział Szczeciński SKZ we współpracy z Bilfinger Water Technologies GmbH zorganizował wyjazd studialno-szkoleniowy do Berlina, poświęcony zastosowaniu kanalizacji podciśnieniowej w obiektach zabytkowych i objętych ochroną konserwatorską.

► **2 marca:** ZG SKZ zorganizował w Krakowie spotkanie Generalnego Konserwatora Zabytków Magdaleny Gawin ze środowiskiem konserwatorskim. W spotkaniu wzięli udział członkowie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków i naukowcy.

¹²⁹ II Kongres Konserwatorów Polskich „Przeszłość dla przyszłości”, nr 41/2015, s. 114–115; II Kongres Konserwatorów Polskich, Warszawa 2015, Rezolucja, nr 44/2015, s. 110–112; II Kongres Konserwatorów Polskich, Fotorelacja, nr 44/2015, s. 113–120.

► Członkowie Oddziału Mazowieckiego SKZ zapoznali się *in situ* z aktualnym stanem prac konserwatorskich w Muzeum Warszawy, Muzeum Warszawskiej Pragi i Muzeum Łazienki Królewskie.

► **17–18 listopada:** Ogólnopolska konferencja „Ochrona dziedzictwa architektury i urbanistyki polskiej drugiej połowy XX wieku” w Warszawie, zorganizowana przez ZG SKZ, Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Politechniki Krakowskiej oraz Stowarzyszenie Architektów Polskich, poświęcona poszukiwaniu skutecznej ochrony realizacji, które są naszym dorobkiem, dziedzictwem, a często dowodem nowatorskich i unikalnych rozwiązań na poziomie światowym. Od lat jesteśmy świadkami usuwania z przestrzeni kulturowej wartościowych dzieł architektury współczesnej powstałych w latach 1945–1989, autorstwa uznanych twórców¹³⁰.

► W Centrum Interpretacji Zabytku zorganizowano spotkanie z dyrektorem Muzeum Warszawy Ewą Nekandą-Trepką pt. „Nowe Muzeum Warszawy – problematyka konserwatorska nowej aranżacji wnętrz muzealnych”.

► Opinia Oddziału Szczecińskiego SKZ w sprawie projektu powołania nowego kierunku studiów inżynierskich na Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie.

► Targi „Dziedzictwo”. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków brało czynny udział w merytorycznym przygotowywaniu programu targów oraz towarzyszących im Ogólnopolskich Dni Konserwatorskich.

► **24 listopada:** Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału SKZ w Poznaniu podjęło uchwałę o zaprzestaniu – w trakcie kadencji – działalności „ze względów organizacyjnych”.

2017

► Targi „Dziedzictwo”. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków brało czynny udział w merytorycznym przygotowywaniu programu targów oraz towarzyszących im Ogólnopolskich Dni Konserwatorskich.

► Oddział Toruński SKZ założył oficjalny profil na Facebooku.

► **24 maja:** Rada ds. Estetyki Miasta, powstała z inicjatywy Oddziału Bydgoskiego SKZ, została uhonorowana medalem „Za szczególne zasługi dla Miasta Bydgoszczy”.

► Członkowie Oddziału Mazowieckiego SKZ zapoznali się *in situ* z ekspozycją i zbiorami Muzeum Warszawskiej Pragi.

► **29 czerwca:** Utworzono oddział SKZ w Opolu.

► **Czerwiec:** Zarząd Oddziału Mazowieckiego zorganizował objazd konserwatorski po zabytkach Białorusi. Trasa objęła obiekty w Świsłoczy, Wołpie, Bohatyrewiczach, Grodzie, Jeziorach, Szczuczynie, Starych Wasiliszkach, Murowance, Lidzie, Iwii, Nowogródku, Mirze, Nieświeżu, Stołpcach, Baranowiczach, Klecku, Lachowiczach, Rużanach, Kosowie Poleskim, Pińsku, Kobryniu, Żabinie, Kamieńcu i Brześciu.

► Oddział Warmińsko-Mazurski SKZ podjął działania związane z ochroną modernistycznego kompleksu Dworca Głównego w Olsztynie. Oddział wystąpił o jego wpis do

¹³⁰ Ogólnopolska konferencja „Ochrona dziedzictwa architektury i urbanistyki polskiej 2 połowy XX wieku” Warszawa 17–18 listopada 2016, nr 45/2016, s. 131–133.

Kazimierz Dolny, Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy 1994

Uczestnicy Walnego Zjazdu w 2011

rejestru zabytków. Stowarzyszenie oraz Forum Rozwoju Olsztyna i oddział SARP uznano za strony w postępowaniu.

► Oddział Szczeciński SKZ zrealizował projekt „Profesor Latour w Trzebiatowie. Rewaloryzacja historycznej przestrzeni miasta”. W ramach międzynarodowej konferencji „Trzebiatów – spotkania pomorskie” odbyły się m.in. wykłady członków SKZ Oddział w Szczecinie. Z inicjatywy SKZ Rada Miejska podjęła uchwałę o nadaniu imienia Profesora Latoura alei lipowej w zabytkowym parku.

► **30 listopada:** Reprezentanci Oddziału Opolskiego SKZ uczestniczyli w posiedzeniu Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Opolu, poświęconym ocenie projektu zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego.

► **Grudzień:** Członkowie Oddziału Bydgoskiego SKZ wzięli udział w przygotowaniu kolejnego numeru kwartalnika „Renowacje i Zabytki”, poświęconego Bydgoszczy.

► SKZ czynnie włączyło się w prace organizacyjne obchodów 100-lecia powstania administracji konserwatorskiej w Polsce, realizując jeden z postulatów Walnego Zjazdu SKZ z roku 2014.

2018

► **Marzec:** Oddział Śląski SKZ, wraz z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków we Wrocławiu oraz Oddziałem Terenowym Narodowego Instytut Dziedzictwa we Wrocławiu, był organizatorem seminarium poświęconemu tematowi ochrony, konserwacji, zagospodarowania i zarządzania historycznymi ruinami na Dolnym Śląsku. Seminarium zbiegło się tematycznie z ogólnopolską konferencją organizowaną przez Polski Komitet Narodowy ICOMOS, Politechnikę Lubelską oraz Komitet Urbanistyki i Architektury.

► **20–23 marca:** Ogólnopolska konferencja konserwatorska „Gлина w obiektach zabytkowych – ochrona i konserwacja”, zorganizowana przez Zarząd Główny SKZ i Muzeum Zamkowe w Malborku. W erze cementów, betonów, wielkiej płyty, która nastała w latach pięćdziesiątych XX wieku, zainteresowanie budownictwem z gliny zmalało, stąd zachęta do stosowania w procesach konserwatorskich tradycyjnych metod i materiałów.

► **Kwiecień:** Zarząd Oddziału Mazowieckiego SKZ zorganizował objazd konserwatorski po zabytkach Osiecznej i okolic. Trasa objęła zabytki w następujących miejscowościach: Osieczna, Rydzyna, Wschowa, Leszno, Turew, Gostyń i Kalisz.

► **18–20 kwietnia:** Konferencja „Ochrona zabytków na Pomorzu i Kujawach. W setną rocznicę organizacji urzędów konserwatorskich w Polsce”, zorganizowana przez Oddział Toruński SKZ we współpracy z Zakładem Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, podsumowująca dorobek konserwatorski na Pomorzu i Kujawach od początku działalności polskich służb konserwatorskich, z odniesieniem do działań pruskich poprzedników.

► **28–29 lipca:** Warsztaty „Konserwatorstwo zabytków architektury”, zorganizowane przez Oddział Toruński SKZ. Ich celem było wprowadzenie w zagadnienia problematyki zabytkoznawczej i konserwatorskiej, które stanowią rdzeń programowy Studiów Podyplomowych w Zakresie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Architektury Historycznej, prowadzonych na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

- Oddział Szczeciński SKZ udzielił patronatu cyklicznemu wydarzeniu w zabytkowej zagrodzie „Tradycyjne żniwa w Gostawiu”.
- **8 października:** Rada ds. Estetyki Miasta, powstała z inicjatywy Oddziału Bydgoskiego SKZ, została uhonorowana przez Prezydenta Bydgoszczy statuetką łuczniczką „za znaczący społeczny udział w życiu miasta”.
- **16 listopada:** XIX Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Hotelu Łazienkowskim w Warszawie. Uchwałą Walnego Zjazdu skorygowany został Statut SKZ.
- Organizacja i merytoryczne uczestnictwo członków Oddziału Krakowskiego SKZ w naukowych grantach poświęconych ratowaniu polskiego dziedzictwa kulturowego na dawnych ziemiach polskich, a obecnie na Ukrainie (kolegiata w Ołyce, kościół i pałac w Brzeżanach, Kamieniec Podolski – stare miasto, system umocnień i wiele innych zabytkowych budynków).
- **19 listopada:** Oddział Lubelski SKZ wraz z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zorganizował sesję naukową z okazji 100-lecia powstania administracji konserwatorskiej w Polsce „Ochrona historii i materii. Wybrane realizacje konserwatorskie na terenie województwa lubelskiego”. Sesja odbyła się pod patronatem Generalnego Konserwatora Zabytków i Marszałka Województwa Lubelskiego.
- **10–11 grudnia:** Ogólnopolska konferencja, „Zachować dziedzictwo polskiej przestrzeni kulturowej dla przyszłości”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Uniwersytet Jagielloński, Politechnikę Krakowską oraz Urząd Miasta Krakowa.

2019

- **28 marca:** Bydgoski Oddział SKZ wraz z Urzędem Miasta Bydgoszczy zorganizował konferencję naukową dotyczącą odbudowy zachodniej pierzei Starego Rynku w Bydgoszczy.
- **10 kwietnia:** Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, Międzynarodowy Dzień Ziemi – wykład prof. Zbigniewa Myczkowskiego „Dziedzictwo zapisane w księdze krajobrazu. Ochrona, opieka, kształtowanie” w Sali Balowej pałacu Na Wyspie w Łazienkach Królewskich.
- **15 maja:** Lubelski Wojewódzki Konserwatorów Zabytków wraz z Oddziałem Lubelskim Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków zorganizował sesję „Lublin z czasów Unii Lubelskiej”, będącą elementem obchodów 450-lecia unii lubelskiej.
- Oddział Śląski SKZ podjął inicjatywę cyklu szkoleń związanych z problematyką prowadzenia procesu inwestycyjnego w obiektach zabytkowych oraz związków tego procesu z przepisami prawa Unii Europejskiej oraz prawem autorskim.
- **25 maja:** Pod przewodnictwem prezesa SKZ Andrzeja Kadłuczki odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Organizacji Obchodów 40-lecia SKZ.
- **Lipiec:** Na południowej elewacji archikatedry wrocławskiej odstonięto tablicę pamiątkową ku czci Edmunda Małachowicza, pierwszego Prezesa Oddziału SKZ we Wrocławiu, wybitnego nauczyciela akademickiego, konserwatora i badacza zabytków architektury.
- Dzięki sponsorowi Pawłowi Mysze, właścicielowi Agencji *Pro Tempus*, uruchomiono na naszej stronie internetowej Interaktywną Przeglądarkę Polskiego Słownika

Konserwatorów Zabytków, gdzie zamieszczone są wszystkie dotychczas opracowane biogramy (zeszyty 1–5 oraz bieżące, jeszcze nieopublikowane w formie książkowej).

► **4–6 września:** W Lubaniu oraz na zamku Czocha odbyła się pierwsza międzynarodowa konferencja z cyklu European Culture Commonwealth (EuCuComm), której współorganizatorem był Oddział Śląski SKZ. Tematem wiodącym edycji były „kościoty graniczne i ucieczkowe”. Konferencja miała na celu umożliwienie zrozumienia wzajemnych relacji pomiędzy wydarzeniami historyczno-społecznymi oraz będącą ich odbiciem sztuką, w tym architekturą, poprzez przedstawienie różnych punktów widzenia na procesy kształtujące współczesne wyobrażenie o szeroko pojętym dziedzictwie kulturowym Europy.

► **7–19 września:** Oddział Opolski SKZ zorganizował wystawę o konserwatorach opolskich (wersja II poszerzona) w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu.

► **20 września:** Oddział Opolski SKZ umieścił tabliczkę z biogramem na grobie konserwatora Wincentego Łukasza Mrzygłoda (1884–1952), pochowanego w Nysie.

► **23–24 września:** Oddział Opolski SKZ zorganizował konferencję „Zabytki i energia”, poświęconą ochronie modernistycznych tynków szlacheńskich.

► **Wrzesień:** Przy udziale przedstawicieli Fundacji Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej oraz Oddziału Śląskiego SKZ dokonano otwarcia ośrodka kulturalno-edukacyjnego w zespole dawnego folwarku w Bukowcu k. Jeleniej Góry. Nadano mu imię Piotra Napierały, inicjatora rewaloryzacji tego zespołu, prezesa Fundacji i długoletniego prezesa Zarządu Oddziału Śląskiego SKZ.

► **24–25 października:** Ogólnopolska Konferencja Naukowa pod patronatem Generalnego Konserwatora Zabytków „Aspekty konserwatorskie i ekologiczne w ochronie krajobrazu” w Krakowie, zorganizowana przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków i Instytut Architektury Krajobrazu Politechniki Krakowskiej.

► **13 listopada:** Spotkanie w 110. rocznicę urodzin prof. Gerarda Ciołka z jego synem, dr. Tadeuszem Maciejem Ciołkiem (University of Canberra), który wygłosił referat pt. „Młodzińcze obserwacje i doświadczenia (1914–1925) z terenów Wschodnich Karpat, Wiednia, Dubrownika, Czerniowców, Lublina oraz Jaszczurówki jako prawdopodobny emocjonalny zaczął zawodowych zainteresowań (1936–1966) Gerarda Ciołka polskimi zabytkowymi ogrodami i ochroną krajobrazu”. Przy tej okazji miała miejsce promocja jego książki, *Gerard Ciołek i przyjaciele. Kalendarium życia i pracy 25 pasterzy krajobrazu i zabytków 1841–1991* (Kraków 2019).

► Oddział Mazowiecki, reprezentowany przez Marię Wojtysiak, uczestniczył w dyskusji dotyczącej odbudowy Pałacu Saskiego, prowadzonej na forum Branżowej Komisji Dialogu Społecznego ds. Dziedzictwa Kulturowego przy Biurze Stołecznego Konserwatora Zabytków.

► **Grudzień:** Ogólnopolska Konferencja Naukowa pod patronatem Generalnego Konserwatora Zabytków „Zachować dziedzictwo polskiej przestrzeni kulturowej dla przyszłości. W stulecie powstania niepodległych służb ochrony zabytków w Polsce”, zorganizowana przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków i Instytut Historii Architektury i Konserwacji Politechniki Krakowskiej.

Publikacje Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

„Wiadomości Konserwatorskie”

Pismo Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wydawane jest od roku 1985. Przeszło ewolucję od ukazującego się z przerwami biuletynu Zarządu Głównego, przywodzącego na myśl publikacje „samizdatowe”, do dwujęzycznego, ilustrowanego kwartalnika. Przez te lata pismo zyskało uznanie w środowisku konserwatorów zabytków, a jego status jest ugruntowany.

Każdy z etapów przemian „Wiadomości Konserwatorskich” ma swych bohaterów. Etap pierwszy, „pionierski” (1986–1995), to Marek Konopka, którego energia i talenty organizacyjne sprawiły, że pismo nie utonęło, jak wiele podobnych projektów, rozbijając się o rafę polskiego „nie da się”¹³¹. Etap drugi (1996–2002) to czas walki o „utrzymanie się na powierzchni”, co udało się dzięki wysiłkom Andrzeja Michałowskiego, który powoli zaczął restrukturyzować pismo, powołując w roku 2000 radę redakcyjną. Etap trzeci – „Wiadomości Konserwatorskie” jako pismo naukowe, ale pozostające w symbiozie ze środowiskiem konserwatorskim – to czas Kazimierza Kuśnierza i Dominiki Kuśnierz-Krupy.

„Wiadomości Konserwatorskie” tradycyjnie były periodykiem informującym o działalności SKZ oraz problemach środowiska konserwatorskiego. Zachodzące na rynku wydawniczym zmiany wymusiły potrzebę dostosowania się do nowych wymogów. O nowej formule „Wiadomości” zdecydowano na posiedzeniu Zarządu Głównego SKZ 11 grudnia 2002, wymagało to jednak restrukturyzacji periodyku. W pierwszym półroczu roku 2003 Kazimierz Kuśnierz przygotował założenia i projekt, który został rozesłany potencjalnym autorom i korespondentom. Po zmianie formuły pisma – i dwuletnich staraniach – Komitet Badań Naukowych przyznał wydawnictwu punktację 4, co ulokowało „Wiadomości Konserwatorskie” w gronie pism naukowych i naukowo-technicznych wydawanych w języku polskim na pozycji o najwyższej punktacji. Wprowadzenie wersji polsko-angielskiej podniosło punktację do 6 punktów. W kategoryzacji wydawnictw naukowych punktacja jest bardzo ważna, gdyż wiąże się z pozyskiwaniem ciekawych artykułów oraz współpracą z autorami o znanych nazwiskach z Polski i z zagranicy. Z tego m.in. powodu Rada Naukowa „Wiadomości Konserwatorskich” została umiędzynarodowiona, a artykuły zaczęły być w całości tłumaczone na język angielski. Od roku 2013 „Wiadomości Konserwatorskie”, w językach polskim i angielskim, ukazują się w formie kwartalnika. W roku 2012 zespół redakcyjny zawarł porozumienie z bazą danych o zawartości polskich czasopism technicznych „BazTech”, która jest publicznie dostępną bibliograficzno-abstraktową bazą rejestrującą artykuły z polskich

¹³¹ AM., 50 numerów „Spotkań z Zabytkami”, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 7; Wydawnictwo (biuletyn) Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków „Wiadomości Konserwatorskie”, nr 3–4/1998, s. 73.

czasopism z zakresu nauk technicznych. Inicjatywa ta spowodowała, że nasze czasopismo zyskało jeszcze większą popularność w środowisku naukowym. W kolejnych latach „Wiadomości Konserwatorskie” pojawiły się w bazach międzynarodowych, co zaowocowało wzrostem punktacji oraz prestiżu na rynku wydawnictw naukowych.

Część informacyjną pisma zaczęto publikować na stronie internetowej SKZ. Stale rosnąca liczba odwiedzin naszej witryny świadczy o tym, że ta forma komunikacji z czytelnikami oraz członkami SKZ dobrze się sprawdza. W wyniku ewaluacji czasopism naukowych przeprowadzonej w roku 2020 przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Wiadomości Konserwatorskie” otrzymały aż 100 punktów.

Kwartalnik wydawany jest dzięki dotacji przyznawanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Czasopisma¹³². Dziś „Wiadomości Konserwatorskie” są najważniejszym źródłem informacji dla środowiska polskich konserwatorów, historyków sztuki i muzealników, ale także dla właścicieli, zarządców i miłośników zabytków. Dzięki wersji angielskiej wiedza o konserwacjach polskich zabytków jest szeroko upowszechniona. Wszystkie artykuły znajdują się na stronie internetowej <http://www.wiadomoscikonserwatorskie.pl>.

Redaktorzy naczelni

Jerzy Bogumił Frycz (1927–1985), historyk sztuki, konserwator i zabytkoznawca. Urodził się w Lublinie; w 1952 ukończył studia zabytkoznawstwa i konserwacji na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1952–1954 pracował jako konserwator zabytków województwa bydgoskiego; w 1954 przeniósł się na stanowisko konsultanta PP PKZ w Toruniu. Miał istotny wkład w prace prowadzone przez PKZ w Quedlinburgu, Poczdamie, Tallinie i Rydze. W 1956 zatrudniony w Katedrze Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych UMK w Toruniu; w latach 1957–1967 adiunkt w pracowni prof. Jerzego Remera. W 1977 docent UMK. W latach 1967–1970 był starszym projektantem w Zakładzie Zagospodarowania Turystycznego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, opracował m.in. koncepcję Kaszubskiego Parku Etnograficznego. Wśród jego zainteresowań dominowała historia i teoria ochrony oraz konserwacji zabytków architektury, a ponadto historia sztuki północnej Polski i malarstwa witrażowego. Był inspiratorem i organizatorem ogólnopolskich sesji

naukowych, m.in. „Dzieła sztuki Pomorza” (Toruń 1966), „Sztuka czasów Kopernika” (Olsztyn 1973), „Średniowieczne zamki Polski Północnej” (Malbork 1977). Powołany do Komitetu Nauk

¹³² Zarząd Główny SKZ musi zapewnić wkład własny, co jest możliwe dzięki członkom wspierającym nasze stowarzyszenie.

o Sztuce PAN, do Sekcji Architektury i Urbanistyki, oraz Ochrony Zabytków Komitetu Architektury i Urbanistyki PAN, a także do Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS. Odznaczony m.in. Złotym Krzyżem Zasługi.

Marek Konopka – zob. biogram na s. 35.

Andrzej Michałowski (ur. 1934), konserwator, zabytkoznawca. Urodził się w Brześciu nad Bugiem; ukończył Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Do 1960 kierownik badań archeologiczno-konserwatorskich zamku w Toruniu. W latach 1960–1970 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach. W 1964 prof. Stanisław Lorentz powołał go do komitetu organizacyjnego polskiego ICOMOS-u. W 1970 podjął pracę Kierownika Ośrodka Informacji Konserwatorskiej w Warszawie; w latach 1974–1980 wicedyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie, 1980–2002 dyrektor Zarządu Ochrony i Konserwacji Zespołów Pałacowo-Ogrodowych Muzeum Narodowego (późniejszy Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu). W 1995 powołał do życia przy OZK „Akademię Nieświeską – Międzynarodową Szkołę Letnią”. Jego pasją była ochrona bezcennego parku Księcia Hermana von Pücklera w Mużakowie. Od 1978 do 1999 nieprzerwanie Sekretarz Generalny Narodowego Komitetu ICOMOS. W 1995 uzyskał tytuł doktora na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Po roku 2002 skupił się na pracy dydaktycznej (wykłady na UMK, na SGGW, Politechnice Warszawskiej, Wyższej Szkole Ekologii i Zarządzania w Warszawie). Członek honorowy Międzynarodowego Komitetu Ogrodów Historycznych i Krajobrazu Kulturowego ICOMOS-IFLA. Otrzymał m.in. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1984), Krzyż Zasługi ze Wstęgą Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec (2000), a także złoty medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2021).

Kazimierz Kuśnierz (ur. 1948), architekt. Urodził się w Krakowie, ukończył Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej. W latach 1971–1973 pracował w Biurze Projektów Służby Zdrowia, w 1973 rozpoczął pracę na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej, w Instytucie Historii Architektury i Konserwacji Zabytków, gdzie pracuje do dzisiaj. W 1977 ukończył Podyplomowe Studium Konserwacji Zabytków Architektury i Urbanistyki przy IHAiKZ Wydziału Archi-

tektury PK. W latach 1977–1980 pracował dodatkowo w Miejskim Biurze Projektów w Krakowie, w Pracowni Konserwatorsko-Badawczej. W 1982 uzyskał stopień doktora nauk technicznych i nominację na stanowisko adiunkta naukowo-dydaktycznego. W 1991 uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk technicznych, od 1999 profesor nauk technicznych. W roku 2000 objął kierownictwo Katedry Historii Architektury, Urbanistyki i Sztuki Powszechnej w IHAiKZ WA PK. W latach 1993–2011 (5 kadencji) wiceprezes ZG SKZ. Specjalizuje się w problematyce historii architektury i urbanistyki, w ochronie zabytków i krajobrazu kulturowego. Jest autorem 8 książek, około 200 publikacji, opracowań badawczych, recenzji oraz projektów. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz srebrnym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2011).

Maria Jolanta Żychowska (ur. 1953), architekt. Absolwentka Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, od 1983 pracuje w Zakładzie Rysunku, Malarstwa i Rzeźby Politechniki Krakowskiej; w 2009 otrzymała tytuł profesora. Autorka dwóch monografii oraz autorka lub współautorka 140 artykułów. Prowadzi zajęcia z perspektywicznego rysunku architektonicznego. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się w obszarach: historia i teoria architektury drugiej połowy XIX i XX wieku oraz konserwacja zabytków architektury, w tym dziedzictwa XX wieku. Posiada architektoniczne uprawnienia zawodowe. Jest członkiem stowarzyszeń naukowych: ICOMOS, DOCOMOMO, Ars Vitrea Polona, oraz zawodowych, jak SARP oraz Małopolska Okręgowa Izba Architektów RP. Autorka lub współautorka ponad 50 projek-

tów architektonicznych, w tym konserwatorskich. Pasjonuje ją współczesna sztuka witrażowa; ma w tym zakresie kilkanaście realizacji w Polsce i w Niemczech. Odznaczona m.in. brązowym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2011).

Redakcje „Wiadomości Konserwatorskich”

- **1985:** Jerzy Frycz, Marek Konopka
- **1986–1987:** Marek Konopka, Urszula Zielińska
- **1988:** Marek Konopka, Katarzyna Stankiewicz
- **1989–1990:** Marek Konopka (redaktor naczelny), Katarzyna Stankiewicz (sekretarz redakcji), Karol Guttmajer, Anna Rudzińska
- **1991:** Marek Konopka (redaktor naczelny), Anna Burchacka (sekretarz redakcji), Karol Guttmajer
- **1992–1993:** Marek Konopka (redaktor naczelny), Juliusz Wendlandt
- **1994–1995:** Marek Konopka (redaktor naczelny), Ewa Damentka (sekretarz redakcji), Juliusz Wendlandt

- **1996:** Andrzej Michałowski, Maria Sarnik-Konieczna
- **1997:** pismo nie ukazało się
- **1998–1999:** Andrzej Michałowski, Maria Sarnik-Konieczna, Marek Barański, Jan Gromnicki
- **2000–2002:** Andrzej Michałowski (redaktor naczelny); rada redakcyjna: Andrzej Kadłuczka (przewodniczący), Jerzy Jasieńko, Danuta Kłosek-Kozłowska, Kazimierz Kuśnierz, Bohdan Rymaszewski, Maria Sarnik-Konieczna
- **2003–2008:** Kazimierz Kuśnierz (redaktor naczelny), Janusz Mróz (zastępca redaktora naczelnego), Maria Sarnik-Konieczna i Marek Barański (sekretarze redakcji); rada programowa: Jerzy Jasieńko (przewodniczący), Lech J. Engel, Marcin Gawlicki, Mariusz Jackiewicz, Andrzej Kadłuczka, Kazimierz Kuśnierz, Zygmunt Matkowski, Tomasz Miłkocki, Piotr Napierała, Piotr Rapp, Andrzej Tomaszewski
- **2009–2011:** Kazimierz Kuśnierz (redaktor naczelny), Maria Sarnik-Konieczna (zastępca redaktora naczelnego), Marek Barański i Dominika Kuśnierz-Krupa (sekretarze redakcji); rada programowa: Jerzy Jasieńko (przewodniczący), Lech J. Engel, Marcin Gawlicki, Mariusz Jackiewicz, Andrzej Kadłuczka, Kazimierz Kuśnierz, Zygmunt Matkowski, Piotr Napierała, Piotr Rapp, Andrzej Tomaszewski, Jacek Rulewicz
- **2011:** Kazimierz Kuśnierz (redaktor naczelny), Maria Sarnik-Konieczna (zastępca redaktora naczelnego), Marek Barański i Dominika Kuśnierz-Krupa (sekretarze redakcji); rada programowa: Jerzy Jasieńko (przewodniczący), Lech J. Engel, Marcin Gawlicki, Mariusz Jackiewicz, Andrzej Kadłuczka, Andrzej Koss, Kazimierz Kuśnierz, Jadwiga Łukaszewicz, Zygmunt Matkowski, Czesław Miedziałowski, Piotr Napierała, Piotr Rapp, Jacek Rulewicz
- **2012:** Kazimierz Kuśnierz (redaktor naczelny), Dominika Kuśnierz-Krupa (sekretarz redakcji); redaktorzy tematyczni: Jerzy Jasieńko, Hanna Kóčka-Krenz, Andrzej Koss, Czesław Miedziałowski, Zdzisława Tołłoczko; rada naukowa: Jerzy Jasieńko (przewodniczący), Maria Teresa Bartoli, Mario Docci, Wolfram Jaeger, Andrzej Kadłuczka, Tatiana Kirova, Andrzej Koss, Kazimierz Kuśnierz, Jadwiga Łukaszewicz, Emma Mandelli, Czesław Miedziałowski, Claudio Modena, Andre de Naeyer, Piotr Rapp, Gennaro Tampone, Angelo Di Tommaso
- **2013–2014:** Kazimierz Kuśnierz (redaktor naczelny), Dominika Kuśnierz-Krupa (sekretarz redakcji); redaktorzy tematyczni: Łukasz Bednarz, Jerzy Jasieńko (przewodniczący), Hanna Kóčka-Krenz, Andrzej Koss, Czesław Miedziałowski, Tomasz Nowak, Zdzisława Tołłoczko; rada naukowa: Jerzy Jasieńko, Maria Teresa Bartoli, Mario Docci, Wolfram Jaeger, Andrzej Kadłuczka, Tatiana Kirova, Andrzej Koss, Kazimierz Kuśnierz, Jadwiga Łukaszewicz, Emma Mandelli, Czesław Miedziałowski, Claudio Modena, Andre de Naeyer, Piotr Rapp, Gennaro Tampone, Angelo Di Tommaso
- **2015–2018:** Kazimierz Kuśnierz (redaktor naczelny), Michał Krupa (sekretarz redakcji); redaktorzy tematyczni: Łukasz Bednarz, Jerzy Jasieńko, Hanna Kóčka-Krenz, Andrzej Koss, Dominika Kuśnierz-Krupa, Czesław Miedziałowski, Tomasz Nowak, Zdzisława Tołłoczko; rada naukowa: Jerzy Jasieńko (przewodniczący), Maria Teresa Bartoli, Mario Docci, Julia Iwaszko, Wolfram Jaeger, Andrzej Kadłuczka, Tatiana Kirova, Andrzej

Koss, Kazimierz Kuśnierz, Jadwiga Łukaszewicz, Emma Mandelli, Czesław Miedziałowski, Claudio Modena, Andre de Naeyer, Piotr Rapp, Gennaro Tampone, Angelo Di Tommaso

- **2018–2019:** Kazimierz Kuśnierz (redaktor naczelny), Michał Krupa (sekretarz redakcji); redaktorzy tematyczni: Łukasz Bednarz, Jerzy Jasieńko, Hanna Kóčka-Krenz, Andrzej Koss, Dominika Kuśnierz-Krupa, Czesław Miedziałowski, Tomasz Nowak, Zdzisława Tołłoczko; rada naukowa: Jerzy Jasieńko (przewodniczący), Maria Teresa Bartoli, Calogero Bellanca, Mario Docci, Wolfram Jaeger, Andrzej Kadłuczka, Tatiana Kirova, Andrzej Koss, Kazimierz Kuśnierz, Jadwiga Łukaszewicz, Emma Mandelli, Czesław Miedziałowski, Claudio Modena, Susana Mora Alonso-Muñoyerro, Andre de Naeyer, Piotr Rapp, Angelo Di Tommaso
- **Od 2020:** Maria Jolanta Żychowska (redaktor naczelna), Barbara Zin (sekretarz redakcji); Jadwiga Marcinek, Krzysztof Barnaś (redaktorzy językowi); redaktorzy tematyczni: Łukasz Bednarz, Jerzy Jasieńko, Hanna Kóčka-Krenz, Andrzej Koss, Dominika Kuśnierz-Krupa, Czesław Miedziałowski, Tomasz Nowak, Maciej Prarat; rada naukowa: Jerzy Jasieńko (przewodniczący), Maria Teresa Bartoli, Calogero Bellanca, Stefano Bertocci, Mario Docci, Tiago Miguel Ferreira, Julia Iwaszko, Wolfram Jaeger, Andrzej Kadłuczka, Tatiana Kirova, Andrzej Koss, Kazimierz Kuśnierz, Dominika Kuśnierz-Krupa, Jadwiga Łukaszewicz, Emma Mandelli, Czesław Miedziałowski, Claudio Modena, Susana Mora Alonso-Muñoyerro, Andre de Naeyer, Piotr Rapp, Jolanta Sroczyńska, Angelo Di Tommaso, Guido Vannini, Maria Jolanta Żychowska

Polski słownik biograficzny konserwatorów zabytków

Słownik zawiera biogramy osób nieżyjących, narodowości polskiej lub polskiego pochodzenia, bez względu na miejsce działalności, oraz innych narodowości, jeżeli ich działalność dotyczyła zabytków znajdujących się w obecnych granicach państwa polskiego; są to biogramy osób profesjonalnie uczestniczących w procesie konserwacji i ochrony zabytków, kształtowaniu myśli konserwatorskiej i dokumentowaniu historii konserwacji i ochrony zabytków. Zasięg chronologiczny obejmuje okres od początków działalności w tej dyscyplinie pod koniec XVIII wieku aż do czasów współczesnych.

W roku 1995 na wniosek dr. Henryka Kondzieli Walny Zjazd SKZ podjął uchwałę o konieczności opracowania i wydania *Polskiego Słownika Biograficznego Konserwatorów Zabytków* (PSBKZ). Realizacji podjął się inicjator przy współudziale Mieczysława Kurzątkowskiego i Hanny Krzyżanowskiej. Dzięki staraniom Zarządu Głównego SKZ Generalny Konserwator Zabytków w roku 1999 przyznał środki finansowe na realizację tego zadania, które zostało powierzone Poznańskiemu Oddziałowi SKZ. To pozwoliło na podjęcie prac nad przygotowaniem kartoteki haseł do słownika oraz opracowania ponad 100 biogramów. W roku 2000 dzięki dotacji Generalnego Konserwatora Zabytków kontynuowano prace nad kartoteką haseł oraz przygotowaniem *Polskiego Słownika Biograficznego Konserwatorów Zabytków*. Pierwszy zeszyt oddano czytelnikom w roku 2000, drugi niestety dopiero po sześciu latach, w roku 2006, gdyż wcześniej nie udało się uzyskać środków finansowych na druk. Przyznana wówczas dotacja pozwoliła na zebranie i opracowanie kolejnych biogramów. Opublikowanie ich w trzecim zeszycie nastąpiło w wyniku porozumienia zawartego między Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków a Krajowym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków, który podjął się także pokrycia kosztów opracowania i wydania następnych zeszytów. Czwarty i piąty zeszyt PSBKZ wydane zostały przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Pomysłodawcą i wytrwałym realizatorem Słownika jest **Henryk Kondziela** (ur. 1931), historyk sztuki i konserwator zabytków. Urodził się w Tucholi. Studiował na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, a następnie na Uniwersytecie Poznańskim, który ukończył w roku 1955 (doktorat na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w 1972). W latach 1955–1971 był konserwatorem miejskim w Poznaniu, sprawował nadzór nad odbudową Starego Miasta i zorganizował od podstaw archiwum konserwatorskie liczące kilka tysięcy rysunków pomiarowych i projektów, wiele tysięcy fotografii i negatywów, zespół akt poszczególnych zabytków sięgających połowy XIX wieku oraz naukową kartotekę zabytków nieruchomych i ruchomych. Po odejściu ze stanowiska konserwatora zabytków był dyrektorem ds. naukowo-konserwatorskich w Pracowniach Konserwacji Zabytków w Poznaniu, a w latach 1978–1990 dyrektorem Muzeum Na-

rodowego w Poznaniu. Wykładał historię architektury i konserwacji zabytków na Politechnice Poznańskiej. Jest autorem ponad 100 publikacji z zakresu architektury i konserwacji zabytków, m.in. fundamentalnej pracy *Stare Miasto w Poznaniu. Zniszczenia – odbudowa – program dalszych prac* (1971). Wydał przewodnik po Starym Mieście w Poznaniu (1975), a z Bogdanem Zgodzińskim przewodnik *Poznań i okolica* (1980). W 1971 był organizatorem pierwszej w Polsce i jednej z pierwszych w Europie konferencji naukowej poświęconej ochronie i konserwacji zabytkowej architektury końca XIX i początku XX wieku. W 2011 odznaczony Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”

Słownik przeznaczony jest dla możliwie szerokiego grona czytelników. Dlatego łączy cechy opracowania przystępnego z wymogami naukowej precyzji, a w szczególności jest zgodny z zasadami przyjętymi i obowiązującymi przy pracy nad tego rodzaju publikacjami. Jego celem jest dostarczenie możliwie najbardziej rzetelnej, dokładnej i wszechstronnej informacji o ludziach działających na obecnych oraz dawnych ziemiach polskich, którzy zapisali się swą działalnością na polu konserwacji, restauracji, inwentaryzacji, dokumentacji i badań naukowych obiektów zabytkowych. Zawiera biogramy osób profesjonalnie uczestniczących w procesach konserwacji i ochrony zabytków, kształtowaniu myśli konserwatorskiej i dokumentowaniu historii konserwacji i ochrony zabytków. Są to osoby:

- ▶ bezpośrednio zajmujące się konserwowaniem dzieł sztuki i zabytków kultury materialnej,
- ▶ projektujące prace przy zabytkach,
- ▶ sporządzające plany zagospodarowania przestrzennego i rewitalizacji zespołów zabytkowych oraz obszarów chronionych,
- ▶ prowadzące badania archeologiczne i architektoniczne dla potrzeb prac przy zabytkach oraz zajmujące się dokumentacją stanu obiektów i wykonywanych prac,
- ▶ zajmujące stanowiska kierownicze i działalności podstawowej w państwowej służbie konserwatorskiej oraz wykonawstwie prac przy zabytkach,
- ▶ będące autorami prac z dziedziny teorii, prawa, metodyki, historii ochrony zabytków, a także krytyki konserwatorskiej,
- ▶ będące autorami studiów dla potrzeb ochrony i konserwacji zabytków,
- ▶ wykazujące aktywną działalność w organizacjach zajmujących się ochroną zabytków przed powołaniem państwowej służby konserwatorskiej i obecnie.

W haśle – przy określeniu zawodu, stanowiska lub charakteru działalności – termin „konserwator” został użyty tylko w stosunku do osób, które z wykształcenia były konserwatorami dzieł sztuki lub przez szereg lat wykonywały prace konserwatorskie, względnie pełniły funkcję w służbie ochrony zabytków. Niektóre biogramy zostały skrócone i dostosowane do przyjętej koncepcji *Słownika*. Zamiarem Redakcji jest, by w sposób możliwie szeroki w *Słowniku* zostały uwzględnione postaci działające w czasach najbliższych, w stosunku do których brak biografii odczuwany jest szczególnie.

Polski słownik biograficzny konserwatorów zabytków, z. 1 (zespół redakcyjny: Henryk Kondziela, Hanna Krzyżanowska, Mieczysław Kurzątkowski), Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, 2000

Polski słownik biograficzny konserwatorów zabytków, z. 2 (redaktorzy: Henryk Kondziela, Hanna Krzyżanowska; autorzy biogramów: Marian Arsyński et al.), Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Wydawnictwo Poznańskie, 2006

Polski słownik biograficzny konserwatorów zabytków, z. 3 (redaktorzy: Henryk Kondziela, Hanna Krzyżanowska, autorzy biogramów: Marian Arsyński et al.), Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, 2009

Polski słownik biograficzny konserwatorów zabytków, z. 4 (redaktorzy: Iwona Błaszczuk et al.; autorzy biogramów: Anna Adamczyk et al.), Narodowy Instytut Dziedzictwa, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, 2011

Polski słownik biograficzny konserwatorów zabytków, z. 5 (zespół redakcyjny: Iwona Błaszczuk, Henryk Kondziela, Hanna Krzyżanowska, Małgorzata Merkel-Massé), Narodowy Instytut Dziedzictwa, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, 2016

Dostępna jest interaktywna wersja słownika, wynik digitalizacji pierwszych pięciu tomów; zob. www.szkz.pl.

Publikacje periodyczne

„Biuletyn Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Oddział Warmińsko-Mazurski”, Olsztyn 2005 – ukazuje się od roku 1988

„Olsztyński Biuletyn Konserwatorski: materiały i sprawozdania”, Wojewódzki Konserwator Zabytków (Olsztyn), Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków (Olsztyn), Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków. Oddział w Olsztynie, 1988–1989

„Biuletyn Konserwatorski Pomorza Gdańskiego”, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków. Oddział Gdańsk, z. 2 (2014), w którym zawarte zostały artykuły nie tylko członków SKZ, lecz także konserwatorów malarstwa ściennego i rzeźby, a także archeologii. Przygotowane teksty, po opracowaniu, ukazały się drukiem w roku 2013. Obecnie trwają przygotowania do wydania kolejnego Biuletynu.

Publikacje nieperiodyczne

90 lat Służby Ochrony Zabytków w Polsce, Wojanów, 26–28 listopada 2008, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, Warszawa 2008

Alba w czasach Karola Radziwiłła „Panie Kochanku”, autor: Tadeusz Bernatowicz, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Warszawa 1997

Działaj i miej nadzieję

Stulecie państwowych służb konserwatorskich w Polsce
1918–2018

Alfred Majewski: 1907–1998: Wielki Odnawiciel zamków polskich, oprac. Aleksandra Janas, Adam Wójcik, Generalny Konserwator Zabytków, Muzeum Historyczne m. Tarnobrzega, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Tarnobrzeg 1999

Architektura i urbanistyka w krajobrazie historycznym Królestwa Polskiego 1815–1914: materiały sesji naukowej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków w Radziejowicach w dniach od 6 do 8 maja 1989, sekretarz naukowy: Tadeusz Bernatowicz, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Pracownia Konserwacji Zabytków. Oddział Badań i Konserwacji, Warszawa 1992

Architektura wrocławskich établissements, autor: Marzanna Jagiełło-Kończak, Wrocław 2001 (Oddział Śląski SKZ)

Ars sacra et restauratio pod red. Jerzego Kowalczyka; Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków. Warszawa: SKZ; 1992

Bazylika Archikatedralna św. Jakuba Apostoła w Szczecinie, tekst: Kazimiera Kalita Skwirzyńska, red. Maria Glińska, Stowarzyszenie Historyków Sztuki. Oddział Szczeciński, Diecezjalny Konserwator Zabytków 2006

Dorobek konserwatorski na Dolnym Śląsku w latach 1945–1995. Refleksje konserwatorów. Materiały seminarium zorganizowanego przez SKZ Oddział Wrocław, Wrocław 1995

Działaj i miej nadzieję: stulecie państwowych służb konserwatorskich w Polsce 1918–2018, red. Jacek Rulewicz, Roman Marcinek, autorzy: Piotr Dobosz, Olga Dyba, Andrzej Gaczol, Roman Marcinek, Jacek Rulewicz, Andrzej Siwek, Tomasz Woźniak, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2018

Dziedzictwo unicestwione, autorzy: Marek Barański, Dominik Mączyński, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Warszawa 2001

Dzieje i skarby kościoła Świętojakubskiego w Toruniu: IV Konferencja z cyklu „Dzieje i skarby kościołów toruńskich”, 26–28 października 2009, Toruński Oddział Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Biblioteka Uniwersytecka UMK w Toruniu, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków Oddział Toruń, Toruń 2009

Florencja i Kraków: miasta partnerskie w Europie – wspólne dziedzictwo kultury: międzynarodowa konferencja zorganizowana w ramach obchodów 750-lecia lokacji Krakowa / Firenze e Cracovia: città gemellate in Europa – una comune eredità culturale: conferenza internazionale organizzata nell'ambito delle celebrazioni del 750esimo anniversario della locazione de Cracovia / Florence & Cracow: twin cities in Europe – common cultural heritage: the international conference organised within the celebrations of the 750th anniversary of the act of location of Cracow, red. nauk. Jerzy Jasieńko, Andrzej Kadłuczka, Emma Mandelli, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 2010

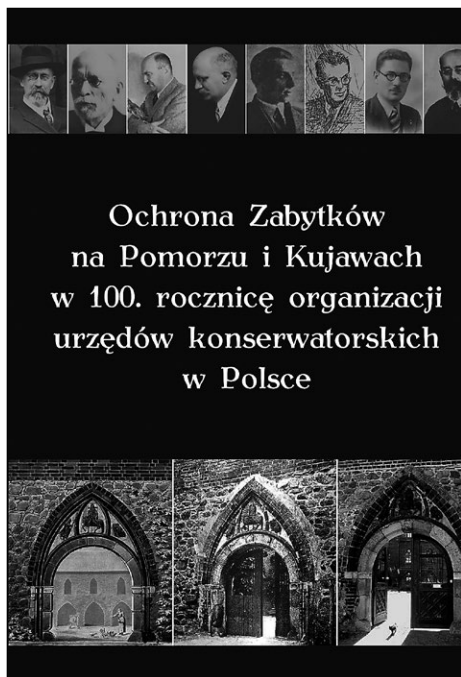
Glina w obiektach zabytkowych – ochrona i konserwacja. Materiały ogólnopolskiej konferencji naukowej Malbork 2018, red. Jacek Rulewicz, Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Kraków 2019

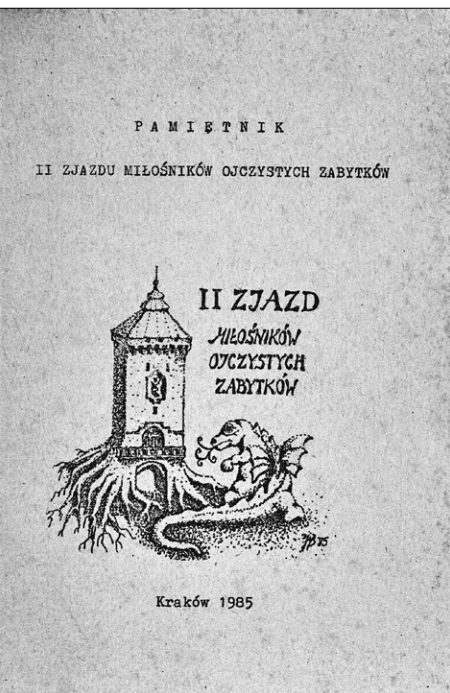
I Kongres Konserwatorów Polskich, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, 5–7 października 2005, org. Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Wrocław 2005

II Kongres Konserwatorów Polskich, Warszawa–Kraków, 6–9 października 2015: tezy, red. Jerzy Jasieńko, Andrzej Kadłuczka, Stowarzyszenie Konserwatorów Polskich Zabytków, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki

II Kongres konserwatorów Polskich Warszawa–Kraków 6–10 października 2015. Ochrona Dziedzictwa Kulturowego w Polsce: Nowe Otwarcie, red. Jerzy Jasieńko, Andrzej Kadłuczka, Klaudia Stala, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Politechnika Krakowska, Kraków 2015

In artium hortis: studia i szkice z dziejów sztuki, konserwacji zabytków i muzealnictwa: Wojciechowi Fijałkowskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin, red. Bożena Wierzbicka,

Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Warszawa 1997
Katalog zabytków gminy Wolin, 1992, recenzja prof. dr hab. Alicja Kamzowa, prof. dr hab. Władysław Filipowiak, Oddział Szczeciński SKZ

Katalog zabytków osadnictwa holenderskiego na ziemi łęczyckiej, autor: Jerzy Szałygin, Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2008

Katalog zabytków Pomorza Zachodniego: województwo szczecińskie, gmina Wolin, red. Kazimiera Kalita-Skwirzyńska, opracowanie: Kazimiera Kalit-Skwirzyńska, Eugeniusz Cnotliwy, Oficyna Drukarska Książnicy Szczecińskiej, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Szczecin 1992

Konserwator i zabytek: in memoriam Jerzego Remera, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Warszawa 1991

Kreską i sercem. Pamięci profesora dr. inż. arch. Stanisława Latoura, red. Beata Makowska, E. Kulesza-Szerniewicz, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków (Oddział Szczeciński), Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, 2008

Materiały seminarium „Sztuka Pomorza Zachodniego w świetle najnowszych badań”, zorganizowanego we współpracy Oddziału Szczecińskiego SKZ ze Stowarzyszeniem Historyków Sztuki Oddział Szczecin, Towarzystwem Miłośników Ziemi Kamieńskiej, Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk, Kamień Pomorski 1988

Materiały seminarium „Utrzymanie i użytkowanie obiektów zabytkowych w warunkach gospodarki rynkowej”, Kraków 1998

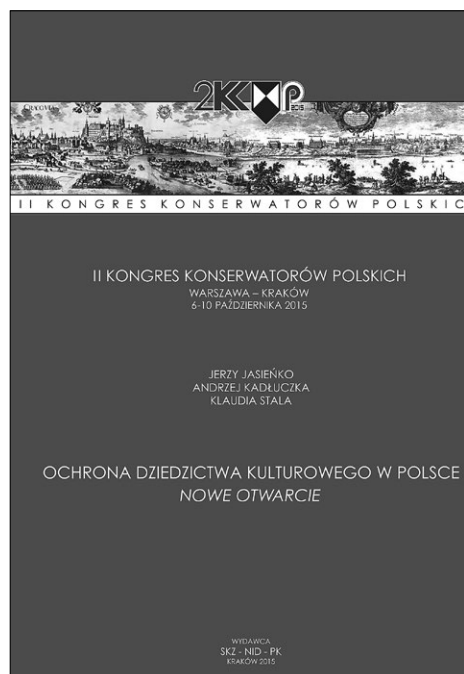
Materiały sesji naukowej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków w Radziejowicach w dniach od 6 do 8 maja 1989, sekretarz naukowy: Tadeusz Bernatowicz, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Pracownice Konserwacji Zabytków. Oddział Badań i Konserwacji, Warszawa 1989

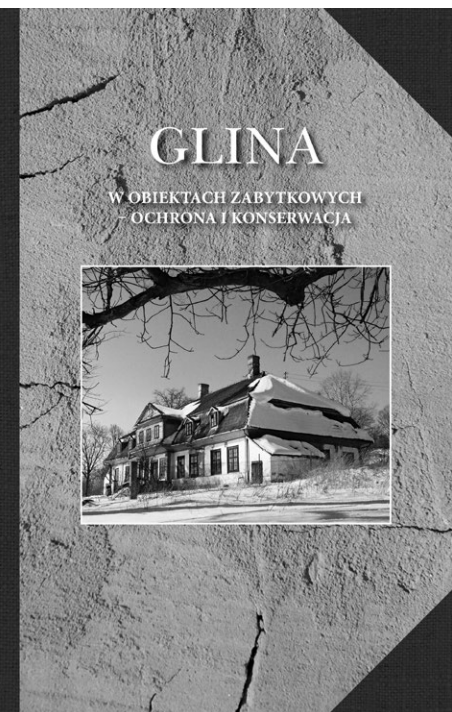
Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Konserwacja zabytków i rewitalizacja miast po II wojnie światowej”, red. nauk. Bronisław Sekuła, Instytut Architektury i Planowania Przestrzennego Politechniki Szczecińskiej, Wojewódzki Konserwator w Szczecinie, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków. Oddział Szczecin, Szczecin 1987

Monumenta conservanda sunt: księga ofiarowana profesorowi Edmundowi Małachowiczowi w siedemdziesiątą piątą rocznicę urodzin, red. Jerzy Jasieńko, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków. Oddział Śląski, Wrocław 2001

Neoklasycyzm i neoklasycyzmy w architekturze Polski i Łotwy / Neoclassicism and neo-classicisms in the architecture of Poland and Latvia, cz. 2: Z badań nad problematyką neoklasycyzmu w architekturze pałacowo – dworskiej na przykładzie rezydencji w Mežotne, Durbes, Zentenes, Kazdangas, Rembates, Dzērbenes, Konstanytownie oraz

- Czerwonogrodzie, red. Zdzisława Tołłeczko, Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Warszawa 2014
- Ochrona dziedzictwa kulturowego zachodnich i północnych ziem Polski*, red. Jerzy Kowalczyk, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Polski Komitet Narodowy ICOMOS, Warszawa 1995
- Ochrona i konserwacja dóbr kultury w Polsce 1944–1989: uwarunkowania polityczne i społeczne: materiały konferencji naukowej, Kazimierz Dolny 10–12 listopada 1994*, red. Andrzej Tomaszewski, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Warszawa 1996
- Ochrona wspólnego dziedzictwa kulturowego. Międzynarodowa konferencja w Krasiczynie, 10–12 grudnia 1992*, red. Jerzy Kowalczyk, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Polski Komitet Narodowy ICOMOS. Warszawa 1993
- Ochrona zabytków architektury*, t. 1: *Rozwój doktryn i teorii (vademecum)*, red. Andrzej Kadłuczka, Wydział Architektury, Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Politechniki Krakowskiej, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Kraków 2000
- Odbudowa i konserwacja zabytków sakralnych na Pomorzu Zachodnim*, t. 2 (Z okazji 40-lecia pracy konserwatorskiej infułata ks. Romana Kostynowicza), Oddział Szczeciński SKZ, 2000
- Pamiętnik II Zjazdu Miłośników Ojczystych Zabytków*, publikacja do użytku wewnętrznego, Kraków 1985
- Polskie konserwacje poza granicami Rzeczypospolitej*, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, 5–6 października 2006, red. Jerzy Jasieńko, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Wrocław 2006
- Problematyka użytkowania i konserwacji świątyni ryglowych – na przykładzie projektu Kościoły ryglowe diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*, [w:] *Trzebiatów – spotkania pomorskie 2015*, red. M. Witek, W. Witek, Trzebiatów 2016
- Problemy remontowe w budownictwie ogólnym i obiektach zabytkowych. Materiały z konferencji 7–9 grudnia 2000 w Szklarskiej Porębie*, Wrocław 2000
- Radziejowice: fakty i zagadki*, red. Maria Barbasiewicz, Ewa Pustoła-Kozłowska, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Polski Komitet Narodowy ICOMOS, Warszawa 1997
- Trzy kongresy: Paryż 1957, Wenecja 1964, Kraków–Warszawa 1965*, autor: Alfred Majewski, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, ICOMOS, Warszawa 1996
- VIII Międzynarodowa Konferencja SAHC 2012 / 8th International Conference on Structural Analysis of Historical Constructions SAHC 2012*, Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Warszawa 2012
- W blasku katedr: ostatnie artykuły, dziennik*, autor: Roman Kostynowicz, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Szczecin 2010

W cieniu trzech katedr: z dziejów konserwacji zabytków sakralnych w Polsce północno-zachodniej, autor: Roman Kostynowicz, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Szczecin 1999

Z doświadczeń konsultanta konserwatorskiego w diecezji lubelskiej, autor: Jerzy Kowalczyk, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Warszawa 1992

Z zagadnień koincydencji Art Déco i ekspresjonizmu / On the issue of coincidence of Art Déco and expressionism, cz. 2, autor: Zdzisława Tołłoczko, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Warszawa 2011

Z zagadnień urbanistyki i neostylistyki architektury historycznej wiedeńskiej Ringstrasse, red. Zdzisława i Tomasz Tołłoczko, Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Warszawa 2012

Zabytek – dzieło sztuki czy tylko świadek historii? Z dziejów neoromanizmu na ziemiach polskich na przykładzie zamku cesarskiego w Poznaniu, autor: Zdzisława Tołłoczko, Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Warszawa 2014

Zabytki w trwałej ruinie – ochrona, konserwacja i ekspozycja, autor: prof. Mirosław Przyłęcki, Oddział Śląski SKZ, Wrocław 2001

Zasady postępowania konserwatorskiego przy konserwacji zabytkowej Kopalni Soli w Wieliczce, red. A. Gaczoł, Materiały sesji współorganizowanej przez SKZ, Wydział Ochrony Zabytków Urzędu Miasta Krakowa i Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, Wieliczka 1986

Zawartość „Wiadomości Konserwatorskich” (numery od 1 do 67)

Zestawiła Olga Dyba

- 10-lecie śmierci Jana Zachwatowicza, nr 3 (26)/1993, s. 1, 8
11. Dni Oszczędzania Energii, nr 45/2016, s. 129–130
18 kwietnia – Międzynarodowy Dzień Zabytków, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 22–23
200 lat muzealnictwa polskiego, nr 9–10/2001, s. 39–41
90-lecie powołania Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Polsce – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość, nr 23/2008, s. 156
A.M., [Andrzej Michałowski] Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków przyznało w 1997 roku, nr 2/1997, s. 34
A.M. [Andrzej Michałowski], Świadomość kształtuje byt... zabytków, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 6
ABK [Andrzej B. Krupiński], Nad pogorzeliem – z teki Andrzeja B. Krupińskiego, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 32
Adamowski Józef, Matkowski Zygmunt, Analiza wybranych uszkodzeń pawilonu czterech kopuł Hansa Poelziga we Wrocławiu, nr 26/2009, s. 538–546
Adresy Konserwatorów zabytków archeologicznych, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1, 56–58
Affelt Waldemar, PIH-GO czyli europejskie warsztaty ochrony dziedzictwa przemysłowego w Gdańsku, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 14–16
Agencja Artystyczna AS, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 22
Ajdukiewicz Andrzej, Malczyk Andrzej, Własczek Marek, Rekonstrukcja i modernizacja zamku w Rybniku, nr 16/2004, s. 31–35
Ajdukiewicz Andrzej, Malczyk Andrzej, Własczek Marek, Bról Janusz, Drewniana zabytkowa wieża radiostacji w Gliwicach, nr 14/2003, s. 28–33
AK. [Andrzej Kadłuczka], Doctor Honoris Causa Profesor Mihaly Zador, nr 7–8/2000, s. 51
Albuerne Alejandra, Williams Martin, Lawson Victoria, Przewidywanie mechanizmów awarii łuków spowodowanych ruchami podłoża za pomocą metody elementów dyskretnych z wykorzystaniem metody NSCD, nr 34/2013, s. 41–47
Alykow Krzysztof, Napiórkowska-Alykow Magdalena, O wadliwym kształtowaniu materii zabytków architektury, nr 41/2015, s. 59–64
Alykow Krzysztof, Napiórkowska-Alykow Magdalena, Proces inwestycyjny przy realizacji remontów obiektów zabytkowych – problemy i zagrożenia oraz propozycja dodatkowych wymogów w świetle obecnych przepisów prawnych, nr 26/2009, s. 646–658
Alykow Krzysztof, Napiórkowska-Alykow Magdalena, Renowacja tarasów i balkonu zabytkowego głównego budynku zespołu szkół ponadgimnazjalnych w Biedzychowicach, nr 26/2009, s. 609–616
Alykow Krzysztof, Napiórkowska-Alykow Magdalena, Bednarz Łukasz, Jasieńko Jerzy, Mamedov Alirza, Apostolova-Sossa Liubov, Denysenko Nataliia, Zhurauliou Aliaksei, Ugięcia sklepień jako długotrwała przyczyna zmiany pracy konstrukcji dachu na przykładzie poewangelickiego kościoła granicznego w Leśnej, nr 64/2020, s. 106–116
AM. [Andrzej Michałowski], 50 numerów „Spotkań z zabytkami”!, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 7
AM. [Andrzej Michałowski], Uwaga! Pożar! Czerwony kur nad zabytkami, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 16
Andrałojć Małgorzata, Andrałojć Mirosław, Siłska Patrycja, Szyngiera Piotr, O kierunkach i możliwościach interpretacji układów zabytków rejestrowanych jako anomalie elektromagnetyczne na powierzchni stanowisk archeologicznych, nr 27/2010, s. 95–107
Andrulewicz Henryk, Między Północą a Południem – Sieradzkie i Wieluńskie w późnym średniowieczu i czasach nowożytnych, nr 4 (27)/1993, s. 17–19
Antonenko Nadiia, Deriabina Olga, Ochrona zabytków architektury nowoczesnej na Ukrainie (1990–2010), nr 62/2020, s. 7–15
Antoniewicz-Goraj Biana, Między teorią a praktyką. Aktywność Józefa Łepkowskiego w dziedzinie konserwacji zabytków, nr 17/2005, s. 14–24
Antonowicz Ryszard, Klimek Adam, Wzmocnienie dachu z drewna klejonego poprzez zmianę schematu statycznego, nr 26/2009, s. 365–368
Antosik Łukasz, Rychar Mariusz R., Tekstyla pochodzące z grobu nr 17, odkrytego w dawnej kolegiacie w Jarosławiu (woj. podkarpackie), nr 33/2013, s. 58–62
Apel Stowarzyszenia Historyków Sztuki, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 15

- Araoz Gustavo F., *Tendencje dziedzictwa dziś i jutro – z perspektywy ewolucji filozofii i teorii konserwacji*, nr 44/2015, s. 9–18
- Archeologia Historica Polona, t. 1, red. Jadwiga Chudziakowa, Toruń 1995 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 42
- Archeologia na Górnym Śląsku, red. D. Abłamowicz, M. Szymaszkiewicz, J. Pietrzak, [b.m.] 1995 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 40
- Archeologiczne badania weryfikacyjne, sondażowe, stacjonarne i ratunkowe na terenie województwa toruńskiego w latach 1992–1993, red. Jan Grześkowiak, [b.m.] 1993
- „Architektura współczesna w mieście zabytkowym” – konferencja naukowa we Wrocławiu, nr 7–8/2000, s. 75–76
- Arciszewska-Kędzior Anna, Kunecký Jiří, Hasníková Hana, *Reakcja mechaniczna połączenia na zakładkę z zamkiem ukośnym i drewnianymi kołkami w warunkach obciążenia złożonego*, nr 46/2016, s. 80–88
- Arun Görün, *Ancient building foundation systems in seismic areas. Fundamenty budowli starożytnych położonych na obszarach sejsmicznych*, nr 26/2009, s. 279–288
- Asterix wg Szymona Kobylińskiego, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 48
- Autorytety, jeszcze raz autorytety!, nr 27/2010, s. 189–190
- Babnis Krystyna, *Park Oruński – historia ogrodu na przedmieściach Gdańska*, nr 6/1999, s. 51–54
- Bajno Dariusz, *Typowe problemy związane z ratowaniem zabytków nieruchomości, na przykładzie wybranych obiektów Opola*, nr 26/2009, s. 617–626
- Bajno Dariusz, Bednarz Łukasz, Kościół w Prószkowie na Opolszczyźnie jako przykład powtarzalnych wyzwań przy ratowaniu historycznych obiektów budownictwa sakralnego – badania, wytyczne konstrukcyjno – konserwatorskie, nr 28/2010, s. 49–60
- Bajno Dariusz, Ojdana Joanna, *Współczesne losy zapomnianej studni w Opolu, unikatowego zabytku zastęgującego na ochronę i konserwację*, nr 67/2021, s. 129–142
- Bał Wojciech, *Architektura modernistyczna Szczecina lat 60. i 70. w idei i realizacji*, nr 49/2017, s. 142–152
- Baran Anna, Marta Winiarczyk Marta, Barańska Małgorzata, *Zastosowanie spektroskopii ramanowskiej do analizy włókien barwionych indygo*, nr 27/2010, s. 117–122
- Baranowska Maria, *Warto przeczytać*, nr 3 (26)/1883, s. 24
- Barański Marek, *„Dziedzictwo unicestwione” ciąg dalszy*, nr 11–12/2002, s. 46
- Barański Marek, *200 Spotkań z zabytkami*, nr 14/2003, s. 103
- Barański Marek, *5 x Poland na Floyd Bennett Field*, nr 9–10/2001, s. 29–31
- Barański Marek, *Baszta Bramy Lubawskiej w Nowym Mieście Lubawskim w świetle nowych badań*, nr 30/2011, s. 43–57
- Barański Marek, *Delegaci APTI w Polsce*, nr 3–4/1998, s. 37–38
- Barański Marek, *Delegacja SKZ na konferencji w Kownie*, nr 11–12/2002, s. 45–46
- Barański Marek, *Dyskusja w Krakowie nt. „Przekształcenie i modernizacja zabytków i budowli historycznych”*, nr 9–10/2001, s. 8–21
- Barański Marek, *Dziedzictwo kulturowe zabytków przemysłowych – konferencja TICCHI „Szanse przetrwania zabytków techniki”*, Warszawa, 14 października 2000, nr 7–8/2000, s. 67–71
- Barański Marek, *Dziedzictwo unicestwione*, nr 9–10/2001, s. 35–38
- Barański Marek, John H. Stubbs, Emily G. Makas, *wstęp Mounir Bouchnaki Architectural Conservation in Europe and the Americas: national experience and practice*, nr 29/2011, s. 165–166
- Barański Marek, *Mamy już oddział SKZ w Białymstoku*, nr 11–12/2002, s. 47
- Barański Marek, *Międzynarodowa konferencja „Młodzież – Szkoła – Zabytki”*, nr 9–10/2001, s. 47–49
- Barański Marek, *Międzynarodowe Warsztaty Ochrony Historycznego Budownictwa Drewnianego*, nr 13/2003, s. 98–101
- Barański Marek, *Międzynarodowe Warsztaty Ochrony Tradycji Drewnianego Budownictwa*, nr 14/2003, s. 104–111
- Barański Marek, *O dziesięciu księgach Waldemara Affelta, o obiektach budowlanych jako dobrach kultury* [recenzja], nr 9–10/2001, s. 83–84
- Barański Marek, *Odbudowane Stare Miasto i zabytki Warszawy w ocenie zagranicznych konserwatorów*, nr 13/2003, s. 55–61
- Barański Marek, *Patrząc w przód*, nr 24/2008, s. 107–108
- Barański Marek, *Polsko-litewskie seminarium „Społeczne aspekty ochrony zabytków”*, nr 7–8/2000, s. 95–96
- Barański Marek, *Programy edukacyjne i zabytki*, nr 14/2003, s. 119–129
- Barański Marek, *Sesja „Konserwacja, restauracja, kreacja a dziedzictwo kulturowe”*, nr 18/2005, s. 91
- Barański Marek, *SKZ na targach konserwacji zabytków w Hertogenbosch*, nr 13/2003, s. 93–95
- Barański Marek, *Tak Izbie, ale jednej!*, nr 9–10/2001, s. 58–59
- Barański Marek, *Unicestwione dziedzictwo*, cd., nr 13/2003, s. 84–85
- Barański Marek, *Ustawa o tym, wszystkim co jedni nazywają dobrami kultury, a drudzy zabytkami*, nr 11–12/2002, s. 42–45
- Barański Marek, *Warszawa i Drezno, wspólne problemy po 300 latach*, nr 3–4/1998, s. 25–26

- Barański Marek, *Wpisanie na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO Torunia i Malborka*, nr 3–4/1998, s. 4
- Barański Marek, Wystawa „Dziedzictwo unicestwione” – sprawozdanie z realizacji zadania dofinansowanego przez Generalnego Konserwatora Zabytków, nr 9–10/2001, s. 38
- Baratta Alessandro, Corbi Ottavia, *Zachowanie statyczne historycznych sklepień i kopuł*, nr 32/2012, s. 65–81
- Barazzetti Luigi, Binda Luigia, Scaioni Marco, Taranto Paolo, *Importance of the geometrical survey for structural analyses and design for intervention on c.h. buildings: application to a My Son temple in Vietnam*. Znaczenie badań geometrycznych dla analiz strukturalnych i planowania interwencji w budynkach historycznych: zastosowanie w świątyni w My Son w Wietnamie, nr 26/2009, s. 135–146
- Barnat-Hunek Danuta, Iwanek Anna, *Badania nad hydrofobizacją zniszczonych murów ceglanych na przykładzie Pawilonu i Szpitala Tworowskiego w Pruszkowie*, nr 28/2010, s. 146–154
- Barnat-Hunek Danuta, Smarzewski Piotr, Szafraniec Małgorzata, *Ocena stanu technicznego komina murowanego i badania eksperymentalne cegły*, nr 41/2015, s. 7–19
- Bartman Edward, *Profesor Alfons Zielonko, nestor sztuki ogrodowej (20.09.1907–31.12.1999)*, nr 7–8/2000, s. 97–99
- Bartz Wojciech, Prarat Maciej, *Wyniki badań petrograficzno-mineralogicznych wybranych kamieni młyńskich z terenu Pomorza. Przyczynek do zastosowania interdyscyplinarnych metod w badaniach nad tradycyjnym młynarstwem*, nr 61/2020, s. 124–144
- Baścik Marek, Dudek Paweł, *Generowanie ortofotoplanów w programie Pointools – zastosowanie skanera laserowego 3D*, nr 26/2009, s. 738–742
- Bednarz Łukasz, *Metody wzmacniania zabytkowych, zakrzywionych konstrukcji ceglanych*, nr 14/2003, s. 34–42
- Bednarz Łukasz, Drygała Izabela, Gentilini Cristina, Jasieńko Jerzy, M. Dulińska Joanna, Kuśnierz Kazimierz, *Od cyfrowej inwentaryzacji do analizy dziedzictwa na przykładzie barokowego kościoła – propozycja wzmocnienia konstrukcji i monitoringu*, nr 65/2021, s. 147–156
- Bednarz Łukasz, Gryczewska Dorota, *Konserwacja i rewitalizacja dzwonnicy przy bazylice św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy w Nysie*, nr 30/2011, s. 105–116
- Bednarz Łukasz, Jasieńko Jerzy, Kogut Tomasz, Dominiak Łukasz, *Przydatność chmury punktów do inwentaryzacji zabytku na podstawie kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Nysie*, nr 45/2016, s. 117–128
- Bednarz Łukasz, Kasiedczak Andrzej, Stachańczyk Renata, Roscher Astrid, *Remonty konserwatorskie mostów w Parku Mużakowskim*, nr 32/2012, s. 143–150
- Bednarz Łukasz, Koss Andrzej, Jasieńko Jerzy, *Odbudowa Isaac Theatre Royal w Christchurch (Nowa Zelandia) po trzęsieniu ziemi*, nr 57/2019, s. 50–59
- Bednarz Łukasz, Opałka Piotr, *Katastrofa budowlana w obiekcie zabytkowym... i co dalej?*, nr 60/2019, s. 122–129
- Bereżanskij Łiucija, Campisi Tiziana, *Tradycyjne litewskie drewniane budownictwo sakralne z XVIII i XIX wieku*, nr 45/2016, s. 98–108
- Bernatowicz Tadeusz, „Ogrody rezydencji magnackich XVIII – XIX wieku”, *Ogrody Potockich*, 24–26 maja 1999, Łańcut, Zofiówka (Humań), nr 6/1999, s. 25–26
- Bertolini-Cestari Clara, Invernizzi Stefano, Marzi Tanja, Spano Antonia, *Badania numeryczne, analiza i ocena wcześniejszych interwencji na zabytkowych konstrukcjach drewnianych: dach zamku Valentino*, nr 45/2016, s. 87–97
- Bertolini-Cestari Clara, Invernizzi Stefano, Spanò Antonia, Mallamaci Lara, *Modelowanie laserowe i ocena konstrukcyjna XVII-wiecznej drewnianej kopuły*, nr 32/2012, s. 151–156
- Białkiewicz Andrzej, *O ochronie architektury sakralnej lat 70. i 80. XX wieku*, nr 48/2016, s. 34–39
- Białkiewicz Andrzej, *Wspomnienie o Profesorze Wiktorze Zinie*, nr 23/2008, s. 160–164
- Białkiewicz Joanna Jadwiga, *Dzieje pałacu w Bieganowie (powiat wrzesiński) od jego wzniesienia do czasów współczesnych, z uwzględnieniem zagadnień konserwatorskich*, nr 37/2014, s. 64–80
- Białkiewicz Joanna Jadwiga, *Kontrowersje wokół ochrony dziedzictwa powojennego modernizmu w Krakowie na przykładzie hotelu Forum*, nr 48/2016, s. 95–105
- Białkiewicz Joanna Jadwiga, *Miejska architektura Poznania w modernistycznej interpretacji Stefana Cybichowskiego*, nr 66/2021, s. 37–46
- Białkiewicz Joanna Jadwiga, *Muzeum Katyńskie na terenie Cytadeli Warszawskiej – obiekt historyczny w interpretacji nowoczesnej architektury muzealnej*, nr 52/2017, s. 59–73
- Białkiewicz Zbigniew J., *Rysunkowe postąnnictwo architekta piękna i światła, profesora Wiktora Zina*, nr 14/2003, s. 112–114
- Białkiewicz Zbigniew Jan, *Nadania doktoratu honoris causa profesorowi Wiktorowi Zinowi*, nr 3–4/1998, s. 54
- Białkiewicz Zbigniew Jan, *Z życia Krakowskiego Oddziału SKZ*, nr 3–4/1998, s. 79
- Białko Piotr, *Konserwacja elewacji Starego Ratusza w Olsztynie wraz z przywróceniem walorów gotyckiej budowlę przeprowadzona w roku 2003*, nr 15/2004, s. 77–82
- Bielawski Bolesław, *Nota do projektu programu „Ochrona historycznych wartości nazw krakowskich”*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 12

- Bielawski Bolestaw, *Ochrona niematerialnych dóbr kultury – wprowadzenie do tematu i wstępne propozycje*, t. 3, nr 7/1988, s. 9–13
- Bielawski Bolestaw, *Uwagi do Małego słownika zabytków*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 38–40
- Bielecka Magdalena, *Praktyki uczniów szkoły w Gdańsku – w zabytkowych parkach*, nr 5/1999, s. 16
- Bielenis-Kopeć Barbara, *Międzynarodowa konferencja naukowa „Ruiny zabytków sakralnych – ochrona i adaptacja do nowych funkcji”*, nr 24/2008, s. 114–116
- Bil Jakub, *Modelowanie 3D w projektowaniu konserwatorskim*, nr 31/2012, s. 104–109
- Bilko Piotr, Małyśko Leszek, Orłowicz Roman, *Ocena wytrzymałości muru podczas modernizacji kamienic komunalnych*, nr 26/2009, s. 245–252
- Biskup Krzysztof, *Jerzy Stankiewicz (1923–1994)*, nr 4 (31)/1994, s. 16–17
- Biuro Generalnego Konserwatora*, nr 2/1997, s. 12
- Błochowiak-Waszczyzyn Elżbieta, *Podyplomowe Studium Konserwacji, Kształtowania Architektury i Aranżacji Wnętrz Obiektów Sakralnych*, nr 19/2006, s. 107–108
- Bocheński Stanisław, Piskozub Jerzy, *Budowa budynków Wydziału Elektrycznego D1 i Wydziału Lotniczego D2 Politechniki Wrocławskiej – historia pewnej iluzji*, nr 41/2015, s. 65–73
- Bodzek Jarosław, Kopij Kamil, Misk Łukasz, *Zagrożenia dziedzictwa kulturowego i jego ochrona w Jordanii – analiza trzech przypadków*, nr 57/2019, s. 38–49
- Bogdanowska Monika, *Komunikat – monachijski kongres IIC*, nr 21/2007, s. 64–67
- Bogdanowska Monika, *Konserwatorska Wieża Babel*, nr 29/2011, s. 116–119
- Bogdanowska Monika, *Pomnik historii – podróż po mapie pamięci*, nr 59/2019, s. 35–48
- Boguszewicz Artur, Jarosław Bronowicki, Czesław Francke, Krzysztof Jaworski, Aleksander Limisiewicz, Tomasz Płonka, *Potrzeba „Ekspedycji Sudeckiej”*, nr 3 (26)/1993, s. 22
- Böhm Aleksander, *Kongres Architektów Krajobrazu*, nr 22/2007, s. 95–96
- Bojęś-Białasik Anna, *Dawna młynówka w opactwie Cystersów w Mogile. Badania – projekt – restytucja*, nr 52/2017, s. 36–48
- Bojęś-Białasik Anna, Kwiatkowska-Kopka Beata, *Cystersi, średniowieczni mistrzowie inżynierii wodnej*, nr 27/2010, s. 79–94
- Bojęś-Białasik Anna, Kwiatkowska-Kopka Beata, *Średniowieczne urządzenia grzewcze w klasztorze cystersów w Jędrzejowie i augustianów – eremitów na Kazimierzu w Krakowie*, nr 25/2009, s. 77–87
- Bojęś-Białasik Anna, *Odkrycie późnoromańskiego portalu ceglanego w klasztorze oo. Dominikanów w Krakowie*, nr 38/2014, s. 94–102
- Bojęś-Białasik Anna, *Piece hypokaustyczne w klasztorach Małopolski. Zarys rozwoju techniki ogrzewnictwa i najstarsze odkryte systemy ogrzewania*, nr 58/2019, s. 33–43
- Bojęś-Białasik, *Piece hypokaustyczne w klasztorach Małopolski. Wybrane przykłady pieców i systemów grzewczych, odkrytych podczas badań*, nr 59/2019, s. 73–82
- Borek Wojciech, *Ochrona zabytków czy biurokracja – 21 września 1992, Rzeczpospolita*, nr 222, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 20
- Borkowski Wojciech, Zalewski Marek, *Górnictwo krzemienia – spotkania międzynarodowe*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 36–37
- Borri Antonio, Corradi Marco, Castori Giulio, *Wzmocnienie belek z miękkiego drewna materiałami kompozytowymi bez użycia*, nr 47/2016, s. 30–39
- Borri Antonio, Corradi Marco, Speranzini Emanuela, Giannatoni Antonella, *Rubble stone masonry strengthened using „reticulatus” system. Mury z kamienia łamanego wzmocnione za pomocą systemu „reticulatus”*, nr 26/2009, s. 147–158
- Bossio A., Montuori M., Bellucci F., Lignola G.P., Prota A., Cosenza E., Manfredi G., *Pośrednia miara stopnia korozji bazująca na rozwarciu rysy*, nr 34/2013, s. 36–40
- Brandonisio Giuseppe, Mele Elena, De Luca Antonello, Montuori Gianmaria, *Wielopiętrowe budynki murowane – ocena skuteczności wzmocnienia mechanicznego*, nr 33/2013, s. 7–14
- Bręczewska-Kulesza Daria, *Na styku medycyny, architektury i teatru – sale rozrywkowo-teatralne w XIX-wiecznych zakładach dla psychicznie chorych na Pomorzu i w Wielkopolsce*, nr 59/2019, s. 61–72
- Broda Aleksander, *Materiały po Kongresie Konserwatorów Polskich*, nr 18/2005, s. 78–79
- Brol Janusz, *Wzmacnianie zginanych belek z drewna klejonego taśmami GARP na etapie produkcji*, nr 26/2009, s. 345–353
- Brol Janusz, Dawczyński Szymon, Adamczyk Katarzyna, *Możliwości wtórnego wykorzystywania drewnianych elementów konstrukcyjnych*, nr 46/2016, s. 30–37
- Brol Janusz, Dawczyński Szymon, Malczyk Andrzej, Adamczyk Katarzyna, *Badania belek drewnianych po 130 latach użytkowania*, nr 32/2012, s. 100–104

- Bruggi Matteo, Milani Gabriele, Taliercio Alberto, *Projektowanie optymalnego zbrojenia włóknowego w konstrukcjach murowych poprzez optymalizację topologii*, nr 34/2013, s. 23–27
- Brykowska Maria, Jerzy Adam Miłobędzki (1924–2003), nr 15/2004, s. 138–141
- Brykowski Ryszard, *Materiały po Kongresie Konserwatorów Polskich*, nr 18/2005, s. 109–110
- Budziakowski Mateusz, *Lipnicki stęp podcieniowy – identyfikacja przestrzeni miejskiej*, nr 54/2018, s. 67–73
- Budziakowski Mateusz, *Rozwój przestrzenny Lipnicy Murowanej w czasach zaborów w świetle austriackich map wojskowych*, nr 57/2019, s. 134–141
- Budziakowski Mateusz, Piotrowska Natalia, Kłusek Marzena, *Kościół św. Leonarda w Lipnicy Murowanej – analiza substancji zabytkowej. Wybrane zagadnienia*, nr 62/2020, s. 136–147
- Bukowski Zbigniew, *Ośrodek ratowniczych badań archeologicznych – cele i kierunki działania*, nr 3–4/1998, s. 17–18
- Burchacka A., *Nadzwyczajny Zjazd SKZ w Warszawie –30.03.1992*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 10
- Burdukiewicz Jan Michał, *Najstarszy człowiek na ziemiach Polski*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 20–22
- Buśko Cezary, *Wstępne wyniki badań archeologiczno – architektonicznych prowadzonych na Rynku Głównym w Krakowie w 2005–2006 roku*, nr 19/2006, s. 67–70
- B.W. [Barbara Werner], *Akademia Nieświeża – Międzynarodowa Letnia Szkoła Podyplomowa*, nr 3–4/1998, s. 29–30
- B.W. [Barbara Werner], *Porozumienie o współpracy z Dendrologicznym Parkiem „Zofiówka” Ukraińskiej Akademii Nauk w Humaniu*, nr 3–4/1998, s. 30
- B.W. [Barbara Werner], *Prace rewolucyjne Ogródu Branickich w Białymstoku pod auspicjami Międzynarodowej Rady Konserwatorskiej*, nr 3–4/1998, s. 33–35
- B.W. [Barbara Werner], *Program edukacyjny „Świadome kształtowane krajobrazu i ochrona krajobrazu historycznego”*, nr 3–4/1998, s. 5–6
- Cecchi Alberto, *Linia ciśnień w sklepieniach obciążonych pionowo*, nr 34/2013, s. 18–22
- Cechini Klaudia, *Wśród kamienic mieszczkańskich Krakowa*, nr 50/2017, s. 101–108
- Centralne szkolenie Stowarzyszenia, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 10
- Cęckiewicz Witold, *Ochrona dziedzictwa architektury i urbanistyki polskiej 2 połowy XX wieku – wstępna próba określenia kryteriów oceny obiektów architektonicznych i założeń urbanistycznych*, nr 48/2016, s. 125–126
- Chałupski Adam, *Hutong. Próby konserwacji w wirach ewolucji Pekinu*, nr 50/2017, s. 7–19
- Chlebowska Daria, *Trwała ruina w Polsce koniecznym świadkiem historycznego krajobrazu*, nr 16/2004, s. 76–83
- Chodkowska Wiesława, *Stary Ratusz w Olsztynie, czyli historia w dokumentach i budowlu*, nr 15/2004, s. 26–32
- Chodkowski Dariusz, Chodkowska Wiesława, *Hipotezy i artefakty. Stratygrafia zespołu dawnego klasztoru oo. Bernardynów Lubawie*, nr 22/2007, s. 31–38
- Chodkowski Dariusz, *Oddział Warmińsko-Mazurski*, nr 9–10/2001, s. 75–76
- Chorowska Marzeczka, *Muzeum Archidiecezjalne we Wrocławiu. Proces przekształceń zespołu budynków od średniowiecza do końca XIX wieku*, nr 57/2019, s. 60–71
- Chrzanowski Tadeusz, *Galicyjski przekładaniec*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 18–22
- Chrzanowski Tadeusz, *Ksiądz Janusz Stanisław Pasierb*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 12–13
- Chrzanowski Tadeusz, *O tynieckich skarbach w „Tygodniku Powszechnym”*, nr 4 (31)/1994, s. 28
- Chudziakowa Irena, *Uniwersyteckie Centrum Archeologii Średniowiecza i Nowożytności w latach 1991–1994*, nr 4 (31)/1994, s. 25–26
- Chyży Tadeusz, Czech Krzysztof Robert, Malesza Mikołaj, Miedziatowski Czesław, *Badania i ocena wpływów drgań drogowych w zespole budynków zabytkowych*, nr 26/2009, s. 499–509
- Ci, którzy odeszli... uroczyste posiedzenie Krakowskiego Oddziału SKZ, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 4
- Ciarkowski Błażej, *Architektura wypoczynkowa w służbie polityki – kłopotliwe dziedzictwo ośrodków wypoczynkowych z czasów Polski Ludowej*, nr 49/2017, s. 19–26
- Cieślak Zbigniew, *Uprawnienia zawodowe architektów krajobrazu w opinii prawnika*, nr 7–8/2000, s. 80–81
- Ciężki wstyd, nr 23/2008, s. 165–166
- Ciszek Aleksander, *Z akceleratorem do zabytku: technika radiacyjna – współczesna technologia – zastosowanie*, t. 3, nr 6/1988, s. 14–15
- Ciszek Krystyna, *X Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 4 (27)/1993, s. 2–3
- Ciupiński Łukasz, Elżbieta Fortuna-Zalesna, Halina Garbacz, Tomasz Onyszczyk, Andrzej Koss, Janusz Mróz, Anna Zatorska, Krzysztof Chmielewski, Elżbieta Jezewska, Piotr Zambrzycki, Marek Jeziorski, Jan Marczak, Marek Strzelec, Antoni Sarzyński, Roman Ostrowski, Wojciech Skrzeczanowski, Antoni Rycyk, Christina Sparschuh, Barbro Wedvik, *Projekt MATLAS – zaawansowane metody inżynierii materiałowej w diagnostyce dzieł sztuki poddanych renowacji laserowej za pomocą kształtowanych, wysokoenergetycznych impulsów promieniowania*, nr 27/2010, s. 171–176

- C.K. [Ciszek Krystyna], *Konferencja w Kazimierzu Dolnym 10–12 listopada 1994*, nr 4 (31)/1994, s. 19–20
- Co kto czyni w Zarządzie Głównym, t. 3, nr 6/1988, s. 6
- Co nowego w archeologii?, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1
- Co z archeologią w gospodarce rynkowej?, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 37–38
- Co ze zmian ustawy z 1962 roku?, t. 3, nr 6/1988, s. 2
- Colla Camilla, Weryfikacja wyników badań przeprowadzonych tomografem dźwiękowym poprzez przeprowadzane punktowo testy właściwości mechanicznych zabytkowych belek drewnianych, nr 47/2016, s. 71–79
- Compán V., Cámara M., Sánchez J., *Analiza konstrukcji złożonych form z okresu niemieckiego baroku*, nr 32/2012, s. 89–93
- „Conservator Ecclesiae”: dyplomy przyznania nagrody dla Jego Ekscelencji Księdza Biskupa Alojzego Orszulika i Wielebnego Księdza Infułata Jacka Żórawskiego, nr 2/1997, s. 33
- Cywińska Izabela, *Pan Prof. Jerzy Kołodziejowski Sekretarz Stanu w Urzędzie Rady Ministrów (W nawiązaniu do naszej rozmowy)*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 22
- Cywińska Izabela, *Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków Warszawa (W załączeniu przesyłam pismo)*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 36
- Czapliński Kazimierz, Gawron Krzysztof, *O technikach wykonania ceglanych konstrukcji murowych*, nr 26/2009, s. 218–223
- Czapliński Kazimierz, *Obliczanie dawnych konstrukcji z żeliwa i stali*, nr 26/2009, s. 559–564
- Czapski Leszek, *Przedsiębiorstwo Państwowe Pracownie Konserwacji Zabytków (PP PKZ)*, nr 57/2019, s. 158–161
- Czarnecki Maciej, Czerek Daniel, *Remont Hali Stulecia 2009–2011*, nr 41/2015, s. 36–48
- Czechowicz Jacek, *Kościół Antoniego Mazura – strzelistość i rytm*, nr 48/2016, s. 66–73
- Czechowicz Jacek, *Średniowieczne odniesienia w architekturze krakowskich kościołów, cz. 1: Druga połowa XIX wieku*, nr 38/2014, s. 45–53
- Czechowicz Jacek, *Średniowieczne odniesienia w architekturze krakowskich kościołów z początku XX wieku*, nr 57/2019, s. 106–113
- Czerner Olgierd, *Castrum Camenecensis – Forteca Kamjanec*, nr 33/2013, s.
- Czerner Olgierd, *[Szanowny Pan Dr inż. Jerzy Jasieńko]*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 20
- Czerner Rafał, *Konserwacja rzeźbiarskich monumentalnych elementów architektury w Marinie El-Alamein w Egipcie*, nr 17/2005, s. 54–67
- Czerner Rafał, *Studia specjalistyczne „Ochrona zabytków” na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej*, nr 14/2003, s. 115–118
- Czerner Rafał, Medeksa Stanisław, *Pomnik komemoratywny Kommodusa z domu H21c w Marinie El-Alamein*, nr 23/2008, s. 17–35
- Czeriak Lech, *Poznańskie Towarzystwo Prehistoryczne*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 54
- Członkowie Honorowi Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wyróżnieni na Zjeździe w Rydzynie, nr 4 (27)/1993, s. 1, 3
- Członkowie Honorowi Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 1/1996, s. 4
- Czuba Mariusz, *Drewniana architektura sakralna w województwie podkarpackim. Zasoby, stan oraz problematyka konserwatorska*, nr 21/2007, s. 54–63
- Czubiński Jacek, *Działalność naukowo-dydaktyczna Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Politechniki Krakowskiej na Ukrainie*, nr 20/2006, s. 82–84
- Czubiński Jacek, *Wawelski spór Stanisława Tomkowicza z Adolfem Szyszko-Bohuszem*, nr 36/2013, s. 38–45
- Czyszek Justyna, *Gdański Dwór Artusa*, nr 1/1996, s. 19–23
- Czyszek Justyna, Piwek Aleksander, *Oddział Gdański*, nr 9–10/2001, s. 68–69
- Ćmielewski Bartłomiej, Mąkowski Krzysztof, *Porównanie geodezyjnych metod klasycznych oraz technologii HDS do określenia odkształceń kratowej konstrukcji masztu*, nr 26/2009, s. 718–726
- Ćmielewski Bartłomiej, Sieczkowska Dominika, Kościuk Jacek, Bastante José M., Wilczyńska Izabela, *Mapowanie Historycznego Sanktuarium Machupicchu przy użyciu bezzałogowego systemu powietrznego wyposażonego w LiDAR. Wyzwania i wstępne wyniki (cz. 1)*, nr 67/2021, s. 159–170
- Ćwiertak Edward, *Problematyka parków kulturowych – z działalności Pracowni Krajobrazu Kulturowego w Kielcach*, nr 5/1999, s. 9–13
- Damrosz Jerzy, *O regionach*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 42
- Danilczyk Leszek, *O witrynach*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 40
- Darecka Katarzyna Okna w kamienicy przy ul. Długi Rynek 43 w Gdańsku. Historia i problemy konserwatorskie, nr 17/2005, s. 6–13
- Darecka Katarzyna, *Badania, konserwacja i adaptacja przyziemia ratusza Głównego Miasta Gdańska*, nr 58/2019, s. 133–142

- Darecka Katarzyna, *Detale architektury „Drogi Królewskiej” w Gdańsku na obrazie Antona Möllera Grosz czynszowy*, nr 52/2017, s. 49–58
- Darecka Katarzyna, *Wystrój Wielkiej Sali Rady Ratusza Głównego Miasta Gdańska. Wybrane zagadnienia z historii i konserwacji*, nr 31/2012, s. 36–43
- Davidich Tatyana, *Analiza eklektycznych metod kształtowania elementów architektonicznych w okresie włońskiego renesansu jako podstawa rewaloryzacji zabytków*, nr 58/2019, s. 128–132
- Dąbrowska-Budziło Krystyna, Krystyna Pawłowska, *Przeciwdziałanie konfliktom wokół ochrony i kształtowania krajobrazu. Partycypacja społeczna, debata publiczna, negocjacje*, nr 27/2010, s. 184–186
- Dąbrowski Jacek, *Zakłady „Telefunkena” na warszawskim Kamionku*, cz. 1, nr 51/2017, s. 7–14
- Dąbrowski Jacek, *Zakłady „Telefunkena” na warszawskim Kamionku*, cz. 2, nr 54/2018, s. 121–128
- Delegaci na Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy SKZ w dniach 24–26 1990*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 8
- Derwisz Justyna, *Współczesne technologie multimedialne wirtualnej rekonstrukcji oraz prezentacji historycznych obiektów architektonicznych*, nr 34/2013, s. 82–91
- Deryło Przemysław, *Wymiana stropów*, nr 47/2016, s. 141–147
- Descamps Thierry, Coralie Avez, Olivier Carpentier, Emmanuel Antczak, Gi Young Jeong, *Modele zabytkowych dachów drewnianych: protezy i naprawy z wykorzystaniem żywic*, nr 47/2016, s. 52–60
- Di Tommaso Angelo, *Uszkodzone obiekty dziedzictwa architektonicznego w L’aquila po trzęsieniu ziemi w roku 2009: kilka ogólnych spostrzeżeń*, nr 26/2009, s. 177–185
- Dmochowski Grzegorz, Berkowski Piotr, *Wpływ głębokich wykopów na stan techniczny historycznej zabudowy*, nr 26/2009, s. 471–480
- Dnia 18 listopad 1985 zmarł doc. dr Jerzy Frycz*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 1
- Dobosz Kamil, *Uprawnienia właścicieli zabytkowych nieruchomości a przepisy podatkowe w świetle najnowszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, nr 46/2016, s. 38–45
- Dobosz Piotr, *Paradygmat przyszłych zmian w systemie prawnej ochrony zabytków i opiece nad nimi w Polsce*, nr 44/2015, s. 78–84
- Dobosz Piotr, *Perspektywy prawa i organizacji administracji konserwatorskiej w 100-lecie powstania niepodległych służb ochrony zabytków w Polsce*, nr 56/2018, s. 53–62
- Dobosz Kamil, *Pierwsza regulacja unijna w zakresie przywozu dóbr kultury spoza Unii Europejskiej – jej znaczenie dla rodzimego rynku i krajowego porządku prawnego*, nr 67/2021, s. 171–180
- Dobrowolski Maciej, Medeksza Stanisław, *Współczesne materiały konstrukcyjne w rekonstrukcji zabytków na przykładzie wieży kościoła św. Jana Chrzciciela w Legnicy*, nr 26/2009, s. 627–636
- Dobrze chronili ogrody*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 10
- Doleżyńska-Sewerniak Ewa, Jendrzewski Rafał, Klisińska-Kopacz Anna, Sawczak Mirosław, *Nieinwazyjne badania spektroskopowe rysunków Szymona Czechowicza i jego uczniów*, nr 59/2019, s. 133–144
- Doleżyńska-Sewerniak Ewa, *Rysunek wstępny w malarstwie Józefa Szermentowskiego (1833–1876) na podstawie badań prac artysty w bliskiej podczerwieni*, nr 33/2013, s. 63–76
- Domastowski Wiesław, *Konserwacja dzieł sztuki w Polsce – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość*, nr 18/2005, s. 101–102
- Doroczna konferencja naukowa Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków „Ochrona i konserwacja dóbr kultury w Polsce 1944–1989: uwarunkowania polityczne i społeczne”*, Kazimierz Dolny, Dom Pracy, 10–12 listopada 1994, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 1
- Dotychczasowi Prezesi Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 1/1996, s. 3
- Dr Janusz Stępkowski – laureat Nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego, nr 4 (27)/1993, s. 4
- Dr Stefan Świszczowski (1903–1989), t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 35
- Drdáky Miloš, Beran Pavel, Slížková Zuzanna, Kucerová Irena, *Man made hazards in conservation practice – case studies. Ryzyko spowodowane przez człowieka w praktyce konserwacji – studia przypadków*, nr 26/2009, s. 224–233
- Drobiec Łukasz, Pająk Zbigniew, Jasiński Radosław, *Problemy napraw konstrukcji drewnianych kościołów*, nr 53/2018, s. 31–44
- Drobiec Łukasz, *Remont konserwatorski elewacji kościoła mariackiego w Katowicach*, nr 26/2009, s. 437–446
- Drogorób Bogumił, *Co ronią użytkownicy?*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 9–10
- Drożdż-Szczybura Małgorzata, Korzeniowska Agata, *Problemy rozwoju „żywego skansenu” na przykładzie wsi Osturnia*, nr 60/2019, s. 40–50
- Druga część obrad – dyskusja panelowa*, nr 11–12/2002, s. 18–31
- Dudzić-Gyurkovich Karolina, Gyurkovich Jacek, *Przekształcenia najbliższego otoczenia zamku piastowskiego w Legnicy po II wojnie światowej*, nr 65/2021, s. 66–77

- Dworzak-Żak Ewa, *Dobrze zastrużony zamkom*, nr 3–4/1998, s. 87–88
- Dymek Anna, *Problemy rewitalizacji zespołu pałacowo – parkowego w Złotym Potoku*, nr 6/1999, s. 34–35
- Dyomin Mykola, Ivashko Yulia, *Specyfika stylistyczna zabudowy historycznej okolicy secesji (na przykładzie Pottawy)*, nr 62/2020, s. 79–84
- Dyomin Mykola, Ivashko Yulia, *Badania, ochrona i restauracja drewnianych kościołów na Ukrainie*, nr 61/2020, s. 85–90
- Dyomin Mykola, Ivashko Yulia, Ivashko Oleksandr, Kuśnierz Kazimierz, Kuzmenko Tetiana, *Rozwój trendów i problemów dużych historycznych miast ukraińskich w XX i XXI wieku. Studium przypadku tendencji urbanistycznych i problemów w rewitalizacji dzielnicy przemysłowej*, nr 65/2021, s. 26–36
- Dyskusja wokół programu*, t. 3, nr 6/1988, s. 3
- Działalność gospodarcza SKZ od 1988*, t. 3, nr 6/1988, s. 3
- Działalność Oddziału SKZ we Wrocławiu*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 55
- Dziedzic Stanisław ks., *Materiały po Kongresie Konserwatorów Polskich*, nr 18/2005, s. 112
- Dzierżanowski Feliks, *Jan Grudziński (1907–1988)*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 44
- Dzięga Dorota, Kasiborski Andrzej, Kopciowski Dariusz, Wiśniewska Alicja, *Laur Konserwatorski 2008, nagroda Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie*, nr 23/2008, s. 151–155
- Ech sokoły, sokoły!...*, nr 31/2012, s. 165–166
- Ed [Marek Konopka], *Kalendarium lipiec – październik 1993*, nr 3 (26)/1993, s. 26–28
- Ed [Marek Konopka], *Kalendarium styczeń – wrzesień 1994*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 42–44
- Ed [Marek Konopka], *Kalendarium październik – grudzień 1994*, nr 4 (31)/1994, s. 32
- Ed [Marek Konopka], *Kalendarium styczeń – czerwiec 1995*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 43–47
- Edwards Howell G.M., *Spektroskopowa analiza ramanowska obiektów archeologicznych istotnych dla ochrony dziedzictwa kulturowego: oświecenie starożytnych tajemnic*, nr 26/2009, s. 55–64
- Efekty „Apelu TICCIIH”*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 33–34
- Eksperci*, t. 3, nr 6/1988, s. 24
- Engel Lech J., Jasieńko Jerzy, Miśków Ryszard, *Wpływ rozwiązań architektonicznych i konstrukcyjnych na stan zachowania wieżb dachowych w obiektach zabytkowych, na przykładzie dachu w kościele św. Doroty we Wrocławiu*, nr 16/2004, s. 54–62
- Engel Lech J., Jasieńko Jerzy, Wyspa Piaskowa w Kłodzku po powodzi – refleksje konserwatorskie, nr 14/2003, s. 77–81
- Engel Lech J., *Spostrzeżenia i uwagi odnośnie uszkodzeń powstałych w wyniku powodzi w obiektach zabytkowych*, nr 2/1997, s. 19–26
- Europa Nostra prof. Gięztorowi*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 1, 2
- Ferrari Rosalba, Cocchetti Giuseppe, Rizzi Egidio, *Sprężysto-plastyczna analiza konstrukcji mostu Paderno d'Adda (Włochy, 1889) oparta na analizie granicznej*, nr 34/2013, s. 28–35
- Figurska-Dudek Joanna, *Dukla w średniowieczu. Prolegomena do badań*, nr 42/2015, s. 91–100
- Figurska-Dudek Joanna, Kuśnierz-Krupa Dominika, Malczewska Joanna, Kuśnierz Kazimierz, *Historia rozwoju przestrzennego Przecławia w średniowieczu w kontekście bieżącej ochrony konserwatorskiej – wybrane zagadnienia*, nr 63/2020, s. 33–45
- Filipowski Szymon, Wójtowicz Maciej, Zieliński Rafał, *Modelowanie przestrzenne BIM w obiektach zabytkowych na przykładzie budynku koszarowego byłego Obozu Auschwitz I w obszarze „Lagererweiterung”*, nr 66/2021, s. 77–91
- Fitta Agnieszka, *Problematyka wielokulturowości w urbanistyce miast Andaluzji oraz Podkarpacia. Wybrane przykłady*, nr 36/2013, s. 73–81
- Fitta Agnieszka, *Wpływy włoskie w renesansowej i barokowej architekturze Jarosławia*, nr 33/2013, s. 99–113
- Fitta-Spelina Agnieszka, *Wpływ czynników miastotwórczych na rozwój miasta. Analiza porównawcza Jarosławia i Przemyśla do roku 1772*, nr 58/2019, s. 7–14
- Fokt-Willmann Małgorzata, *Sprawozdanie z przebiegu obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa w Polsce w dniach 17–18 września 1994*, nr 4 (31)/1994, s. 10–15
- Fomina Olena, *Problematyka odnowienia gotyckiego alabastrowego portalu w kościele parafialnym w Drohobyczu*, nr 58/2019, s. 44–47
- Forlani Maria Cristina, Radogna Donatella, Viskovic Alberto, *Drewniane konstrukcje ramowe w naprawach budynków murowanych. Pilotażowy projekt w Caporciano*, nr 32/2012, s. 165–169
- III Forum Architektury Krajobrazu „Nowe idee i rozwój dziedziny architektury krajobrazu w Polsce”, Łazienki, Stara Pomarańczarnia, 4–5 grudnia 2000*, nr 7–8/2000, s. 77–80
- VIII Forum Konserwatorów Zabytków. Turystyka w zabytkach. Szanse i zagrożenia dla ochrony zabytków*, nr 17/2005, s. 131

- Fouad Sara S., Eldin Shahira Sharaf, *Wpływ odbioru społecznego na znaczenie miejskiego dziedzictwa: studium przypadku dzielnic historycznych Port Saidu*, nr 61/2020, s. 17–30
- Fragmenty wywiadu z Aleksandrem Żółkiewskim, który ukazał się w tygodniku „Veto” nr 37, 11 września 1988, t. 3, nr 7/1988, s. 14–16
- Frycz Jerzy, *O badaniach architektonicznych – krytycznie*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 11
- Fundacja im. Tadeusza Sulimirskiego, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 54–55
- Fundacje ochrony zabytków i muzealne – dane na 31 maja 1990 według „Informatora o polskich fundacjach kultury. Instytut Kultury Polskiej 1990”, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 37–43
- Furmanik Barbara, „Krajobraz kulturowy południowych pobrzeży Bałtyku”. VIII konferencja naukowa polskich i niemieckich historyków sztuki „Wspólne dziedzictwo”, Krokowa 26–30 września 2001, nr 9–10/2001, s. 50–51
- Furmanik Barbara, *Niemiecko-polskie Kolokwium Naukowe „Historia miasta i krajobraz kulturowy”*, Krokowa 20–23 września 2001, nr 9–10/2001, s. 46–47
- Furmanik Barbara, Stowe – ogrody i park – koncepcje konserwatorskie, nr 7–8/2000, s. 19–24
- Furtak Marcin, Kobylarczyk Justyna, Kuśnierz-Krupa Dominika, *Beton w adaptacjach i rozbudowach obiektów zabytkowych (na wybranych przykładach z Porto)*, nr 58/2019, s. 15–22
- Gaczol Andrzej, 20 Rocznicą II Zjazdu Miłośników Ojczystych Zabytków, Kraków, 24–25 października 1985, nr 19/2006, s. 113–115
- Gaczol Andrzej, *Katarzyna Łakomy – Willa w krajobrazie miasta przemysłowego*, nr 47/2016, s. 148–150
- Gaczol Andrzej, *Krypta pod Kaplicą Morstinów w Wieliczce. Rekonstrukcja, konserwacja, adaptacja*, nr 26/2009, s. 404–414
- Gaczol Andrzej, *Kryteria dotyczące wpisu obiektów architektonicznych z drugiej połowy XX wieku do rejestru zabytków. Teoria i praktyka*, nr 49/2017, s. 163–180
- Gaczol Andrzej, Marian Kornecki (1924–2001), nr 20/2006, s. 119
- Gaczol Andrzej, *Możliwości i ograniczenia wojewódzkich konserwatorów zabytków w pierwszej połowie XX wieku (na przykładach z terenu obecnego województwa małopolskiego)*, nr 47/2016, s. 87–105
- Gaczol Andrzej, *Ochrona miast historycznych a planowanie przestrzenne*, nr 18/2005, s. 95–96
- Gaczol Andrzej, *Pomiędzy zasadą primum non nocere a ideą integracji dziedzictwa „przeszłość w przyszłości” Piera Gazzoli. Polityka kształtowania zasad niezbędnej interwencji konserwatorskiej*, nr 44/2015, s. 85–97
- Gaczol Andrzej, *Prace konserwatorskie w Bieczu w ostatnim dziesięcioleciu*, nr 14/2003, s. 68–76
- Gaczol Andrzej, *Prace konserwatorskie w zespole klasztornym Bernardynek w Krakowie – przywrócenie renesansowej loggii arkadowej dawnego dworu Lanckorońskich*, nr 16/2004, s. 63–68
- Gaczol Andrzej, *Zabytkowy drewniany kościół św. Sebastiana w Wieliczce – prace restauratorskie w przeszłości i obecnie*, nr 38/2014, s. 29–44
- Gaczol Andrzej, *Związki Krakowa i Łucka na przestrzeni wieków XIX i XX (przyczynek do dziejów służby ochrony zabytków w Polsce w okresie międzywojennym)*, nr 25/2009, s. 122–136
- Gaczol Andrzej, Beata Makowska, *Kamienice krakowskie z przełomu XIX i XX w. i okresu międzywojennego położone na obszarze pomiędzy pierwszą i drugą obwodnicą. Charakterystyka form i ich ewolucja*, nr 45/2016, s. 137–138
- Gaczol Ewa, Pilch Daria, *Konserwacja negatywów kolodionowych na podłożu szklanym*, nr 55/2018, s. 141–152
- Galeria grafiki we Wrocławiu*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 7
- „Garncarstwo i kaflarstwo na ziemiach polskich od późnego średniowiecza do czasów współczesnych”, red. Aleksandra Gruszczyńska, Rzeszów 1994 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 41
- Gawlicki Marcin, *Architektoniczne relikty gdańskiej Szkoły Fechtunku*, nr 19/2006, s. 5–14
- Gawlicki Marcin, *Dwór Artusa w Gdańsku: zakończenie prac konserwatorskich*, nr 2/1997, s. 30–31
- Gawlicki Marcin, *Najnowsze prace konserwatorskie w zespole Dworu Artusa*, nr 1/1996, s. 24–26
- Gawlicki Marcin, *O potrzebie równowagi we współczesnych zasadach ochrony zabytków*, nr 18/2005, s. 86–87
- Gawlicki Marcin, *Tysiąclecie Gdańska*, nr 2/1997, s. 28–29
- Gawlicki Marcin, *Zmiany w Krajowym Ośrodku Badań i Dokumentacji Zabytków*, nr 22/2007, s. 89–91
- Gąsowski Jerzy, Legowicz Jan, *O praszcze*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 41
- Gerber Piotr, *Problemy modernizacji zabytkowych szpitali*, nr 22/2007, s. 109–111
- Gerlach-Jósewicz Alicja, Nowakowska Magda, *Apel w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego wsi zachodniopomorskiej*, nr 3 (26)/1993, s. 18–19
- Gil-Mastalerczyk Joanna, *Dziedzictwo architektury sakralnej Kielc drugiej połowy XX wieku*, nr 49/2017, s. 27–37
- Gil-Mastalerczyk Joanna, *Odzyskane piękno klasztoru pielgrzymkowego w Imbramowicach – w 900-lecie zakonu norbertańskiego. Wyzwania i zagrożenia dziedzictwa religijnego*, nr 67/2021, s. 101–114
- Giongo Ivan, Piazza Maurizio, Tomasi Roberto, *Wyginięcie drewnianych belek kompozytowych z użyciem tęczników śrubowych*, nr 32/2012, s. 133–136

- Gloger Bartłomiej, *Wollaton Hall i jego twórca*, nr 53/2018, s. 45–54
- Głowacka-Fronckiewicz Barbara, Horbacz Tadeusz J., *Czekając na nową ustawę*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 34–35
- Głuszewski Wojciech, *Unikatowe cechy radiacyjnej konserwacji dużych zbiorów obiektów o znaczeniu historycznym*, nr 41/2015, s. 84–91
- Gocál Jozef, Krušínský Peter, Capková Eva, *Analiza statyczna historycznych więźb dachowych*, nr 47/2016, s. 120–127
- Godula-Węćławowicz Róża, *Wspomnienie o Profesorze Romanie Reinfussie w dziesięciolecie śmierci*, nr 24/2008, s. 117–118
- Godula-Węćławowicz Róża, *Zapomniani prekursorzy dziedzictwa niematerialnego. Synteza wartości kulturowych przestrzeni państwa polskiego po latach*, nr 55/2018, s. 42–50
- Godula-Węćławowicz Róża, Węćławowicz Tomasz, *Lanckoroński pejzaż z problemami rewitalizacji w tle (cz. 1)*, nr 66/2021, s. 134–143
- Gołębniak Andrzej, *Rola nowych technik dokumentacyjno-pomiarowych w interdyscyplinarnych działaniach badawczo konserwatorskich*, nr 40/2014, s. 83–93
- Gorzeliak Jerzy, *„Zrodzone z duszy ludu”. Ochrona sakralnej architektury drewnianej na międzywojennym Górnym Śląsku a polsko-niemiecki spór o narodowy charakter regionu*, nr 62/2020, s. 28–41
- Gosowski Bronisław, Gosowski Maciej, Kasprzak Tomasz, *Odbudowa po katastrofie sufitu sali gimnastycznej zabytkowej szkoły poddanej termomodernizacji*, nr 26/2009, s. 547–558
- Goszyła Marek, *Z działalności oddziału PSOZ w Przemyśle*, nr 3–4/1998, s. 16
- Goszyła Marek, *Sprawozdanie z posiedzenia „Zespołu ds. rewitalizacji starego miasta Przemyśla” odbytego w dniu 28 marca 2003*, nr 13/2003, s. 96–97
- Goszyła Marek, *Twierdza Przemyśl – nowe wyzwanie dla konserwatorów*, nr 14/2003, s. 63–65
- Goszyła Marek, *Krajobraz wielokulturowy Przemyśla*, nr 16/2004, s. 12–17
- Goszyła Marek, *Udział społeczeństw lokalnych w procesie ochrony zabytków*, nr 18/2005, s. 92–93
- Goszyła Marek, *Wokół zagadnień rewitalizacji miasta Przemyśla*, cz. 1, nr 19/2006, s. 15–18
- Goszyła Marek, *Kościół na Błoniu w Przemyśle*, nr 28/2010, s. 61–69
- Goszyła Marek, Figurska-Dudek Joanna, Łaba Mateusz, *Zachowanie oryginalnych odkształceń obiektu jako zagadnienie konserwatorskie na przykładzie kościoła oo. Franciszkanów w Jaśle*, cz. 1, nr 34/2013, s. 72–81
- Goszyła Marek, Figurska-Dudek Joanna, Łaba Mateusz, *Zachowanie oryginalnych odkształceń obiektu jako zagadnienie konserwatorskie na przykładzie kościoła oo. Franciszkanów w Jaśle*, cz. 2, nr 35/2013, s. 9–16
- Goszyła Marek, Gołda Łukasz, *Cerkiew w Nowym Brznie – próba rekonstrukcji, problematyka badawcza*, nr 45/2016, s. 22–32
- Goszyła Marek, Goszyła Tomasz, *Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego Koszyc w opiniach studentów*, nr 46/2016, s. 46–55
- Goszyła Marek, Huk Tomasz, Siwek Jerzy, *Zabytkowe świątynie a problematyka konserwatorska na przykładzie sanktuarium maryjnego w Starej Wsi i cerkwi w Baligródzie w woj. podkarpackim*, nr 37/2014, s. 54–63
- Goszyła Marek, Lichołai Lech, *Materiałowe rozwiązania budowlane stosowane w obiektach Twierdzy Przemyśl*, nr 22/2007, s. 56–59
- Goszyła Marek, Motyl Bogdan, *Badania nad budownictwem domów drewnianych Państwa i okolic (powiat przemyski)*, nr 31/2012, s. 44–56
- Goszyła Marek, Oleszek Rafał, *Katedra ormiańska we Lwowie*, nr 25/2009, s. 47–57
- Goszyła Marek, Oleszek Rafał, *Wybrane problemy ochrony Twierdzy Przemyśl*, nr 23/2008, s. 114–121
- Goszyła Marek, Reyman Krzysztof, *Rewitalizacja ośrodków historycznych z udziałem ich mieszkańców i użytkowników*, nr 21/2007, s. 45–49
- Goszyła Marek, Sikorski Krystian, *Badania i renowacja murów kościoła i klasztoru Karmelitów Bosych w Przemyśle*, nr 63/2020, s. 69–85
- Goszyła Marek, Sokołowska Monika, *Preliminarium do badań nad typologią kamienicy jarosławskiej*, nr 24/2008, s. 56–66
- Goszyła Marek, Trojnar Bogusław, *Wokół zagadnień rewitalizacji miasta Przemyśla*, cz. 2, nr 20/2006, s. 36–39
- Górny Witold, *Estetyczna rola prawa administracyjnego w kształtowaniu krajobrazu kulturowego – wybrane zagadnienia*, nr 59/2019, s. 25–34
- Górny Witold, *Oznaczenia adresowe – nieoczywiste dziedzictwo ewolucji podziałów terytorialnych Krakowa na przestrzeni dziejów*, nr 65/2021, s. 78–94
- Gradowski Michał, *Chrzyszowski Tadeusz, De Sarmatiae*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 14
- Gradowski Michał, *O pipkach*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 41
- Gradowski Michał, *Złotnictwo na oświecenie*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 10–11
- Gradowski Michał, Izabella Galicka, Hanna Sygietyńska, *Świątelnia w oknie*, nr 4 (31)/1994, s. 27

- Grajewski Grzegorz, *Quedlinburg – IV Kongres „Städtebaulicher Denkmalschutz in den neuen Ländern”*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 14–16
- Grajewski Grzegorz, *Stare Miasto w Głogowie w aspekcie ustaleń kolejnych generacji planów miejscowych – skrót referatu*, nr 3–4/1998, s. 47–50
- „Grodziska w województwie poznańskim”, Barbara Kirschke, Andrzej Prinke, *Poznań 1995* [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 41
- Gromnicki Jan, Jerzy T. Petrus, „Żółkiew i jej kolegiata”, Warszawa 1997 [recenzja], nr 7–8/2000, s. 92
- Gromnicki Jan, *Badania archeologiczne i archeologiczno-konserwatorskie nad późnym średniowieczem i nowożytnością w Polsce w latach 1972–1995*, nr 16/2004, s. 84–92
- Gromnicki Jan, *Członkostwo Honorowe Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków dla profesora Piotra Biegańskiego*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 3–4
- Gromnicki Jan, *Informacja o archiwach dokumentacji PP PKZ*, nr 5/1999, s. 34–35
- Gromnicki Jan, Jerzy Szałygin, „Katalog zabytków osadnictwa holenderskiego na Mazowszu”, [recenzja], nr 18/2005, s. 66–67
- Gromnicki Jan, *Jeszcze o badaniach ogrodów i parków zabytkowych z zastosowaniem metody archeologicznej*, nr 22/2007, s. 39–46
- Gromnicki Jan, *Jubileusz 75-lecia Docenta Jana Gurby, badacza i konserwatora zabytków archeologicznych*, nr 16/2004, s. 117–118
- Gromnicki Jan, *Jubileusz 80-lecia Profesora Andrzeja Żakiego*, nr 15/2004, s. 105–106
- Gromnicki Jan, *Konferencja naukowa „Zachowa Pan Konserwator czujność i baczenie...” w 90. rocznicę powołania Państwowego Grona Konserwatorów Zabytków Przedhistorycznych w Warszawie*, nr 29/2011, s. 144–147
- Gromnicki Jan, *Konserwatorskie badania archeologiczne w PP Pracowni Konserwacji Zabytków*, nr 31/2012, s. 135–139
- Gromnicki Jan, *Problemy konserwatorskie przedmiotem obrad I Kongresu Archeologii Polskiej*, nr 35/2013, s. 97–99
- Gromnicki Jan, *Prof. dr hab. Tadeusz Poklewski – Koziół, archeolog, badacz i konserwator zabytków architektury (1932–2015)*, nr 43/2015, s. 120–121
- Gromnicki Jan, *Profesor Andrzej Żaki (1924–2017)*, nr 50/2017, s. 122–123
- Gromnicki Jan, *Profesor Leszek Dzięgieł (1931–2005)*, nr 18/2005, s. 65
- Gromnicki Jan, *Profesor Stefan Kozłowski (1928–2007)*, nr 22/2007, s. 119
- Gromnicki Jan, *Sesja naukowa Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie z okazji jubileuszu profesora Stefana Kozłowskiego*, nr 3–4/1998, s. 60–61
- Gromnicki Jan, *Symposium z okazji 90. rocznicy urodzin Tadeusza R. Żurowskiego*, nr 3–4/1998, s. 53
- Gromnicki Jan, *Sytuacja archiwów PP PKZ*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 33–34
- Gromnicki Jan, *Współpraca Generalnego Konserwatora Zabytków – realizacja wybranych tematów zleconych Stowarzyszeniu Konserwatorów Zabytków w 1997 roku: Ministerstwa Kultury i Sztuki, konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na najlepsze prace studialne, naukowe i popularyzatorskie w dziedzinie ochrony zabytków i muzealnictwa w 1997 roku*, nr 3–4/1998, s. 63–65
- Grosel Jacek, Sawicki Wojciech, Wójcicki Zbigniew, *Pomiary i analizy drgań obiektów historycznych*, nr 32/2012, s. 157–164
- Gruszecki Andrzej, *Nareszcie dostępne materiały archiwalne do rosyjskich fortyfikacji w Polsce*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 22–23
- Gruszecki Andrzej, *Towarzystwo Przyjaciół Fortyfikacji*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1, 23
- Gruszkowski Wiesław, *Architektura gdyńskich kamienic. Maria Jolanta Sołtysik, „Na styku dwóch epok. Architektura gdyńskich kamienic okresu międzywojennego”* [recenzja], nr 16/2004, s. 115–116
- Gruszkowski Wiesław, „Architektura kościoła pocysterskiego w Oliwie od XII do XX wieku. Świątynia zakonna białych mnichów” Aleksandra Piwka [recenzja], nr 25/2009, s. 186–187
- Grygiel Dorota, *Schlesier Ehrenmal – pomnik ku czci Ślązaków w Wałbrzychu*, nr 35/2013, s. 17–28
- Gryglewska Agnieszka, *Muzeum Archidiecezjalne we Wrocławiu. Proces przekształceń zespołu budynków od końca XIX wieku – rozbudowa o Nowe Archiwum Książęco-Biskupie i Bibliotekę Katedralną*, nr 58/2019, s. 48–59
- Guttmeier Karol, Zbigniew Beiersdorf, Jacek Purchla, „Dom pod Globusem”, *Kraków 1988* [recenzja], t. 4, nr 2(9)/1989, s. 14–15
- Guttmeier Karol, „Problem tkwi w egzekwowaniu ustawy... i możliwościach sankcji”, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 13–16
- Guttmeier Karol, *Na marginesie dwóch książek „Speculum Artis” i „Stropy drewniane w Polsce”*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 42–43
- Guttmeier Karol, *Olsztyńska publikacja konserwatorska*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 20, 22

- Gwardzińska Żaneta, *Porozumienia administracyjne w sprawie delegowania niektórych kompetencji wojewódzkiego konserwatora zabytków*, nr 66/2021, s. 7–20
- Gwardzińska Żaneta, *Problemy egzekwowania nadzoru konserwatorskiego na przykładzie zbiegu administracyjnego postępowania egzekucyjnego z postępowaniem upadłościowym dysponenta zabytku*, nr 61/2020, s. 7–16
- Gyurkovich Jacek, *Quo vadis „Cracovia”*, nr 48/2016, s. 18–24
- Gyurkovich Jacek, *Współczesne interpretacje klimatu miejsca*, nr 55/2018, s. 96–104
- Gyurkovich Mateusz, *Adaptacje zabytkowych struktur dla nowych potrzeb*, cz. 1: Wybrane przykłady z Madrytu, nr 50/2017, s. 30–43
- Gyurkovich Mateusz, *Adaptacje zabytkowych struktur dla nowych potrzeb*, cz. 2: Wybrane przykłady z Barcelony, nr 52/2017, s. 14–26
- Gyurkovich Mateusz, *Museums Quartier jako dopełnienie kompozycyjne Forum Cesarskiego w Wiedniu*, nr 29/2011, s. 34–41
- Gyurkovich Mateusz, *Muzea Madrytu – gra światła i cienia*, nr 51/2017, s. 15–29
- Gyurkovich Mateusz, *Współczesne adaptacje barcelońskich zabytków z przełomu wieków XIX i XX*, nr 31/2012, s. 57–67
- Gyurkovich Mateusz, *Wybrane przykłady transformacji zespołów przemysłowych*, nr 57/2019, s. 142–157
- Gyurkovich Mateusz, Sotoca Adolf, Szarata Andrzej, Szczerek Eliza, Matusik Agnieszka, Poklewski-Kozieliński Damian, Suchoń Filip, *Osiedla mieszkaniowe z drugiej połowy XX wieku jako struktury dziedzictwa urbanistycznego – przykład zespołu osiedli mistrzejowickich w Krakowie*, nr 65/2021, s. 54–65
- Gzell Sławomir, *Europejskie miasto potrzebuje pomocy*, nr 44/2015, s. 33–43
- Gzell Sławomir, *Remont tarasów Pałacu Prezydenckiego w Warszawie*, nr 60/2019, s. 17–25
- Gzell Sławomir, *Wenecja – interpretacja historycznego krajobrazu na tle Międzynarodowych Wystaw Architektury*, nr 67/2021, s. 7–21
- Hadamik Czesław, *Kościół Wizytek w Lublinie w świetle ratowniczych badań archeologicznych w 2010 roku*, cz. 1, nr 30/2011, s. 58–70
- Hadamik Czesław, *Kościół Wizytek w Lublinie w świetle ratowniczych badań archeologicznych w 2010 roku*, cz. 1, nr 31/2012, s. 27–35
- Hańby zmywanie...*, nr 14/2003, s. 135–136
- Harmonogram nagród oraz konkursów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w 1995 r.*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 9
- Hendel Zenon, *Badania archeologiczne w Głogowie na Starym Mieście i Ostrowie Tumskim – tezy referatu*, nr 3–4/1998, s. 45
- Herbert Goldberg, dyrektor Muzeum Lenina w Warszawie, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 7–8
- „Historia Elbląga”*, t. 1, red. Stanisław Gierszewski, Andrzej Groth, Gdańsk 1993 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 40
- Hojdys Łukasz, Krajewski Piotr, *Badania doświadczalne wzmocnionego i niewzmocnionego sklepienia z żasypką*, nr 32/2012, s. 105–108
- Holewiński Mirosław, *Dwór w Podchybiu. Jaka będzie przyszłość obiektu zabytkowego*, nr 27/2010, s. 162–170
- ICOMOS, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 23–24
- Ilkosz Jerzy, Jasieńko Ewa, *75 lat Profesora Olgierda Czernera*, nr 15/2004, s. 104
- Informacja o posiedzeniu jury Nagrody*, nr 5/1999, s. 39
- „Informator o badaniach archeologicznych w województwie chełmskim w latach 1987–1988”*, Chełm 1993 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 39
- Isenberg Henryk R., *100 lat Westend – Synagoge we Frankfurcie nad Menem 1910–2010*, nr 33/2013, s. 77–85
- Ivashko Oлександр, *Zagadnienia konserwacji, restauracji i rewitalizacji zabytków architektury przemysłowej*, nr 58/2019, s. 113–117
- Ivashko Yulia, Chang Peng, Dmytrenko Andrii, Kozłowski Tomasz, Mykhailovskiy Denys, *Wpływ układów konstrukcyjnych na kształtowanie zabytkowych obiektów drewnianych na przykładzie tradycyjnych pawilonów chińskich, pawilonów w stylu chinoiserie oraz ukraińskich kościołów drewnianych*, nr 67/2021, s. 49–60
- Ivashko Yulia, Chernyshev Denys, Peng Chang, *Funkcjonalne i figuratywne cechy kompozycyjne tradycyjnych chińskich pawilonów*, nr 61/2020, s. 60–66
- Ivashko Yulia, Dmytrenko Andrii, *Tło historyczne i cechy konstrukcji meczetów w Iranie jako podstawa ich odnowy*, nr 63/2020, s. 46–53
- Ivashko Yulia, Kouider Rezga, *Specyfika budowy kompozycyjnej historycznych meczetów Algierii jako podstawa ich ochrony i restauracji w oryginalnej formie*, nr 61/2020, s. 80–84
- Ivashko Yuliia, Kouider Rezga, *Cechy charakterystyczne i problematyka ochrony historycznych miast Algierii – ośrodki budownictwa islamskiego*, nr 58/2019, s. 143–147
- Iwasaki Yoshinori, *Problemy wywołane wykopaliskami w ramach konserwacji i badań archeologicznych zabytków w Angkor w Kambodży*, nr 26/2009, s. 270–278

- Jadwiga Skibińska laureatem Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego w 1987 roku, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 1
- Jagieta Beata, Gosztyła Marek, *Restauracja ołtarza wielkiego w kościele oo. Bernardynów w Rzeszowie*, nr 40/2014, s. 7–12
- Jakubowska Aleksandra, *(Dzień dobry Państwu)*, nr 11–12/2002, s. 4–7
- Jakubowski Krzysztof J., Stefan Kozłowski „Przyszłość ekorozwoju”, nr 22/2007, s. 115–116
- Janczykowski Jan, *Informacja Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dot. prac na obszarze płyty Rynku Głównego w Krakowie*, nr 19/2006, s. 71–75
- Janczykowski Jan, *Krakowskie zabytki postindustrialne – kłopot czy szansa?*, nr 22/2007, s. 102–105
- Janczykowski Jan, *Problemy konserwatorskie Krakowa*, nr 21/2007, s. 50–53
- Janczykowski Jan, *Ruiny zamków Małopolski – ochrona i udostępnianie*, nr 54/2018, s. 92–110
- Janczykowski Jan, *Uwagi Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o stratach powodziowych w województwie małopolskim w 2010 r.*, nr 28/2010, s. 121–123
- Janda Magdalena, Gosztyła Marek, *Problematyka budowy średniowiecznych miast Podkarpacia – ze stanu badań*, nr 57/2019, s. 72–83
- Janina Grabowska – laureatka Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego, t. 3, nr 7/1988, s. 6
- Jankowski Ludomir, Engel Lech J., Jasieńko Jerzy, *Praca statyczna wybranych połączeń występujących w drewnianych obiektach historycznych*, nr 18/2005, s. 28–41
- Jankowski Ludomir, Jasieńko Jerzy, Styś Dariusz, *Badania wybranych połączeń klejowych przydatnych w rehabilitacji i wzmacnianiu zginanych belek drewnianych z wykorzystaniem elastooptyki*, nr 15/2004, s. 49–67
- Jankowski Wojciech, *Z Książa do Sejmu – Ogólnopolska Konferencja Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków i Biur Badań i Dokumentacji Zabytków*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 17–18
- Janusz Prusiewicz b. *Wojewódzki Konserwator Zabytków w Opolu*, nr 2/1997, s. 41
- Januszewicz Stanisław, Jaśkiewicz Jacek, *IX Międzynarodowa Konferencja TICCIH*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 17–19
- Jarzewicz Magdalena, *Kongres Regionalistów*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 10
- Jasieńko Jerzy, *Oddział Śląski*, nr 9–10/2001, s. 74–75
- Jasieńko Jerzy, Bednarz Łukasz, *Metody wzmacniania zabytkowych sklepień ceglanych akceptowalne z punktu widzenia doktryny konserwatorskiej*, nr 23/2008, s. 104–113
- Jasieńko Jerzy, Bednarz Łukasz, Nowak Tomasz, *Analiza stanu zachowania drewnianych stropów w Auli Leopoldyńskiej Uniwersytetu Wrocławskiego oraz w budynku głównego dworca kolejowego we Wrocławiu*, nr 26/2009, s. 300–313
- Jasieńko Jerzy, Di Tommaso Angelo, Bednarz Łukasz, Casacci Susanna, Raszczyk Krzysztof, *Analiza porównawcza – wieże zagrożone zawaleniem w Polsce i we Włoszech: różne przyczyny, podobne problemy*, nr 43/2015, s. 38–50
- Jasieńko Jerzy, Engel Lech J., *Badania, konserwacja i wzmocnienie konstrukcji ceglanej kopuły kościoła św. Jana w Owińskach*, nr 20/2006, s. 60–65
- Jasieńko Jerzy, Engel Lech, Kondolewicz Adam, *Problemy konstrukcyjno – konserwatorskie w stabilizacji i ekspozycji ruin obiektów kamiennych na przykładzie zamku „Lenno” we Wleniu*, nr 26/2009, s. 166–176
- Jasieńko Jerzy, Kadłuczka Andrzej, *Kopuła Brunelleschiego we Florencji, wybrane problemy budowlane, statyczne i konserwatorskie*, nr 66/2021, s. 182–194
- Jasieńko Jerzy, Kadłuczka Andrzej, Sroczyńska Jolanta, Kadłuczka Katarzyna, Nowak Tomasz, *Kolegiata św. Trójcy w Ołtyce na Wołyniu (Ukraina) – rejestracja stanu zachowania, problemy konserwatorskie*, nr 26/2009, s. 427–436
- Jasieńko Jerzy, Łydzba Dariusz, Bednarz Łukasz, Piechówka – Mielnik Magdalena, Rajczakowska Magdalena, *Wybrane badania betonu Hali Stulecia we Wrocławiu (obiekt UNESCO)*, nr 42/2015, s. 18–32
- Jasieńko Jerzy, Majchrzak Włodzimierz, Rapp Piotr, Stówek Grzegorz, *Wzmocnienie konstrukcji sklepienia nad nawą kościoła Przemienienia Pańskiego w Poznaniu (cz. II)*, nr 16/2004, s. 36–46
- Jasieńko Jerzy, Matkowski Zygmunt, *Zasolenie i zawilgocenie murów ceglanych w obiektach zabytkowych – diagnostyka, metodyka badań, techniki rehabilitacji*, nr 14/2003, s. 43–48
- Jasieńko Jerzy, Mierzejewska Olga, Hamrol Katarzyna, Misztal Witold, *Utrwalanie koron murów obiektów historycznych przeznaczonych do ekspozycji w formie trwałej ruiny*, nr 30/2011, s. 117–132
- Jasieńko Jerzy, Moczek Marta, Moczek Andrzej, Dżugaj Renato, *Badania cech mechanicznych i fizycznych betonu w dolnym pierścieniu obwodowym kopuły Hali Stulecia we Wrocławiu*, nr 27/2010, s. 21–34
- Jasieńko Jerzy, Moczek Marta, Moczek Andrzej, Wala Danuta, *Beton Hali Stulecia (UNESCO List) we Wrocławiu*, nr 30/2011, s. 168–177
- Jasieńko Jerzy, Nowak Tomasz, Anna Karolak Anna, *Historyczne złącza ciesielskie*, nr 40/2014, s. 58–82
- Jasieńko Jerzy, Nowak Tomasz, Mroczek Piotr, Bednarz Łukasz, *Konserwacja konstrukcyjna z użyciem nowych technik na przykładzie kościoła św. Anny w Ząbkowicach Śląskich*, nr 28/2010, s. 18–30
- Jasieńko Jerzy, Nowak Tomasz, Ostrycharczyk Anna, *Hybrydowa kopuła z drewna klejonego i stali – studium konstrukcji*, nr 30/2011, s. 81–93

- Jasieńko Jerzy, Nowak Tomasz, Rapp Piotr, *Analiza pracy statycznej belek drewnianych wzmocnionych taśmami CFRP*, nr 26/2009, s. 314–324
- Jasieńko Jerzy, Rapp Piotr, *Wzmocnienie konstrukcji sklepienia nad nawą kościoła Przemienienia Pańskiego w Poznaniu (cz. I)*, nr 13/2003, s. 40–54
- Jasieńko Jerzy, Raszczuk Krzysztof, Karolak Anna, *Badania ceramiki szklanej w kontekście remontu zabytkowej elewacji XIX-wiecznego budynku*, nr 57/2019, s. 114–126
- Jasieńko Jerzy, Raszczuk Krzysztof, Wójcik Dawid, Misztal Witold, *Zastosowanie cięgien w konserwacji konstrukcyjnej obiektów historycznych*, nr 53/2018, s. 124–136
- Jasieńko Jerzy, Raszczuk Krzysztof, *Wzmacnianie kopuł obrotowych na kierunku równoleżnikowym*, nr 30/2011, s. 142–153
- Jasieńko Jerzy, Szyszka Marcin, *Ocena parametrów mechanicznych historycznych murów poprzez badania eksperymentalne w kontekście ich konserwacji konstrukcyjnej*, nr 36/2013, s. 7–17
- Jasiuk Jerzy, *Aktualne problemy ochrony zabytków techniki w Polsce – tezy*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 1, 2–3
- Jaskanis Danuta, *Informacja naukowa podstawą nowoczesnego konserwatorstwa czyli w pogoni za utraconym czasem*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1, 6–9
- Jaskanis Danuta, *Międzynarodowa Karta Ochrony i Zarządzania Dziedzictwem Archeologicznym*, nr 3–4 (18–19)/1991, 10–13
- Jaskanis Danuta, *Nowe oblicze „Macierzy Harris”*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 39
- Jaskanis Danuta, *Rok 1991 początkiem archeologicznej wspólnoty europejskiej*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 39–40
- Jaskanis Danuta, *Warto zapamiętać*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 41
- Jaskanis Danuta, *York czeka na archeologów Europy*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 40
- Jaskanis Jan, *Zabytek archeologiczny a ochrona przestrzeni kulturowej*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 25–26
- Jaskanis Paweł, *Informacja o potrzebach Muzeum Pałacu w Wilanowie na interwencyjne prace konserwatorskie przy zabytkach rezydencji królewskiej w Wilanowie w latach 2003–2005*, nr 14/2003, s. 130–133
- Jaskanis Paweł, *Prace konserwatorskie w Muzeum Pałacu w Wilanowie po roku 2003*, nr 26/2009, s. 390–403
- Jaskanis Paweł, *Przywracanie koloru na elewacjach Pałacu Wilanowskiego*, nr 20/2006, s. 23–31
- Jaskanis Paweł, Szpanowski Piotr, *O potrzebie strategii zarządzania historyczną rezydencją – przypadek wilański*, nr 23/2008, s. 139–143
- Jaskanis Paweł, Szpanowski Piotr, *Spór o zabytki znajdujące się pod opieką Muzeum Pałacu w Wilanowie*, cz. 1, nr 25/2009, s. 96–103
- Jaśkiewicz Jacek, Konopka Marek, Kołodziej Julian, *TICCIH Międzynarodowy Komitet Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Polska Grupa Narodowa. Apel*, nr 4 (31)/1994, s. 18
- Jerzy Żurawski – laureatem Nagrody im H. Pięńkowskiej i J. Łomnickiego, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 1
- J.Gr.[Jan Gromnicki], *Dni Dziedzictwa Europejskiego – sesja „Woda dla Warszawy”*, nr 5/1999, s. 33
- J.Gr. [Jan Gromnicki], *Marian Kornecki, „Kościoły drewniane w Małopolsce. Zagadnienia uwarunkowań oraz systematyki typów i form architektury (od średniowiecza do XX wieku)”*, Kraków 1999 [recenzja], nr 6/1999, s. 40
- J.Gr. [Jan Gromnicki], *Sesja archeologiczna poświęcona problematyce zamków śląskich*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 46
- J.Gr. [Jan Gromnicki], *Sesja etnograficzna PKZ w Kamieniu Pomorskim*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 41
- J.Gr. [Jan Gromnicki], *Symposium międzynarodowe w Krakowie „Interwencja architektoniczna w zespołach zabytkowych – od reliktu do kreacji artystycznej”*, nr 6/1999, s. 49–50
- J.Gr. [Jan Gromnicki], *Z działalności Oddziałów Stowarzyszenia*, nr 6/1999, s. 64–67
- J.P. [Jan Pruszyński], *Spis zabytków architektury i budownictwa*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 5
- Jubileusz 70-lecia profesorów Mariana Arszyskiego i Jana Tajchmana*, nr 6/1999, s. 41–43
- Jubileusz profesora Jerzego Szablowskiego*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 2
- Jucha Zbigniew, *Jerzy Tur*, nr 25/2009, s. 188–190
- Jurkiewicz Ryszard, *Elektroniczne osuszanie murów. 30 lat doświadczeń w Polsce*, nr 50/2017, s. 109–114
- Juros Józef Tomasz, *Most wiszący z Pruskiej Królewskiej Huty Malapane w Ozimku*, nr 22/2007, s. 106–108
- Juszczak Kalina, *Tajemnica grobowca alabastrowego*, nr 17/2005, s. 25–35
- Juzwa Nina, *Elżbieta Trocka – Leszczyńska. Międzygórze. Dzieje i architektura*, nr 21/2007, s. 94–95
- Kabaja Bartłomiej, Krupa Michał, *Możliwości wykorzystania metody eye tracking do badań nad historyczną przestrzenią architektoniczną w kontekście jej postrzegania przez użytkowników (na przykładzie Rabki – Zdroju). Część 1. Uwagi wstępne*, nr 52/2017, s. 74–85
- Kaczmarek Wiesław, *Dni Konserwatorskie w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie, czyli o zabytkach w zabytku epoki socrealizmu*, s. 111
- Kaczyński Marian, *Bałtowie w wędrówce przez Europę*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 45–46
- Kadela Łukasz, *Charakterystyka przemian układu obronnego Wawelu. Próba oceny znaczenia jego estetyki w kontekście reakcji po roku 1945 na XIX-wieczne budowle historyczne w Krakowie*, nr 43/2015, s. 51–65

- Kadela Łukasz, *Kierunki rewitalizacji XIX – wiecznych postindustrialnych obiektów zabytkowych i granice ingerencji dla potrzeb nowych funkcji na wybranych przykładach z Łodzi*, nr 39/2014, s. 54–66
- Kadłuczka Andrzej, *(W imieniu ministra kultury RP)*, nr 11–12/2002, s. 3
- Kadłuczka Andrzej, *15 Zgromadzenie Generalne ICOMOS – u w Xi'an w Chinach*, nr 18/2005, s. 63–64
- Kadłuczka Andrzej, *Conservatio est continua creatio – czyli doktryna ochrony dziedzictwa jako komponentu przestrzeni egzystencjonalnej*, nr 44/2015, s. 69–77
- Kadłuczka Andrzej, *Conservatio sine scientia historiae nihil est. Zdzisława Tołłoczko, „Sen architekta”, czyli o historii i historyzmie architektury XIX i XX wieku*, nr 15/2004, s. 143–144
- Kadłuczka Andrzej, *Conservator Ecclesiae 2013 dla Arcybiskupa Mieczysława Mokrzyckiego*, nr 35/2013, s. 93–96
- Kadłuczka Andrzej, *Doktorat honorowy Politechniki Krakowskiej dla Prof. Tadeusza Chrzanowskiego*, nr 17/2005, s. 123–125
- Kadłuczka Andrzej, *Dwudziestolecie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 9–10/2001, s. 1–2
- Kadłuczka Andrzej, *Idea zrównoważonego rozwoju a problemy ochrony dziedzictwa kulturowego na przykładzie Florencji i Krakowa*, nr 23/2008, s. 7–16
- Kadłuczka Andrzej, *Karta Krakowska 2000– dziesięć lat później. Założenia konferencji 16–19 listopada 2011*, nr 29/2011, s. 138–141
- Kadłuczka Andrzej, *Koncepcja „Rynku Podziemnego” w Krakowie*, nr 19/2006, s. 61–66
- Kadłuczka Andrzej, *Konferencja służb konserwatorskich „Dokąd zmierzamy” na zamku w Gniewie*, nr 37/2014, s. 101–102
- Kadłuczka Andrzej, *Miasta partnerskie: Kraków – Florencja w Europie, wspólne dziedzictwo kultur*, nr 21/2007, s. 82
- Kadłuczka Andrzej, *Międzynarodowa Konferencja „Kraków–Florencja w Europie, wspólne dziedzictwo kultury”*, nr 22/2007, s. 92–94
- Kadłuczka Andrzej, *Międzynarodowa Konferencja Konserwatorska „Kraków 2000” – ochrona architektonicznego dziedzictwa kulturowego*, nr 7–8/2000, s. 5–6
- Kadłuczka Andrzej, *Modernizacja Galerii Sztuki Polskiej XIX wieku Muzeum Narodowego w Sukiennicach w Krakowie; wybrana problematyka projektowo-konserwatorska*, nr 26/2009, s. 381–389
- Kadłuczka Andrzej, *Nadanie godności Honorowego Obywatela Miasta Wiślica Profesorowi Piotrowi Glińskiemu, Wicepremierowi i Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego*, nr 60/2019, s. 7–9
- Kadłuczka Andrzej, *Nowy „Ogród XXI wieku” w starych Królewskich Łazienkach w Warszawie*, nr 36/2013, s. 97–100
- Kadłuczka Andrzej, *Ochrona drewnianej architektury sakralnej w projekcie Unii Europejskiej*, nr 20/2006, s. 66–68
- Kadłuczka Andrzej, *Ochrona najnowszej architektury historycznej*, nr 19/2006, s. 19–23
- Kadłuczka Andrzej, *Ortodoksyjna kreacja przestrzeni architektonicznej Podziemnego Muzeum Rynku Krakowskiego*, nr 28/2010, s. 9–17
- Kadłuczka Andrzej, *Postowie do Ogólnopolskiej Konferencji „Ochrona dziedzictwa architektury i urbanistyki II połowy XX wieku”*, nr 49/2017, s. 15–18
- Kadłuczka Andrzej, *Projekt nowej nawierzchni Rynku Głównego w Krakowie i modernizacji jego infrastruktury podziemnej*, nr 16/2004, s. 5–11
- Kadłuczka Andrzej, *Przekształcenia przestrzenne rejonu Rynku Głównego w Krakowie we wczesnym średniowieczu (do końca XI wieku) w świetle ostatnich badań*, nr 21/2007, s. 5–10
- Kadłuczka Andrzej, *Przeszłość dla przyszłości: tysiąclecie Wiślica i jej materialne i niematerialne dziedzictwo. Pomnik historii jako forma opieki RP*, nr 60/2019, s. 10–16
- Kadłuczka Andrzej, *Restauracja i modernizacja Galerii Sztuki Polskiej XIX wieku Muzeum Narodowego w Sukiennicach w Krakowie*, nr 27/2010, s. 153–161
- Kadłuczka Andrzej, *Słowo otwierające numer*, nr 11–12/2002, s. 1–2
- Kadłuczka Andrzej, *Techniki budowlane w kompleksach zabytkowych. Słownik terminologiczny autorstwa Macieja Bonawentury Pawlickiego*, nr 31/2012, s. 163–164
- Kadłuczka Andrzej, *Udział Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków w procesie odnowy Krakowa*, nr 13/2003, s. 78–81
- Kadłuczka Andrzej, *Wieś i miasteczko polskie w Niepodległej i po 100 latach*, nr 56/2018, s. 88–97
- Kadłuczka Andrzej, *Wspomnienie o profesorze Wiktorze Zinie*, nr 21/2007, s. 104
- Kadłuczka Andrzej, *Wspomnienie o Profesorze Wojciechu Kosińskim (1943–2020)*, nr 61/2020, s. 159
- Kadłuczka Andrzej, *Zamość – miasto idealne. Europejskość rozwiązań urbanistycznych citta di fortezza Rzeczpospolitej Obojga Narodów*, nr 63/2020, s. 7–16
- Kadłuczka Andrzej, *Tołłoczko Zdzisława, Oddział Krakowski SKZ do Prezydenta Miasta*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 35
- Kadłuczka Katarzyna, *Problematyka rozwarstwiania gotyckich malowideł sztalugowych na drewnie na przykładzie tryptyku z Łęcka (II ćw. XV wieku)*, nr 15/2004, s. 42–48
- Kajzer Leszek, *O zamkach i społeczeństwie*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 41

- Kajzer Leszek, Soldani Albert, Paner Henryk, Wysocki Jacek, Koj Jacek, *Propozycje regulacji prawnych w zakresie ochrony archeologicznych dóbr kultury*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 31
- Kalendarium*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 66
- Kalendarium*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 13
- Kalendarium*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 14
- Kalendarium*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 19–20
- Kalendarium*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 12
- Kalendarium*, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 19–20
- Kalendarium*, t. 3, nr 6/1988, s. 21–22
- Kalendarium*, t. 3, nr 7/1988, s. 19
- Kalendarium*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 21
- Kalendarium*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 16
- Kalendarium*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 34–36
- Kalendarium*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 23–24
- Kalendarium* (styczeń – lipiec 1992), nr 1–2 (20–21)/1992, s. 43–44
- Kalendarium* 1989, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 47–48
- Kalendarium* 1990, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 48
- Kalendarium* lipiec–grudzień 1992, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 31–32
- Kalendarium* listopad–grudzień 1993, nr 4 (27)/1993, s. 19–20
- Kalendarium* styczeń–czerwiec 1993, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 38–40
- Kalendarz prac Zarządu Głównego SKZ w VI kadencji*, nr 6/1999, s. 68
- Kalina-Gagnelid Anna, *Od poszytu do albumu* (Alicja Lutostańska, Mińsk Mazowiecki – jedno miasto? Studium historyczno-urbanistyczne Mińska Mazowieckiego i Sandomierza, Mińsk Mazowiecki 2012), nr 32/2012, s. 177–178
- Kalinowski Rafał, *Nieznane studium autoportretowe Jana Matejki (w czerwonej czapce) w prywatnych zbiorach w Warszawie*, nr 25/2009, s. 37–46
- Kaluch-Tabisz Marta, Rajna Karolina, *Neokreacja na przykładzie ołtarza ambonowego ze Strzegomia*, nr 42/2015, s. 111–121
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 32–35
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 33–36
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 30–32
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 37–38
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 60–64
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, nr 4 (31)/1994, s. 28–31
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 44–45
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 11–14
- Kamińska Ewa A., *Przegląd prasy*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 18–20
- Kamińska Ewa A., *Z prasy*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 27–30
- Kamiński Ireneusz J., *Kresowe manewry konserwatora – ostatni wywiad ze Zbigniewem Rewskim*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 9–11
- Kamiński Mieczysław, Musiał Michał, *Badania i koncepcja modernizacji schronu przy Dworcu Głównym PKP we Wrocławiu*, nr 26/2009, s. 584–592
- Kania Tomasz, Kania Stanisław, Pietraszek Piotr, *Rewitalizacja budynków przemysłowych z wykorzystaniem bloków gipsowych na przykładzie loftów w Tallinnie*, nr 26/2009, s. 510–517
- Karmowski Jacek, *Uwagi na temat predynastycznej architektury z suszonej cegły mułowej w Egipcie. Metodyka dokumentacji i próba rekonstrukcji*, nr 39/2014, s. 45–53
- Karmowski Jacek, *Wybrane aspekty metodologiczne dokumentacji zabytków podczas nowych archeologicznych badań powierzchniowych przeprowadzonych przez Uniwersytet Jagielloński w Krakowie w regionie miasta At – Tafta (Jordania)*, nr 50/2017, s. 44–53
- Karta Krakowska 2000 – zasady konserwacji i restauracji dziedzictwa architektoniczno – urbanistycznego, nr 7–8/2000, s. 10–13
- Karta kulturowa rzeki, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 26
- Karta Wenecka – 30 lat. Postanowienia i uchwały II Międzynarodowego Kongresu Architektów i Techników Zabytków w Wenecji w 1964 r., nr 4 (31)/1994, s. 3–4
- Kashchenko Oleksandr, Kowalska Gelena, Lilia Gnatiuk, *Rewitalizacja środowiska miejskiego i współczesne trendy jego humanizacji za pomocą sztuki*, nr 61/2020, s. 31–34
- Kasiborski Andrzej, Kopciowski Dariusz, Mazur Piotr, Stolarz Barbara, *Laur Konserwatorski* 2009, nr 25/2009, s. 161–168

- Kasperkiewicz Adam, *Sprawa Aleksandra Brody*, nr 43/2015, s. 116–119
- Kasprzak-Miler Agnieszka, *Prace konserwatorskie przy najstarszym warszawskim przydrożnym pomniku św. Jana Nepomucena*, nr 17/2005, s. 75–81
- Kazimierz nad Wisłą, t. 3, nr 7/1988, s. 19
- KBM., *Co to jest SIT?*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 26
- Kędziński Michał, Fryškowska Anna, Dąbrowski Rafał, Wilińska Michalina, *Naziemne skanowanie laserowe obiektów sakralnych z zastosowaniem technologii HDS*, nr 26/2009, s. 670–678
- Kielar Jan, *Kinematyka układu napędowego wiatraka w Łąkorzu z drugiej połowy XIX wieku*, nr 52/2017, s. 7–13
- Kilarska Elżbieta, *Dwór Artusa*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 10–12
- K.G. [Karol Guttmaier], *Z prac Zarządu Głównego SKZ – zjazd sprawozdawczy i sesja naukowa w październiku 1989 r.*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 8–9
- K.K., *Nowe prawo ochroni zabytki*, nr 7–8/2000, s. 4
- Kleine Helena, *Jak ratować zabytki? – koncepcje i strategia*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 5–8
- Klimczak Maciej, *Obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków w Wilanowie w dniu 18 kwietnia 2002*, nr 13/2003, s. 86–88
- Klupsz Lidia, *Początek osadnictwa na terenie Warszawy – Grodzisko na Bródnie – Dni Dziedzictwa Europejskiego*, Warszawa – Targówek – sesja popularno – naukowa, nr 7–8/2000, s. 63–66
- Kłoda Emilia, *Zapomniane dzieła Johanna Christopha Lischki. Badania konserwatorskie obrazów barokowego malarza*, nr 53/2018, s. 16–30
- Kłosek-Kozłowska Danuta, Agnieszka Gryglewska, „Richard Plüddemann 1846–1910. Architekt Wrocławia” [recenzja], nr 5/1999, s. 45
- Kłosek-Kozłowska Danuta, *Konkurs Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w roku 2000 – studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin a ochrona dziedzictwa*, nr 7–8/2000, s. 33–39
- Kłosek-Kozłowska Danuta, *Ochrona dziedzictwa kulturowego miast i planowanie przestrzenne*, nr 18/2005, s. 82–83
- Kłosek-Kozłowska Danuta, *Pamięci Profesor Teresy Zarębskiej*, nr 13/2003, s. 104
- Kłosek-Kozłowska Danuta, *Podyplomowe Studium „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego”*, nr 7–8/2000, s. 93–94
- Km, Prof. dr hab. Józef Lepiarczyk (1917–1985), t. 1, nr 2/1985/1986, s. 4
- Kobylarczyk Justyna, *Dwór w Boratynie jako przykład ocalałej rezydencji o wartości historycznej*, nr 31/2012, s. 78–86
- Kobylarczyk Justyna, Kuśnierz-Krupa Dominika, Ivashko Yulia, Savelieva Larisa, *Sposoby rewitalizacji historycznych obiektów przemysłowych – doświadczenia międzynarodowe*, nr 62/2020, s. 97–103
- Kolegium Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1
- Koleżanki i Koledzy, Karol Gruszczyk 24.05.1944–2.10.1998, nr 3–4/1998, s. 85
- Kołodziejczyk Katarzyna, *Dziedzictwo niekonwencjonalne. Estetyka i ochrona polskiej sztuki nowoczesnej na przykładzie sztuki konceptualnej i instalacji z przełomu lat 70. i 80., stanowiących formę integralną z architekturą 2 połowy XX wieku*, nr 48/2016, s. 49–55
- Kołodziejczyk Katarzyna, *Kształtowanie tożsamości przestrzennej: dychotomia pomiędzy architekturą współczesną a sztukami wizualnymi*, nr 54/2018, s. 46–56
- Kołodziejczyk Katarzyna, *Prezes Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków laureatem Premio Europeo Lorenzo il Magnifico*, nr 46/2016, s. 131–134
- Kołodziejczyk Katarzyna, *Rekonstrukcja figury Madonny z kościoła zamkowego Najświętszej Maryi Panny. Przyczynę do genezy jej symbolicznej roli w strukturze przestrzennej Malborka*, nr 62/2020, s. 148–157
- Kołodziejczyk Katarzyna, *Słowo, obraz, symbol. O wielości języków opisywania i wyrażania świata w kontekście kultury i sztuki*, nr 36/2013, s. 82–91
- Kołodziejczyk Katarzyna, *Przygodzki Dominik, Podziemia kolegiaty w Wiślicy: unikalne reliktury średniowiecznej sztuki architektonicznej. Problematyka ich zabezpieczenia, konserwacji i ekspozycji*, nr 66/2021, s. 156–171
- Kołodziejczyk Piotr, *Droga Królewska: dziedzictwo i ochrona dawnego szlaku na terenie Jordanii*, nr 40/2014, s. 23–31
- Kołodziejczyk Piotr, *Naturalne i antropogeniczne zagrożenia dla zabytków nabatejskiej architektury na terenie Petry i w południowej Jordanii*, nr 36/2013, s. 61–72
- Kołodziejczyk Piotr, *Sela (południowa Jordania). Stan badań nad skalnym stanowiskiem archeologicznym i aktualne działania badawcze w mikroregionie*, nr 42/2015, s. 101–110
- Kołodziejczyk Piotr, *Zabytki i dziedzictwo Bliskiego Wschodu. Wartość i problemy ochrony*, nr 55/2018, s. 86–95
- Kołodziejczyk Piotr, Czarnowicz Marcin, Ochał-Czarnowicz Agnieszka, *Ślady Wielkiej Wojny w Karpatach. Badania i dokumentacja elementów umocnień w rejonie Jaślisk i Moszczańca w latach 2015–2016*, nr 46/2016, s. 110–118
- Kołodziejczyk Piotr, Kwiatkowska-Kopka Beata, *Cracow Landscape Conference 2016 Landscape as impulsion for culture: research, perception & protection*, nr 46/2016, s. 135–138
- Kołodziejki Stanisław, *Między Północą a Południem*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 50–51

- Kołomański Tomasz, *Partnerstwo publiczno-prywatne szansą na rewitalizację obiektów zabytkowych Europy Środkowej*, nr 59/2019, s. 90–96
- Kołtuniak Andrzej, *O rzekach*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 40
- Komorowski Waldemar, *Nowatorstwo i tradycjonalizm w architekturze mieszkalnej Krakowa późnego średniowiecza i wczesnej nowożytności. Zarys problematyki*, nr 25/2009, s. 19–27
- Komorowski Waldemar, *Ochrona dziedzictwa urbanistyki i architektury Nowej Huty z lat 1949–1959*, nr 49/2017, s. 153–162
- „Komunikaty archeologiczne”, Bydgoszcz 1994 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 39
- Konarski Bartłomiej, *Głos w dyskusji nt. Skuteczności opieki i konserwacji nieruchomości zabytkowych*, nr 18/2005, s. 97
- Konarzewski Leszek, *Renowacja elewacji Hali Stulecia we Wrocławiu – projekt a realizacja*, nr 26/2009, s. 369–380
- Koncert na Jasnej Górze*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 18
- Kondziela Henryk, *Andrzej Miarkowski (1945–2013)*, nr 35/2013, s. 100
- Kondziela Henryk, *Antoni Stefan Kąsinowski (1931–2017)*, nr 52/2017, s. 149–150
- Kondziela Henryk, *Janusz Lehmann (1924–2002)*, nr 13/2003, s. 105–106
- Kondziela Henryk, *Placówki miejskich konserwatorów zabytków w latach 1945–1989*, nr 5/1999, s. 29–32
- Kondziela Henryk, *Barański Marek, Edukacja i ochrona zabytków*, nr 3–4/1998, s. 50–52
- Konferencja „Zabytki i Energia”*, nr 51/2017, s. 133
- Konferencja „Polskie konserwacje poza granicami Rzeczypospolitej”*, nr 19/2006, s. 109
- Konferencja REMO 2006*, nr 19/2006, s. 110
- II Kongres Konserwatorów Polskich „Przeszłość dla Przyszłości”*, nr 41/2015, s. 114–115
- II Kongres Konserwatorów Polskich, Fotorelacja*, nr 44/2015, s. 113–120
- II Kongres Konserwatorów Polskich, Warszawa 2015, Rezolucja*, nr 44/2015, s. 110–112
- Kongres Kultury Polskiej*, nr 26/2009, s. 743
- Kongres Kultury Polskiej*, nr 7–8/2000, s. 2
- Konkurs na „Najciekawsze Wydarzenie Muzealne Roku” rozstrzygnięty*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 16, 18
- Konkurs na odznakę rozstrzygnięty*, t. 3, nr 7/1988, s. 8
- Konopka Marek, *Archeologiczna służba konserwatorska po reformie z 1990 r.*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1, 2–6
- Konopka Marek, *Biskupin zagadkowy*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 67
- Konopka Marek, *Bohdan Rymaszewski (1935–2016)*, nr 51/2017, s. 135–138
- Konopka Marek, *Czy „marten” może być piękny?*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 1, 2
- Konopka Marek, *Czy w RP będzie służba konserwatorska – pytanie do Ministra Kultury i Sztuki*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 1–3
- Konopka Marek, *Dortmund – czerwiec 1992– doroczne zgromadzenie niemieckich konserwatorów*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 8–9
- Konopka Marek, *FON zmienić na FOK*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 3–5
- Konopka Marek, *„Informator Archeologiczny” redivivus*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 49–50
- Konopka Marek, *Integracja rodzi się w oddziałach – sprawozdanie Sekretarza Generalnego SKZ ogłoszone na Walnym Zjeździe 25 VI 1987*, t. 3, nr 6/1988, s. 16–20
- Konopka Marek, *Jacek Cydzik – architekt i konserwator*, nr 3–4/1998, s. 55
- Konopka Marek, *Jaka będzie w RP służba ochrony zabytków?*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 1–4
- Konopka Marek, *Koniec kadencji, czas podsumowania*, nr 3 (26)/1993, s. 1–2
- Konopka Marek, *Konserwatorstwo archeologiczne – Myć zęby czy nogi?*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 1, 14
- Konopka Marek, *Konserwatorzy 40-lecia: Gerard Ciołek*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 3
- Konopka Marek, *Konserwatorzy i królewskie groby*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 15
- Konopka Marek, *Mapy wartości kulturowych*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 20–25
- Konopka Marek, *Maria Znamierowska-Prüfferowa 1898–1990*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s.
- Konopka Marek, *Nagroda im. prof. J. Zachwatowicza dla prof. Olgierda Czernera. Laudacja*, nr 17/2005, s. 121–122
- Konopka Marek, *Nigdy nie będzie jak już było, ale od nas zależy jak będzie*, nr 18/2005, s. 76–77
- Konopka Marek, *Od Wrocławia do Torunia – sprawozdanie Zarządu Głównego na Walnym Zjeździe w Toruniu*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 3–6
- Konopka Marek, *Osobowość niepowtarzalna*, nr 4 (31)/1994, s. 17
- Konopka Marek, *Poprawianie prawa*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 32
- Konopka Marek, *Program... i co dalej? Wywiad z Tadeuszem Zielniewiczem Generalnym Konserwatorem Zabytków*, t. 3, nr 7/1988, s. 1–2, 13
- Konopka Marek, *Święch wileński*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 36
- Konopka Marek, *W RP będzie państwowa służba ochrony zabytków!*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 1–2

- Konopka Marek, *Wylewanie zabytków z kąpielą*, s. 21
- Konopka Marek, *Zmarł Profesor Kazimierz Godłowski*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 3
- Konopka Marek, Rymaszewski Bohdan, *Sejmowa Komisja Kultury i Środków Przekazu Warszawa (Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków zwraca się z apelem)*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 20
- Konserwacja Roku*, nr 15/2004, s. 133–137
- Konserwacja zabytków u progu XXI wieku – sesja naukowa PP PKZ w Krakowie*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 21
- Konserwator i zabytek – program, sesji naukowej w Toruniu pt. „Konserwator i zabytek” towarzyszącej Walnemu Sprawozdawczemu Zjazdowi Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, zorganizowanej w 100. Rocznicę urodzin Jerzego Remera*, t. 3, nr 7/1988, s. 3–4
- Konserwator potrzebny muzeum*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 38
- Konserwatorzy dzieł sztuki i ich organizacja*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 5
- Konserwatorzy ze Wschodu na Zamku Królewskim w Warszawie*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 5
- Kopciowski Dariusz, *Laur Konserwatorski 2011*, nr 29/2011, s. 156–162
- Kopciowski Dariusz, *Mieczysław Kurzątkowski (13.01.1932–12.09.2000)*, nr 7–8/2000, s. 100
- Kopciowski Dariusz, *Oddział Lubelski*, nr 9–10/2001, s. 71–72
- Kopyciński Krzysztof, *Mury obronne i kościoły w Rypinie*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 9
- Korczyńska Anna, Węclawowicz Tomasz, *Nowa aula i nowe lektoria w Uniwersytecie Jagiellońskim*, nr 13/2003, s. 62–65
- Korespondencja Oddziału Warszawskiego SKZ z prezydentem m. st. Warszawy w sprawie przywrócenia stanowiska konserwatora zabytków m. st. Warszawy*, nr 5/1999, s. 46–48
- Kornecki Bogusław, *Adaptacja i remont budynku dawnej elektrowni tramwajowej na Muzeum Powstania Warszawskiego*, nr 19/2006, s. 24–29
- Kornecki Marian, *Odbudowany klejnot Bochni*, nr 4 (27)/1993, s. 12
- Kornecki Marian, *Pożar na Obidowej*, nr 4 (31)/1994, s. 21–22
- Kornecki Marian, *Utracony klejnot Gorców*, nr 4 (27)/1993, s. 10–11
- Kornecki Marian, Bogdanowski Janusz, *O krajobrazie Jury*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 39
- Korona Sp. z o.o., t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 46
- Korpała Małgorzata, *Ochrona substancji czy formy w zabytkach epoki modernizmu*, nr 49/2017, s. 51–62
- Kosiński Wojciech, *Deutschland, Deutschland – według Zdzisławy Tołkoczko, Zdzisława Tołkoczko, Architektura i społeczeństwo*, nr 19/2006, s. 111–112
- Kosiński Wojciech, *Studium i projekt odrestaurowania i rekompozycji zespołu rynkowego małego miasta polskiego na przykładzie Łańcuta*, nr 13/2003, s. 9–24
- Koss Andrzej, Marczak Jan, *Ocena postępu i jakości metod czyszczenia laserowego*, nr 32/2012, s. 109–114
- Kossowski M., „Barker” w Anglii i w Polsce, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 19
- Kościuk Jacek, *Athribis/Wanninah – nowa misja konserwatorska w Egipcie z udziałem Polaków*, nr 14/2003, s. 83–91
- Kościuk Jacek, *3D scanning and modeling of the upper terrace of the Hatshepsut Temple in Deir el – Bahari as an example of architectural heritage documentation for restoration purposes. Skanowanie i modelowanie 3D górnego tarasu świątyni Hatshepsut w Deir el – Bahari jako przykład dokumentacji dla celów konserwatorskich*, nr 26/2009, s. 705–717
- Kościuk Jacek, *Współczesne skanowanie laserowe 3D w modelowaniu, dokumentacji i konserwacji zabytków architektury*, nr 32/2012, s. 82–88
- Kowal Zbigniew, *O przyczynach zmniejszenia niezawodności stalowych konstrukcji wielkopowierzchniowych hal*, nr 26/2009, s. 565–573
- Kowalczyk Jerzy, *Badania archeologiczne architektury nowożytniej (na przykładzie Zamościa)*, nr 18/2005, s. 104
- Kowalczyk Jerzy, *Oddziaływanie polityków, architektów miejskich i inwestorów na decyzje konserwatorów wojewódzkich*, nr 18/2005, s. 106
- Kowalczyk Jerzy, *Pamięć o polskich konserwatorach zabytków*, nr 18/2005, s. 71–72
- Kowalczyk Jerzy, *Trzy konferencje naukowe Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 30/2011, s. 181–185
- Kozień Adam, *Sprawne zarządzanie dziedzictwem kulturowym przez organy samorządu terytorialnego*, nr 64/2020, s. 7–16
- Kozień-Woźniak Magdalena, Kamisiński Tadeusz, *Modernizacja sali dawnego kina Capitol we Wrocławiu dla potrzeb teatru muzycznego w kontekście zagadnień konserwatorskich i akustycznych*, nr 66/2021, s. 65–76
- Kozłowska Izabela, Rek-Lipczyńska Agnieszka, *Ochrona architektonicznych dóbr kultury współczesnej na terenie Pomorza Zachodniego*, nr 49/2017, s. 63–78
- Koźmiński Leszek, Brzozowska Marzena, Kościuk Jacek, Kubisz Waldemar, *Wykorzystanie możliwości nowoczesnego skanowania 3D w oględzinach miejsca zdarzenia i ich dokumentowania*, nr 26/2009, s. 679–688
- „Kraków wiślański, czeski i wczesnopiastowski”, *Andrzej Żaki, Kraków 1994* [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 42–43

- Krasiczyn 9–12 grudnia – zjazd i sesja naukowa, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1
- Krasiczyński „plon” już w druku, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 7
- Krause Janusz, Mróz Janusz A., *Kopia konnego pomnika Bartolomea Colleonego. Zagadnienie eksponowania kopii dzieł sztuki*, nr 23/2008, s. 81–93
- Krawczuk Aleksander, Kaczmarek Jan, Wilczek Mieczysław, *Porozumienie między Ministrem Kultury i Sztuki, Ministrem Przemysłu i Prezesem Naczelnej Organizacji Technicznej w sprawie współpracy w zakresie ochrony zabytków techniki*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 18–19
- Krawczuk Aleksander, Kozioł Józef, *Plan realizacji porozumienia zawartego pomiędzy Ministrem Kultury i Sztuki a Ministrem Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na lata 1989–1990*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 19
- Krawczuk Aleksander, Kozioł Józef, *Porozumienie zawarte pomiędzy Ministrem Kultury i Sztuki a Ministrem Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych o współpracy w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego oraz obszarów chronionych*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 17
- Krawczyk Paweł K., *Łazienki Królewskie w Warszawie. Meble z malarskimi plakietami w Białym Domu*, nr 60/2019, s. 156–161
- „Królewskie ogrody w Polsce” – sesja naukowa w Warszawie, nr 9–10/2001, s. 52–53
- Kruk Adam, Rębkowski Marian, Kołobrzeg – dziedzictwo odkrywane, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 21–22
- Kruk Ryszard, Mściwujewska-Kruk Bożena, *Almanach Muszyny na rzecz ochrony zabytków*, nr 18/2005, s. 113–114
- Krukowiecka-Brzęczek Anna, Katowicka Ligota, *Historia rozwoju przestrzennego. Wstęp do badań*, nr 47/2016, s. 106–119
- Krupa Michał, *Dziedzictwo kulturowe małych miast środkowo-zachodnich Niemiec – na wybranych przykładach*, nr 52/2017, s. 27–35
- Krupa Michał, *Krajobraz kulturowy Ziemi Nowotarskiej – wybrane zagadnienia*, nr 47/2016, s. 61–70
- Krupa Michał, *Przemiany architektoniczne Skawiny na przełomie XIX i XX wieku, cz. 2: Obiekty użyteczności publicznej*, nr 42/2015, s. 44–53
- Krupa Michał, *Przemiany architektoniczne Skawiny w 2 połowie XIX i na początku XX wieku cz. 1: Zakłady przemysłowe*, nr 35/2013, s. 41–46
- Krupa Michał, *Twórczość Teodora Talowskiego i jego zapomniany projekt Gimnazjum S. Goszczyńskiego w Nowym Targu. Historia i uwagi do rewitalizacji*, nr 46/2016, s. 89–99
- Krupa Michał, Lisińska-Kuśnierz Małgorzata, Bednarz Łukasz, Mamedov Alirza, *Badanie eyetrackingowe przestrzegania współczesnych obiektów architektonicznych w historycznych krajobrazie kulturowym na przykładzie miast niemieckich*, nr 66/2021, s. 172–181
- Krzysztof Biskup (1952–2000), nr 13/2003, s. 107–108
- Krzyżaniak Lech, *Informacja o udziale w programie „Epoka brązu – pierwsza złota epoka w dziejach Europy” realizowanego przez Radę Europy w Strasburgu*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 8
- Krzyżanowska Hanna, Wojciechowski Maciej, Czyżewska Aleksandra, Kostarczyk Artur, *Wnioski z Ogólnopolskiej Konferencji Kierowników Ośrodków oraz Biur Badań i Dokumentacji Zabytków, Katowice 2–5 XII 1987*, t. 3, nr 6/1988, s. 4–5
- Krzyżanowski Lech, *Tadeusz Polak 1927–2001*, nr 9–10/2001, s. 86–87
- KS [Stefan Kwilecki], *Dwór polski – tradycja a problemy konserwatorskie*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 20
- KS [Stefan Kwilecki], *Konserwator i zabytek*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 11
- KS [Stefan Kwilecki], *Roman Kostynowicz ze Szczecina laureatem Nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 14–15
- KS [Stefan Kwilecki], *Wystawa w Łazienkach Królewskich w Warszawie*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 16
- Kto i ile pieniędzy wyda na ochronę zabytków – przedruk z „Rzeczpospolitej” nr 195 (3844) 23 sierpnia 1994*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 32
- Kucia Natalia, *Wpływ oryginalnej symboliki polichromowanej rzeźby drewnianej „Chrystus Ukrzyżowany na Palmie” z kościoła oo. Dominikanów w Lublinie na kreację estetyczną procesu konserwatorskiego*, nr 29/2011, s. 97–105
- Kulesza Jacek, *Michałek archeologiczny – duży i średniowieczny*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 44
- Kuleta Piotr, Pikos Michał, Słówek Grzegorz, *Problemy konstrukcyjne remontowanego budynku zabytkowego*, nr 26/2009, s. 637–645
- Kulig Anna, *Autentyzm dzieł architektury XX wieku – chroniony czy zagrożony?*, nr 49/2017, s. 79–90
- Kulig Anna, *Historia miasta zapisana w jego murach refleksje o autentycznych pozostałościach i przeszłości odczytanej z ikonografią*, nr 29/2011, s. 126–134
- Kulig Anna, Nassery Farid, Filipowski Szymon, Zieliński Rafał, *Wykorzystanie technologii BIM w nowoczesnej inwentaryzacji i analizie zabytków*, nr 42/2015, s. 33–43
- Kulig Anna, Romaniak Krystyna, *Monumentalne budowle Gdańska w ujęciu XVII-wiecznego architekta*, nr 25/2009, s. 70–76

- Kulig Anna, Filipowski Szymon, Wójtowicz Maciej, *Nowe technologie w badaniach zabytków architektury. Analiza parametryczno-algorytmiczna gotyckiego sklepienia w Szydłowcu*, nr 64/2020, s. 59–74
- Kulikov Petro, Dyomin Mykola, Chernyshev Denys, Kuśnierz-Krupa Dominika, Krupa Michał, *Zagadnienia konserwacji i rewitalizacji budynków mieszkalnych, publicznych i przemysłowych z drugiej połowy XIX i początku XX wieku w Kijowie i Krakowie*, nr 60/2019, s. 140–146
- Kulpiński Henryk, *Kraty w zamku Bierzgłowskim*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 7–8
- Kunkel Robert, *Profesor Andrzej Tomaszewski 1934–2010*, nr 28/2010, s. 7–8
- Kurasieński Tomasz, Rychter Mariusz R., Skóra Kalina, *Zagadkowe znalezisko z wczesnośredniowiecznego cmentarza w Lubieniu. Z problematyki konserwacji zabytków archeologicznych*, nr 33/2013, s. 54–57
- Kurnatowska Zofia, *Lednicki Park Krajobrazowy*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 34–35
- Kurnatowska Zofia, *Sesja „Przeszłość regionu Ostrowia Lednickiego i jego perspektywy”*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 51–53
- Kurnatowska Zofia, *Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 53–54
- Kurtz Karolina, Paszkowski Zbigniew, *Problemy energetyczne przy przebudowie obiektu zabytkowego na przykładzie budynku Starej Dany w Szczecinie*, nr 26/2009, s. 518–528
- Kurzątkowski Mieczysław, *Neohistoryzm konserwatorski*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 16–17
- Kurzątkowski Mieczysław, *Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na Sprawozdawczy XI Walny Zjazd Delegatów Oddziałów w Kazimierzu Dolnym, 8 kwietnia 1995*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 15–18
- Kurzeja Zdzisław, *Restytucja historycznego układu urbanistycznego Głogowa – konferencja w dniach 20–21.04.1998*, nr 3–4/1998, s. 40–44
- Kuśnierz Kazimierz, *Architektura historyzmu i eklektyzmu według Zdzisławy Tołłoczko*, nr 24/2008, s. 119–120
- Kuśnierz Kazimierz, *Conservator Ecclesiae 2005*, nr 17/2005, s. 116
- Kuśnierz Kazimierz, *Dr inż. arch. Bolesław Mieczysław Książek*, s. 120
- Kuśnierz Kazimierz, *Forum*, nr 16/2004, s. 113–114
- Kuśnierz Kazimierz, *Historia rozwoju przestrzennego Gorlic w średniowieczu w kontekście bieżącej ochrony konserwatorskiej – wybrane zagadnienia*, nr 64/2020, s. 17–27
- Kuśnierz Kazimierz, *„Jak budowano drewniane kościoły w średniowiecznej Małopolsce” Małgorzaty Bajon-Romańskiej [recenzja]*, nr 24/2008, s. 121–122
- Kuśnierz Kazimierz, *Janusz Bogdanowski, „Architektura obronna” [recenzja]*, nr 3–4/1998, s. 81
- Kuśnierz Kazimierz, *Kierunki rozwoju urbanistyki nowożytnej w Polsce południowo-wschodniej. Geneza, modele urbanistyczne, przykłady*, nr 41/2015, s. 99–106
- Kuśnierz Kazimierz, *Rynki wybranych miast nowożytnych w Małopolsce, cz. 1: Ośrodki gospodarcze*, nr 55/2018, s. 135–140
- Kuśnierz Kazimierz, *„Sen architekta”, czyli trzydzieści lat później*, nr 41/2015, s. 116
- Kuśnierz Kazimierz, *Stanisław Czyrny*, nr 27/2010, s. 187–188
- Kuśnierz Kazimierz, *Więści z Krakowa*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 35
- Kuśnierz Kazimierz, Kłosek-Kozłowska Danuta, *Ochrona wartości kulturowych miast a urbanistyka*, nr 21/2007, s. 93
- Kuśnierz Kazimierz, Kuśnierz-Krupa Dominika, *Funkcja turystyczna jako czynnik aktywizacji małych miast zabytkowych dawnej ziemi krakowskiej w drugiej dekadzie XXI wieku – wybrane problemy*, nr 42/2015, s. 61–70
- Kuśnierz Kazimierz, Kuśnierz-Krupa Dominika, *Problematyka rekonstrukcji wież na zabytkowych ratuszach na przykładzie Sieniawy*, nr 35/2013, s. 47–52
- Kuśnierz Kazimierz, Kuśnierz-Krupa Dominika, Budziakowski Mateusz, *Problematyka ochrony zabytkowego miasta na przykładzie Wolbromia*, nr 62/2020, s. 55–65
- Kuśnierz Kazimierz, Kuśnierz-Krupa Dominika, Krupa Michał, *Problematyka ochrony dziedzictwa architektury polskiej 2 połowy XX wieku na wybranych przykładach*, nr 48/2016, s. 40–48
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Brzostek na mapie Miega*, nr 38/2014, s. 22–28
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *„Idea wiecznie żywa” – Piotr Napierała (1957–2019)*, nr 59/2019, s. 156–157
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Generalny Konserwator Zabytków dr Magdalena Gawin w Krakowie*, nr 45/2016, s. 136
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Historia zagospodarowania przestrzennego miasta „kazimierzowskiego” w Małopolsce na przykładzie Skawiny*, nr 28/2010, s. 101–109
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Jaśliśka w dawnej ziemi krakowskiej w świetle mapy Miega*, nr 34/2013, s. 57–62
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Kończycze na mapie Miega*, nr 36/2013, s. 54–60
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków – Zakopane 2016*, nr 45/2016, s. 134–135
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Nowy Jork – architektura i rozwój przestrzenny do końca XIX wieku*, nr 29/2011, s. 59–69
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *„Portugalska szkoła konserwacji” – kwartał das Cardosas w centrum Porto*, nr 33/2013, s. 39–46

- Kuśnierz-Krupa Dominika, „Portugalska szkoła konserwacji” – Muzeum Transportu i Komunikacji Eduarda So-
uto Moury w Porto, nr 32/2012, s. 31–38
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Profesor Jerzy Kowalczyk (1930–2018)*, nr 55/2018, s. 153
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Sokół nad Bugiem w świetle mapy Miega*, nr 33/2013, s. 86–90
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *XIX-wieczny Sokół – zapomniane galicyjskie miasto na Kresach*, nr 37/2014, s. 45–53
- Kuśnierz-Krupa Dominika, *Zamek w Skawinie jako przykład średniowiecznej warowni fundacji króla Kazimierza Wielkiego*, nr 27/2010, s. 145–152
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Figurska-Dudek Joanna, Malczewska Joanna, *Dziedzictwo architektoniczne (ratusz oraz pałac) miasta Dukla na Podkarpaciu*, nr 57/2019, s. 30–37
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Kobylarczyk Justyna, Malczewska Joanna, Ivashko Yulia, Lisińska-Kuśnierz Małgorzata, *Analiza jakościowa edukacji architektonicznej w zakresie ochrony miasta zabytkowego*, nr 65/2021, s. 20–25
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Krupa Michał, *Lorsch – dziedzictwo Karolingów. Wstęp do badań nad dziedzictwem kulturowym miasta*, nr 50/2017, s. 20–29
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Krupa Michał, *Nowe życie średniowiecznych kościołów z Maastricht*, nr 24/2008, s. 103–106
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Krupa Michał, *Sokół w okresie średniowiecza. Prolegomena do badań*, nr 45/2016, s. 43–52
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Krupa Michał, *Współczesne sposoby rewaloryzacji i adaptacji ruin obiektów sakralnych w Europie (na wybranych przykładach)*, nr 20/2006, s. 48–52
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Krupa Michał, *Zmiany w aranżacji placów rynkowych miast lokacyjnych w Polsce południowo-wschodniej po roku 1945 (na wybranych przykładach)*, nr 41/2015, s. 49–58
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Kuśnierz Kazimierz, Rymanów Zdrój. *W obronie krajobrazu kulturowego*, nr 19/2006, s. 50–54
- Kuśnierz-Krupa Dominika, Proksa Michał, Zub Monika, *Kościół neoromański w archidiecezji przemyskiej*, nr 53/2018, s. 137–138
- Kwiatkowska-Baster Bogusława, *OLINT – OLINTHOS – uwagi o architekturze*, nr 20/2006, s. 45–47
- Kwiatkowska-Baster Bogusława, *Starożytności egipskie w XIX wieku, na podstawie twórczości Davida Robertsa i XIX-wiecznej prasy angielskiej*, nr 29/2011, s. 77–90
- Kwiatkowska-Baster Bogusława, *Zespoły architektoniczne presaharyjskich dolin Maroka objęte programem ochrony konserwatorskiej UNESCO*, nr 43/2015, s. 18–27
- Kwiatkowska-Kopka Beata, *Pomnik historii – i inne formy nobilitacji zabytku jako priorytety na rzecz powszechnego dostępu do dziedzictwa i jego promocji*, nr 44/2015, s. 98–109
- Kwiatkowska-Kopka Beata, *Z badań nad domami opatów w klasztorach benedyktyńskich*, nr 35/2013, s. 53–63
- Kwiecień Arkadiusz, *Polimerowe złącze podatne – innowacyjna metoda naprawy i konserwacji obiektów zabytkowych*, nr 26/2009, s. 234–244
- Landecka Halina, *Laur konserwatorski 2004*, nr 15/2004, s. 119–123
- Landecka Halina, *Wokół koncepcji placu Litewskiego w Lublinie*, nr 24/2008, s. 74–81
- Larum graj!!!*, nr 13/2003, s. 109–110
- Laskowski Andrzej, *Aby ocalić ślady czyjegoś gniewu lub radości... Konferencja konserwatorska „Drogi i rozdroża ochrony zabytków w Polsce południowo-wschodniej po 1945 roku”. Kraków, 26–27 września 2014*, nr 41/2015, s. 107–113
- Laskowski Andrzej, *Zakrzówek a hitlerowska wizja transformacji prawobrzeżnego Krakowa*, nr 65/2021, s. 37–53
- Lasota Czesław, *Stan badań architektury zabytkowej w Głogowie*, nr 3–4/1998, s. 45–47
- Laureaci dorocznych nagród Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za rok 1999*, nr 7–8/2000, s. 52–54
- Laureaci dorocznych nagród Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z lat ubiegłych*, nr 7–8/2000, s. 55
- Laureaci Ministra Kultury i Sztuki: profesor Edmund Małachowicz*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 4–5
- Laureaci Ministra Kultury i Sztuki: profesor Jerzy Stankiewicz*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 4–5
- Lech Jacek, Partyka Józef, *O Prądniku*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 41
- Legendziewicz Andrzej, *Gotycka architektura kościoła kolegiackiego w Głogówku i jej przekształcenia do schyłku XVIII wieku*, nr 66/2021, s. 47–64
- Legendziewicz Andrzej, *Przemiany architektury pałacu w Siostrzechowicach od XVI do końca XX wieku*, nr 57/2019, s. 17–29
- Legendziewicz Andrzej, *Wieża bramna Zamku Górnego w Opolu*, nr 60/2019, s. 26–39
- Legendziewicz Andrzej, Marcinów Aleksandra, *Elewacja północna ratusza w Koźuchowie – problematyka badawczo-konserwatorska*, nr 62/2020, s. 122–135
- Lenczowska-Mayerowa Teresa Lena, *Oddział Poznański*, nr 9–10/2001, s. 72–73
- Leshchenko Nellya, Tovbych Valerii, *Nowoczesne podejście do rewitalizacji historycznej architektury postindustrialnej*, nr 60/2019, s. 51–58

- Leszczyński Grzegorz, *Edukacja dla bezpieczeństwa dziedzictwa kulturowego*, nr 9-10/2001, s. 5-7
- Lewandowska Izabela, *Zagospodarowanie przestrzenne. Nie wolno pomijać konserwatora zabytków. Projekt zmiany miejscowych planów trzeba uzgodnić*, nr 5/1999, s. 36-37
- Lewandowski Łukasz, Kucharzewska Joanna, Pabich Marek, Żeliwna klatka schodowa w XIX-wiecznym budynku więzienia przy ulicy Piekary w Toruniu, nr 67/2021, s. 115-128
- Lewczuk Zygmunt, Redakcja „Wiadomości Konserwatorskich”, nr 4 (27)/1993, s. 9
- Lewicki Jakub, *Ocena wartości zabytków epoki modernizmu. Przeszość, teraźniejszość i przyszłość*, nr 49/2017, s. 38-50
- Lewkowska Anna, Lewkowski Jacek, Walczak Wojciech, *Informacja o badaniach inwentaryzacyjnych zabytkowych cmentarzy na dawnych Kresach Wschodnich Rzeczypospolitej obecnie położonych na terenach Białorusi*, nr 6/1999, s. 55-56
- Lipiec Marzena, Ogrodnik Beata, Sieniawska Małgorzata, Zioberski Jan Lech, *Konstrukcje szklane w ekspozycjach elementów obiektów zabytkowych – przykłady krajowe*, nr 26/2009, s. 463-470
- Lisowska Magdalena, *Działalność Rady Parku i prace w założeniu zamkowo-parkowym w Łańcutu*, nr 6/1999, s. 36-38
- List Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku, nr 20/2006, s. 121-122
- List z Tykocina, nr 19/2006, s. 116-119
- Lista członków Rady do spraw autostrad, nr 1-2 (32-33)/1995, s. 8
- Lista krajobrazów historycznych w Polsce, nr 1-3 (28-30)/1994, s. 21-22
- Lista rzeczoznawców SKZ, nr 18/2005, s. 127
- Lista światowego dziedzictwa przemysłowego, nr 3-4 (18-19)/1991, s. 35
- Listy nadesłane do uczestników Kongresu Konserwatorów, nr 18/2005, s. 121-126
- Litwin Jerzy, Łódzie stowiańskie z czasów wikingów. Problematyka badań, konserwacji i ekspozycji, nr 67/2021, s. 143-158
- Longin Majdecki (1926-1997), profesor, architekt krajobrazu, planista, historyk sztuki, nr 2/1997, s. 59-60
- Ludwig Bogna, *Osiedle mieszkaniowe w uzdrowisku na początku XX wieku. Wymogi planistyczne i realizacja na przykładzie osiedla przy ulicy Kasztanowej w Szczawnie-Zdroju*, nr 62/2020, s. 66-78
- Lutostańska Alicja, Gromnicki Jan, Rene Agnieszka, *Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej Mazowieckiego Oddziału Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 11-12/2002, s. 47-51
- Łęgowska Anna, Grabowski Konrad, *Stropy polichromiczne w Żłakowie Kościelnym*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 16
- Łojewski Tomasz, *Zabytki w laboratorium. Projekty realizowane na Wydziale Chemii UJ*, nr 28/2010, s. 129-131
- Łotysz Andrzej, *Pracownie Dokumentacji Naukowo – Historycznej*, nr 31/2012, s. 144-145
- Łódź – dłubanka z Cieśli, gm. Buk, nr 1-2 (20-21)/1992, s. 39
- Łukacz Marek M., *Geneza ukształtowania się najczęściej realizowanego typu kamienicy krakowskiej*, nr 14/2003, s. 11-20
- Łydzba-Kopczyńska Barbara, *Badania fizykochemiczne obiektów zabytkowych na Dolnym Śląsku*, nr 27/2010, s. 108-116
- Łyziak-Dyga Paulina, *Adaptacje zabudowy fortecznej na przykładzie Sarzany*, nr 58/2019, s. 70-77
- M. [Marek Konopka], *Groby wybitnych postaci*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 16
- M. [Marek Konopka], *Napisy z IX w.*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 16
- M. [Marek Konopka], *O kształceniu konserwatorów*, t. 3, nr 6/1988, s. 6
- M. [Marek Konopka], *Skarb, jakiego nie było!*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 16
- M. [Marek Konopka], *Wszystko już było*, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 20
- M. [Marek Konopka], *Arkadia – nagrodzona medalem Europejskiej Nagrody za Ochronę Zabytków*, nr 1-3 (28-30)/1994, s. 20
- M. [Marek Konopka], *Chrońmy zabytki w obiektach sakralnych*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 21
- M. [Marek Konopka], *Lubomira Madejska i Tadeusz Nawroński (pośmiertnie) laureatami nagrody im. H. Piętkowskiej i J. Łomnickiego*, nr 1-3 (28-30)/1994, s. 4
- M. [Marek Konopka], *Nagroda Gerarda Ciołka po raz trzeci*, nr 1-3 (28-30)/1994, s. 1
- M. [Marek Konopka], *Nagrody w konkursie MKiS i SKZ*, t. 5, nr 1-2 (12-13)/1990, s. 1, 3
- M. [Marek Konopka], *Nowi członkowie Honorowi SKZ*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 14
- M. [Marek Konopka], *Ogólnopolska Konferencja Środowisk Konserwatorskich, Kazimierz Dolny, 7 kwietnia 1995*, nr 1-2 (32-33)/1995, s. 20
- M. [Marek Konopka], *Ogólnopolska Konferencja Środowisk Konserwatorskich*, nr 4 (31)/1994, s. 1
- M. [Marek Konopka], *Spod znaku dziecięcia... znak graficzny i odznaka SKZ*, t. 4, nr 3-4 (10-11)/1989, s. 31
- M. [Marek Konopka], *Walny Zjazd Sprawozdawczy Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Radzikowie k. Warszawy*, t. 5, nr 1-2 (12-13)/1990, s. 3-4

- Maciakowska Zofia, Quedlinburg – trzeci Kongres ochrony dawnych miast w nowych „Landach”, nr 3 (26)/1993, s. 11
- Majczyk Joanna, Tomaszewicz Agnieszka, Pomniki w przestrzeni publicznej Wrocławia w latach 1945–1956, nr 58/2019, s. 91–103
- Majczyk Joanna, Tomaszewicz Agnieszka, *Tuż po realizmie socjalistycznym. Architektura i urbanistyka Wrocławia z przełomu lat 50. i 60. XX wieku*, nr 49/2017, s. 181–190
- Majdowski Andrzej, *Archeologia Elbingensis Gdańsk 1992*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 40
- Majdowski Andrzej, *Przegląd wydawnictw Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków za lata 1991–1992*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 1, 11–13
- Majewska Anna, *Przestrzenne i kulturowe aspekty funkcjonowania żydowskich łaźni rytualnych*, nr 51/2017, s. 114–132
- Majewski Alfred, *O Wawelu*, nr 1–3 (28–30)/1994, 39
- Majewski Erazm, *Michałki – Dziesięcioro Przykazań Archeologiczno-Przedhistorycznych*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 68
- Majewski Maciej, Wasik Bogusz, Wiewióra Marcin, *Studia nad warsztatem budowlanym zamku biskupów chełmińskich w Wąbrzeźnie*, nr 38/2014, s. 54–65
- Ma-Ka, *Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie – program dla zabytków architektury*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 28–29
- Maksymowicz Krzysztof, Kobielarz Magdalena, Jurek Tomasz, *Skanowanie 3D jako metoda obrazowania złożonych i rozległych relacji przestrzennych dla potrzeb medycyny sądowej i kryminalistyki – ocena przydatności*, nr 26/2009, s. 689–696
- Malczewska Joanna, *Rewaloryzacja Rynku Starego Miasta w Rzeszowie*, nr 43/2015, s. 7–17
- Malesza Jarosław, Miedziatowski Czesław, Malesza Mikołaj, *Techniczne aspekty odbudowy i utrzymania obiektów zespołu pokamedulskiego w Wigrach*, nr 36/2013, s. 18–28
- Malesza Mikołaj, Miedziatowski Czesław, Malesza Jarosław, *Wybrane zagadnienia rekonstrukcji obronnej cerkwi gotyckiej Zwiastowania Najświętszej Marii Panny w Supraślu*, nr 29/2011, s. 70–76
- Malik Rafał, Bobowa. *O układzie lokacyjnym miasta w kontekście wielkości działki siedliskowej*, nr 59/2019, s. 7–14
- Malik Rafał, *Brzesko. Ze studiów nad rozwojem przestrzennym miasta lokacyjnego*, nr 24/2008, s. 67–73
- Malik Rafał, *Działka lokacyjna w strukturze średniowiecznych miast małopolskich. XIII-wieczne lokacje miejskie na obszarze dawnego księstwa oświęcimsko – zatorskiego*, nr 31/2012, s. 68–77
- Malik Rafał, Grybów. *Charakterystyka rozplanowania miasta lokacyjnego w oparciu o wyniki badań nad wielkością i kształtem działki siedliskowej*, nr 50/2017, s. 64–73
- Malik Rafał, *Koszyce. O budowie przestrzennej miasta lokacyjnego w świetle badań nad wielkością i kształtem średniowiecznej parceli mieszczańskiej*, nr 37/2014, s. 91–100
- Malik Rafał, *Limanowa. Próba charakterystyki planu miasta lokacyjnego w oparciu o studia nad wielkością i kształtem działki siedliskowe*, nr 46/2016, s. 56–68
- Malik Rafał, *Mszana Dolna. Charakterystyka rozplanowania układu przestrzennego miasta lokacyjnego w oparciu o wyniki badań nad wielkością i kształtem działki siedliskowej*, nr 45/2016, s. 33–42
- Malik Rafał, *Muszyna. Charakterystyka rozplanowania miasta lokacyjnego w oparciu o wyniki badań nad wielkością i kształtem działki siedliskowej*, nr 51/2017, s. 30–41
- Malik Rafał, *Nowe Brzesko. Charakterystyka rozplanowania miasta lokacyjnego z roku 1279 w oparciu o wyniki badań nad wielkością i kształtem działki siedliskowej*, nr 38/2014, s. 66–76
- Malik Rafał, *Nowe Brzesko. Charakterystyka rozplanowania układu przestrzennego miasta z połowy XVI wieku w oparciu o wyniki badań nad wielkością i kształtem działki siedliskowej*, nr 41/2015, s. 74–83
- Malik Rafał, *Radymno. Charakterystyka budowy przestrzennej miasta lokacyjnego w świetle analizy materiałów kartograficznych*, nr 30/2011, s. 71–80
- Malik Rafał, *Skąta. Uwagi na temat budowy miasta średniowiecznego w świetle najnowszych badań nad wielkością i kształtem działki lokacyjnej*, nr 36/2013, s. 46–53
- Malik Rafał, *Stomniki. Charakterystyka budowy przestrzennej miasta średniowiecznego w oparciu o analizę wielkości działki lokacyjnej*, nr 33/2013, s. 47–53
- Malik Rafał, *Średniowieczne lokacje miejskie nad Dunajcem. Czchów. Ze studiów nad budową i kształtem miasta lokacyjnego*, nr 24/2008, s. 48–55
- Malik Rafał, *Średniowieczne lokacje miejskie nad Rabą. Myślenice. Ze studiów nad budową i kształtem miasta lokacyjnego*, nr 20/2006, s. 40–44
- Malik Rafał, *Średniowieczne lokacje miejskie nad Rabą. Uście Solne. Ze studiów nad budową i kształtem miasta lokacyjnego w oparciu o analizę wielkości działki lokacyjnej*, nr 42/2015, s. 71–79
- Malik Rafał, *Średniowieczne lokacje miejskie nad Rabą. Uwagi o rozwoju przestrzennym w okresie średniowiecza*, nr 22/2007, s. 71–76
- Malik Rafał, *Średniowieczne lokacje miejskie w granicach kasztelanii chrzanowskiej*, nr 18/2005, s. 23–28

- Malik Rafał, *Tymbark. O budowie i kształcie miasta lokacyjnego w oparciu o analizę wielkości i kształtu działki lokacyjnej*, nr 43/2015, s. 28–37
- Malik Rafał, *Wokół Słomnik*, nr 41/2015, s. 117–118
- Małachowicz Edmund, *60 lat konserwacji zabytków w Polsce*, nr 18/2005, s. 70
- Małachowicz Edmund, *Motywy patriotycznej działalności konserwatorskiej we Wrocławiu*, t. 3, nr 6/1988, s. 12–13
- Małachowicz Edmund, *O zamku we Wrocławiu*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 41
- Małachowicz Edmund, Jasieńko Jerzy *Połączenia klejowe i inżynierskie w naprawie, konserwacji i wzmocnieniu zabytkowych konstrukcji drewnianych*, nr 15/2004, s. 145
- Matecki Arkadiusz, *Spółeczna Opieka Zabytków na Pomorzu Zachodnim w latach 1952–1970*, nr 33/2013, s. 91–98
- Matecki Rafał, *Xanten '92 – wykopaliska Międzynarodowej Letniej Akademii*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 34–35
- Mantegazza Giovanni, *Efektywność materiałów FRCM w przypadku trzęsień ziemi – zabezpieczenie Kościoła Madonna di Centurelle*, nr 26/2009, s. 159–165
- Marchewka Michał, *Walcownia huty żelaza w Nietulisku. Problematyka zachowania trwałej ruiny*, nr 65/2021, s. 120–133
- Marcinek Roman, *Prof. zw. dr hab. inż. arch. Janusz Bogdanowski (1929–2003)*, nr 13/2003, s. 102–103
- Marcinek Roman, *Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Krakowie – Małopolski Oddział Krajowego Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie*, nr 14/2003, s. 66–67
- Marcinek Roman, *Ogrody zamku Arundel. Tradycyjna atrakcja w zaskakującej odsonie*, nr 54/2018, s. 74–82
- Marcinek Roman, *Pomnik na wzgórzu Kaim. O potrzebie ochrony miejsc wypieranych z pamięci*, nr 59/2019, s. 115–123
- Marcinek Roman, Myczkowski Zbigniew, *Wśród cudów świata*, nr 13/2003, s. 5–8
- Marcinek Roman, Myczkowski Zbigniew, Siwek Andrzej, *Ocena skuteczności ochrony krajobrazu w parkach kulturowych w Polsce*, nr 66/2021, s. 106–120
- Marcinów Aleksandra, *Organizacja i struktura ochrony zabytków na pruskim Śląsku*, nr 54/2018, s. 36–45
- Marconi-Betka Anna, *Regionalne tematyczne spotkanie ekspertów na temat krajobrazu kulturowego w Europie Wschodniej*, nr 6/1999, s. 20–21
- Marconi-Betka Anna, Sikora Dorota, *Park Zamkowy w Oporowie*, nr 5/1999, s. 17–18
- Marczak Jan, Koss Andrzej, *Fizyka we współczesnych badaniach i konserwacji dzieł sztuki*, nr 26/2009, s. 65–76
- Marczak Jan, Sarzyński Antoni, *Kopuła Kaplicy Zygmuntońskiej przy katedrze na Wawelu*, nr 18/2005, s. 42–52
- Marecki Andrzej, *Remont wiaduktu im. Stanisława Markiewicza na ul. Karowej w Warszawie – zadanie konserwatorsko – budowlane*, nr 17/2005, s. 87–93
- Markiewicz Maria, *Rola lokalnej społeczności w ochronie dziedzictwa kultury. Antropologiczna waloryzacja obiektu zabytkowego*, nr 18/2005, s. 107–108
- Markowski Adam, *Zabytek utracony i uratowany*, t. 3, nr 6/1988, s. 24
- Markowski Adam, *Lubiż czeka*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 4
- Markowski Adam, *Samorództwo i ewolucja*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 3
- Martyka Anna, *Ruiny zamku w Czchowie – analiza prac konserwatorskich i budowlanych*, nr 64/2020, s. 28–44
- „Materiały i sprawozdania”, red. S. Czopek, Rzeszów [b.r.] [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 39
- Matkowski Zygmunt, Jasieńko Jerzy, Bednarz Łukasz, *Stalowe ściągki wklejane – technologia przydatna w usztywnianiu murów konstrukcyjnych obiektów zabytkowych z bogato dekorowanymi fasadami*, nr 15/2004, s. 68–76
- Matusik Agnieszka, *Tożsamość stoczni – nowe obiekty kultury w przemysłowym krajobrazie Gdańska*, nr 55/2018, s. 16–23
- Mazowiecki T., *Pan Prof. Wojciech Kalinowski Dyrektor Ośrodka Dokumentacji Zabytków Warszawa (W związku z przejściem)*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 37
- Mazur Anna, *Prawne aspekty restytucji dóbr kultury po I wojnie światowej. Krótka lekcja z przeszłości*, nr 59/2019, s. 145–152
- Mazurek Anna, *Problematyka konserwatorska kościoła w Radecznicy*, nr 63/2020, s. 96–106
- Mazurowski Ryszard, *Archeologiczne badania ratownicze wzdłuż trasy gazociągu Jamal – Europa Zachodnia*, nr 3–4/1998, s. 14–15
- Mączyński Dominik, *Iluminacje zabytków – w poszukiwaniu kryteriów oceny*, nr 20/2006, s. 12–16
- Mączyński Dominik, *Nowoczesne szkło w zabytkach. Zastosowania i zagrożenia*, nr 28/2010, s. 132–138
- Mączyński Dominik, *Znaki, inskrypcje i ślady na powierzchni drewna w zabytkowych konstrukcjach dachowych*, nr 25/2009, s. 28–36
- Mączyński Dominik, Jedlikowska Marta, *Znaki handlowe na powierzchniach zabytkowego drewna konstrukcyjnego*, nr 39/2014, s. 39–44
- Mączyński Dominik, Makowska Beata, Łuczak Tomasz, *Uwagi na temat badań i dokumentacji historycznych więźb dachowych na etapie poprzedzającym opracowanie projektu budowlanego*, nr 25/2009, s. 137–143
- Medal H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego aut. Mariana Koniecznego wręczany laureatom dorocznej nagrody, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1

- Medeksza Stanisław, Czerner Rafał, Zambrzycki Piotr, Fuks-Rembisz Irma, *Marina El-Alamein. Polsko-egipska misja konserwatorska*, nr 22/2007, s. 10–18
- Męclewska Marta, *FON na Zamku*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 1–6
- MG [Michał Gradowski], *Michałki*, nr 3 (26)/1993, s. 28
- MG [Michał Gradowski], *Muzealia*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 12
- MG [Michał Gradowski], *Michałki*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 15
- Mhk [Marek Konopka], *Blżej zabytków, czyli „Rydzyńska 88”*, t. 3, nr 7/1988, s. 6–7
- Mhk [Marek Konopka], *Co przyniosła „mała nowelizacja”?*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 31–32
- Mhk [Marek Konopka], *Co z ustawą?*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 11
- Mhk [Marek Konopka], *Czarna seria*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 28
- Mhk [Marek Konopka], *Człowiek z Similaun sprzed 4000 lat!*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 41–42
- Mhk [Marek Konopka], *Elbląg – kontynuacja i wnioski z doświadczeń*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 30–31
- Mhk [Marek Konopka], *Janina Grabowska laureatem Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego*, t. 3, nr 6/1988, s. 1
- Mhk [Marek Konopka], *Jerzy Żurawski – laureatem Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 2
- Mhk [Marek Konopka], *Jubileusz PP PKZ*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 5
- Mhk [Marek Konopka], *Kilka dni po 19 lipca... rozmowa z Tadeuszem Zielińskim Generalnym Konserwatorem Zabytków*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 5–7
- Mhk [Marek Konopka], *Konferencja „Czy zdolamy ocalić?”*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 9
- Mhk [Marek Konopka], *Kronika wypadków ratowania dworów*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 41–42
- Mhk [Marek Konopka], *Lubię czekać na ratunek*, t. 3, nr 6/1988, s. 6
- Mhk [Marek Konopka], *Ludzie! Miejcie wyobraźnię! – przerażające lista*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 11
- Mhk [Marek Konopka], *Nagroda im. Gerarda Ciołka po raz drugi*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 18
- Mhk [Marek Konopka], *Nagrody Ministra Kultury i Sztuki*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 7
- Mhk [Marek Konopka], *Nagrody Ministra Kultury i Sztuki 1985 r.*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 1
- Mhk [Marek Konopka], *Oddział Wrocławski SKZ*, nr 1–2 (32–33)/1995, s.
- Mhk [Marek Konopka], *Odkrycia, o których się mówi*, t. 3, nr 6/1988, s. 9
- Mhk [Marek Konopka], *Pierwszy etap prac nad nową ustawą „O ochronie dóbr kultury i muzeach” zakończony*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 1–2
- Mhk [Marek Konopka], *Po 74 latach...*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 11–12
- Mhk [Marek Konopka], *Postulaty i ich realizacja*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 5–8
- Mhk [Marek Konopka], *Prawomocny wyrok w obronie zabytku*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 13
- Mhk [Marek Konopka], *Profesor Jerzy Szablowski – muzeolog i konserwator (zmarł 27 września 1989)*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 41
- Mhk [Marek Konopka], *Puszetowie kłopotliwi także po śmierci*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 32–33
- Mhk [Marek Konopka], *Rekonstrukcja i doktryna konserwatorska – sesja naukowa SKZ w Radzikowie k. Warszawy 25–26 października 1990*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 15
- Mhk [Marek Konopka], *Ryszard Brykowski – laureat Nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 19
- Mhk [Marek Konopka], *Sandomierz zagrożony*, nr 3 (26)/1993, s. 17–18
- Mhk [Marek Konopka], *Skarb średzki*, t. 3, nr 7/1988, s. 14
- Mhk [Marek Konopka], *Spotkanie odpowiedzialnych za zabytki*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 5
- Mhk [Marek Konopka], *Sprawy SKZ*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 19
- Mhk [Marek Konopka], *Szkolenie konserwatorskie w Łańcut*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 4
- Mhk [Marek Konopka], *V Walny Zjazd Delegatów w Toruniu*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 3
- Mhk [Marek Konopka], *Walny Zjazd SKZ Radzików k. Warszawy, 24–25 października 1990*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 1, 4
- Mhk [Marek Konopka], *Walny Zjazd w Warszawie*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 2–3
- Mhk [Marek Konopka], *Wanda Kłapkowska laureatką Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 9
- Mhk [Marek Konopka], *XI Zjazd Sprawozdawczy Delegatów SKZ, Kazimierz Dolny, 8 kwietnia 1995*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 1, 2
- Mhk [Marek Konopka], *Zjazd SKZ – Wyborczy!*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 9
- Mhk [Marek Konopka], *Zmiany w Ministerstwie Kultury i Sztuki*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 1–2
- Mhk [Marek Konopka], *Zmiany w Ministerstwie Kultury i Sztuki*, t. 3, nr 6/1988, s. 1
- Miarkowski Andrzej, *Międzynarodowe Targi Budownictwa*, nr 31/2012, s. 156
- Michałek [Michał Gradowski] – *Tekst bez zwornika*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 47

- Michałki [Michał Gradowski] – *Michałek historyczny czyli głos dziadkowy o restauracji kościoła parafialnego w Szczucinie*, nr 4 (27)/1993, s. 20
- Michałki [Michał Gradowski] nr 1–3 (28–30)/1994, s. 44
- Michałki [Michał Gradowski] t. 1, nr 1/1985/1986, s. 13
- Michałki [Michał Gradowski], t. 1, nr 2/1985/1986, s. 14
- Michałki [Michał Gradowski], t. 4, nr 1(8)/1989, s. 24
- Michałki [Michał Gradowski], t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 36
- Michałki [Michał Gradowski], t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 48
- Michałki [Michał Gradowski], t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 48
- Michałki [Michał Gradowski], t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 24
- Michałki [Michał Gradowski], nr 3–4 (22–23)/1992, s. 32
- Michałki [Michał Gradowski], nr 1–2 (24–25)/1993, s. 40
- Michałowska Marta, „Ochrona wspólnego dziedzictwa kulturowego” – konferencja w Krasiczynie 10–12 grudnia 1992, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1, 10–15
- Michałowska Marta, *Zasoby archiwalne Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie oraz jego oddziałów terenowych*, nr 20/2006, s. 111–118
- Michałowski Andrzej, „Arkadia”. Przedsiębiorstwo Ochrony i Konserwacji Zespołów Dworsko-Pałacowych, spółka z o.o., t. 3, nr 7/1988, s. 16–17
- Michałowski Andrzej, *I i II Forum Dydaktyczne Architektury Krajobrazu w Krakowie*, nr 6/1999, s. 47–48
- Michałowski Andrzej, *ICOMOS – 40 lat Uroczystości na Zamku Królewskim w Warszawie*, nr 17/2005, s. 119–120
- Michałowski Andrzej, *Jubileusz 90-lecia profesora Alfreda Majewskiego*, nr 2/1997, s. 37–39
- Michałowski Andrzej, *Marian Kornecki – laureat nagrody ministra kultury i sztuki*, nr 6/1999, s. 39–40
- Michałowski Andrzej, *Mgr Tadeusz Twardowski (1945–1991)*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 59
- Michałowski Andrzej, *Od Redaktora – artykuł wstępny*, nr 3–4/1998, s. 1
- Michałowski Andrzej, *Od Redaktora*, nr 5/1999, s. 1
- Michałowski Andrzej, *Od Redaktora*, nr 6/1999, s. 1
- Michałowski Andrzej, *Od Redaktora*, nr 7–8/2000, s. 1
- Michałowski Andrzej, *Słowo od Redaktora*, nr 2/1997, s. 1
- Michałowski Andrzej, *Walne zgromadzenie sprawozdawcze – wyborcze członków Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS w dniu 27 stycznia 2006*, nr 19/2006, s. 94–95
- Michałowski Andrzej, *Zadania i cele programu Ministerstwa Kultury i Sztuki „Ochrona i konserwacja zabytków krajobrazu kulturowego” w integracji przyrodniczo – kulturowej ochronie tożsamości oraz kształtowania przestrzeni geograficznej Polski*, nr 3–4/1998, s. 7–10
- Michałowski Andrzej, Barański Marek, Sarnik-Konieczna Maria, *Uchwała z dnia 11 grudnia 1995*, nr 1/1996, s. 10–11
- Michałowski Andrzej, Czerner Olgierd, [Polski Komitet Narodowy], nr 4 (27)/1993, s. 17
- Michałowski Andrzej, Czerner Olgierd, *Prezes Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej Pan Tadeusz Mazowiecki Warszawa (Z zainteresowaniem śledzimy)*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 21
- Midura Franciszek, *Wstępny raport na temat zniszczeń obiektów zabytkowych w powodzi 1997 roku*, nr 2/1997, s. 13–15
- Miedziałowski Czesław, Malesza Jarosław, Szkobodziński Marcin, *Interakcja konstrukcji więźby dachowej z układem ścian i przypór w zabytkowym obiekcie sakralnym*, nr 45/2016, s. 76–86
- Miedziałowski Czesław, Walendziuk Adam, *Modelowanie stref zdegradowanych w analizach wytrzymałościowych obiektów zabytkowych*, nr 57/2019, s. 127–133
- „Między północą a południem”, *Tadeusz Horbach, Leszek Kajzer, Sieradz 1993* [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 41
- VIII Międzynarodowa Konferencja SAHC 2012, nr 30/2011, s. 201–204
- Międzynarodowe kolokwium poświęcone niszczeniu się materiałów budowlanych*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 21
- Międzynarodowe sympozjum „Konserwacja relikwii średniowiecznej architektury monumentalnej”*, Warszawa–Lednica, 24–26.05.1994, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 37
- Międzynarodowy Ośrodek Konserwatorski pod Wawelem*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 31–32
- Mikocki Tomasz, *Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków – informacja o nowej w środowisku konserwatorskim instytucji*, nr 13/2003, s. 82–83
- Mikrut Agata, Krystian Sikorski, *Przyczynek do badań nad historią konserwacji zabytków w Galicji*, nr 62/2020, s. 16–27
- Mikulski Daniel, „Nowa” siedziba ziemiańska – gruntowna przebudowa czy budowa? *Studia nad identyfikacją i datowaniem dworów i pałaców w Wielkopolsce*, nr 59/2019, s. 49–60
- Minister odda konserwatorów*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 1

- Ministerstwo Kultury i Sztuki Pan dr Piotr Łukasiewicz, Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 3 [W związku z artykułem Wojciecha Borka], nr 3–4 (22–23)/1992, s. 23*
- Ministerstwo Kultury i Sztuki, Generalny Konserwator Zabytków, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków wznawiają konkurs na najlepsze prace studialne i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa – regulamin konkursu, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 17–18*
- Mioduszewski Paweł, Jasieńko Jerzy, Nowak Tomasz, Przekształcenia konstrukcji i przestrzeni dachowych założen zabytkowych w świetle wykorzystania do nowych funkcji – na przykładzie dworu Sarny, nr 47/2016, s. 128–140*
- Misiąg Wojciech, Obywatele Ministrowie i Kierownicy Urzędów Centralnych (W świetle obowiązującej ustawy), t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 36*
- Misiorowski Andrzej, Uchwała X Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków przyjęta w Rydzynie dnia 25 listopada 1993, nr 4 (27)/1993, s. 3–4*
- Misztal Barbara, Wpływ degradacji matrycy na nośność krytyczną ściskanych prętów drewnianych, nr 26/2009, s. 336–344*
- M.K. [Marek Konopka], Archeologia „autostradowa” scentralizowana?, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 8*
- M.K. [Marek Konopka], Czerniejewo, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 22*
- M.K. [Marek Konopka], Nagroda im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego dla Michała Witwickiego, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 1, 18*
- M.K. [Marek Konopka], Nagrody książkom, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 29*
- M.K. [Marek Konopka], Patria Polonorum – Europa Nostra, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 36*
- M.K. [Marek Konopka], Profesor Władysław Ślesieński (1929–1995), nr 4 (31)/1994, s. 17–18*
- M.K. [Marek Konopka], Program... i co dalej?, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 11*
- M.K. [Marek Konopka], Wanda Gęga laureatką Nagrody im. Gerarda Ciołka, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 6*
- M.K. [Marek Konopka], Warto nagrodzić, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 21*
- M.K. [Marek Konopka], XI Zjazd Sprawozdawczy Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 4 (31)/1994, s. 1*
- M.K. [Marek Konopka], Zapora na Dunajcu – klęska czy nadzieja?, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 9–10*
- MM, Dwór polski w XIX wieku – zjawisko historyczne i kulturowe, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 12–13*
- MMM, Postawie o muzeach i zabytkach, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 16–18*
- MMM, Ars Sacra et Restauratio – sesja na Jasnej Górze, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1, 16–20*
- Moczko Andrzej, Dmochowski Grzegorz, Berkowski Piotr, Badania żelbetowej konstrukcji basenu z lat 30. XX wieku, nr 26/2009, s. 108–114*
- Moczko Mateusz, Raszczyk Krzysztof, Analiza stanu technicznego historycznej konstrukcji betonowej, nr 54/2018, s. 57–66*
- Modena Claudio, Valluzzi Maria Rosa, Da Porto Francesca, Casarin Filippo, Garbin Enrico, Munari Marco, Mazzon Nicola, Panizza Matteo, Dalla Benetta Massimo, Bettiol Giulia, Kryteria interwencji dla historycznych konstrukcji murowanych podlegających oddziaływaniom sejsmicznym, nr 26/2009, s. 186–196*
- Molski Piotr, Krajowy Program Ministerstwa Kultury i Sztuki „Ochrona i konserwacja architektury obronnej”, nr 3–4/1998, s. 11–13*
- Morysiński Tadeusz, Archeologia w procesie rewaloryzacji ogrodów. Trudne początki, nr 19/2006, s. 30–37*
- Morysiński Tadeusz, Rulewicz Jacek, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków – najważniejsze zadania, nr 15/2004, s. 83–91*
- Motak Maciej, Ochrona architektury Krakowa z lat 80. i 90. XX wieku, nr 49/2017, s. 91–101*
- Motak Maciej, Przemiany urbanistyki, architektury i krajobrazu kulturowego Krakowa w latach 1989–2007. Zarys problematyki, nr 21/2007, s. 28–33*
- Mrozek Sławomir, Przekładaniec, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 15*
- Mróz Janusz A., „Chłopiec z łabędziem” z Ogrodu Różanego w Wilanowie, nr 23/2008, s. 131–133*
- Mróz Janusz, Drzewo – pomnik z Muzeum na Pawiaku w Warszawie, nr 17/2005, s. 82–86*
- Mróz Janusz, Kongres Konserwatorów Zabytków 5–7 października 2005 Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, nr 18/2005, s. 68–69*
- Mróz Janusz, Prof. dr hab. Janusz Krause nie żyje, nr 21/2007, s. 102*
- Mróz Janusz A., Zacharski Andrzej, Symbolika i magia Oraculum w Wilanowie, nr 23/2008, s. 122–125*
- M.S. [Maria Sarnik-Konieczna], Działalność Oddziału Warszawskiego SKZ w latach 1997–1998, nr 3–4/1998, s. 80*
- M.St., Odnaczenia resortowe wręczono, nr 11–12/2002, s. 34–38*
- M.St., Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na najlepsze prace naukowe, projektowe i popularyzatorskie z dziedziny ochrony zabytków i muzealnictwa, nr 7–8/2000, s. 62–63*

- M.St., *Nagroda Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków im. ks. Janusza Pasierba „Conservator Ecclesiae*”, nr 7–8/2000, s. 59
- M.St., *Nagrody Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków przyznane w latach 1997–1999*, nr 5/1999, s. 42
- M.St., *Wyniki Konkursu Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na najlepsze prace naukowe, projektowe i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa w latach 1998–1999*, s. nr 5/1999, 43–44
- Musiaka Łukasz, Stasiak Ewelina, *Polskie schrony bojowe na linii Warty i Widawki. Zapomniane dziedzictwo*, nr 57/2019, s. 84–95
- My są taplarskie*, nr 24/2008, s. 123–125
- Myczkowski Zbigniew, *Jak kształcić specjalistów ochrony dziedzictwa kulturowego?*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1, 16–18
- Myczkowski Zbigniew, *Krajobraz kulturowy – fenomen integracji ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego*, nr 56/2018, s. 70–87
- Myczkowski Zbigniew, *Kraków – tezaurus długo oczekiwany czy wzorcowa gminna ewidencja zabytków?*, nr 21/2007, s. 91–92
- Myczkowski Zbigniew, *Międzynarodowy Kongres Polskich Architektów Krajobrazu. Sztuka ochrony i kształtowania środowiska. Twórczość – nauka – dydaktyka*, nr 22/2007, s. 113–114
- Myczkowski Zbigniew, Siwek Andrzej, *Park Kulturowy Nowej Huty – nowa formuła ochrony urbanistyki i architektury 2. połowy XX wieku*, nr 49/2017, s. 113–124
- Myczkowski Zbigniew, *Szydłów – niezwykły krajobraz warowny w skali Europy*, nr 19/2006, s. 38–44
- Myczkowski Zbigniew, Wielgus Krzysztof, Śródulka-Wielgus Jadwiga, Rymsza-Mazur Wojciech, Chajdys Karol, *Rejestracja krajobrazów warownych jako podstawa rewitalizacji dawnych twierdz*, nr 23/2008, s. 36–57
- Na jesieni...*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 1
- Na ratunek salinom!*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 17
- Naczelne władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w latach 1984–1987*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 13
- Nagroda im. Gerarda Ciołka – ustanowienie i regulamin przyznania*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 14
- Nagroda im. Gerarda Ciołka*, nr 1/1996, s. 8
- Nagroda im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, nr 1/1996, s. 8
- Nagroda im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, nr 2/1997, s. 40
- Nagroda im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 6–7
- Nagroda im. Józefa Kostrzewskiego za 1995 rok*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 12
- Nagroda im. Krzysztofa Dąbrowskiego za 1994 r.: decyzje Jury*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 1, 7
- Nagroda im. ks. Janusza Pasierba „Conservator Ecclesiae”: postanowienia i regulamin przyznawania*, nr 2/1997, s. 32
- Nagroda im. ks. Janusza Stanisława Pasierba „Conservator Ecclesiae”*, nr 5/1999, s. 38–39
- Nagroda im. księdza profesora Janusza Stanisława Pasierba – dyplom przyznania dla księdza infułata Romana Kostynowicza i księdza doktora Józefa Nowobilskiego*, nr 5/1999, s. 40–41
- Nagroda im. Wojciecha Kalinowskiego*, nr 1/1996, s. 8
- Nagroda ministra kultury za rok 2001 dla profesora Edmunda Małachowicza*, nr 11–12/2002, s. 32–34
- Nagroda Oddziału Warszawskiego SKZ „Złoty Cokół Roku”*, nr 1/1996, s. 9
- Nagroda Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków im. ks. prof. Janusza Stanisława Pasierba „Conservator Ecclesiae”*, nr 9–10/2001, s. 62–63
- Nagrody i wyróżnienia*, nr 3 (26)/1993, s. 7
- Nagrody Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków za książki wydane w 1989 r.*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 11
- Nagrody za prace studialne, naukowe, popularnonaukowe 1991 r. w konkursie Ministerstwa Kultury i Sztuki – Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 10
- Nagrody Zarządu Głównego SKZ dla autorów książek*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 9
- Nagrody Zarządu Głównego SKZ za publikacje*, nr 1/1996, s. 7
- Nagrody Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków za publikacje: nagroda za rok 1995 Maciej Pawlicki, nagroda za rok 1996 Zbigniew Jan Białkiewicz*, nr 2/1997, s. 42
- Najciekawsze wydarzenia muzealne 1986 roku*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 3–4
- Najlepsi w ogrodach*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 29
- Najlepsze prace naukowo-dokumentacyjne PP PKZ*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 22
- „Najważniejsze odkrycia archeologiczne w Polsce środkowowschodniej w 1993”, Biata Podlaska 1993 [recenzja]*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 39
- Największe pożary zabytków w ostatnich kilkunastu latach*, nr 3 (26)/1993, s. 16
- Napierała Piotr, Kongres turystyki kulturowej w Kotlinie Jeleniogórskiej*, nr 36/2013, s. 92–96
- Napierała Piotr, Kotlina Jeleniogórska – konieczność ochrony krajobrazu kulturowego*, nr 16/2004, s. 93–102
- Napierała Piotr, Ochrona krajobrazu kulturowego Sudetów Zachodnich na przykładzie gmin Mysłakowice i Bogatynia*, nr 26/2009, s. 13–25

- Napierała Piotr, *Pałac i park w Wojanowie, perła Kotliny Jeleniogórskiej*, nr 23/2008, s. 126–130
- Napierała Piotr, *Polskie konserwacje w Nadrenii Pn. – Westfalii*, nr 14/2003, s. 92–99
- Napierała Piotr, *Rezydencje pałacowe Kotliny Jeleniogórskiej na liście pomników historii*, nr 31/2012, s. 110–119
- Narodowa Rada Kultury, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 2
- Nassar Dina Mamdouh, Shahrira Sharaf Eldin, *Nowe życie zabytków dzielnicy przemysłowej Minet El-Bassal w Aleksandrii*, nr 33/2013, s. 23–31
- Nasza Koleżanka Alicja Kurzętkowska *in memoriam*, nr 1/1996, s. 27
- Nawrocki Łukasz, *Wielofunkcyjne zastosowanie szkła w malarstwie Rafaela Santi*, nr 61/2020, s. 145–158
- Nekanda-Trepka Ewa, *Warszawskie prace konserwatorskie (wprowadzenie)*, nr 17/2005, s. 68–69
- Nekanda-Trepka Ewa, *Materiały po Kongresie Konserwatorów Polskich*, nr 18/2005, s. 105
- Nekanda-Trepka Janusz, *Ile zarabialiśmy w 1987 r.*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 12–13
- Nekanda-Trepka Janusz, *Uwagi szczegółowe – Sesja II Prawo w ochronie zabytków w Polsce*, nr 18/2005, s. 85
- Nekanda-Trepka Janusz, *Wyceniacz, ale jak? – materiały do dyskusji*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 10
- Niznik-Mucha Agata, *Metoda konstytucyjnej regulacji w przedmiocie ochrony dziedzictwa narodowego i dóbr kultury – zarys rozważań*, nr 60/2019, s. 69–75
- Nocoń Maciej, *Renowacja murów ceglanych oraz kamiennych przy użyciu materiałów quick – mix oraz Tubag*, nr 32/2012, s. 170–174
- Novak Michael, *Michałek*, nr 4 (31)/1994, s. 32
- Nowa publikacja SKZ, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 38
- Nowacki Konrad, Zioberski Lech, *Administracja specjalna czy chaos – dylemat ochrony dóbr kultury*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 22–23
- Nowak Rafał, Orłowicz Romuald, *Mechanizmy uszkodzeń ceglanych nadproży łukowych*, nr 26/2009, s. 253–259
- Nowak Tomasz, Bednarz Łukasz, Jasieńko Jerzy, Karolak Anna, Kiedrzyń Justyna, *Badania i analiza stanu technicznego ścian drewnianej konstrukcji zrębowej kościoła św. Jana Nepomucena we Wrocławiu*, nr 55/2018, s. 105–120
- Nowak Tomasz, Jasieńko Jerzy, Bednarz Łukasz, Engel Lech J., Wala Danuta, *Analiza przyczyn uszkodzeń gzymśów bloku wieżowego gotyckiej bazyliki w Kołobrzegu*, nr 42/2015, s. 7–17
- Nowak Tomasz, *VIII Międzynarodowa Konferencja SAHC 2012*, nr 32/2012, s. 175–176
- Nowak Tomasz, *Wzmacnianie drewnianych konstrukcji zabytkowych przy użyciu taśm węglowych*, nr 14/2003, s. 21–27
- Nowe czasopismo*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 15
- Nowe Stowarzyszenie Archeologów*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 19
- Nowe władze oddziałów*, t. 3, nr 6/1988, s. 7
- Nowe władze oddziałów*, t. 3, nr 7/1988, s. 8
- Nowe władze Oddziału Warszawskiego*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 13
- Nowe Władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na okres 1990–1993*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 13
- Nowi Członkowie Honorowi SKZ*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 19
- Nowi Członkowie Honorowi SKZ*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 8
- Nowy Zarząd Oddziału Krakowskiego SKZ*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 56
- Nowy Zarząd Oddziału Warszawskiego*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 2
- Nykiel Józef, Skrzydlak Ewa, *Freski Auli Leopoldina Uniwersytetu Wrocławskiego w świetle najnowszych badań i ekspertyz konserwatorskich*, nr 27/2010, s. 35–50
- O twierdzy krakowskiej*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 39–40
- Obecne władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 1/1996, s. 4
- Oborska Irena, *Pracownie konserwacji zabytków– działalność w latach 1956–1988. Projekty i odbudowa zamku królewskiego*, nr 31/2012, s. 120–125
- „Ocena stanu archeologii w Polsce”, red. Jacek Lech, Warszawa 1994 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 42
- Ocena stanu muzealnictwa i kierunki działań w latach 1987–1990*, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 3–8
- Ocena stanu ochrony dóbr kultur i kierunki działań w latach 1987–1990*, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 8–16
- Oddział Gdański, nr 1/1996, s. 12–13
- Oddział Kielecki, nr 1/1996, s. 13
- Oddział Krakowski, nr 1/1996, s. 14
- Oddział Lubelski, nr 1/1996, s. 14–15
- Oddział Olsztyński, nr 1/1996, s. 15
- Oddział Poznański, nr 1/1996, s. 16
- Oddział SKZ we Wrocławiu, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 4
- Oddział Szczeciński, nr 1/1996, s. 16–17

- Oddział Toruński, nr 1/1996, s. 17
- Oddział Warszawski – próba odnowy, nr 4 (31)/1994, s. 20
- Oddział Warszawski, nr 1/1996, s. 17–18
- Oddział Wrocławski, nr 1/1996, s. 18
- Oddział Krakowski SKZ w okresie 27 kwietnia 1988–29 października 1991, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 27–28
- Oddział Szczeciński SKZ, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 56
- Ogólnopolska konferencja „Ochrona dziedzictwa architektury i urbanistyki polskiej 2 połowy XX wieku” Warszawa 17–18 listopada 2016, nr 45/2016, s. 131–133
- Ogólnopolskie sesje zorganizowane przez Stowarzyszenie, nr 1/1996, s. 9
- Ogrodzki Piotr, Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych – historia i dzień dzisiejszy, nr 3–4/1998, s. 18–19
- Ogród w Choroszczy – problemy konserwatorskie, nr 6/1999, s. 6–8
- Okoń Emanuel, Jan Tajchman, wystawa jubileuszowa Toruń, 22 maja –4 czerwca 2009, nr 25/2009, s. 173–176
- Olbrys Mirosław, Działalność zagraniczna PP PKZ: prace konserwatorskie, misje badawczo – konserwatorskie oraz współpraca międzynarodowa, nr 31/2012, s. 140–143
- Oleksiwna Salata Oksana, Stelmach Bolesław, O potrzebie ontologii. Wypisy z lektury *Architecture of thought* Andrzeja Piotrowskiego, nr 66/2021, s. 121–133
- Oleńska Anna, II Międzynarodowe sympozjum naukowo-konserwatorskie „Kotlina Jeleniogórska – powrót romantycznego krajobrazu”, nr 3–4/1998, s. 36–37
- Oleńska Anna, Interdyscyplinarny obóz studencki w Kotlinie Jeleniogórskiej 16–26 czerwca 1999 roku, nr 5/1999, s. 14–15
- Oleś Dominika, Zych Olga, 100 lat industrialnej katedry – Elektrociepłownia Szombierki w Bytomiu, nr 65/2021, s. 134–146
- „Oleńdrzy i ich dziedzictwo w Polsce. Historia, stan zachowania, ochrona”. Ogólnopolska konferencja w Toruniu, nr 9–10/2001, s. 42–45
- Olgiard Wójcik. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie, nr 2/1997, s. 41
- Opalka Piotr, Teatr w historycznej przestrzeni sakralnej, nr 60/2019, s. 94–104
- Orlenko Mykola, Podejście systemowe jako środek do zwiększenia skuteczności restauracji zabytków, nr 57/2019, s. 96–105
- Orlenko Mykola, Buzin Ivan, Cechy stylowe i charakterystyka wykorzystania materiałów i konstrukcji budynków z drugiej połowy XIX i początku XX wieku, oraz metody ich restauracji (przykłady z Ukrainy), nr 59/2019, s. 97–105
- Orlenko Mykola, Kobylarczyk Justyna, Kuśnierz-Krupa Dominika, Yulia Ivashko, Wpływ ideologii w państwach posttotalitarnych na zachowanie oraz restaurację i odbudowę świątyń w strukturze miejskiej, nr 61/2020, s. 67–79
- Osiński Andrzej, „Zgasły nasze imiona, lecz nasze czyny jaśnieją” (Tarnowskie nekropolie Heinricha Scholza), nr 25/2009, s. 114–121
- Osiński Andrzej, Beskidzkie martyryony Duszana Jurkovica, nr 28/2010, s. 139–145
- Osoby uczestniczące w posiedzeniach Rady niebędące jej członkami, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 8
- Ostańska Anna, Barnat-Hunek Danuta, Ocena efektywności dociepień od strony wewnętrznej na przykładzie zabytkowego obiektu szpitalnego w Tworach, nr 37/2014, s. 22–34
- Ottoni Federica, Coisson Eva, Blasi Carlo, Analiza konstrukcyjna budowli historycznych z perspektywy badań empirycznych. Kopuły murowane, od historycznych dysput do modeli numerycznych, nr 26/2009, s. 197–206
- Pająk Zbigniew, Drobiec Łukasz, Renowacja hełmu wieży kościoła Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach, nr 17/2005, s. 36–40
- Pająk Zbigniew, Stan zachowania sklepień „Rabitz” w wybranych obiektach zabytkowych, nr 26/2009, s. 574–583
- Pałac w Antoninie laureatem nagrody Europa Nostra za 1993 r., nr 1–3 (28–30)/1994, s. 20
- Pamięci Profesora Zygmunta Nováka, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 36
- PAN o przestrzeni historycznej, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 36
- Paprzyca Krystyna, Architektura inkaska a natura – Machu Picchu, nr 58/2019, s. 104–112
- Pardo Alberto Ayensa, Pellicer Beatriz Beltrán, Montaner Elena Ibarz, Villa Luis Gracia Villa, Metodologia oceny historycznych konstrukcji w oparciu o modelowanie metodą elementów skończonych, nr 32/2012, s. 94–99
- Park Mużakowski Łęknica – Bad Muskau, nr 14/2003, s. 100–102
- Pasierb Janusz Stanisław, Akademyzm – Jerzemu Z. Łozińskiemu, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 13
- Pasierb Janusz Stanisław, W perspektywie kultury – fragment referatu wygłoszonego na II Kongresie Kaszubskim w Gdańsku 13 czerwca 1992, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 13–14
- Paskowski Zbigniew, Stanisław Latour nie żyje, nr 22/2007, s. 117–118
- Pawlicki Bonawentura Maciej, Uchwała XII Walnego Zjazdu Sprawozdawczego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków w Kazimierzu Dolnym, w dniach 22–23 listopada 1996, nr 2/1997, s. 2

- Pawlicki Bonawentura Maciej, *Strategia ochrony dóbr kultury*, nr 20/2006, s. 107–110
- Pawlicki Bonawentura Maciej, *Studia, inwentaryzacje i badania architektoniczne chorwackiego dziedzictwa kulturowego w regionie Istrii. Wymienne praktyki studentów architektury Politechniki Krakowskiej i Uniwersytetu w Zagrzebiu (1979–1990)*, nr 20/2006, s. 77–81
- Pawlicki Bonawentura Maciej, *O strategii konserwacji*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 40
- Pawlicki Bonawentura Maciej, *Na styku Zachodu i Wschodu, czyli o wielowiekowym dziedzictwie kultury architektonicznej Łotwy*, nr 35/2013, s. 101–102
- Pawlicki Bonawentura Maciej, Białkiewicz Zbigniew, *Oddział Krakowski*, nr 9–10/2001, s. 69–70
- Pawłowska Krystyna, *O witrażach*, nr 1–3 (28–30)/1994, 40
- Pawłowska Monika, *Problematyka ikonograficzna, konstrukcyjna i konserwatorska siedemnastowiecznej ambony z kościoła parafialnego św. Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim*, nr 18/2005, s. 7–14
- Pawłowski Krzysztof, *Od ewidencji gminnej do listy dziedzictwa światowego*, nr 19/2006, s. 90–93
- Pianowski Zbigniew, *Katedra czy katedry wawelskie w średniowieczu? Kilka uwag na marginesie książki Tomasz Węclawowicz Krakowski kościół katedralny w wiekach średnich. Funkcje i możliwości interpretacji*, nr 17/2005, s. 134–135
- Pianowski Zbigniew, *Wawel około roku 1250*, nr 21/2007, s. 11–14
- Piasecka-Johnson Barbara, *List intencyjny odczytany na Ogólnopolskiej Konferencji Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków i Biur Badań i Dokumentacji Zabytków*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 31–32
- Piasecka Anna, *Doświadczenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach w ochronie zabytków techniki w okresie przekształceń własnościowych przemysłu*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 23–25
- Piasecka Anna, *VIII Międzynarodowy Kongres Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego – TICCIH w Madrycie od 16 do 18 września 1992*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 28–29
- Piaskowski Tadeusz, *Romuald Chomicz (Pożegnanie)*, nr 3–4/1998, s. 82
- Piazza Maurizio, Riggio Mariapaola, Tomasi Roberto, Angeli Albino, *Etapy działania i kryteria w odnawianiu podłóg drewnianych w Pałacu Belasi (Trydent we Włoszech)*, nr 26/2009, s. 289–299
- Piąta edycja Targów DZIEDZICTWO już wkrótce*, nr 51/2017, s. 134
- Piątek Eufrozyna Maria, *Zabytki techniki górniczej – istotny fragment historii*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 26–28
- Pieczynska Joanna, Rybak Jarosław, *Perspektywy rozwoju aktywnego projektowania w oparciu o badania drgań w trakcie prowadzenia robót geotechnicznych*, nr 26/2009, s. 481–491
- Pikulski Piotr, *Synteza badań nad stanem zachowania Pałacu w Łobzowie na przestrzeni wieków – komputerowe rekonstrukcje brył obiektu od fortalicium Kazimierza Wielkiego do barokowej rezydencji Wazów*, nr 63/2020, s. 86–95
- Pikulski Piotr, *W poszukiwaniu architektonicznego stylu Jana III Sobieskiego*, nr 55/2018, s. 35–41
- Pikulski Piotr, Stala Klaudia, *Pałac królewski w Łobzowie w czasach Jana III Sobieskiego. W poszukiwaniu autora projektu odbudowy rezydencji na podstawie analizy dorobku architektów Piotra Bebera, Tylmana z Gameren i Augustyna Locciego*, nr 54/2018, s. 111–120
- Pikulski Piotr, Szpyt Maksymilian, *Próba jednoznacznego ustalenia położenia łobzowskiego fortalicium Kazimierza Wielkiego na Panoramicznej Krakowa z 1536/1537 roku*, nr 59/2019, s. 83–89
- Pilch Józef, *Przedsiębiorstwo Państwowe Pracownie Konserwacji Zabytków – konserwatorzy czy koniunkturaliści?*, nr 31/2012, s. 126–128
- Piotrowska-Nosek Katarzyna, Balik Izabela, *Laureaci Konkursu na najlepsze prace z zakresu zabytkowych założeń ogrodowych w 2000 roku*, nr 9–10/2001, s. 66–67
- Piotrowska-Nosek Katarzyna, *XIII edycja Konkursu na najlepsze prace z zakresu ochrony zabytkowych założeń ogrodowych w 1999 roku*, nr 6/1999, s. 11–14
- Piotrowska Barbara, *Bródno – gród w Warszawie*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 26–27
- Piotrowski Wojciech, *Biskupin bezpieczny – jak konserwować drewno sprzed 2500 lat?*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 27–30
- Piwek Aleksander, *Materiały po Kongresie Konserwatorów Polskich*, nr 18/2005, s. 99
- Piwek Aleksander, *Prof. dr hab. inż. arch. Romana Cielątkowska (1959–2016)*, nr 45/2016, s. 139–140
- Plan centralny o zabytkach*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 1
- Plan Kanału Augustowskiego*, nr 6/1999, s. 22
- Plan spotkań pracowni specjalistycznych PP PKZ w roku 1988*, t. 3, nr 6/1988, s. 22
- Plan wystaw Ośrodka Informacji Konserwatorskiej PKZ na rok 1988*, t. 3, nr 6/1988, s. 23
- Płotkowiak Maciej, *Oddział Szczeciński*, nr 9–10/2001, s. 73–74
- Płotkowiak Maciej, Słowiński Sławomir, Paszkowski Zbigniew, *Średniowieczny Targ Rybny na Podzamczu w Szczecinie w świetle dotychczasowych badań (na tle wybranych miast portowych południowego pobrzeża Bałtyku)*, nr 67/2021, s. 71–85

- Pluska Ireneusz, *800 lat cegielnictwa na ziemiach polskich – rozwój historyczny w aspekcie technologicznym i estetycznym*, nr 26/2009, s. 26–54
- Pluska Ireneusz, *Konserwacja dekoracyjnych murów oporowych oraz wiaduktu kolejowego przy ul. Lubicz w Krakowie*, nr 21/2007, s. 34–44
- Pluska Ireneusz, *Wspomnienie o Profesorze Władysławie Zalewskim (1931–2020)*, nr 61/2020, s. 161
- Pluska Ireneusz, Mamoiń Agata, *Konserwacja kaplicy Zygmuntowskiej przy katedrze wawelskiej*, nr 15/2004, s. 2–25
- Pluska Ireneusz, *Metody konserwatorskie na użytek ekshumacji zwłok generała Władysława Sikorskiego w krypcie św. Leonarda na Wawelu*, nr 25/2009, s. 9–18
- Pluska Ireneusz, *Problematyka konserwatorska płaskorzeźby Stanisława Wyspiańskiego „Macierzyństwo” wykonanej w plastelinie – nauka i sztuka*, nr 22/2007, s. 5–9
- Pluska Ireneusz, *Rynek Główny w Krakowie – ekspozycja podziemi dla wielkiego muzeum*, nr 22/2007, s. 97–101
- Pluska Ireneusz, *Współczesne technologie konserwatorskie a zachowanie tradycji w ochronie dzieł sztuki*, nr 18/2005, s. 100
- Podyplomowe Studium Konserwacji w Krakowie, nr 3 (26)/1993, s. 23
- Pogodziński Paweł Marek, *Wtórne wykorzystanie elementów szkutniczych w drewnianym budownictwie nadwiślańskim*, nr 59/2019, s. 106–114
- Polacy na cmentarzu Bajkowym w Kijowie, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 36–39
- Polak Tadeusz, Grodzka Joanna, Rozmowa Joanny Grodzkiej w „Rzeczpospolitej” z prof. Tadeuszem Polakiem, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki: „Łatanie na bieząco” – fragmenty, przedruk z „Rzeczpospolitej” nr 195 (3844) 23 sierpnia 1994, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 30, 32
- Poletti Elisa, Vasconcelos Graça, *Zachowanie sejsmiczne tradycyjnych drewnianych ścian szkieletowych: badania cykliczne i rozwiązania wzmacniające*, nr 32/2012, s. 137–142
- Polscy konserwatorzy w Azji, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 21
- Polskie konserwacje poza granicami Rzeczypospolitej, nr 20/2006, s. 69–72
- VI Polsko-niemiecka konferencja Architektura ryglowa – wspólne dziedzictwo, nr 17/2005, s. 132–133
- Połom Paweł, Stawomir Skibiński 1948–2000, nr 9–10/2001, s. 88
- Pomniki historii, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 1, 7–8
- Poniatowska Halina, *Protokół z XX Walnego Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, Kazimierz Dolny, 22–23 listopada 1996, nr 2/1997, s. 43–56
- Porębowicz Ewa, *Złoto z Troi – skarb Priama*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 25–27
- Porozumienie pomiędzy Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków i Polskim Komitetem Narodowym ICOMOS zawarte w Warszawie dnia 6 stycznia 1998, nr 3–4/1998, s. 62
- Porządek obrad XIV Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Radziejowice 22 listopada 2002, nr 11–12/2002, s. 51–52
- Potrzeba pamięci, nr 21/2007, s. 105–107
- Powtórne poświęcenie krypty grobowej w Lubiżu, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 16
- „Prace i materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi”, Łódź 1993 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 41–42
- Prace nagrodzone i wyróżnione*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 1, 2
- „Pradzieje i średniowiecze”, t. 4, [b.m.], [b.r.] [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 40
- Prarat Maciej, *O potrzebie badań ciesielskich konstrukcji młynów wietrznych na przykładzie prac konserwatorskich przy koźlaku z Bierzgłowa na ziemi chełmińskiej*, nr 30/2011, s. 94–104
- Prarat Maciej, *Przekształcenia średniowiecznego klasztoru Kanoników laterańskich w Kaliszu w świetle badań architektonicznych elewacji*, nr 65/2021, s. 157–168
- Prarat Maciej, Jesionowski Bernard, *Najstarsze dzieje budowlane Wieży Kleszej na Zamku Wysokim w Malborku oraz prowadzone tam prace konserwatorskie w XIX w. w świetle wyników badań architektonicznych (cz. 1)*, nr 54/2018, s. 7–24
- Prarat Maciej, Jesionowski Bernard, *Najstarsze dzieje budowlane Wieży Kleszej na Zamku Wysokim w Malborku oraz prowadzone tam prace konserwatorskie w XIX wieku w świetle wyników badań architektonicznych (cz. 2)*, nr 55/2018, s. 24–34
- Prarat Maciej, Zimna-Kawecka Karolina, *Ochrona konserwatorska kamienic w Toruniu – analiza 100 lat doświadczeń i prognozy*, nr 63/2020, s. 17–32
- Prinke Andrzej, *System AZP – pierwszy ogólnokrajowy program komputerowy do ewidencji stanowisk archeologicznych*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 37–39
- Prof. dr hab. Piotr Biegański (1905–1986), t. 1, nr 2/1985/1986, s. 5
- Profesor Aleksander Gieysztor laureatem Nagrody Państwowej, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 5

- Program konferencji Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 3–4
- Program uroczystości promocyjno-jubileuszowej na cześć dr. Wojciecha Fijałkowskiego*, nr 3–4/1998, s. 56
- Proksa Michał, Zub Monika, *Elementy architektoniczne i konstrukcyjne oraz wyposażenie wnętrza kościoła w Komarowie-Osadzie koło Zamościa*, nr 55/2018, s. 75–85
- Proksa Michał, Zub Monika, „Zapomniany” neoromański kościół w Zarzeczcu – analiza architektoniczno-prze-strzenna, nr 65/2021, s. 169–179
- Prokuratura Generalna bada sprawę wyburzeń na Starówce w Płocku, czy także skieruje do sądu?*, t. 3, nr 6/1988, s. 11
- Promocja wybitnych osiągnięć środowiska konserwatorskiego*, nr 1/1996, s. 5–7
- Pruszyński Jan, *Projekt ustawy o ochronie zabytków i o muzeach – uwagi de lege ferenda*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 32–36
- Przedsiębiorstwo Badań i Konserwacji Zabytków „Renbud” spółka z o.o.*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 19
- Przesmycka Elżbieta, *Kierunek Architektura i Urbanistyka w Lublinie*, nr 16/2004, s. 111–112
- Przesmycka Elżbieta, *Problemy konserwacji architektury modernistycznej w Polsce*, nr 26/2009, s. 415–426
- Przesmycka Elżbieta, Pytlarz Elżbieta, *Kamienice przy ulicy Grodzkiej 20 w Lublinie. Niezrealizowana szansa rewitalizacji*, nr 19/2006, s. 45–49
- Przewłocki Jarosław, Grębowski Karol, Zielińska Monika, *Analiza nośności zabytkowych fundamentów w kontekście jakości użytych zapraw*, nr 66/2021, s. 92–105
- Przygodzki Dominik, *Najnowsze tendencje w kształtowaniu ekspozycji archeologicznej*, nr 60/2019, s. 76–84
- Przygodzki Dominik, *Od stanowiska archeologicznego do rezerwatu archeologicznego i parku archeologicznego, czyli muzealizacja archeologiczna*, nr 55/2018, s. 7–15
- Przygodzki Dominik, *Palatium Mieszka I i Dąbrówki w Poznaniu. Analiza możliwości ekspozycji architektonicznej*, nr 40/2014, s. 13–22
- Przyłęcki Mirosław, *Tradycje czeskie w zabytkach Dolnego Śląska*, nr 7–8/2000, s. 82–91
- Ptaszyński Feliks, *II Konferencja konserwatorów zabytków Polski i Litwy w 1998 r.*, nr 5/1999, s. 19–22
- Ptaszyński Feliks, *Konferencja konserwatorów zabytków Litwy i Polski w roku 1997*, nr 3–4/1998, s. 27–28
- Publikacje wydane w roku 1998, dofinansowane przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 5/1999, s. 42
- Puła Olgierd, Puła Wojciech, *Realizacja nowych obiektów usytuowanych w zwartej zabudowie miejskiej i ich wpływ otoczenie*, nr 26/2009, s. 492–498
- Rada ds. ochrony zabytków przy ministrze kultury, powołana 29.09.1994*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 8
- Rada Konserwatorsko-Archeologiczna ds. późnego średniowiecza i nowożytności (utworzona na wiosnę 1994)*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 27
- Radzwicka-Milczewska Anna, „Mosty. Dzieła sztuki i inżynierii, zabytki”, red. Bożena Wierzbicka [recenzja], nr 9–10/2001, s. 77–83
- Rajna Karolina, *Problem przeobrażeń smalty na przykładzie barokowego ołtarza z kościoła Matki Boskiej Królowej Polski z Jakubowic (woj. opolskie, pow. kluczborski, gm. Byczyna)*, nr 54/2018, s. 129–136
- Rapp Piotr, *Metodyka i przykłady rewaloryzacji konstrukcji drewnianych w obiektach zabytkowych*, nr 43/2015, s. 92–108
- Rapp Piotr, *Nowe jarzmo dla dzwonu Józef na ołtarzu polowym przy bazylice w Licheniu*, nr 43/2015, s. 81–91
- Rapp Piotr, *Zabytkowe dzwony – zagadnienia mechaniki i napędu*, nr 40/2014, s. 41–57
- Rapp Piotr, Jasieńko Jerzy, *Rewaloryzacja kościoła św. Idziego w Czerwonej Wsi*, nr 57/2019, s. 7–16
- Rapp Piotr, Jasieńko Jerzy, *Rozbudowa kościoła św. Wawrzyńca w Wonieściu w latach 1887–1890 i późniejsza konieczność wzmocnienia więzarów dachowych*, nr 52/2017, s. 121–130
- „Ratujmy kościoły drewniane” – apel Stowarzyszenia Historyków Sztuki Oddziału Krakowskiego, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 9
- Rawa-Szubert Anna, *Dokumentacja konserwatorska – jej cel i zadania*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 11–14
- Red., *Czytelowanie ustawy*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 32
- Red., *Kij w mrowisko*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1, 20
- Redakcja, *Panie Prezydencie, dlaczego Pan nie odpowiada?*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 2
- Redakcja, *Sprostowania [...] przepraszamy za bałagan, który wkraść się w numerację rocznika (cyfry rzymskie) w 1993 r.*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 1
- Regulamin corocznego Konkursu Zabytkarskiego Mistrzostwa Rzemieślniczego Opola im. inż. Tomasza Cubera*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 28
- Regulamin działania komisji rewizyjnych Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 9
- Regulamin Funduszu Pomocy Koleżeńskiej Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 4 (27)/1993, s. 18
- Regulamin konkursu na opracowanie odznaki organizacyjnej Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, t. 3, nr 6/1988, s. 8

- Regulaminy nagród Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 16/2004, s. 103–110
- Rekonsekracja odbudowanego kościoła św. św. Piotra i Pawła w Gdańsku 10 IX 2006*, nr 22/2007, s. 112
- Remer Jerzy, *O zawodzie i zawodach konserwatora*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 1, 6
- REMO 2003, nr 14/2003, s. 134
- REMO 2004, nr 15/2004, s. 137
- Remont Arkad Kubickiego*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 36
- Resortowe programy ochrony i konserwacji zabytków – materiały przedstawione na konferencji prasowej 1 marca 1995*, nr 4 (31)/1994, s. 5–10
- Rezolucja*, nr 18/2005, s. 117–120
- Rezolucje Kongresu Kultury 2000*, nr 7–8/2000, s. 3
- Roca Pere, *Contribution of numerical modeling to the study of historical structures. Znaczenie modelowania numerycznego dla badań konstrukcji historycznych*, nr 26/2009, s. 207–217
- Rodzick Irena, *Konserwacja i rekonstrukcja ubrań marynarskich z XVIII-wiecznego wraku statku „General Carleton”*, nr 14/2003, s. 82
- Rogosz Ryszard, Stanecka Ewa, *Jubileusz ks. infułata Romana Kostynowicza*, nr 6/1999, s. 44–46
- Rogólski Piotr, *Wspomnienie o Zigmuncie Chałupce (1950–2020)*, nr 61/2020, s. 158
- Roguska Jadwiga, Prof. Janowi Zachwatowiczowi w 10. rocznicę śmierci – wystawa rysunków i projektów, nr 3 (26)/1993, s. 8–10
- Rokiel Maciej, Magott Cezariusz, *Tynki renowacyjne w świetle normy PN-EN 998-1:2004 Wymagania dotyczące zapraw do murów, cz. 1: Zaprawa tynkarska oraz instrukcji WTA nr 2–9 04*, nr 26/2009, s. 125–134
- Ronikier Jadwiga, *PSOZ i zagrożenia ekologiczne*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 25–26
- Rosińska Krystyna, *Konferencja naukowa „Zabytki techniki wodociągowej Polski” (Wrocław 17–19 V 1989)*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 26–27
- Rosińska Krystyna, *Światowe dziedzictwo przemysłowe – polskie propozycje*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 1, 3–4
- Rosińska-Stochaj Karolina, *Pałac faraona Echnatona w Amarnie*, nr 20/2006, s. 88–92
- Rouba Bogumiła, *Materiały po Kongresie Konserwatorów Polskich*, nr 18/2005, s. 90
- Rouba Bogumiła, *Potrzeba strukturyzacji wiedzy*, nr 56/2018, s. 11–22
- Rozmarynowska Katarzyna, *Z działalności dziewiętnastowiecznych gdańskich towarzystw upiększania miasta*, nr 16/2004, s. 47–53
- Rozmarynowska Katarzyna, *Zapomniany gdański Ogród Strzelecki*, nr 22/2007, s. 19–30
- Rozstrzygnięcie konkursu na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego za 1993 i 1994 rok*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 27
- Rozstrzygnięcie VIII Konkursu na najlepsze prace z zakresu ochrony zabytkowych założen ogrodowych*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 26
- Rudkowski Tadeusz M., *Pierwsza kadencja. Wspomnienie*, nr 30/2011, s. 178–180
- Rudnicka-Bogusz Marta, *Architektura modernizmu w projektach pracowników Wydziału Architektury PWr. Wizje a realizacja i utrzymanie*, nr 49/2017, s. 102–112
- Rudniewski Piotr, *Laboratoria i działalność naukowo-badawcza w PP Pracowni Konserwacji Zabytków*, nr 31/2012, s. 129–134
- Rudzińska Agnieszka, *Kronika PKZ*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 37
- Rudzińska Agnieszka, *Kronika PP PKZ*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 5–6
- Rudzińska Agnieszka, *Sesja naukowa w Radziejowicach*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 11–12
- Rug Wolfgan, Linke Gunter, *Badanie nośności i pracy w warunkach obciążenia fazowego drewnianych belek kompozytowych z połączeniami zębatymi*, nr 45/2016, s. 109–116
- Rulewicz Jacek, *Mgr Franciszek Cemka (1946–2018)*, nr 55/2018, s. 154
- Rulewicz Jacek, *Pomniki historii*, nr 15/2004, s. 145
- Rusnak Marta, Ramus Ewa, *Z okulografem w Muzeum Powstania Warszawskiego. Waloryzacja adaptacji historycznych*, nr 58/2019, s. 78–90
- Rusnak Marta, Szewczyk Joanna, *Okulograf jako innowacyjne narzędzie konserwatorskie. Propozycja poszerzenia zakresu badań dotyczących dziedzictwa architektury i urbanistyki*, nr 54/2018, s. 25–35
- Rychlewicz Dariusz, *Ku ochronie dziedzictwa cysterskiego*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 35–36
- Rychter Mariusz R., *Konserwacja i badania specjalistyczne średniowiecznego kordu z Warty*, nr 34/2013, s. 92–98
- Rychter Mariusz R., Strzyż Piotr, *Hełm z Silniczki w świetle rekonserwacji i badań metaloznawczych*, nr 58/2019, s. 23–32
- Rydzyna 26–27.11.1992, nr 3 (26) 1993, s. 1, 2–3
- Rymaszewski Bohdan, *Ekonomia i zabytki: refleksje z wczoraj, na dziś i jutro*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 8–10
- Rymaszewski Bohdan, *Jacek Cydzik pierwszym laureatem Nagrody Imienia Profesora Jana Zachwatowicza za wybitne osiągnięcia w dziedzinie badań i rewitalizacji zabytków*, nr 7–8/2000, s. 56–59

- Rymaszewski Bohdan, *Refleksje na temat przyszłości ochrony zabytków w naszym kraju*, nr 11–12/2002, s. 7–9
- Rymaszewski Bohdan, *Refleksje w nurcie Kongresu Konserwatorów Polskich*, nr 18/2005, s. 73
- Rymaszewski Bohdan, *Uwagi o nauce i ochronie zabytków*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 9–10
- Rymaszewski Bohdan, *W setną rocznicę urodzin Jerzego Remera*, t. 3, nr 7/1988, s. 5
- Rymkiewicz Maciej, *Prace w Parku Mużakowskim i współpraca z Fundacją Księcia Pücklera*, nr 6/1999, s. 15–19
- Rzepczyński Łukasz, *Budynek dawnego Towarzystwa Kasyno w Kwidzynie w świetle badań historyczno-architektonicznych*, nr 61/2020, s. 146–162
- Rzeszotarski Andrzej, Orłowicz Romuald, Nowak Rafał, *Przyczyny uszkodzeń i naprawa wybranych zabytkowych sklepień ceglanych*, nr 26/2009, s. 260–269
- „Rzeszów – odkopana przeszłość”, Sylwester Czopek, Rzeszów [b.r.] [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 40
- Säbel Anja, Holzer Stefan M., *XIX-wieczne dachy krążynowe w Bawarii*, nr 32/2012, s. 115–121
- Sadowska Ewa Janina, *Kasztel renesansowy w Graboszycach*, nr 14/2003, s. 58–62
- Samół Piotr, Hirsch Robert, Woźniakowski Arkadiusz, *Dzieje latarni w Twierdzy Wisłoujście w świetle badań architektonicznych z roku 2018*, nr 66/2021, s. 21–36
- Sankowski Janusz, *Ochrona zabytków techniki na przykładzie PKP i Muzeum Kolejnictwa*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 17–23
- Sarkowicz Dominika, Klisińska-Kopacz Anna, *Tajemnice „Autoportretu” Henryka Siemiradzkiego – przyczynek do badań nad warsztatem artysty*, nr 32/2012, s. 39–49
- Sarkowicz Janusz, *Sztuka sepulkralna – dawne koncepcje kamieniarskie zawarte w projektach zabytkowych grobowców Cmentarza Rakowickiego w Krakowie*, nr 35/2013, s. 64–78
- Sarnik-Konieczna Maria, *Głos w dyskusji (po wystąpieniu Pana Janusza Korzenia)*, nr 18/2005, s. 105
- Sarnik-Konieczna Maria, *Głos w dyskusji na Kongresie*, nr 7–8/2000, s. 3–4
- Sarnik-Konieczna Maria, *Michał Witwicki*, nr 22/2007, s. 120–121
- Sarnik-Konieczna Maria, *Międzynarodowa Konferencja Konserwatorska „Kraków 2000”*, nr 7–8/2000, s. 7–9
- Sarnik-Konieczna Maria, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 18 kwietnia 2003 – pałac w Wilanowie*, nr 13/2003, s. 89–92
- Sarnik-Konieczna Maria, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 18 kwietnia 2004 – Zamek Królewski na Wawelu*, nr 15/2004, s. 107–118
- Sarnik-Konieczna Maria, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 18 kwietnia 2005 – Dwór Artusa w Gdańsku*, nr 17/2005, s. 110–115
- Sarnik-Konieczna Maria, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 2006 roku. 20–21 kwietnia – Wrocław*, nr 19/2006, s. 98–106
- Sarnik-Konieczna Maria, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków w 2007 roku, 17–18 kwietnia – Lublin, Koźłówka*, nr 21/2007, s. 72–81
- Sarnik-Konieczna Maria, *Pan Jacek Męcina*, nr 2/1997, s. 16
- Sarnik-Konieczna Maria, *Powódź*, nr 2/1997, s. 17–18
- Sarnik-Konieczna Maria, *Prywatyzacja obiektów zabytkowych w Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa*, nr 11–12/2002, s. 39–42
- Sarnik-Konieczna Maria, *Przekształcenia własnościowe zabytkowych zespołów dworsko- i pałacowo-parkowych przekazanych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa*, nr 7–8/2000, s. 14–18
- Sarnik-Konieczna Maria, *Przemówienie z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków uroczyste obchodzone na Wawelu dnia 16 kwietnia 1998*, nr 3–4/1998, s. 2–3
- Sarnik-Konieczna Maria, *Rola organizacji pozarządowych w ochronie zabytków*, s. 109
- Sarnik-Konieczna Maria, *Sprawozdanie sekretarza generalnego Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków z działalności w 1993*, nr 3 (26)/1993, s. 1, 4–7
- Sarnik-Konieczna Maria, *Sprawozdanie z konferencji warszawskich*, nr 28/2010, s. 159–162
- Sarnik-Konieczna Maria, *Trzydziestolecie Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Ludzie i wydarzenia*, nr 30/2011, s. 186–196
- Sarnik-Konieczna Maria, *Uwagi dotyczące programu Odbudowy i Modernizacji*, nr 2/1997, s. 17
- Sarnik-Konieczna Maria, *Wypowiedź prezesa Zarządu Głównego SKZ na XII Walnym Zjeździe Sprawozdawczo-wyborczym Stowarzyszenia*, nr 2/1997, s. 3–8
- Sarnik-Konieczna Maria, *Wypowiedź prezesa Zarządu Głównego SKZ na XIII Walnym Zjeździe Sprawozdawczo-wyborczym Stowarzyszenia*, nr 6/1999, s. 60–63
- Sarnik-Konieczna Maria, *XVI Walny Sprawozdawczo-Wyborczy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków. Wojanów 28–29 listopada 2008*, nr 25/2009, s. 148–152
- Sarnik-Konieczna Maria, *XVII Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Kraków, 17.11.2011*, nr 31/2012, s. 150–155

- Schaaf Ulrich, *Architektura szkieletowa i technika budowlana na początku XVIII wieku na przykładzie rozbudowy kościoła w Rościszewicach*, nr 64/2020, s. 93–105
- Schabowicz Krzysztof, *Konferencja REMO 2004*, s. 130
- Scheibe-Dobosz Marika, *Analiza decyzji o wpisie do rejestru zabytków z uwzględnieniem zasad ogólnych postępowania administracyjnego w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych*, nr 53/2018, s. 7–15
- Scheibe-Dobosz Marika, *Ograniczenia administracyjnoprawne działalności rolniczej w związku z ochroną dziedzictwa kulturowego z perspektywy prawa Unii Europejskiej. Wybrane zagadnienia*, nr 58/2019, s. 118–127
- Schild Romuald, Wójcik Jerzy, *Fragmenty wywiadu z 20 sierpnia w „Rzeczpospolitej”*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 38–39
- Schubert Jan, *Cmentarz komunalny w Przemyśle przy ulicy J. Słowackiego – trochę historii i problemy współczesne*, nr 16/2004, s. 18–26
- Schubert Jan, *Kim byli? – kilka słów o projektantach cmentarzy wojskowych zbudowanych w Przemyśle w latach 1915–1916*, nr 23/2008, s. 58–70
- Seif Sadig Hassan, Kobylarczyk Justyna, Kuśnierz-Krupa Dominika, Chałupski Adam, Krupa Michał, *Urbanistyka Chartumu. Historia oraz współczesność, cz. 2: Współczesność*, nr 52/2017, s. 140–148
- Seif Sadig Hassan, Osman Elkheir, Kobylarczyk Justyna, Kuśnierz-Krupa Dominika, Chałupski Adam, Krupa Michał, *Urbanistyka Chartumu. Historia oraz współczesność, cz. 1: Historia*, nr 51/2017, s. 86–94
- Selysette Somorjay, *Ochrona zabytków na Węgrzech – problemy i zmiany*, nr 4 (27)/1993, s. 7–9
- Seminarium Boni Ordinis w polskich krajobrazach, nr 9–10/2001, s. 54–55
- Sensacje archeologiczne dzisiaj, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 29
- Serov E.N., Mironova S.I., Orłowicz Roman, *Renowacja belek dolnej czworokątnej ramy konstrukcyjnej cerkwi Przemienienia Pańskiego na wyspie Kiży w Rosji*, nr 46/2016, s. 125–130
- Sesja naukowa „Zielona Brama w Gdańsku”, nr 13/2003, s. 98
- Sesja naukowa „Rola rekonstrukcji w konserwacji zabytków”, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 9
- Sękowski Jerzy, *Wybrane problemy geotechniczne zabytkowych obiektów sakralnych*, nr 30/2011, s. 133–141
- Sg, *Doc. dr Jerzy Frycz (1927–1985)*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 4
- Sg, *Nowy Oddział Stowarzyszenia*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 2
- Sg, *II Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów SKZ*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 4
- Sg, *II Zjazd sprawozdawczy SKZ*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 4
- Shahira Sharaf Eldin, *Niewłaściwe wykorzystanie budynku królewskiego pałacu w Edfina, Egipt*, nr 32/2012, s. 50–58
- Shahira Sharaf Eldin, *Zachowanie i zwiększenie istniejących zasobów mieszkaniowych – Wekalet El – Lamoun, Aleksandria*, nr 33/2013, s. 15–22
- Shahira Sharaf Eldin, Fekry Fatima, Adel El Menchawy, *Fortece Abu Kir jako podstawa rozwoju turystyki i lokalnej społeczności*, nr 34/2013, s. 48–56
- Shahira Sharaf El Din, Ghada Ragheb, *Wzbogacanie tkanki miejskiej Aleksandrii poprzez planowanie terenów rekreacyjnych*, nr 50/2017, s. 93–100
- Shahira Sharaf Eldin, Sherif Ahmed, *Rewitalizacja dzielnicy z innowacyjnym projektem parku pamięci Taha Husseina w Aleksandrii*, nr 53/2018, s. 87–93
- Shehada Ziad M.M., *Ewolucja prokulturowego prawodawstwa konserwatorskiego w USA, we Francji i w Egipcie (badanie porównawcze)*, nr 62/2020, s. 115–121
- Shuan Li, Remizova Olena, Tovbych Valerii, Kashchenko Oleksandr, Korovkina Anna, *Figuratywna oryginalność budynku japońskiego gimnazjum w Qingdao we współczesnym światowym dziedzictwie stylu Art Nouveau*, nr 65/2021, s. 180–190
- Siewniak Marek, Siewniak Margarita, *Zintegrowany pomiar statyki drzewa*, nr 18/2005, s. 15–17
- Sikora Dorota, *Badania archeologiczne i rewitalizacja Ogródu Branickich w Białymstoku*, nr 6/1999, s. 9–10
- „Silesia Antiqua”, t. 35, red. J. Łódzki, Wrocław [b.r.] [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 39
- Siurawska Ewa, *Relacja z obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa w roku 2000 zorganizowanych przez Towarzystwo Opieki nad Zabytkami*, nr 7–8/2000, s. 45–47
- Siwek Andrzej, *Kraków – spis zabytków oddano czytelnikom*, nr 21/2007, s. 89–90
- Siwek Andrzej, *Reprezentatywne czy wyjątkowe – dylematy ochrony dziedzictwa 2. połowy XX wieku*, nr 49/2017, s. 125–133
- Skarbak Jerzy, Peszko Andrzej, *Kamienica mieszczańska w Brzegu. Geneza, formy rozwoju oraz sposoby dekoracji fasad i elewacji na podstawie wyników badań i prac konserwatorskich przeprowadzonych w latach 1998–2009*, nr 26/2009, s. 447–462
- Skarżyńska-Wawrykiewicz Magdalena, Wawrykiewicz Leszek, *Rola badań architektonicznych prowadzonych w zabytkach na przykładzie adaptacji przedzamcza w Lidzbarku Warmińskim*, nr 30/2011, s. 7–42
- „Skorowidz dokumentacji kartograficznej AZP”, red. Andrzej Prinke, Poznań 1994 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 41

- Skowroński Piotr, *Warszawski pałac Radziwiłłów w czasach dwóch sejmów delegacyjnych (1767–1768, 1773–1775)*, nr 55/2018, s. 67–74
- Skrężyńska Klaudia, *Wokół lokacyjnego układu urbanistycznego miasta Słomnik*, nr 40/2014, s. 32–40
- Skrok Zdzisław, *Tajemnica uroczyska Wielki Bór*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 46–48
- Skrzyński Marek *Rewaloryzacja i rewitalizacja kamienic Muzeum Historycznego m.st. Warszawy*, nr 23/2008, s. 134–138
- Słowa zgodne z działaniem – wypowiedź Janiny Grabowskiej na Zjeździe w Toruniu*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 10–11
- Stówek Grzegorz, Jacek Ścigałło Jacek, *Analiza uszkodzeń i diagnostyka konstrukcji realizowanego budynku mieszkalnego*, nr 26/2009, s. 592–600
- Sobczyńska-Szczepańska Mirosława, *Zespół kościelno-klasztorny trynitarzy w Beresteczku – dzieje, pierwotny kształt, stan zachowania*, nr 61/2020, s. 45–59
- Sobol Leszek, *Klasztor ss. Norbertanek w Imbramowicach. Uwagi do historii i problemów konserwatorskich*, nr 15/2004, s. 33–41
- Sobol Leszek, *Współczesne oblicze zamku w Tęczynie*, nr 18/2005, s. 53–57
- Sobol Leszek, *Wybrane realizacje sakralne architekta i budowniczego jezuickiego Jana Marii Bernardoniego działającego w Polsce w końcu XVI w. i początku XVII w.*, nr 18/2005, s. 58–62
- Sobol Leszek, *Zarys głównych kierunków działań Grona Konserwatorów Galicji Zachodniej z lat 1888–1905*, nr 24/2008, s. 95–102
- Socha Anna, Goszyła Marek, *Przemiany przestrzenne oraz architektoniczne wzgórza św. Mikołaja w Jarosławiu*, nr 29/2011, s. 42–58
- Sochaczewski Radosław, *Młyn Rothera w Bydgoszczy. Badanie dawnego obiektu przemysłowego w kontekście architektury i technologii*, nr 38/2014, s. 7–21
- Soczyński Mieczysław, *Z przyjemnością informujemy*, nr 24/2008, s. 109
- Soikkeli Anu, Tervaoja Jussi, *Największy drewniany kościół świata w Kerimäki*, nr 32/2012, s. 122–126
- Solisz Iwona, Kowalik-Kociszewska Dorota, *Prace konserwatorskie i adaptacyjne w willi Fränkla w Prudniku*, nr 35/2013, s. 29–40
- Soran-Maluty Natalia, *Kościół parafialny Świętej Trójcy w Witowie (gmina Koszyce, woj. małopolskie). Odkrycie szesnastowiecznej polichromii, historia i technologia*, nr 16/2004, s. 27–30
- Sosnowska Joanna, *I Ogólnopolskie Forum Konserwatorskie „Etyka i Estetyka” w Toruniu*, nr 3–4/1998, s. 39–40
- Splendor i fantazja. Rzeźba rokokowa w Polsce i na Śląsku*, nr 30/2011, s. 205
- Spotkania SKZ w I półroczu 1995 r.*, nr 4 (31)/1994, s. 21
- Sprawozdania z działalności w roku 1998*, nr 6/1999, s. 71–74
- Sprawozdanie Sekretarza generalnego SKZ Marii Sarnik – Koniecznej na Walnym Zjeździe Delegatów w Częstochowie*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 1, 11–16
- Sprawozdanie Sekretarza Generalnego SKZ mgr. Marka Konopki na Walnym Zjeździe w Radzikowie*, 24 października 1990, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 6–11
- Sprawozdanie sekretarza generalnego Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 2–8
- Sprawozdanie z działalności Społecznego Komitetu Opieki nad Starymi Powązkami w Warszawie za 1999 rok*, nr 7–8/2000, s. 40–44
- Sprawozdanie z działalności w roku 1997*, nr 6/1999, s. 69–71
- Sprawozdanie z działalności za III kwartały 1999 (do 5 IX 1999)*, nr 6/1999, s. 75–76
- Sprostowanie [W podpisach pod rysunkami]*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 7
- Sroczyńska Jolanta, *Cité de l’architecture et du patrimoine – modelowa prezentacja dziedzictwa architektonicznego Francji*, nr 31/2012, s. 87–103
- Sroczyńska Jolanta, *Nagroda „Conservator Ecclesiae” 2014 dla Profesora Jana Ostrowskiego*, nr 39/2014, s. 6–8
- Sroczyńska Jolanta, *Polska polityka historyczna i jej wpływ na kształtowanie się praktyki konserwatorskiej w pierwszych latach powojennych*, nr 48/2016, s. 74–84
- Sroczyńska Jolanta, *Wartości społeczne w ochronie zabytków – jak nauczać ludzi ich wyróżniania*, nr 58/2019, s. 60–69
- Sroczyńska Jolanta, *Wartość społeczna zabytków architektury w świetle wybranych dokumentów UNESCO, ICOMOS, Rady Europy, kształtujących teorię ochrony dziedzictwa kulturowego*, nr 65/2021, s. 7–19
- Stachańczyk Renata, *„Krajobraz kulturowy Śląska – nasze wspólne dziedzictwo. Badanie i ochrona”, VI Konferencja grupy roboczej polskich i niemieckich historyków sztuki, 29 września–3 października 1999, pałac Łomnica k. Jeleniej Góry*, nr 6/1999, s. 31–33
- Stachańczyk Renata, *Międzynarodowa Konferencja w Bad Muskau „Von Muskau bis Konstantinopel Eduard Petzold – ein europäischer Gartenkünstler und sein gartenhistorisches Erbe”*, nr 3–4/1998, s. 31–32

- Stachańczyk Renata, *Współpraca polsko-niemiecka przy rewaloryzacji Parku Mużakowskiego*, nr 7-8/2000, s. 24-26
- Stachurska Marta, *Dwa oblicza Matery. Problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego Matery w procesie rewitalizacji antycznego miasta*, nr 64/2020, s. 45-58
- Stala Klaudia, *Ecclesiae de novo constructa Kościół kanoników regularnych w Górze koło Sobótki. Rekonstrukcja drugiej fazy przebudowy palatium możnowładczego Piotra Włostowica*, nr 28/2010, s. 91-100
- Stala Klaudia, *Fenomen „sali o 24 słupach”. Reinterpretacja reliktów rromańskiego palatium na Wzgórzu Wawelskim*, nr 33/2013, s. 32-38
- Stala Klaudia, *Królewska rezydencja Zygmunta III Wazy w Łobzowie. Próba rekonstrukcji*, nr 42/2015, s. 54-60
- Stala Klaudia, *Na straży tożsamości i dziedzictwa narodowego. Archeolodzy w służbie II Rzeczypospolitej*, nr 56/2018, s. 98-106
- Stala Klaudia, *Najstarszy widok łobzowskiego castellum Kazimierza Wielkiego z 1536/1537 roku*, nr 46/2016, s. 119-124
- Stala Klaudia, *Palatium możnowładcy Piotra Włostowica? Rekonstrukcja najstarszej fazy budowli romańskiej w Sobótce-Górze na podstawie najnowszych wyników badań archeologiczno – architektonicznych*, nr 27/2010, s. 67-78
- Stala Klaudia, *Sprawozdanie z I Forum Architecturae Poloniae Medievalis w Krakowie*, nr 21/2007, s. 83-84
- Stala Klaudia, *Sprawozdanie z II Forum Architecturae Poloniae Medievalis*, nr 25/2009, s. 169-172
- Stala Klaudia, *Sprawozdanie z III Forum Architecturae Poloniae Medievalis*, nr 33/2013, s.
- Stala Klaudia, *Tetrakonchos NMP (św. św. Feliksa i Adaukta) na Wawelu jako przykład dziedzictwa antycznego w architekturze wczesnośredniowiecznej. Problemy interpretacyjne*, nr 21/2007, s. 20-27
- Stala Klaudia, *Uwagi w kontekście ostatnich odkryć w rotundzie i palatium na Wzgórzu Zamkowym w Przemyśle*, nr 25/2009, s. 58-69
- Stala Klaudia, *Wspomnienie o Profesorze Bonawenturze Macieju Pawlickim*, nr 57/2019, s. 166
- Stala Klaudia, *Współczesne aspekty projektowania oston w rezerwachach archeologiczno architektonicznych. Z zagadnień ochrony i ekspozycji dziedzictwa archeologicznego*, nr 60/2019, s. 105-115
- Stala Klaudia, *Wyniki badań archeologicznych w południowo – wschodnim skrzydle budynku tzw. Podchorążówki (dawnej letniej rezydencji królewskiej w Łobzowie)*, nr 53/2018, s. 67-5
- Stanecka Ewa, *Dyskusja nad projektem nowej ustawy – uwagi Oddziału Szczecińskiego*, t. 5, nr 1-2 (12-13)/1990, s. 33-34
- Staniewska Anna, *Ogrody szpitali psychiatrycznych przełomu XIX i XX wieku – reinterpretacja*, nr 53/2018, s. 55-66
- Staniewska Anna, *Park Esterházy w tkance urbanistycznej Wiednia*, nr 46/2016, s. 16-29
- Stankiewicz Anna, *Kalendarium 1990*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 47-48
- Staniewska Anna, *Petryshyn Halyna, Lukashchuk Halyna, Kliusa Tetiana, Koprynia Karolina, Walory historycznych założeń parków i ogrodów wokół szpitali psychiatrycznych w Kulparkowie i Kobierzynie jako podstawa ich rewaloryzacji*, nr 67/2021, s. 22-34
- Stanowisko uchwalone w Księżu, t. 5, nr 1-2 (12-13)/1990, s. 18-20
- Stanowisko uczestników ogólnopolskiej konferencji „Bezpieczeństwo dóbr kultury – nowe idee i technologie”. 15-17 października 2001 pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, nr 9-10/2001, s. 3-4
- „Starożytne górnictwo i hutnictwo żelaza w Górach Świętokrzyskich”, *Kielce 1992* [recenzja], nr 1-2 (32-33)/1995, s. 41
- Stawiska Natalia, *Stawiski Bohdan, Rewaloryzacja murów w obiektach zabytkowych*, nr 18/2005, s. 18-22
- Stefan Kwilecki 1925-2001, nr 9-10/2001, s. 85
- Stefan M. Holzer Stefan, *Analiza numeryczna łuków i sklepień*, nr 34/2013, s. 7-17
- Stępińska Maria, *Gromnicki Jan, Kalendarium posiedzeń i prac Zarządu Głównego SKZ w drugiej połowie 1997 i 1998 roku*, nr 3-4/1998, s. 73-78
- Stępiński Krzysztof, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 11 maja 2010, Zamek Królewski w Warszawie*, nr 27/2010, s. 173-183
- Stępiński Krzysztof, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 14-15 kwietnia 2011, Gniezno*, nr 29/2011, s. 148-155
- Stępiński Krzysztof, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 17-18 kwietnia 2012, Stargard Szczeciński*, nr 31/2012, s. 157-162
- Stępiński Krzysztof, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 18-19 kwietnia 2013, Łowicz*, nr 34/2013, s. 99-102
- Stępiński Krzysztof, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 24-25 kwietnia 2014, Żyrardów*, nr 38/2014, s. 103-106
- Stępiński Krzysztof, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków w roku 2008, 17-18 kwietnia, Gostyń-Święta Góra*, nr 23/2008, s. 144-150
- Stępiński Krzysztof, *Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, 16-17 kwietnia 2009, Leżajsk*, nr 25/2009, s. 153-160
- Stępiński Krzysztof, *Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków w ostatnim dziesięcioleciu*, nr 30/2011, s. 197-200
- Stępkowski Janusz, *Ocena i kierunki działań w zakresie rewaloryzacji zespołów staromiejskich*, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 16-18

- Stojak Grażyna, *Architektura kościoła parafialnego Podwyższenia Krzyża Świętego w Hucie Krzeszowskiej. Wstęp do badań*, nr 60/2019, s. 147–155
- Stojak Grażyna, *Architektura kościoła parafialnego Podwyższenia Krzyża Świętego w Hucie Krzeszowskiej. Rozważania nad proveniencją*, nr 61/2020, s. 35–44
- Stojak Grażyna, *Dziedzictwo kulturowe w podziemiach bazyliki archikatedralnej w Przemyśle w świetle literatury i badań*, nr 64/2020, s. 117–132
- Stojak Grażyna, *Klasztor oo. Bonifratrów w Przemyśle – zabytek o zapomnianej dziś funkcji*, nr 29/2011, s. 27–33
- Stojak Grażyna, *Kowalówka. Miejsce, gdzie piękno jest ukryte...*, nr 28/2010, s. 124–128
- Stojak Grażyna, *Problematyka ochrony dóbr kultury w województwie podkarpackim w świetle planowanych działań Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków*, nr 24/2008, s. 82–89
- Stojak Grażyna, *Raport o stanie zniszczeń spowodowanych powodzią w maju 2010 na Podkarpaciu*, nr 28/2010, s. 155–158
- Stojak Grażyna, *Rewitalizacja Podziemnej Trasy Turystycznej w Przemyśle w latach 2009–2014, cz. 1: Stan badań i literatura*, nr 52/2017, s. 96–110
- Stojak Grażyna, *Rewitalizacja Podziemnej Trasy Turystycznej w Przemyśle w latach 2009–2014, cz. 2: Dokumentacje, projekty, ekspertyzy*, nr 53/2018, s. 110–123
- Stojak Grażyna, *Urok przemysłowego Rynku i dyskusje, które nie milkną*, nr 29/2011, s. 120–125
- Stojak Grażyna z zespołem (A. Bosak, Ł. Dzik, K. Habrat, B. Janusz, M. Kujawska, E. Lorentz, B. Łosowska-Dudek), *Terra nostra. W trosce o zabytki na terenie miasta Krosna*, nr 25/2009, s. 104–113
- Stojak Natalia, *Sacrum w drewnie*, nr 29/2011, s. 135–137
- Stolarz Barbara, Kasiborski Andrzej, Kopciowski Dariusz, *Laur Konserwatorski 2005*, nr 17/2005, s. 126–129
- Stolarz Barbara, Żurawicka Grażyna, Kopciowski Dariusz, *Laur Konserwatorski 2007*, nr 21/2007, s. 85–88
- Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków 1981–2001 (wkładka), nr 9–10/2001
- Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków Zarząd Główny wybrany na XII Walnym Zjeździe Sprawozdawczo-Wyborczym Delegatów 22 listopada 1996 w Kazimierzu Dolnym, nr 2/1997, s. 9–10
- Stożek Łukasz, *Architektura Myślenia od końca XIX wieku do II wojny światowej*, nr 22/2007, s. 65–70
- Stożek Łukasz, *Kościół parafialny w Kasince Małej – zapomniane dzieło Jana Sasa-Zubrzyckiego*, nr 47/2016, s. 80–86
- Studia na Odrze*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 16
- Suchoń Filip, *Stacja transformatorowa „Mogila”. Nieznany ślad tajnego eksperymentu*, nr 65/2021, s. 105–119
- Szałygin Jerzy, *Internetowy katalog zabytków osadnictwa holenderskiego w Polsce*, nr 17/2005, s. 103–109
- Szałygin Jerzy, *Zasoby i zagrożenia zabytkowej drewnianej architektury sakralnej w Polsce*, nr 13/2003, s. 66–70
- Szczepaniak Paula, Wesołowska Maria, *Problemy ciepno-wilgotnościowe współczesnego obiektu sakralnego*, nr 26/2009, s. 529–537
- Szczepanowska Karolina, *Przebudowa ulicy Świętego Ducha w Gdańsku. Przyczynek do rozważań na temat rewitalizacji ulic historycznego miasta*, nr 63/2020, s. 54–68
- Szejnert Małgorzata, *Przegląd prasy. O scalenie i odbudowę Lubiąża*, nr 3 (26)/1993, s. 20–21
- Szeląg Henryk, Skorek Aleksandra, *Przeszłość i przyszłość cementu romańskiego*, nr 26/2009, s. 77–85
- Szelągowska E., J. Wesołowski, W. Witkowski, *Zespoły fabryczno-rezydencjonalne w Łodzi*, nr 3 (26)/1993, s. 25–26
- Szelągowska Teresa, *Akademia Nieświeska*, nr 5/1999, s. 28
- Szelągowska Teresa, *Międzynarodowa Podyplomowa Szkoła Letnia – Akademia Nieświeska – zajęcia w roku 2001*, nr 9–10/2001, s. 32–34
- Szermer Bohdan, *Retroizacja. Co to jest i dokąd prowadzi?*, nr 15/2004, s. 92–103
- Szlezzynger Piotr S., *Projekty odbudowy dworu oraz rewitalizacji założenia parkowego Eleonory Wodzikiej w Korzkwi*, nr 19/2006, s. 76–80
- Szmelter Iwona, *Holizm to przyszłość? Całościowa perspektywa ochrony dziedzictwa kultury materialnego, niematerialnego i cyfrowego*, nr 56/2018, s. 33–52
- Szmelter Iwona, *Wspólnota działań i działania wspólnotowe, dwie strony globalizacji*, nr 18/2005, s. 98
- Szmygin Bogusław, *Sto lat ochrony zabytków w Polsce – założenia analizy*, nr 56/2018, s. 63–69
- Szmygin Bogusław, *Teoria i kryteria wartościowania dziedzictwa jako podstawa jego ochrony*, nr 44/2015, s. 44–52
- Szopa Ryszard, *100 lat realizacji polichromii w technice farb mineralnych KEIM w Polsce*, nr 20/2006, s. 94–98
- Szpyt Maksymilian, Pikulski Piotr, *Niezbadane losy Pałacu w Łobzowie za czasów Jana III Sobieskiego. Próba komputerowej rekonstrukcji na podstawie analizy historii pałacu od roku 1655 do połowy XIX wieku*, nr 48/2016, s. 119–124
- Sztuka cmentarna wczoraj – dzisiaj*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 38
- Szubert Anna, *Wybrane pozycje bibliograficzne z zakresu konserwacji tkanin*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 15
- Szulczyński Ryszard, *Ewidencja obiektów budownictwa folwarcznego i przemysłu rolno-spożywczego*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 32

- Szumańska Ewa, *Autonomie*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 20
- Szymanowska-Gwiżdż Agnieszka, *Drewniane budownictwo mieszkalne gospodarcze wsi Górnego Śląska*, nr 13/2003, s. 25–39
- Szymski Adam Maria, Nowak Kamila, *Dylematy polskiego modernizmu na Pomorzu Zachodnim w II połowie XX wieku*, nr 51/2017, s. 95–103
- Szysko Danuta, *Zabójstwo miasta, zabójstwo przestrzeni. Manipulacje urbanistyczną tkanką miejską Sarajewa jako pochodna przemian politycznych*, nr 35/2013, s. 79–86
- Ścigatto Jacek, *Modernizacja magazynu książek w budynku biblioteki uniwersyteckiej UAM w Poznaniu*, nr 26/2009, s. 601–608
- Ślusarczyk Marta, *Cementownia Szczakowa – historia i teraźniejszość*, nr 43/2015, s. 66–80
- Ślusarczyk Marta, *Jaworzno i Szczakowa w okresie zaborów – urbanistyka i architektura*, cz. 1: *Urbanistyka*, nr 54/2018, s. 83–91
- Ślusarek Krzysztof, Dolyanovskiy Volodymyr, *Inwentarze ekonomiczne z przełomu XVIII i XIX wieku jako źródło do odtworzenia infrastruktury budowlanej miast*, nr 67/2021, s. 35–48
- „Średniowieczne rezydencje obronne możnowładztwa na terenie województwa krakowskiego”, Stanisław Kołodziejski, *Kraków 1994* [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 43
- Środulski-Wielgus Jadwiga, Wielgus Krzysztof, *Zieleń forteczna Twierdzy Kraków. Geneza, funkcje, formy*, nr 60/2019, s. 130–139
- Świątkowski Maciej, *Kanał Augustowski – międzynarodowe seminarium „Ochrona i zagospodarowanie Kanału Augustowskiego – wartości przyrodniczo-kulturowe, historia, turystyka”. Problemy i zadania*, nr 6/1999, s. 23–24
- Świątkowski Maciej, *Notatka służbowa z wyjazdu Zespołu Ekspertów Ministerstwa Kultury i Sztuki do Opoli w celu udokumentowania aktualnych zniszczeń w obiektach kultury na terenach popowodziowych*, nr 2/1997, s. 26–27
- Świątkowski Maciej, *Znaczenie kulturowe i integracyjne kanałów i dróg wodnych, historia, dzisiaj, jutro – międzynarodowa konferencja, Augustów, 26–27 sierpnia 2000*, nr 7–8/2000, s. 72–74
- Świechowski Zygmunt, „Laudatio” wygłoszone na cześć prof. Tadeusza Polaka na jubileuszowej sesji Politechniki Świętokrzyskiej w czerwcu 1998, nr 3–4/1998, s. 57–59
- Świt-Jankowska Barbara, *Ochrona dziedzictwa architektonicznego jako element edukacji wczesnoszkolnej*, nr 49/2017, s. 134–141
- Tadeusz Nawroński – laureat Nagrody im. H. Pieńkowskiej i J. Łomnickiego 1994, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 23–26
- Tajchman Jan, *Absolwenci! Koniec września – w Toruniu*, nr 4 (31)/1994, s. 1, 2
- Tajchman Jan, *Głos w dyskusji I*, nr 18/2005, s. 92
- Tajchman Jan, *Głos w dyskusji II*, nr 18/2005, s. 103
- Tajchman Jan, *Najważniejsze uwagi do Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, nr 18/2005, s. 84
- Tajchman Jan, *Retrospekcje, refleksje i wizje z okazji Kongresu Konserwatorów Polskich*, nr 20/2006, s. 99–106
- Tajchman Jan, *Unikatowe elementy wnętrza barokowego w gotyckim kościele w Przecznie*, nr 52/2017, s. 111–120
- Tajchman Jan, *W sprawie konieczności ustanowienia standardów wykonywania projektów dotyczących prac planowanych w zabytkach architektury*, nr 24/2008, s. 17–47
- Targowski Piotr, Rouba Bogumiła, Karaszkiewicz Paweł, Iwanicka Magdalena, Tymińska-Widmer Ludmiła, Łęka-Wystouch Teresa, Kwiatkowska Ewa A., Sylwestrzak Marcin, *Optyczna koherentna tomografia OCT – nowe narzędzie do działań konserwatorskich i inwentaryzacyjnych*, nr 26/2009, s. 94–107
- „Techniki malarskie. Spoiwa mineralne”, Władysław Ślesieński, Warszawa 1983; „Techniki malarskie. Spoiwa organiczne”, Władysław Ślesieński, Warszawa 1984 [recenzja], t. 1, nr 1/1985/1986, s. 12
- Teresa Zarębska – laureat jednej z dorocznych nagród Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za rok 2000, nr 9–10/2001, s. 64–65
- Terminarz prac nad uchwałą XII Walnego Zjazdu SKZ*, nr 6/1999, s. 76
- Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami*, nr 15/2004, s. 124–132
- Tezy do nowej ustawy „O ochronie dóbr kultury i muzeach”*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 2–3
- „The Conservation of Wall Oaintings”, P. Mora, L. Mora, P. Philippot, tłum. H.J. Plenderleith, E. Schwartzbaum, London 1984 [recenzja], t. 1, nr 1/1985/1986, s. 12–13
- Tobiasz Lidia, *Synagogi Rzeszowa*, cz. 2: *Synagoga Staromiejska*, nr 51/2017, s. 72–85
- Tołłeczko Zdzisława, *Architectus in Atribus Eruditas Józef Tomasz Frazik 1922–1998 pro memoriam*, nr 3–4/1998, s. 83–84
- Tołłeczko Zdzisława, *Barok i rokoko na Łotwie. Pałac książąt Kurlandii w Jełgawie. Kartki z dziejów budowy i konserwacji*, nr 20/2006, s. 17–22
- Tołłeczko Zdzisława, *Działalności Teodora Talowskiego opis zupełny przez Tadeusza Bystrzaka wykonany*, nr 57/2019, s. 162–163

- Tołłoczko Zdzisława, *Johann Daniel Felsko (1813–1902). Architekt i urbanista – twórca nowoczesnej Rygi*, nr 24/2008, s. 7–16
- Tołłoczko Zdzisława, *Kostium francuski w architekturze XIX wieku i jego recepcja na ziemiach Polski na przykładzie pałaców w Świerklańcu i Kronenberga w Warszawie*, nr 48/2016, s. 106–118
- Tołłoczko Zdzisława, *Małe jest piękne, czyli raz jeszcze o architekturze uzdrowskiej*, nr 54/2018, s. 137–138
- Tołłoczko Zdzisława, *Neoklasycyzm i neoklasycyzmy w architekturze Polski i Łotwy, cz. 1: Z badań porównawczych nad problematyką rozwoju neoklasycyzmu na przełomie XVIII i XIX wieku w Rydze, Warszawie, Krakowie i Mitawie (Jelgawie)*, nr 38/2014, s. 77–93
- Tołłoczko Zdzisława, *Neoklasycyzm i neoklasycyzmy w architekturze Polski i Łotwy, cz. 2: Z badań nad problematyką neoklasycyzmu w architekturze pałacowo – dworskiej na przykładzie rezydencji w Mežotne, Durbes, Zentenes, Kazdangas, Rembates, Džērbenes, Konstantynowie oraz Czerwonogrodzie*, nr 39/2014, s. 9–29
- Tołłoczko Zdzisława, *Non omnis moriar, czyli o bieżącej kondycji neoklasycyzmu w architekturze współczesnej*, nr 47/2016, s. 18–29
- Tołłoczko Zdzisława, *Nowa forma w architekturze łotewskiej i jej filiacje na przełomie XIX i XX wieku na przykładzie Rygi*, nr 27/2010, s. 11–20
- Tołłoczko Zdzisława, *Sacrum et profanum w mniej znanych i poznanych rudymentach architektury Poloniae Minoris Professor Lech Kalinowski (1920–2004) pro memoria*, nr 57/2019, s. 164–165
- Tołłoczko Zdzisława, *W kręgu dziejów medialnych miast i miasteczek ziemi krakowskiej czyli Skawina w średniowieczu. Zagadnienia urbanistyczno-architektoniczne pióra Dominiki Kuśnierz-Krupy [recenzja]*, nr 36/2013, s. 101–102
- Tołłoczko Zdzisława, *Wieżowiec siedziby łotewskiej Akademii Nauk w Rydze – przykład architektury socrealizmu czy też eklektyczno-neohistoryzującego radzieckiego retrospektywizmu*, nr 46/2016, s. 7–15
- Tołłoczko Zdzisława, *Z dziejów i ewolucji kultury architektonicznej Podkarpacia, czyli dawnej Galicji Zachodniej*, nr 58/2019, s. 150–151
- Tołłoczko Zdzisława, *Z odwiecznej historii dekoracji architektonicznej i jej modernistycznych adwersarzy*, nr 58/2019, s. 148–149
- Tołłoczko Zdzisława, *Z problemów koincydencji Art Déco i ekspresjonizmu*, nr 28/2010, s. 31–48
- Tołłoczko Zdzisława, *Z relacji pomiędzy gotykiem i jego odwiecznymi filiacjami a stylem elżbietańskim w architekturze angielskiej*, nr 45/2016, s. 7–21
- Tołłoczko Zdzisława, *Z zagadnień koincydencji Art Déco i ekspresjonizmu, cz. 2*: nr 29/2011, s. 9–26
- Tołłoczko Zdzisława, *Zabytek – dzieło sztuki czy tylko świadek historii? Z dziejów neoromanizmu na ziemiach polskich na przykładzie zamku cesarskiego w Poznaniu*, nr 37/2014, s. 7–16
- Tołłoczko Zdzisława, Tołłoczko Tomasz, *Neogotycki eklektyzm w architekturze ruchu Arts & Crafts*, nr 51/2017, s. 53–71
- Tołłoczko Zdzisława, Tołłoczko Tomasz, *Preliminaria do nowego symbolizmu w architekturze zaawansowanego postmodernizmu*, nr 50/2017, s. 74–92
- Tołłoczko Zdzisława, Tołłoczko Tomasz, *Z zagadnień urbanistyki i neostylistyki architektury historyzmu wiedeńskiej Ringstrasse*, nr 31/2012, s. 9–26
- Tołłoczko Zdzisława, Tołłoczko Tomasz, *Ze studiów nad recepcją problemów architektury między neoklasycyzmem i historyzmem w sztuce krajów nordyckich XIX wieku*, nr 32/2012, s. 7–30
- Tomaszek Tomasz, *Autentyczność dziedzictwa architektonicznego w perspektywie kontynuacji tradycji*, nr 55/2018, s. 121–134
- Tomaszek Tomasz, *Ikonoza cerkwi z Miększa Starego (krótka analiza konserwatorska)*, nr 26/2009, s. 345–364
- Tomaszek Tomasz, *Muzeum na wolnym powietrzu na terenie Parku Narodowego Great Smoky Mountains w USA. Kwestia autentyczności w ochronie krajobrazu kulturowo-przyrodniczego*, nr 66/2021, s. 144–155
- Tomaszek Tomasz, *Translokacja budynku drewnianego jako interpretacja miejsca historycznego – studium przypadku chat o konstrukcji zrębowej zlokalizowanych w stanie Tennessee, USA*, nr 64/2020, s. 133–145
- Tomaszek Tomasz, *Zastosowanie badań rezystograficznych do analizy zakresu degradacji tkanki drzewnej w przekrojach polichromowanych elementów zrębu ścian drewnianej budowli zabytkowej w celu optymalizacji obszaru transferu polichromii (na przykładzie cerkwi w Miększu Starym)*, nr 42/2015, s. 80–90
- Tomaszewski Andrzej, *Wielkie towy z Zwoleniu*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 24–25
- Tomaszewski Andrzej, *Czterdziestolecie ICOMOS*, nr 17/2005, s. 117–118
- Tomaszewski Andrzej, *Dobry wujek Loniak (nekrolog Longina Majdeckiego)*, nr 2/1997, s. 58
- Tomaszewski Andrzej, *Konserwacja jako dyscyplina: przemiany i uwarunkowania*, nr 18/2005, s. 80–81
- Tomaszewski Andrzej, *Uwagi o kierunkach działań Polskiego Komitetu ICOMOS w kadencji 2006–2008*, nr 19/2006, s. 96–97

- Tomecka Barbara, Borecka Edyta, *Polskie Pracownie Konserwacji Zabytków*, nr 24/2008, s. 110–113
- Tondos Barbara, *TUR – Jerzy Tur*, nr 25/2009, s. 191–194
- Trehubov Kostiantyn, Dmytrenko Andrii, Kuzmenko Tetiana, Vildman Igor, *Eksploracja i restauracja części fortyfikacji miasta Połtawy podczas Wojny Północnej oraz elementów fortyfikacji pola bitwy pod Połtawą w roku 1709*, nr 61/2020, s. 91–100
- Trocka-Leszczyńska Elżbieta, Rdzawska Elżbieta, *Przystosowanie domów przystupowych do współczesnych potrzeb na terenie Górnych Łużyc*, nr 26/2009, s. 325–335
- Trojanowska Monika, *Współczesna architektura teatrów plenerowych w historycznym otoczeniu*, nr 60/2019, s. 59–68
- Truszczyński Andrzej, *Kaufhaus w Rudzie Śląskiej, czyli historia renowacji najstarszego domu handlowego na terytorium Polski, współwinnego rewolucji społeczno-obyczajowej*, nr 53/2018, s. 94–109
- Tur Jerzy, *Listy do redakcji*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 30
- Turecki Adam, *Wiatrak w Studziankach świadectwem kilkusetletniej historii wykorzystywania energii odnawialnej w Polsce*, nr 59/2019, s. 15–24
- Turska K., Żukowska M., *De Textilis...*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 6–7
- Uchwała Ogólnopolskiej Konferencji Konserwatorów Zabytków w sprawie usprawnienia systemu ochrony dóbr kultury w warunkach wdrażanej reformy gospodarczej*, t. 3, nr 7/1988, s. 7–8
- Uchwała Walnego Zjazdu*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 14
- Uchwała*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 9
- Uchwała*, t. 5, nr 4 (15)/1990, s. 12
- Uchwały IV Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków 25 czerwca 1987 Sobótka-Górka i 25 listopada 1987 Warszawa*, t. 3, nr 6/1988, s. 10–11
- Uchwały Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków obradującego dnia 26 października 1989 w Radzikowie k. Warszawy*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 4–8
- Urbańska Marta A., *Architektura tła a odbudowa kwartału staromiejskiego w Stargardzie. Konserwacja i nowa architektura w kontekście kulturowym miasta*, nr 52/2017, s. 86–95
- Urbańska Marta A., *Polska architektura późnego modernizmu – kategorie stanu zachowania, syntetyczne studia przypadków i dylematy konserwacji*, nr 48/2016, s. 56–65
- Ustawa z dnia... 1990 r. o zmianie ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach (projekt)*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 24–26
- Uz, *Wszystko o dworze*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 12–13
- Valluzzi Maria Rosa, Garbin Enrico, Modena Claudio, Bozza Enzo, Francescato Dario, *Modelowanie stropów drewnianych wzmocnionych metodami zwiększającymi wytrzymałość sejsmiczną*, nr 46/2016, s. 69–79
- Van Genechten Bjorn, Schueremans Luc, *Skanowanie laserem dla dokumentacji dziedzictwa kulturowego*, nr 26/2009, s. 727–737
- Van Parys L., Noël J., Lamblin D., Datoussaid S., Tilmant A., *Uszkodzenia konstrukcji w północnym transepcie katedry w Tournai: monitorowanie konstrukcji, symulacje i tymczasowa stabilizacja*, nr 32/2012, s. 59–64
- Vatan Meltem, Selbesoglu M. Oguz, Bayram Bülent, *Wykorzystanie technologii skanowania 3D w konserwacji obiektów zabytkowych*, nr 26/2009, s. 659–669
- W numerze o archeologii*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 1
- W Stambule skradziono 596 płytek*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 32
- W.F., *Andrzej Kaube 14.06.1945–4.09.1992*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 29
- Wacławczyk Aleksandra, *VI Międzynarodowa Letnia Szkoła UNESCO dla Konserwatorów Zabytków w Zamościu*, nr 9–10/2001, s. 28–29
- Wala Danuta, Rosiek Genowefa, *Synteza spoiw wapiennych z zastosowaniem różnych minerałów ilastych w kontekście zapraw historycznych*, nr 26/2009, s. 86–93
- Walczy Łukasz, *Maria Borowiejska-Bierkenmajerowa 1 IX 1921–7 VI 1996*, nr 2/1997, s. 57
- Walczy Łukasz, *Odnalezienie zaginionych witraży dominikańskich*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 5
- Waligórski Tomasz, *Pomiary w Jaskini Niedźwiedziej w Kletnie z wykorzystaniem skanowania laserowego 3D*, nr 26/2009, s. 697–704
- Walne zebranie TONZ*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 28–29
- Walny Zjazd SKZ – 26 maja Warszawa*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 2
- Walny Zjazd Sprawozdawczy SKZ – 4 grudnia 1991*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 1, 13
- Walny Zjazd Sprawozdawczy SKZ – 9 grudnia 1992*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 1
- II Walny Zjazd Sprawozdawczy-Wyborczy Delegatów we Wrocławiu*, t. 2, nr 5/1986/1987, s. 1–2
- IX Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków 9 grudnia 1992 w Krasicy*, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 2
- Wanacka Ewa, *Muzeum na szlaku Odry*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 2–4

- Wańkowicz Magdalena M., *Rola dziatki miejskiej w procesie lokacyjnym na przykładzie miasta Dzierżoniowa*, nr 20/2006, s. 53–59
- Wasik Bogusz, *Zamki pokrzyżackie w województwie chełmińskim w czasach Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, nr 41/2015, s. 20–35
- Wasik Bogusz, Wiewióra Marcin, *Próba rekonstrukcji układu przestrzennego zamku wysokiego (domu konwentu) w Kowalewie Pomorskim na podstawie źródeł historycznych i najnowszych wyników badań archeologiczno-architektonicznych*, nr 45/2016, s. 53–65
- Wasilewska Irena, Agencja, PSOZ i parki podworskie, nr 4 (27)/1993, s. 13–16
- Wasilewska Irena, *Niespodzianki z zapomnianej teczki biurowej*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 5–6
- Wasilewska Irena, *Ochrona historycznych wartości nazw krakowskich – projekt programu*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 12–16, 33
- Wasilewska Irena, *Park Oliwski – historia i niepokojące aktualności*, nr 4 (31)/1994, s. 22–25
- Wasilewska Irena, *Zieleń rynków staromiejskich – problemy konserwatorskie na przykładzie Starogardu Gdańskiego*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 22–25
- Wasilewska Iwona, *Zespoły kuracyjne – zapomniane element nadmorskich miejscowości*, nr 3–4 (22–23)/1882, s. 24–28
- Waszczyszyn Elżbieta, *Rozwój poglądów na projektowanie XIX – wiecznych szpitali akademickich i jego wpływ na powstanie I Kliniki Chirurgicznej UJ w Krakowie*, nr 22/2007, s. 47–55
- Waszczyszyn Elżbieta, *XIX-wieczna Klinika Lekarska Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Zarys problemów konserwatorskich w świetle wymogów współczesnego szpitala akademickiego*, nr 27/2010, s. 51–66
- Waszkiewicz Robert, *Wojewoda i organy ds. ochrony zabytków – studium na temat koordynacji działań w administracji publicznej*, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 2–4
- Wawrzeńczak Andrzej, *Firmy polonijne*, t. 3, nr 6/1988, s. 9
- Wawrzyniec Kopczyński (1935–1995) pierwszy Prezes Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 1/1996, s. 28
- Wawrzyniec Kopczyński, *Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lesznie*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 5–7
- Ważniejsze sesje oddziałów SKZ, nr 1/1996, s. 9
- „Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej”, J. Chudziakowa, Toruń [b.r.] [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 41
- Wdowiarz-Bilska Matylda, *Tradycja i współczesność przemysłowego miasta w rewalizowanym kwartale Fuzja*, nr 65/2021, s. 95–104
- Wendland David, *Badania „sklepień komórkowych”: analityczne i eksperymentalne badania konstrukcji późnogotyckich sklepień*, nr 32/2012, s. 127–132
- Wendlandt Juliusz, *Dawne budownictwo folwarczne i architektura niedostrzegana*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 29–30
- Werner Andrzej, *Nowy program ochrony krajobrazów poprzez edukację i wychowanie*, nr 6/1999, s. 2–5
- Werner Andrzej, *Rola i miejsce Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu w systemie ochrony dóbr kultury w Polsce – z daleka i bliska*, nr 3–4/1998, s. 20–24
- Werner Barbara, *Ogrody historyczne Europy – wartości do zachowania – kultura, natura, dziedzictwo*, nr 50/2017, s. 115–121
- Werner Barbara, *„Znaczenie, rozwój i ochrona ogrodów historycznych w metropoliach środkowej i wschodniej Europy” – refleksje po konferencji w Berlinie*, nr 5/1999, s. 23–27
- Werner Barbara, *„Zofiówka” na Ukrainie – park zachwycający*, nr 6/1999, s. 27–30
- Werner Barbara, *Belgia – doświadczenie podziwu i rozczarowania*, nr 9–10/2001, s. 22–27
- Werner Barbara, *Białystok najlepszym przykładem rewalizacji barokowego ogrodu w Polsce*, nr 7–8/2000, s. 26–32
- Werner Barbara, *Krajobraz Kalwarii Zebrzydowskiej promowany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO*, nr 5/1999, s. 2–8
- Werner Barbara, *Pałac w Radzynie Podlaskim*, nr 9–10/2001, s. 60–61
- Wesołowska Maria, *O podatności na wykwyty współczesnych murów licowych*, nr 26/2009, s. 115–124
- Wesołowski Łukasz, *Budowa stropu w kamienicy mieszkalnej metodą górniczą – studium przypadku*, nr 45/2016, s. 66–75
- Wesołowski Łukasz, *Edukacja architektoniczna w zakresie dziedzictwa kulturowego i jego ochrony na przykładzie wsi Swołowo*, nr 51/2017, s. 104–113
- Wesołowski Łukasz, *Innowacyjne rozwiązania projektowe elewacji nowych budynków w historycznych pierzejach miast – wybrane przykłady*, nr 50/2017, s. 54–63
- Wesołowski Łukasz, *Możliwości techniczne adaptacji i projektowania fasad frontowych budynków w chronionych pierzejach miejskich – wybrane przykłady*, nr 39/2014, s. 30–38
- Wesołowski Łukasz, *Nowoczesne technologie szklane w przestrzeni obiektów historycznych – wybrane przykłady*, nr 37/2014, s. 81–90

- Wesołowski Łukasz, *Nowoczesne zastosowania drewna w budownictwie – wybrane przykłady*, nr 52/2017, s. 131–139
- Wesołowski Łukasz, *Obiekty konserwowane przez polskich konserwatorów poza granicami kraju. Kilka refleksji z dyskusji*, nr 20/2006, s. 93
- Wesołowski Łukasz, *Translokacja obiektów budowlanych w aspekcie przyczyn i możliwości stosowania*, nr 47/2016, s. 40–51
- Wesołowski Łukasz, *Zalety podwójnej fasady z obudową szklaną w ochronie budynków i pierzei zabytkowych przy traktach komunikacji kołowej*, nr 35/2013, s. 87–92
- Węclawowicz Jacek, *Dwór w Burbiszkach. Problemy i metody rewitalizacji*, nr 60/2019, s. 116–121
- Węclawowicz Jacek, *Konstrukcja ciesielska wnętrza wieży hejnałowej kościoła Mariackiego w Krakowie. Zapomniane źródło do dziejów budowy*, nr 28/2010, s. 110–115
- Węclawowicz Jacek, *Kościół pofranciskański w Wodzisławiu Śląskim. Zagadnienia historyczne i konserwatorskie*, nr 29/2011, s. 91–96
- Węclawowicz Tomasz, *Aula gmachu Collegium Novum jako tekst kultury*, nr 14/2003, s. 49–53
- Węclawowicz Tomasz, *Jak to naprawdę było: Andrzej Gaczoł, „Kraków. Ochrona zabytkowego miasta. Rzeczywistość czy fikcja”*, Kraków 2009, nr 25/2009, s. 183–185
- Węclawowicz Tomasz, *Kościół parafialny w Prandocinie. Zalety purystycznej rekonstrukcji fazy romańskiej*, nr 55/2018, s. 51–56
- Węclawowicz Tomasz, *Lech Kalinowski (1920–2004)*, nr 15/2004, s. 142
- Węclawowicz Tomasz, *Tadeusz Bonifacy Chrzanowski (1926–2006)*, nr 21/2007, s. 103
- Węclawowicz Tomasz, *„Założenie miasta w Krakowie”, czyli o symbolicznym wymiarze Wielkiej Lokacji z roku 1257*, nr 21/2007, s. 15–19
- Węclawowicz-Bilska Elżbieta, *Utrata tożsamości kulturowej Krakowa? Refleksje na temat uwarunkowań przestrzennych*, nr 29/2011, s. 142–143
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Architektura emocji*, nr 34/2013, s. 63–71
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Co zrobić z tym postmodernizmem?*, nr 48/2016, s. 7–17
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Nowa sztuka i architektura w kontekście dziedzictwa kulturowego*, nr 44/2015, s. 53–68
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Nowe życie architektury*, nr 20/2006, s. 32–35
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Nowy Teatr Szeńskiowski w Gdańsku*, nr 47/2016, s. 7–17
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Odważna współczesna realizacja w zabytkowym środowisku*, nr 28/2010, s. 70–77
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Podsumowanie ogólnopolskiej konferencji „Ochrona dziedzictwa architektury polskiej II połowy XX wieku” Warszawa 16–17 XI 2016*, nr 49/2017, s. 7–14
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Powroty do przeszłości w centrach miast historycznych*, nr 56/2018, s. 23–32
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Współczesne interwencje w średniowiecznych zamkach Europy Zachodniej*, nr 23/2008, s. 94–103
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, *Wyburzać czy zachować dla przyszłości*, nr 62/2020, s. 85–96
- Węclawowicz-Gyurkovich Ewa, Godula-Węclawowicz Róża, *Tradycja i współczesność w architekturze Zakopanego. Wybrane aspekty*, nr 67/2021, s. 61–70
- Węclawska Marta, *Mineralogia pigmentów, skład chemiczny i stratygrafia malowideł ściennych w kościele we Włoskiejewkach w Polsce*, nr 64/2020, s. 163–173
- Widera Barbara, *Architektura Franka O. Gehry – stałość w zmienności*, nr 19/2006, s. 55–60
- Widera Barbara, *Dalsze losy radzieckiego konstrukttywizmu*, nr 14/2003, s. 5–10
- Widera Barbara, *Dialog wieków. Rozbudowa kliniki uniwersyteckiej w Grazu*, Kopper, Croce & Klug, 2003, nr 25/2009, s. 144–147
- Widera Barbara, *Podwodne stanowisko archeologiczne na południowo-wschodniej części Adriatyku*, nr 17/2005, s. 41–46
- Widera Barbara, *Steven Holl – architektura malowana światłem*, nr 22/2007, s. 82–88
- Widera Barbara, *Wraki u wybrzeży Bułgarii*, nr 17/2005, s. 47–53
- Wieczorek Krzysztof, *Konserwacja drewnianych struktur architektonicznych – nowe warunki, potrzeby i perspektywy*, nr 36/2013, s. 29–37
- Wielgus Maria, *Małe prywatne firmy archeologiczne – szansa czy zagrożenie dla archeologii?*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 11–12
- Wielgus Krzysztof, Środulska-Wielgus Jadwiga, *Bastion III „Kleparz” Twierdzy Kraków – Uwarunkowania Procesu Rewaloryzacji*, nr 61/2020, s. 101–111
- Wielgus Krzysztof, Środulska-Wielgus Jadwiga, *Konserwacja założeń zieleni Twierdzy Kraków. Zarys problematyki*, nr 62/2020, s. 42–54
- Wielgus Krzysztof, Środulska-Wielgus Jadwiga, *Bastion III „Kleparz”. Najczytelniejszy zabytek dawnej Twierdzy Kraków*, nr 60/2019, s. 85–93

- Wielgus Krzysztof, Śródulski-Wielgus Jadwiga, Joanna Piekło, *Bastion III „Kleparz” – Brama Turystyki Kulturowej*, nr 61/2020, s. 112–123
- Wielka woda: dokumentacja, nr 2/1997, s. 11
- Wierzbicka Bożena, Małgorzata Popiołek, *Od kamienicy do muzeum. Historia siedziby Muzeum Warszawy na Rynku Starego Miasta*, nr 50/2017, s. 124–126
- Wierzbicka Bożena, Witold Straus (1932–2011), nr 29/2011, s. 163–164
- Wiewióra Marcin, Misiewicz Krzysztof, Wasik Bogusz, Małkowski Wiesław, *Przedzamcze zachodnie zamku w Kowalewie Pomorskim w świetle badań nieinwazyjnych i archeologicznych – architektonicznych*, nr 51/2017, s. 42–52
- Wikłacz Zbigniew, *Wilgoć w budynkach zabytkowych*, nr 55/2018, s. 57–66
- Wilczkiewicz Małgorzata, *Central Park w Nowym Jorku, jego geneza i teraźniejszość*, nr 29/2011, s. 106–115
- Wilimińska Joanna, *Rajmund Wilimiński 1936–1994*, nr 3–4/1998, s. 86
- Wilk Dariusz, Bratasz Łukasz, Frączek Piotr, Obarzanowski Michał, Kłisińska – Kopacz Anna, Czop Janusz, *Konstrukcja i zastosowanie ram mikroklimatycznych w Muzeum Narodowym w Krakowie*, nr 30/2011, s. 154–167
- Wilkowicz Karolina, *Pomnikowe dzieło w Kozłowie*, nr 21/2007, s. 68–71
- Willmann Małgorzata, *Europejskie Dni Dziedzictwa – wrzesień 1993*, nr 4 (27)/1993, s. 5–6
- Wiślicki Alfred, *„Społeczna karta ochrony zabytków”*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 7–11
- Wiśniewski Andrzej, *Neandertalczyk z Wrocławia-Grabiszyna 200 tys. lat!*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 22–23
- Witwicki Michał, *Aktualne problemy iluminacji obiektów zabytkowych*, nr 20/2006, s. 5–11
- Witwicki Michał, *Strefy ochrony konserwatorskiej*, nr 3 (26)/1993, s. 12–16
- WK [Wawrzyniec Kopczyński], *Wizyta u wicepremiera*, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 2
- Władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wybrane na X Walnym Sprawozdawczo-wyborczym Zjeździe Delegatów SKZ w dniu 25 listopada 1993 w Rydzynie, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 8
- Władze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wybrane na XIII Walnym Zjeździe Delegatów 27 listopada 1999, nr 6/1999, s. 57
- Włodarczyk Małgorzata, *Liceum Sztuk Plastycznych w Krakowie*, nr 22/2007, s. 60–64
- Włodarczyk Małgorzata, *Obiekty architektoniczne a komercja ostatnich lat transformacji*, nr 18/2005, s. 88–89
- Włodarczyk Małgorzata, *Rejestr zabytków czy lista dóbr kultury architektury współczesnej?*, nr 19/2006, s. 86–89
- Wnioski Walnego Zjazdu, nr 3–4 (22–23)/1992, s. 9
- Wnioski XI Walnego Zjazdu SKZ, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 19
- Wnioski zatwierdzone na Walnym Zjeździe w Toruniu w dniu 30 listopada 1988, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 7
- Wnioski zgłoszone w formie pisemnej w trakcie trwania Kongresu, nr 18/2005, s. 115–116
- Wnorowski Radomir, *Andrzej Piątek 1939–1990*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 46
- Wojtysiak Maria, *Kolorystyka elewacji obiektów zabytkowych*, nr 13/2003, s. 71–74
- Wołoszyn Janusz, *Boxgrove – laboratorium badań epoki kamienia*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 42–44
- Wowczak Jerzy, *Park Wojciecha Bednarzkiego jako stały element determinujący rozwój urbanistyczny Podgórze. Interpretacja projektowa romantycznego parku*, nr 64/2020, s. 75–92
- Wowczak Jerzy, *Współczesna restauracja powojennej rekonstrukcji zabytku*, nr 59/2019, s. 124–132
- Woźniakowski Przemysław, *Ustawa o zamówieniach publicznych – młot na zabytki*, nr 9–10/2001, s. 56–57
- Wójcik Aleksandra, *Mikrofały w służbie zabytków*, nr 37/2014, s. 17–21
- Wójcik Aleksandra, Laudy Agnieszka, Bogusław Andres, Oleksiewicz Anna, *Fungia obiektów muzealnych na przykładzie Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie*, nr 41/2015, s. 92–98
- Wójcik-Łużycki Adam, *Początek rewaloryzacji zamku w Dziadowie*, nr 24/2008, s. 90–94
- Wójcik-Łużycki Adam, *Dokonania konserwatorskie prof. Alfreda Majewskiego w Krakowie*, nr 21/2007, s. 96–101
- Wójcik-Łużycki Adam, *Muzeum Historyczne m. Tarnobrzega*, nr 14/2003, s. 54–57
- Wójcik-Łużycki Adam, *Nieznane plany rozbudowy kościoła św. Marii Magdaleny w Tarnobrzegu*, nr 31/2012, s. 146–149
- Wójcik-Łużycki Adam, *Problemy konserwatorskie zamku w Dziadowie*, nr 16/2004, s. 69–75
- Wójcik-Łużycki Adam, *Problemy konserwatorskie zamku w Wiśniczu*, nr 13/2003, s. 75–77
- Wójcik-Łużycki Adam, *Rewaloryzacja zamku w Dziadowie*, nr 19/2006, s. 81–85
- Wójcik-Łużycki, *To już 10 lat...*, nr 23/2008, s. 157–159
- Wójcik-Łużycki, *Trzeci etap rewaloryzacji zamku w Dziadowie*, nr 28/2010, s. 116–120
- Wójcik-Łużycki, *Zamek w Wiśniczu – pomnik historii*, nr 25/2009, s. 88–95
- Wrana Jan, Kuśnierz-Krupa Dominika, Krupa Michał, *Konserwacje polskich architektów poza granicami kraju. Rewaloryzacja placu Chlebnaja Płoszczad w Riazaniu*, nr 20/2006, s. 85–87
- Wszystko o tkaninie, t. 1, nr 2/1985/1986, s. 13
- Wycieczka do Włoch, t. 3, nr 6/1988, s. 9
- Wycieczka Oddziału Krakowskiego na Litwę, t. 3, nr 6/1988, s. 9
- Wydawnictwa Ośrodka Dokumentacji Zabytków, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 17

- Wydawnictwo (biuletyn) Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków „Wiadomości Konserwatorskie”, nr 3–4/1998, s. 73
- Wyrozumski Jerzy, *Kraków – miasto Europy*, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 19
- Wystouch Zenon, *Problemy ochrony zabytków techniki w procesie przekształceń własnościowych przemysłu*, nr 1–2 (24–25)/1993, s. 1, 5–7
- Wysocki Jacek, *Lucjan Czubieli – wspomnienie*, nr 59/2019, s. 153–155
- Wysocki Jacek, *Zadania służb konserwatorskich w organizacji badań związanych z inwestycjami*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 9–10
- Wytwórnia filmów (prywatna) dla zabytków, nr 3 (26)/1993, s. 23
- XII Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, nr 2/1997, s. 3
- XIII Konferencja Naukowo-Techniczna REMO 2009 Naprawa, konserwacja i wzmacnianie obiektów wzniesionych metodami tradycyjnymi i obiektów zabytkowych, nr 25/2009, s. 177–182
- XIII Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Radzików 27 listopada 1999 – porządek obrad, nr 6/1999, s. 58–59
- XV lat Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków 1981–1996, nr 1/1996, s. 3
- Yamaguchi Nobuyoshi, Nakao Masato, *Ocena elementów drewnianych in situ w oparciu o wytrzymałość na ścinanie prognozowaną poprzez badanie na wrywanie wkręta*, nr 43/2015, s. 109–115
- Zalewski Władysław, *Znaczenie zagranicznych praktyk studentów uczelni konserwatorskich na terenie Włoch i Francji 1990–2000*, nr 20/2006, s. 73–76
- Zalewski Władysław, *Na marginesie „Kształcenia w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami”*, nr 18/2005, s. 94
- Założenia do nowej ustawy „O ochronie dóbr kultury i muzeach”*, t. 4, nr 2(9)/1989, s. 3–8
- „Zamek w Pucku w badaniach archeologicznych”, red. M. Milewska, J. Kruppé, [b.m.], [1993?] [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 41
- „Zamki i społeczeństwo – przemiany architektury i budownictwa obronnego w Polsce X–XVIII w.”, Łódź 1993 [recenzja], nr 1–2 (32–33)/1995, s. 43
- „Zamki Warmii i Mazur”, Lucjan Czubieli, wstęp Janusz Cygański, Olsztyn 1986 [recenzja], t. 2, nr 3/1986/1987, s. 18–19
- Zarząd Główny SKZ w latach 1993–1996, nr 4 (27)/1993, s. 4
- Zbiegieni Artur, *Adaptacji dawnej elektrowni tramwajowej na muzeum Powstania Warszawskiego*, nr 17/2005, s. 94–99
- Zbiegieni Artur, *Zabytkowy wodozbiór „Gruba Kaśka”*, nr 17/2005, s. 100–102
- Zdon Piotr, *Miasto Stołeczne Warszawa jako sponsor ochrony zabytków*, nr 17/2005, s. 70–74
- Ze starych inwentarzy*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 12
- Zielińska Monika, *Problematyka konstrukcyjna zabytkowego obiektu przywracanego do użytkowania na przykładzie kamienicy przy ul. Staromiejskiej w Olsztynie*, nr 46/2016, s. 100–109
- Zielińska Urszula, *34 lata w służbie konserwatorskiej – cd ze strony 1*, t. 2, nr 4/1986/1987, s. 2
- Zielińska Urszula, *Marian Kornecki – laureat nagrody im. Hanny Pieńkowskiej i Jerzego Łomnickiego*, t. 1, nr 1/1985/1986, s. 8
- Zielniewicz Tadeusz, *Ochrona dziedzictwa kulturowego w nowej sytuacji państwa*, t. 5, nr 1–2 (12–13)/1990, s. 21, 23, 27–31
- Zielniewicz Tadeusz, Grodzka Joanna, *Rozmowa Joanny Grodzkiej w „Rzeczpospolitej” z Tadeuszem Zielniewiczem, Generalnym Konserwatorem Zabytków – „Sól na zabytek”, fragmenty, przedruk z „Rzeczpospolitej” nr 219 (3868), 20 września 1994, nr 1–3 (28–30)/1994, s. 31, 32*
- Zimna-Kawecka Karolina, *Ewidencja zabytków architektury – kilka uwag i pytań w związku z nowelizacją Ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, nr 28/2010, s. 78–90
- Zimna-Kawecka Karolina, *Ochrona zabytków i organizacja urzędów konserwatorskich w Polsce okresu międzywojennego (na przykładzie woj. pomorskiego) a unormowania Ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, nr 27/2010, s. 123–144
- Zimna-Kawecka Karolina, Piaskowska Beata, Prarat Maciej, *Historia budowlana kościoła w Łobdowie w świetle badań architektonicznych. Przyczynek do techniki wznoszenia i przekształceń kamiennie-ceglanych średniowiecznych, wiejskich świątyń ziemi chełmińskiej*, nr 67/2021, s. 86–100
- Zin Barbara, *Ochrona i ekspozycja miejsc kulturowych niezachowanych rezydencji Radziwiłłów*, nr 62/2020, s. 104–114
- Zin Barbara, *Ochrona idei nowatorskich na przykładzie przedsoborowej architektury sakralnej diecezji tarnowskiej*, nr 48/2016, s. 85–94
- Zin Barbara, *Sacrum a forma strukturalna w dziele architektonicznym na przykładzie modernistycznych kościołów diecezji tarnowskiej*, nr 37/2014, s. 35–44
- Zin Wiktor, *(Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo)*, nr 11–12/2002, s. 16–18

Zmiany w SKZ, nr 1–2 (20–21)/1992, s. 29

Zmieniają się instytucje, zmieniają się ludzie, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 3

ZUK rozpoczyna działalność, t. 3, nr 6/1988, s. 7

Zuziak Zbigniew K., *Urbanistyka i dziedzictwo kultury. Strategie, aktorzy i struktury w labiryntach miejskości*, nr 44/2015, s. 19–32

Żelbromski Jan, *Tradycja i współczesność w zabytkowej architekturze Wrocławia w świetle działań konserwatorskich*, nr 22/2007, s. 77–81

Żelbromski Jan, *Zagadnienia estetyczne w konserwacji malarstwa ściennego na przykładzie wybranych zabytków wrocławskich*, nr 23/2008, s. 71–80

Żmudziński Mateusz, *Radar w archeologii*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 48–49

Żółkiewski Aleksander, *O skarbie... – prawo średzkie*, t. 4, nr 1(8)/1989, s. 13

Żółkiewski Aleksander, *Ustawa z dnia 15 lutego 1962 o ochronie dóbr kultury i o muzeach*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 19–30

Żółkiewski Aleksander, *Wiadomości prawne*, t. 4, nr 3–4 (10–11)/1989, s. 8–13

Żółkiewski Aleksander, *Wiadomości prawne*, t. 5, nr 3 (14)/1990, s. 18

Żółkowski Sławomir, *Autostrady i archeologia*, nr 1–2 (32–33)/1995, s. 3–7

Żórawski Jacek, *Prace renowacyjne oraz zabezpieczające substancję zabytkową w obiektach Kolegiaty Zamajskiej, wykonana w latach 1977–1993*, nr 2/1997, s. 35–36

Żukowska Maria, *Pracownie konserwacji tkanin w Polsce – stan i potrzeby*, t. 2, nr 3/1986/1987, s. 7–10

Żurek Dorota, *Metoda socjotopograficzna i jej wykorzystanie w badaniach nad układem przestrzennym miasta na przykładzie Chrzanowa*, nr 53/2018, s. 76–86

Żurowska Klementyna, *Ostrów Lednicki ujawnia swoje tajemnice*, nr 3–4 (18–19)/1991, s. 30–34

Żychowska Maria Jolanta, *Spojrzenie wstecz*, nr 48/2016, s. 25–33

I KONGRES KONSERWATORÓW POLSKICH – WARSZAWA 2005

W dniach 5–7 października 2005 obradował w Warszawie pierwszy po wojnie Kongres Konserwatorów Polskich, jednoczący całe środowisko konserwatorskie kraju. Dyskusje wskazały jednoznacznie na niezadowalający stan ochrony dziedzictwa kultury w Polsce, mimo dobrych tradycji i znaczących osiągnięć. Ujawniły poważne zaniepokojenie środowiska o przyszłość polskich zabytków, ale również nadzieję, iż może się ona zmienić na lepsze. Ochrona dziedzictwa narodowego jest konstytucyjnym obowiązkiem wszystkich obywateli Rzeczypospolitej. W szczególności jednak sposób odpowiedzialności za nią ponoszą władze państwowe, mające obowiązek zapewnienia prawnych i organizacyjnych ram ochrony oraz sprzyjających jej mechanizmów finansowych.

Rezolucja

W dniach 5–7 października 2005 obradował w Warszawie pierwszy po wojnie Kongres Konserwatorów Polskich, jednoczący całe środowisko konserwatorskie kraju. Dyskusje wskazały jednoznacznie na niezadowalający stan ochrony dziedzictwa kultury w Polsce, mimo dobrych tradycji i znaczących osiągnięć. Ujawniły poważne zaniepokojenie środowiska o przyszłość polskich zabytków, ale również nadzieję, iż może się ona zmienić na lepsze. Ochrona dziedzictwa narodowego jest konstytucyjnym obowiązkiem wszystkich obywateli Rzeczypospolitej. W szczególności jednak sposób odpowiedzialności za nią ponoszą władze państwowe, mające obowiązek zapewnienia prawnych i organizacyjnych ram ochrony oraz sprzyjających jej mechanizmów finansowych.

Powodowani głęboką troską o los naszej spuścizny kulturalnej, my, uczestnicy Kongresu Konserwatorów Polskich:

- kierujemy do najwyższych władz państwowych i samorządowych,
- do środowisk uczestniczących w kształtowaniu przestrzennym kraju i w ochronie jego dziedzictwa kultury,
- do wszystkich obywateli naszego kraju, którym droga jest jego godna przyszłość w rodzinie państw Unii Europejskiej,

tę, przyjętą jednogłośnie, rezolucję:

I Państwo i ochrona dziedzictwa

1. W przekonaniu, że ochrona dziedzictwa kultury jest zadaniem ogólnonarodowym i wielopokoleniowym, które musi być realizowane ponad wszelkimi podziałami społecznymi, politycznymi i ideologicznymi, domagamy się przywrócenia jednolitej, niespolonej państwowej służby ochrony zabytków, jej wzmocnienia kadrowego i zapewnienia jej instrumentów oraz środków na skuteczne działanie. Domagamy się również przywrócenia apolitycznego, merytorycznego stanowiska Generalnego Konserwatora Zabytków oraz jego Urzędu jako organu sprawującego kierownictwo ochrony dóbr kultury w Polsce.

2. Popieramy dotychczasową praktykę tworzenia i umacniania merytorycznie przygotowanych samorządowych służb konserwatorskich, sprawujących ochronę dóbr kultury w samorządzie lokalnym.
3. W przekonaniu, że naturalnym i nader ważnym partnerem środowiska konserwatorskiego są organizacje pozarządowe, apelujemy o stałe wspieranie ich przez władze państwowe i samorządowe.
4. Uważamy za konieczne odbudowanie społecznej opieki nad zabytkami, poprzez powszechną edukację i krzewienie szacunku dla własnej spuścizny kultury. Jest to niezbędny warunek szerokiego udziału społeczności w jej ochronie.
5. Stwierdzamy konieczność nowelizacji ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także zharmonizowania z nią rozwiązań instytucjonalnych innych ustaw, pozostających w oczywistej sprzeczności z zadaniami ochrony dziedzictwa kultury (np.: Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Prawo Budowlane, Prawo ochrony środowiska, Ustawa o zamówieniach publicznych).
6. Uważamy za niezbędne stworzenia spójnego i przejrzystego systemu udziału finansowego Państwa w konserwacji zabytków i dzieł sztuki, określającego prawa ich właścicieli i użytkowników do ulg finansowych i do rekompensaty poniesionych nakładów. Jest to podstawowy warunek uratowania i utrzymania przy życiu bardzo poważnej części zasobu zabytków.
7. Przypominamy, że obowiązkiem władz państwowych jest stworzenie warunków rozwoju kształcenia konserwatorów i restauratorów na wszystkich poziomach, także w zakresie rzemiosł artystycznych. Jest to niezbędnym warunkiem zapewnienia przyszłości ochrony i konserwacji dziedzictwa kultury. Zwracamy uwagę na fakt, że obecny proces dydaktyczny nie jest prawidłowo realizowany.
8. Mając na uwadze konieczność uznania naszej dyscypliny w państwowej strukturze nauk, postulujemy wpisanie do niej „konserwacji i restauracji dóbr kultury”, jako samodzielnej (XXII) dziedziny łączącej naukę i sztukę, oraz stworzenia we właściwym dziale administracji państwowej odpowiedniej sekcji dla merytorycznej oceny programów badawczych.

II Podstawy konserwacji i restauracji

9. Konserwacja i restauracja jest dziedziną opartą o powszechnie uznawane, filozoficzno-teoretyczne zasady, zawarte w dokumentach polskich i międzynarodowych. Kładziemy nacisk na konieczność szerzenia ich znajomości w środowisku konserwatorów, jak również na potrzebę podejmowania studiów nad doskonaleniem zasad postępowania konserwatorskiego, dostosowanych do obecnych warunków społecznych i ekonomicznych.
10. Z zadowoleniem stwierdzamy coraz poważniejsze zaangażowanie konserwacji w działania w makroskali jednostek krajobrazu/środowiska kulturowego/historycznego. Stwarza to szansę podejmowania coraz ściślejszej współpracy ze służbami i organizacjami ochrony środowiska przyrodniczego. Postulujemy działania prowadzące do stworzenia zintegrowanego systemu ochrony dziedzictwa kultury i natury, jako włączonego w program ekologii środowiska ludzkiego.
11. Dostrzegamy, że przemiany społeczne i gospodarcze stwarzają konieczność unowocześnianie narzędzi konserwatorskich. Przemiany te nakazują rozumienie dóbr kultury w kategoriach zasobów kultury, mających oprócz wartości historycznych, artystycznych i ideowych-

-materialnych i niematerialnych, również konkretny wymiar ekonomiczny. Włączanie tych zasobów w służbę społeczeństwu wymaga już nie tylko ich konserwacji, lecz zarządzania nimi w procesie przemian w skali obszarów środowiska kulturowo-przyrodniczego.

III Integracja konserwacji – restauracji

12. Z uwagi na konieczność wymiany doświadczeń i zacieśniania współpracy wszystkich środowisk zawodowych, biorących udział w dziele ochrony dziedzictwa kultury i natury oraz w kształtowaniu przestrzennym kraju, postulujemy powołanie konfederacji stowarzyszeń społecznych i samorządów zawodowych. Zobowiązujemy Radę Programową do działań organizacyjnych w tym kierunku.
13. Wnioskujemy o integrację konserwatorskich grup zawodowych w celu stworzenia warunków dla wspólnych badań podstawowych, dla wprowadzania nowych technologii, form dokumentacji i inwentaryzacji na potrzeby ochrony i opieki nad zabytkami wraz z ukończeniem prac nad weryfikacją rejestru i ewidencji zabytków oraz stworzenie banku danych o materiałach i metodach stosowanych w konserwacji.

Kongres stwierdza, że środowisko polskich konserwatorów zabytków dysponuje poważnym potencjałem intelektualnym i artystycznym, który może być gwarantem zachowania dla przyszłych pokoleń naszego dziedzictwa kultury w kraju i za granicą.

Warszawa, 7 października 2005

II KONGRES KONSERWATORÓW POLSKICH – WARSZAWA–KRAKÓW 6–10 października 2015

Celem II Kongresu była z jednej strony krytyczna refleksja nad stanem realizacji postulatów polskiego środowiska konserwatorskiego, jakie zapisano w przyjętej jednogłośnie REZOLUCJI na I Kongresie, oraz zwrócenie uwagi na nowe wyzwania i problemy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, pojawiające się na drodze bezprecedensowego w naszej historii przyspieszonego rozwoju społeczno-gospodarczego, w trosce o zachowanie tego dziedzictwa jako nośnika świadomości narodowej i tożsamości kulturowej.

Prace Kongresu podzielone zostały na:

- ▶ dwie sesje plenarne inicjujące obrady (Zamek Królewski w Warszawie),
- ▶ sześć sesji panelowych – 3 w Łazienkach Królewskich, 3 w siedzibie MT Targi Polskie Warszawa
- ▶ sesję plenarną zamykającą obrady (Nowa Aula ASP Warszawa), podczas której przyjęto Rezolucję II Kongresu.

Rezolucja

My uczestnicy II Kongresu Konserwatorów Polskich kierujemy do władz państwowych i samorządowych, środowisk artystycznych, naukowych i technicznych, organizacji pozarządowych oraz wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej rezolucję. Jesteśmy świadomi nieuchronnych, dynamicznych zmian, jakie zachodzą we współczesnym świecie, w tym także

w dziedzictwie¹³³, tak w sensie stanu zachowania i stałej transformacji zasobu, jak i jego interpretacji – nie tylko jako dobra kultury, lecz także nośnika pamięci i tożsamości. Oznacza to zmianę statusu ontologicznego dziedzictwa, poprzez zrównoważenie jego wartości sensu stricto oraz potrzeb społeczeństwa. Zmiana ta wymaga zintensyfikowania działań na rzecz jego ochrony i konserwacji, rozumianej jako kreatywny proces stałej, racjonalnej, prorozwojowej integracji.

II Kongres uznaje za uprawnione dążenia człowieka do postępu, odrzucając pogląd o nieuniknionym konflikcie tych dążeń z tradycyjnymi wartościami, dziedzictwem i przeszłością. Działania współcześnie podejmowane w konserwacji, sztuce, architekturze, budownictwie i innych obszarach aktywności człowieka muszą być zorientowane na indywidualny charakter i wartość dziedzictwa. Winne być one, o ile występuje taka potrzeba, dodawaniem nowych wartości do istniejącego kontekstu przestrzenno-kulturowego na zasadzie właściwych relacji z historycznym otoczeniem.

W warunkach polskich transformacja systemu polityczno-gospodarczego po roku 1989 – polegająca na demokratyzacji państwa, reformach samorządowych, decentralizacji, prywatyzacji i integracji europejskiej – wymaga dynamicznego zarządzania dziedzictwem, które będąc przedmiotem ochrony jest zarazem nową wartością – znaczeniem, służącą współczesnym celom, a także potencjałem i czynnikiem wspomagającym zrównoważony rozwój społeczny.

II Kongres podtrzymuje stanowisko I Kongresu (2005), o potrzebie wprowadzenia państwowej, niezespolonej służby konserwatorskiej, co wymaga ponadto znaczącego zwiększenia nakładów finansowych. Konsekwentne dążenie do zrealizowania tego postulatu nie oznacza tendencji do utrwalenia raz przyjętego systemu. Kongres wskazuje na potrzebę jego stałego doskonalenia w oparciu o wiedzę praktyczną i teoretyczną środowiska konserwatorskiego w integracji ze światem nauki i sztuki, rozumiejąc dziedzictwo polskie, jako spójny element dziedzictwa światowego. II Kongres wspiera dyskusję nad doskonaleniem tego systemu, zmierzającą w kierunku zwiększenia samorządowych form zarządzania dziedzictwem i świadomej, społecznej za nie odpowiedzialności.

II Kongres wspiera wprowadzenie kryteriów i zasad wartościowania zabytków, dla których zobiektywizowana, uniwersalna wartość byłaby ich podstawą. Należy przy tym pamiętać o zróżnicowaniu zasobu, które uniemożliwia formułowanie w pełni jednolitych zasad jego ochrony. II Kongres jednocześnie uznaje za konieczne objęcie ochroną szczególnie wartościowych elementów dziedzictwa powstałych w XX wieku.

Pomnik Historii będący obecnie formą ochrony winien stać się kluczowym „projektem dziedzictwa” w obszarze promocji i nobilitacji, najważniejszych dla polskiej kultury obiektów i zespołów zabytkowych. Konieczne jest tu wprowadzenie jednoznacznych mechanizmów i procedur pomocy finansowej Państwa w należytych utrzymaniu i użytkowaniu Pomników Historii. Dotyczy to również obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Równocześnie II Kongres podkreśla potrzebę zdefiniowania wartości nienaruszalnych w procedurach wpisu obiektu do rejestru zabytków w celu ich ochrony w trakcie, często niezbędnych procesów przekształceń. Ma to służyć „przetłumaczeniu syndromu obłądzonej twierdzy... jaką stała się ochrona zabytków w Polsce”¹³⁴.

II Kongres zwraca uwagę na potrzebę wzmocnienia roli zintegrowanej ochrony dziedzictwa oraz ochrony obszarowej w przyszłych, niezbędnych skoordynowanych inicjatywach usta-

¹³³ Zgodnie z nowym rozumieniem dziedzictwa kultury i natury, zawierającym dziedzictwo materialne, niematerialne i cyfrowe.

¹³⁴ Raport „O systemie ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce po roku 1989” [2009].

wodawczych i przywrócenia planowania przestrzennego jako niezbędnego instrumentarium w polityce ochrony dziedzictwa.

II Kongres postuluje powołanie komisji kodyfikacyjnej prawa ochrony dziedzictwa przy Prezesie Rady Ministrów z udziałem przedstawicieli podmiotów merytorycznie zaangażowanych w ochronę dziedzictwa.

II Kongres uznaje za ważne wzmocnienie stałej obecności polskich przedstawicieli, ekspertów w międzynarodowych gremiach naukowych, instytucjonalnych, radach, oraz stowarzyszeniach działających w obszarze szeroko rozumianej ochrony dziedzictwa globalnego. W tym kontekście należy również rozumieć potrzebę wzmocnienia struktur wewnętrznych współpracy międzynarodowej, rozwijania polskich wpisów na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz ochrony polskiego dziedzictwa poza granicami kraju.

II Kongres postuluje utworzenie funduszu ochrony dziedzictwa oraz wsparcie przez Państwo instytucji naukowych, badawczych i edukacyjnych, wskazując zarazem potrzebę rozwiązań systemowych dotyczących wspierania i kształcenia w zakresie tradycyjnych technik rzemieślniczych niezbędnych do skutecznej ochrony dziedzictwa. II Kongres postuluje wyodrębnienie w budżecie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego środków na granty i dotacje celowe, mające za zadanie opracowywanie metodologii, technologii konserwatorskich, zwiększenie potencjału badawczego i bazy aparaturowej jak i działania mające na celu podniesienie jakości prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych, wykonywanych w i przy zabytkach.

II Kongres Konserwatorów Polskich zwraca się z apelem do wszystkich uczestników procesu ochrony dziedzictwa i konserwacji zabytków w Polsce o nowe otwarcie – zarówno w sferze merytorycznej, prawnej, w sferze zarządzania dziedzictwem, jak i w sferze mentalnej.

Dziedzictwo dzisiaj musi być postrzegane jako niezbywalny czynnik zindywidualizowanych form polskiego rozwoju przy poszanowaniu jego uniwersalnej wartości. Konieczne jest również zagwarantowanie powszechnego dostępu do dziedzictwa nie tylko w sensie fizycznym, lecz także poprzez rozwijanie wiedzy i świadomości o jego znaczeniu dla zrównoważonego społeczno-gospodarczego rozwoju w oparciu o model społeczeństwa partycypacyjnego.

Warszawa, 8 października 2015

REKOMENDACJA WARSZAWSKA

Wynikiem konferencji „The challenges of World Heritage recovery. International conference on reconstruction”, która odbyła się na Zamku Królewskim w Warszawie w dniach 6–8 maja 2018 i wzięło w niej udział ponad 200 uczestników reprezentujących wszystkie regiony świata, jest przyjęcie Rekomendacji Warszawskiej wskazującej zasady, jakimi należy się kierować przy odbudowie zabytków, ze szczególnym uwzględnieniem historycznych miast.

Rekomendacja warszawska w sprawie odbudowy i rekonstrukcji dziedzictwa kulturowego

1. My, 200 uczestników z ponad 30 krajów reprezentujących różne regiony świata, w tym instytucje z Polski, Światowy sojusz na rzecz przeciwdziałania kryzysom miejskim, ICOMOS,

ICCROM, Bank Światowy, UNISDR i UNESCO, zgromadzonych na Zamku Królewskim w Warszawie z okazji Międzynarodowej konferencji o rekonstrukcji pt. „Odbudowa światowego dziedzictwa – wyzwania” (6–8 maja 2018), pragniemy wyrazić naszą wdzięczność i skierować słowa uznania dla polskich władz za gościnność i intelektualne przewodnictwo oraz za zapewnienie w Warszawie forum do refleksji nad zasadami, którymi powinno się kierować przy odbudowie i rekonstrukcji dóbr światowego dziedzictwa po zniszczeniach w wyniku konfliktów zbrojnych lub katastrof spowodowanych zagrożeniami naturalnymi, zgodnie z decyzją (41 COM 7) Komitetu Światowego Dziedzictwa, przyjętą w lipcu 2017 w Krakowie.

2. Uznając Warszawę, która była miejscem naszych obrad, za najbardziej istotny i inspirujący punkt odniesienia dla naszych rozważań, biorąc pod uwagę tragedię umyślnego zniszczenia miasta podczas II wojny światowej, a następnie służącą przykładem rekonstrukcję jego historycznego centrum, stanowiącą dowód siły ducha i determinacji narodu polskiego w odbudowaniu tożsamości kulturowej, potwierdzonej wpisem „Historycznego Centrum Warszawy” na Listę światowego dziedzictwa UNESCO w 1980 r. oraz wpisem „Archiwum Biura Odbudowy Stolicy” (Archiwum BOS) na Listę UNESCO „Pamięć Świata” w 2011.
3. Wyrażając głębokie zaniepokojenie rosnącym oddziaływaniem konfliktów zbrojnych i klęsk żywiołowych na ważne miejsca dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, w tym dobra światowego dziedzictwa, które to w ostatnich latach spowodowało ich rozległe zniszczenia na skalę porównywalną do tych poniesionych w wyniku II wojny światowej, w szczególności w historycznych obszarach miejskich i miejscach archeologicznych.
4. Potępiając z całą stanowczością liczne umyślne ataki na dobra kultury i wszelkie formy prześladowań w wyniku polityki „czystek kulturowych” mające na celu likwidację różnorodności, zachęcanie do przemocy na tle religijnym i uniemożliwienie dotkniętej tragedią ludności korzystanie z praw człowieka, w tym praw kulturowych.
5. Uwzględniając stosowne dla zagadnień dziedzictwa kulturowego międzynarodowe instrumenty prawne i przyjętą doktrynę oraz w nawiązaniu do Konwencji światowego dziedzictwa, potrzebę zapewnienia, że proces odbudowy zostanie podjęty wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowej uniwersalnej wartości danego dobra i spełnieniu warunków autentyczności i integralności.
6. Uznając jednocześnie uzasadnione dążenie zainteresowanych społeczności do przezwyciężenia traumy wynikającej z konfliktów, wojen i klęsk żywiołowych poprzez jak najszybsze odbudowanie ich miast i wsi, w szczególności ich zniszczonego dziedzictwa kulturowego, jako sposobu potwierdzenia ich tożsamości, przywrócenia godności i stworzenia warunków zrównoważonej odbudowy społecznej i gospodarczej.
7. Mając ponadto na uwadze, że odbudowa dziedzictwa kulturowego utraconego lub uszkodzonego w wyniku konfliktu zbrojnego oferuje wyjątkowe możliwości, zwłaszcza w odniesieniu do procesów stabilizacji, wspierania wzajemnego uznania, promowania dialogu i tworzenia podstaw do pojednania między wszystkimi grupami społeczeństwa, szczególnie na obszarach charakteryzujących się dużą różnorodnością kulturową i/lub przyjmujących znaczną liczbę uchodźców i/lub osób wewnętrznie przesiedlonych, skutkujące w przyszłości nowym podejściem do procesu odbudowy i rekonstrukcji. Uznając również, na podstawie niedawnych doświadczeń w zakresie odbudowy dziedzictwa kulturowego w krajach dotkniętych konfliktami zbrojnymi i kataklizmami, a także przeglądu licznych wcześniejszych studiów przypadków oraz licznych spotkań i warsztatów na ten temat, któ-

re odbyły się w wielu częściach świata, fakt, że dziedzictwo kulturowe jest ściśle powiązane z kwestiami humanitarnymi, bezpieczeństwa oraz budowania pokoju, i jako takie nie powinno być rozpatrywane w oderwaniu od innych szerszych kwestii społecznych, gospodarczych i środowiskowych w kontekście polityki oraz planów odbudowy i rekonstrukcji po zakończeniu konfliktu lub klęski żywiołowej.

8. Mając na uwadze art. 5 Konwencji światowego dziedzictwa, wzywający Państwo- Strona aby „prowadzić politykę ogólną zmierzającą do wyznaczenia dziedzictwu kulturalnemu i naturalnemu odpowiedniej funkcji w życiu zbiorowym” oraz dokument z 2015 r. pn. *Polityka w sprawie włączenia perspektywy zrównoważonego rozwoju do procesów Konwencji światowego dziedzictwa*, uznając, że każde pokolenie ma prawo uczestnictwa w budowaniu dziedzictwa ludzkości oraz dobrobytu obecnych i przyszłych pokoleń, między innymi poprzez przystosowywanie się do naturalnych i historycznych procesów zmian i transformacji.
9. Świadomi nowych możliwości, jakie oferują rozwijające się technologie, w szczególności w zakresie cyfrowego zapisu i odtwarzania 3D w wysokiej jakości materialnych atrybutów dóbr dziedzictwa kulturowego, oraz związanych z tym wątpliwości etycznych dotyczące ich ewentualnej odbudowy.
10. Uwzględniając konieczność opracowania dalszych wytycznych, aby pomóc Państwom-Stronom, zarządom miejsc, specjalistom i społecznościom w rozwiązywaniu wielopłaszczyznowych problemów, jakie niesie ze sobą odbudowa, z należyтым uwzględnieniem kontekstu społecznego i gospodarczego, krótko- i długoterminowych potrzeb dóbr oraz ich „wyjątkowej uniwersalnej wartości” (ang. OUV).

W tym celu, oraz w oparciu o dyskusje prowadzone podczas konferencji, **proponujemy następujący niewyczerpujący zbiór zasad:**

Terminologia

W sytuacjach pokonfliktowych i po kataklizmach nadrzędnym celem jest odbudowa społeczeństwa. Ma to na celu umacnianie pokoju i bezpieczeństwa oraz przywracanie lub ulepszanie zasobów, systemów i działań ekonomicznych, materialnych, społecznych, kulturowych i środowiskowych społeczności lub społeczeństwa dotkniętych konfliktem lub kataklizmem, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i zasady „lepszego odbudowy” (ang. *build back better*). Istotnym elementem tego procesu jest odbudowa dziedzictwa, co może obejmować również rekonstrukcję. Określenie „rekonstrukcja” w kontekście światowego dziedzictwa jest rozumiane jako proces techniczny mający na celu przywrócenie zasobów materialnych i infrastruktury zniszczonych lub poważnie uszkodzonych w następstwie konfliktu zbrojnego lub klęski żywiołowej. Ważne jest, aby w tym kontekście podkreślić, że tego typu rekonstrukcja dóbr materialnych musi uwzględniać związane z nimi praktyki niematerialne, wierzenia i tradycyjną wiedzę, które są niezbędne dla podtrzymania wartości kulturowych wśród społeczności lokalnych.

Wartości

Przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji dotyczących propozycji odbudowy i rekonstrukcji dziedzictwa, konieczne jest zrozumienie wartości, które uzasadniały wpisanie danego dobra na Listę światowego dziedzictwa i związanych z nim atrybutów. Równie istotne jest zrozumienie i włączenie do procesu odbudowy wartości dziedzictwa zidentyfikowanych przez społeczności

lokalne, w tym nowych wartości wynikających z traumatycznych wydarzeń związanych z jego zniszczeniem, wraz z odpowiednimi materialnymi atrybutami i związanymi z nimi kulturowymi, niematerialnymi praktykami oraz wiedzą tradycyjną. Ocena autentyczności powinna uwzględniać uznane wartości dobra zgodnie z *Dokumentem z Nara o autentyzmie* z roku 1994, podkreślając zarówno wartości materialne, jak i pozostałe.

Doktryna konserwatorska

Przy podejmowaniu decyzji o odbudowie i rekonstrukcji należy wziąć pod uwagę doktrynę konserwatorską, która ma na celu ochronę wyjątkowej uniwersalnej wartości dobra. Począwszy od lat dziewięćdziesiątych XX wieku, w wyniku wprowadzenia koncepcji krajobrazu kulturowego i *Dokumentu z Nara o autentyzmie* z roku 1994 nastąpiła doktrynalna zmiana w kierunku wymiaru niematerialnego. Pojawienie się tego typu powiązań niematerialnych należy skonsolidować w ramach istniejącej doktryny konserwatorskiej.

Społeczności

Decyzje o odbudowie i rekonstrukcji powinny być podejmowane w oparciu o podejście ukierunkowane na ludzi i w pełni angażować społeczności lokalne oraz, w stosownych przypadkach, ludność rdzenną, a także inne zainteresowane strony. Odbudowa i rekonstrukcja powinny umożliwić ludziom łączność z ich dziedzictwem, tożsamością i historią. Przy odbudowie dziedzictwa należy uwzględnić sprawiedliwość społeczną i tytuły własności oraz zastosować podejście oparte na prawach, które zapewniłoby pełne uczestnictwo w życiu kulturalnym, wolność wypowiedzi i dostęp do dziedzictwa kulturowego wszystkim osobom i grupom, w tym, w stosownych przypadkach, uchodźcom i osobom wewnętrźnie przesiedlonym. W związku z tym ważne jest aby w każdym programie odbudowy określić prawa kulturowe i ich posiadaczy oraz zapewnić ich uprzednią i świadomą zgodę na kluczowe decyzje, zgodnie z odpowiednimi zapisami *Wytycznych operacyjnych do realizacji Konwencji światowego dziedzictwa* oraz dokumentu z 2015 r. pt. *Polityka w sprawie włączenia perspektywy zrównoważonego rozwoju do procesów Konwencji światowego dziedzictwa*.

Czas na refleksję

Uznając ludzką potrzebę jak najszybszego powrotu, należy poświęcić wystarczającą ilość czasu na refleksję przed podjęciem decyzji w ramach podejścia stopniowego i addytywnego, biorąc pod uwagę zmieniający się charakter wartości w następstwie katastrofy, wyzwania związane z zapewnieniem w pełni integracyjnego i partycypacyjnego procesu konsultacji oraz złożone relacje między dziedzictwem kulturowym, a innymi potrzebami społecznymi w kontekście odbudowy i rekonstrukcji po zakończeniu konfliktu i kłeskach żywiołowych.

Odporność, umiejętności i zrównoważony rozwój

Budowanie odporności ma zasadnicze znaczenie aby przeciwdziałać zniszczeniom i katastrofom. Przy odbudowie dziedzictwa kulturowego w następstwie konfliktu zbrojnego lub klęski żywiołowej konieczne jest ograniczenie istniejących słabości strukturalnych i społecznych, między innymi poprzez zasadę „lepszego odbudowy” (ang. *build back better*), oraz poprawę jakości życia, przy jednoczesnym zachowaniu w jak największym stopniu wartości kulturowych. Niezbędne jest również inwestowanie w długoterminowe budowanie umiejętności w zakresie

zarządzania ryzykiem wystąpienia katastrof i technik konserwatorskich, zwłaszcza w odniesieniu do rzemieślników, aby zapewnić zrównoważoną przyszłość miejsc dziedzictwa.

Pamięć i pojednanie

Upamiętnienie zniszczeń powinno być rozważone dla dobra społeczności i zainteresowanych stron. Można tego dokonać, w zależności od sytuacji, poprzez interpretację lub prezentację miejsca, zachowując wybrane elementy zniszczenia w celu upamiętnienia, edukacji i informacji dla odwiedzających. W odniesieniu do odbudowy i rekonstrukcji po konfliktach zbrojnych, tego typu miejsca powinny w jak największym stopniu uwzględniać wspólną narrację traumatycznych wydarzeń, które doprowadziły do zniszczenia, odzwierciedlającą poglądy wszystkich grup społecznych, tak aby wspierać wzajemne zrozumienie i spójność społeczną oraz stworzyć warunki dla pojednania.

Dokumentacja

Właściwa dokumentacja i inwentaryzacje, w tym dokumentacja metod budowlanych, ma kluczowe znaczenie dla pomyślanej odbudowy dziedzictwa kulturowego oraz zapewnienia, że chroni ono wyjątkową uniwersalną wartość oraz spełnia kryteria autentyczności i integralności. Dokumentacja i jej regularne aktualizacje, przy jak najlepszym wykorzystaniu możliwości oferowanych przez nowe technologie, są istotnym elementem zarządzania wszystkimi miejscami, tak aby w przypadku katastrofy dostępne dane stanowiły podstawę posttraumatycznych działań. Ważne jest również dokumentowanie czynności wykonywanych w trakcie i po rekonstrukcji. Proces ten nie powinien ograniczać się do materialnych aspektów budynków, miejsc i zbiorów, lecz uwzględniać również społeczne i gospodarcze relacje między nimi a społecznościami. W przypadku braku dokumentacji technicznej można również wykorzystać tradycyjną wiedzę i pamięć społeczności związanej z danym miejscem, w zależności od przypadku, w celu ukierunkowania procesu odbudowy. Ważne jest również dokumentowanie procesu podejmowania decyzji w trakcie rekonstrukcji, na przyszłe potrzeby.

Zarządzanie

Kluczem do udanej rekonstrukcji dziedzictwa kulturowego jest ustanowienie silnego systemu zarządzania, który umożliwia proces pełnego uczestnictwa i jest oparty na wszechstronnej analizie kontekstu i jasnej strategii działania, w tym mechanizmów koordynacji podmiotów krajowych i międzynarodowych, a także jest wspierany przez skuteczną politykę komunikacji społecznej. W tym procesie istotne jest aby troska o dziedzictwo kulturowe została włączona do polityk i planów innych sektorów zaangażowanych w działania na rzecz odbudowy i rekonstrukcji, w tym budownictwa mieszkaniowego, infrastruktury, rozwoju gospodarczego, edukacji i komunikacji, m.in. poprzez odpowiednie mechanizmy koordynacji międzyinstytucjonalnej.

Planowanie

Zasadnicze znaczenie ma opracowanie projektów odbudowy i rekonstrukcji dziedzictwa w szerszym kontekście planowania urbanistycznego, z uwzględnieniem zarówno atrybutów materialnych, jak i sieci powiązań i zastosowań, z którymi są one związane. Istnieje wiele narzędzi planowania dostępnych w celu opracowania specjalnych planów i projektów mających na celu odbudowę i rekonstrukcję dziedzictwa. Szczególnie użyteczne w kontekście miejskim

jest podejście oparte na *Historycznym krajobrazie miejskim* (ang. Historic Urban Landscape, HUL). Władze powinny wykorzystywać tego typu narzędzia w celu opracowania wytycznych dla lokalnych właścicieli w kwestiach dotyczących materiałów, typologii i kolorystyki, aby określić ogólne podejście do odbudowy i rekonstrukcji dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym zapewnieniu elastyczności procesu. Strategie planowania odbudowy dziedzictwa powinny również uwzględniać jako priorytet inwestowanie w rewitalizację otwartych przestrzeni publicznych, ponieważ są one elementem umożliwiającym angażowania społeczności w podejmowanie decyzji o przyszłości swoich miast. Ważne jest również aby w ramach planowania zwracać uwagę na kwestie własności i prawodawstwo.

Edukacja i podnoszenie świadomości

Jednym z istotnych sposobów zapobiegania niszczeniu dziedzictwa kulturowego i wspierania jego odbudowy po zakończeniu konfliktu zbrojnego i/lub klęski żywiołowej jest propagowanie wiedzy o różnorodności kultur i dziedzictwa oraz ich uznanie i poszanowanie, w szczególności poprzez programy edukacyjne na wszystkich szczeblach oraz inicjatywy na rzecz podnoszenia świadomości.

Poniższe rekomendacje kierujemy do:

Komitetu Światowego Dziedzictwa

Opracowanie wytycznych dotyczących odbudowy i rekonstrukcji dóbr światowego dziedzictwa, w tym poradników (ang. *resource manuals*), dalszy rozwój studiów przypadków i przykładów najlepszych praktyk, z uwzględnieniem zasad wymienionych powyżej.

Państw-stron Konwencji Światowego Dziedzictwa

Wykorzystanie rekomendacji dot. Historycznego krajobrazu miejskiego i zintegrowanego podejścia do zarządzania w celu osiągnięcia całościowego podejścia do rekonstrukcji umożliwiającej odbudowę po katastrofie.

Organizacji Doradczych

Rozważenie wyjaśnienia doktryny konserwatorskiej, mającej zastosowanie przy rekonstrukcji, poprzez przegląd obszernego zbioru kart, deklaracji i rekomendacji, dalsze opracowanie studiów przypadków, jak również udzielanie, w razie potrzeby, konkretnych porad państwom-stronom.

UNESCO, Banku Światowego i innych organów ONZ i instytucji międzynarodowych

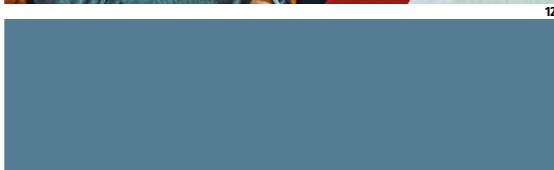
Potwierdzenie, że dziedzictwo kulturowe i naturalne, w tym światowe dziedzictwo, stanowi istotny i integralny element odbudowy i rozwoju zrównoważonych społeczności w dążeniu do realizacji strategii zrównoważonego rozwoju do 2030 r. oraz zapewnienie niezbędnych międzynarodowych mechanizmów koordynacji.

Warszawa, 8 maja 2018

Z archiwum fotografii Zarządu Głównego SKZ

13

14

18↓

16

19↓

17

20

21

22

23

25

26

28↓

27

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

41

42

40

43

46

45

47

48

51

49

50

52

53

56

54

55

57

58

61

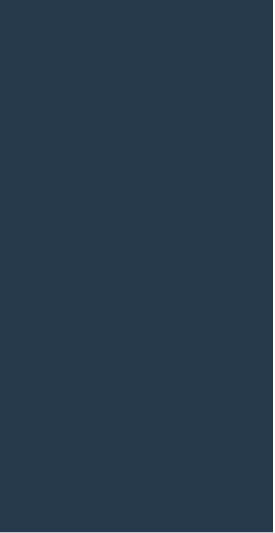
59

60

62

63

67↓

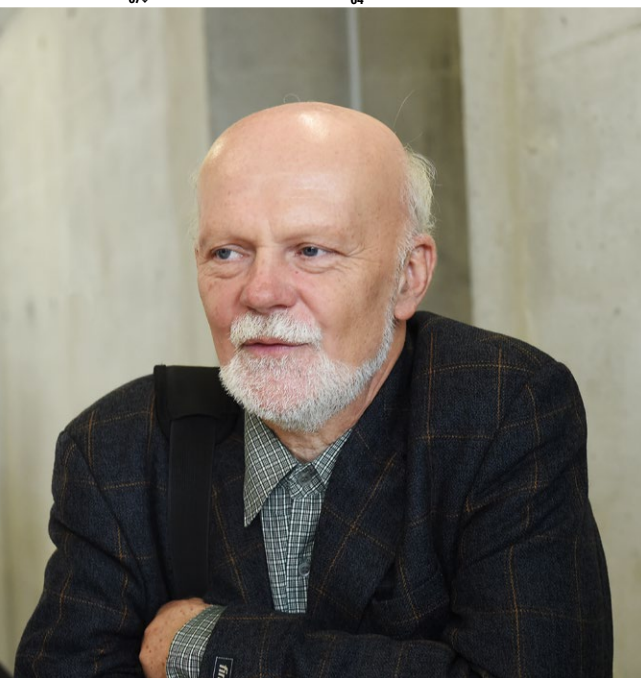

65

68↓

66

69

72↓

73↓

71

80↓

79

84

82

83

81

85

87

86

88

89

90

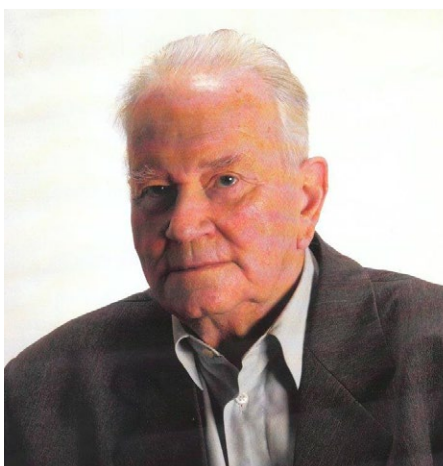

93↓

92

105

109

106

107

108

110

114↓

111

112

115↓

113

117

116

118

119

123

120

121

122

124

125

128↓

129↓

127

128↓

129↓

130

133↓

132

131

134

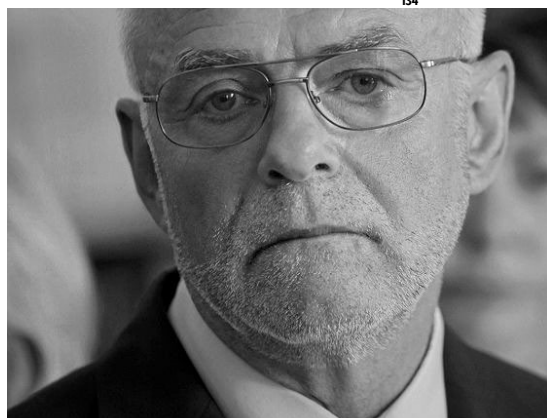

138↓

135

136

139↓

137

144

147↓

145

146

149↓

148

154

151

152

153

1. Mieczysław Soczyński, Maria Sarnik-Konieczna 2. Magdalena Gawin 3. Wiktor Łyjak 4. Andrzej Kadłuczka, Piotr Żuchowski 5. Tadeusz Chrzanowski 6. Lech Narębski 7. Mariusz Mierzwiński, Andrzej Kadłuczka, Maciej Prarat 8. Marek Konopka, Andrzej Michałowski 9. Maria Borowiejska-Birkenmajerowa 10. Maria Banaszkiewicz, Krystyna Czerwiecka, Anna Burchacka, Maria Ciszek 11. ks. Janusz Pasierb 12. Andrzej Michałowski, Olgierd Czerner 13. Beata Makowska 14. Aleksander Starzyński, Halina Landecka 15. Tomasz Merta, Jan Tajchman 16. Lucjan Czubiel 17. ks. Piotr Maniurka 18. Andrzej Michałowski, Juliusz Wendlandt 19. ks. Stefan Tomaszewicz, Anna Wojciechowska, Henryk Kondziela, Jerzy Kowalczyk 20. Krzysztof Petrus 21. Mirosława Romaniszyn, Maciej Prarat 22. Feliks Ptaszyński, Maria Wojtysiak 23. Andrzej Kadłuczka, Magdalena Gawin, Aleksandra Rzeszutek 24. Tomasz Błyskosz, Anna Fortuna-Marek, Andrzej Siwek 25. Zakończenie II Kongresu Konserwatorów Polskich 26. Jacek Rulewicz 27. Jarosław Adamowicz 28. Karolina Anna Nowicka, Aleksandra Rzeszutek, Joanna Krakowian, Marta Turos 29. Barbara Zin, Andrzej Kadłuczka 30. Janusz Mróz, Antoni Kapuściński 31. Anna Mitkowska, Jacek Rulewicz 32. Zbigniew Myczkowski, Magdalena Marcinkowska 33. Mateusz Budziakowski 34. Katarzyna Braun 35. Jan Janczykowski 36. Piotr Białko 37. Piotr Dobosz 38. Małgorzata Birezowska 39. Jolanta Sroczyńska 40. Andrzej Koss, Ireneusz Płuska, Władysław Zalewski 41. Dariusz Kopciowski 42. Monika Drąg 43. Krystyna Pawłowska, Jerzy Szatygin 44. Andrzej Kubik 45. Ryszard Mikliński 46. Katarzyna Limanówka-Doktor, Barbara Zin, Dominik Przygodzki, Wioletta Kozłowska 47. Zbigniew Jucha 48. Dariusz Kopciowski, Jakub Lewicki 49. Andrzej Kadłuczka, Maria Sarnik-Konieczna, Pokorska-Ożóg 50. Anna Kościuk 51. Kamil Zeidler, Katarzyna Zalasieńska, Mariusz Ściśło, Maria Sarnik-Konieczna, Katarzyna Szepelak, Piotr Dobosz 52. Ewa Stanecka 53. Małgorzata Węgrzak 54. Ireneusz Płuska 55. Maria Sarnik-Konieczna 56. Marian Konieczny 57. Katarzyna Ciach 58. Maria Łuczyńska-Bruzda 59. Piotr Popławski 60. Kamil Zeidler 61. Marek Gosztyła 62. Iwona Szmelter 63. Kazimierz Kuśnierz 64. Witold Górny 65. Sławomir Gzell 66. Mirosław Zeidler 67. Zbigniew Maj 68. Agnieszka Greniuk 69. Andrzej Gaczół, Piotr Napierała, Jerzy Jasieńko, Olgierd Czerner, Piotr Dobosz 70. Maciej Ciołek 71. Wojciech Kosiński 72. Magdalena Gawin 73. Andrzej Kadłuczka, Olgierd Czerner 74. Roman Marcinek, Marek Konopka 75. Dominika Kuśnierz-Krupa 76. Antoni Kapuściński 77. Klaudia Stala 78. Andrzej Gaczół 79. Jerzy Jasieńko, Andrzej Kadłuczka, Jacek Rulewicz, Iwona Szmelter 80. Jerzy Szatygin, Mieczysław Soczyński 81. Andrzej Kadłuczka 82. Jacek Rulewicz 83. Monika Bogdanowska 84. Elżbieta Jagielska, Beata Makowska, Piotr Napierała 85. Dąbrowka Lipska, Katarzyna Braun, Natalia Pawłowska, Małgorzata Rzepecka 86. Aleksander Broda, Andrzej Kadłuczka 87. Maciej Bonawentura Pawlicki 88. Leszek Czapski 89. Jacek Gyurkovich 90. Janusz Smólski, Marian Kornecki, Tadeusz Chrzanowski 91. Barbara Nowak-Obelinda 92. Barbara Bielinis-Kopeć, Piotr Napierała 93. Maciej Obremski, Zbigniew Jucha, Jacek Rulewicz, Tadeusz Zieliński, Maria Strzałko, Aleksander Starzyński, Zygmunt Błaszczak, Wawrzyniec Kopczyński 94. Tomasz Błyskosz, Beata Makowska 95. Juliusz Wendlandt 96. Henryk Kondziela 97. Andrzej Kadłuczka, Jerzy Jasieńko, Piotr Żuchowski 98. Piotr Białko, Andrzej Koss, Ireneusz Płuska 99. Jerzy Jasieńko 100. Żaneta Gwardzińska-Chowaniec 101. Marek Rubnikowicz 102. Agata Klimczyk 103. Tadeusz Chrzanowski 104. Janusz Mróz, Jerzy Jasieńko, Andrzej Kadłuczka, Maria Sarnik-Konieczna, Jacek Rulewicz, Lech Engel, Kazimierz Kuśnierz 105. Marek Wiśniewski, Marek Kędzierski, Wiesław Szejna 106. Alicja Lutostańska 107. Agata Mikrut-Kusy 108. Dariusz Markowski 109. Jerzy Jasieńko, Marek Barański 110. Antoni Kapuściński, Aleksander Piwek 111. Emanuel Okoń 112. Barbara Klajmon 113. Paweł Myszka 114. Henryk Dziurla 115. Roman Marcinek 116. Krzysztof Pawłowski, Wiktor Zin 117. Maciej Klimczak, Jerzy Jasieńko 118. Ewa Pokorska-Ożóg 119. Kamilla Pereta 120. Ryszard Jurkiewicz 121. Rafał Oleszek 122. Wojciech Kapałczyński 123. Maria Banaszkiewicz, Maria Stępińska-Gałęza 124. Tadeusz Rudkowski, Lech Engel 125. Jerzy Jasieńko 126. Leszek Czapski, Lech Engel 127. Katarzyna Sikora-Święch 128. Jerzy Tur 129. Andrzej Gruszecki, Andrzej Kadłuczka 130. Bohdan Rymaszewski, Andrzej Kadłuczka 131. Jerzy Szatygin 132. Ryszard Głowacz 133. Maria Sarnik-Konieczna, Jan Gromnicki 134. Janusz Bogdanowski, Andrzej Michałowski, Maria Sarnik-Konieczna 135. Łukasz Urbańczyk 136. Katarzyna Zalasieńska 137. Antoni Oleksicki 138. Marek Kwiatkowski 139. Krzysztof Atykow 140. Lech Krzyżanowski 141. Iwona Solisz 142. Jacek Rulewicz, o. Jan Gołonka 143. Tadeusz Zieliński, Andrzej Kadłuczka 144. Daria Nałęcz, Maciej Klimczak, Aleksandra Jakubowska, Maria Szypowska 145. Bogusław Mrówczyński, Franciszek Midura, Wiktor Zin 146. Jerzy Stępkowski, Bohdan Rymaszewski 147. Janusz Mróz, Leszek Czapski, Alicja Lutostańska 148. ks. Janusz Pasierb, Jerzy Kowalczyk 149. Jacek Dąbrowski, Jerzy Kowalczyk 150. Andrzej Białkiewicz, Jerzy Jasieńko, Jacek Rulewicz 151. ks. Stanisław Kardasz 152. Maciej Rymkiewicz 153. Maria Wojtysiak 154. Dominik Przygodzki, Wioletta Kozłowska

29 października 1980 w Lublinie, na Ogólnopolskiej Konferencji
Konserwatorskiej, zawiązał się Komitet Założycielski
pod przewodnictwem Jerzego Łomnickiego.

Członkowie pracowali nad przygotowaniem podstawowych
dokumentów, przede wszystkim statutu, niezbędnych
do zarejestrowania Stowarzyszenia. Zadali sobie wiele trudu,
by doprowadzić do powstania organizacji skupiającej konserwatorów
zabytków, archeologów, historyków sztuki, architektów, inżynierów
różnych specjalizacji, której podstawowym celem była integracja
działań na rzecz ochrony zawodu i zagrożonego dziedzictwa
kulturowego. 22 października 1981, w sali konferencyjnej
Muzeum Etnograficznego w Warszawie, odbyło się zebranie
organizacyjno-programowe, a dzień ten stał się datą założenia
Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków.

Pierwszym Prezesem Zarządu Głównego SKZ
został Wawrzyniec Kopczyński.

Minęło 40 lat. Zmieniła się Polska, zmienił się świat, ale potrzeba
ochrony zabytków i szerzej: dziedzictwa kulturowego jest ciągle
aktualna. Nie da się tego czynić tylko z urzędu, zza biurka i ściany
paragrafów. Skuteczna ochrona wymaga rzeszy pasjonatów
zaangażowanych całym sercem w sprawę przetrwania ducha
przeszłości i zachowania go dla przyszłych pokoleń. Bez tożsamości
najpiękniejszy zabytek jest tylko stertą misternie ułożonych kamieni.

Publikacja jest formą skromnego podziękowania wszystkim
Koleżankom i Kolegom, członkom Stowarzyszenia Konserwatorów
Zabytków, za ich zapał, chęć bezinteresownego dzielenia się wiedzą
i doświadczeniem, skłonność do działania dla publicznego dobra.

Niech trwa to przez kolejne dziesięciolecia.

